

大般若波罗蜜多经

(六百卷：第三百二十一卷至第三百三十卷)

唐三藏法师玄奘奉 诏译

南無本師釋迦牟尼佛

说明

本简体注音版《大般若波罗蜜多经》电子书，根据《乾隆大藏经》大乘般若部，第 0001 部，唐三藏法师玄奘奉诏译《大般若波罗蜜多经》原藏影印本校正注音，句读及注音仅供参考。

本电子书是免费结缘品。特此说明。

仁慧草堂

二〇二〇年二月

扫码关注仁慧草堂微信公众号

目 录

起诵仪	- 1 -
香赞	- 1 -
净口业真言	- 1 -
净三业真言	- 1 -
安土地真言	- 1 -
普供养真言	- 2 -
开经偈	- 2 -
大般若波罗蜜多经卷第三百二十一	- 3 -
初分真如品第四十七之四	- 3 -
大般若波罗蜜多经卷第三百二十二	- 33 -
初分真如品第四十七之五	- 33 -
大般若波罗蜜多经卷第三百二十三	- 63 -
初分真如品第四十七之六	- 63 -
大般若波罗蜜多经卷第三百二十四	- 96 -
初分真如品第四十七之七	- 96 -
初分菩萨住品第四十八之一	- 117 -
大般若波罗蜜多经卷第三百二十五	- 129 -
初分菩萨住品第四十八之二	- 129 -
初分不退转品第四十九之一	- 143 -
大般若波罗蜜多经卷第三百二十六	- 158 -
初分不退转品第四十九之二	- 158 -
大般若波罗蜜多经卷第三百二十七	- 186 -
初分不退转品第四十九之三	- 186 -
大般若波罗蜜多经卷第三百二十八	- 217 -
初分巧方便品第五十之一	- 217 -
大般若波罗蜜多经卷第三百二十九	- 252 -
初分巧方便品第五十之二	- 252 -
大般若波罗蜜多经卷第三百三十	- 281 -
初分巧方便品第五十之三	- 281 -
初分愿行品第五十一之一	- 300 -

补阙真言 - 310 -

回向偈 - 310 -

●起诵仪

xiāngzàn

香赞

(一遍)

lú xiāngzhà ruò fǎ jiè méngxūn zhū fó hǎi huì xī yáowén suí chù jié
炉香乍爇.法界蒙薰.诸佛海会悉遥闻.随处结

xiángyún chéng yì fāng yīn zhū fó xiànuánsēn
祥云.诚意方殷.诸佛现全身.

ná mó xiāngyún gài pú sà mó hē sà
南無香云盖菩萨摩诃萨 (合掌三称)

jìngkǒu yè zhēnyán

净口业真言

(三遍)

ōng xiū lì xiū lì mó hē xiū lì xiū xiū lì sà pó hē
唵.修唎修唎.摩诃修唎.修修唎.萨婆诃.

jìngsān yè zhēnyán

净三业真言

(三遍)

ōng suō wǎ pó wǎ shú tuó suō wǎ dá mó suō wǎ pó wǎ shú dù hàn
唵.娑嚩.婆嚩秫驮.娑嚩达摩娑嚩.婆嚩秫度憾

ān tǔ dì zhēnyán

安土地真言

(三遍)

ná mó sān mǎnduō mǔ tuó nán ōng dù lū dù lū dì wěi suō pó hē
南無三满哆.母驮喃.唵度噜度噜.地尾.娑婆诃

pǔ gòngyǎngzhēnyán
普 供 养 真 言

(三遍)

ōng yé yé nǎng sān pó wǎ wà zǐ là hòng
唵. 誝 誝 曩 . 三 婆 嚩 . 鞞 日 啰 斛 .

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南 無 本 师 释 迦 牟 尼 佛 (合掌三称)

kāi jīng jì
开 经 偈

(一遍)

wú shàng shēn shēn wēi miào fǎ bǎi qiān wàn jié nán zāo yù
无 上 甚 深 微 妙 法 百 千 万 劫 难 遭 遇
wǒ jīn jiàn wén dé shòu chí yuàn jiě rú lái zhēn shí yì
我 今 见 闻 得 受 持 愿 解 如 来 真 实 义

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi èr shí yī
大般若波罗蜜多经卷第三百二十一

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn zhēn rú pǐn dì sì shí qī zhī sì
初分真如品第四十七之四

zhū tiān zǐ ruò pú sà wèi shè qǔ sān mó dì mén gù xíng wèi
“诸天子，若菩萨为摄取三摩地门故行，为
qì shě sān mó dì mén gù xíng wèi shè qǔ tuó luó ní mén gù xíng wèi qì
弃舍三摩地门故行，为摄取陀罗尼门故行，为弃
shě tuó luó ní mén gù xíng shì pú sà bù néng xiū bō rě bō luó mì duō
舍陀罗尼门故行，是菩萨不能修般若波罗蜜多，
yì bù néng xiū jìng lù jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì
亦不能修静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜
duō shì pú sà bù néng zhèng nèi kōng yì bù néng zhèng wài kōng nèi
多；是菩萨不能证内空，亦不能证外空、内
wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为
kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性
kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、
wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng shì pú sà bù néng zhèng
无性空、自性空、无性自性空；是菩萨不能证
zhēn rú yì bù néng zhèng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
真如，亦不能证法界、法性、不虚妄性、不变
yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè shì pú sà bù néng xiū sì niàn zhù yì
虚空界、不思議界；是菩萨不能修四念住，亦
bù néng xiū sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
不能修四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèng dào zhī shì pú sà bù néng zhèng kǔ shèng dì yì
觉支、八圣道支；是菩萨不能证苦圣谛，亦

bù néngzhèng jí miè dàoshèng dì shì pú sà bù néng xiū sì jìng
不能证集、灭、道圣谛；是菩萨不能修四静
lù yì bù néng xiū sì wú liàng sì wú sè dìng shì pú sà bù néng
虑，亦不能修四无量、四无色定；是菩萨不能
xiū bā jiě tuō yì bù néng xiū bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biàn
修八解脱，亦不能修八胜处、九次第定、十遍
chù shì pú sà bù néng xiū kōng jiě tuō mén yì bù néng xiū wú xiàng
处；是菩萨不能修空解脱门，亦不能修无相、
wú yuàn jiě tuō mén shì pú sà bù néng xiū wǔ yǎn yì bù néng xiū liù
无愿解脱门；是菩萨不能修五眼，亦不能修六
shéntōng shì pú sà bù néng xiū sān mó dì mén yì bù néng xiū tuó luó
神通；是菩萨不能修三摩地门，亦不能修陀罗
ní mén shì pú sà bù néng xiū fó shí lì yì bù néng xiū sì wú suǒ
尼门；是菩萨不能修佛十力，亦不能修四无所
wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八
fó bú gòng fǎ shì pú sà bù néng xiū yī qiè zhì yì bù néng xiū dào
佛不共法；是菩萨不能修一切智，亦不能修道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
相智、一切相智。

zhūtiān zǐ ruò pú sà wèishè qǔ fó shí lì gù xíng wèi qì
“诸天子，若菩萨为摄取佛十力故行，为弃
shě fó shí lì gù xíng wèishè qǔ sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
舍佛十力故行，为摄取四无所畏、四无碍解、大
cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ gù xíng wèi
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法故行，为
qì shě sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ gù xíng shì pú sà
弃舍四无所畏乃至十八佛不共法故行，是菩萨
bù néng xiū bō rě bō luó mì duō yì bù néng xiū jìng lù jīng jìn
不能修般若波罗蜜多，亦不能修静虑、精进、
ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō shì pú sà bù néngzhèng nèi
安忍、净戒、布施波罗蜜多；是菩萨不能证内
kōng yì bù néngzhèng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
空，亦不能证外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng shì pú sà bù néng zhèng zhēn rú yì bù néng zhèng fǎ jiè
自性空；是菩萨不能证真如，亦不能证法界、
fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shì
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界；是
pú sà bù néng xiū sì niàn zhù yì bù néng xiū sì zhèng duàn sì shén
菩萨不能修四念住，亦不能修四正断、四神
zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī shì pú
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支；是菩
sà bù néng zhèng kǔ shèng dì yì bù néng zhèng jí miè dào shèng
萨不能证苦圣谛，亦不能证集、灭、道圣
dì shì pú sà bù néng xiū sì jìng lǜ yì bù néng xiū sì wú liàng
谛；是菩萨不能修四静虑，亦不能修四无量、
sì wú sè dìng shì pú sà bù néng xiū bā jiě tuō yì bù néng xiū bā
四无色定；是菩萨不能修八解脱，亦不能修八
shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù shì pú sà bù néng xiū kōng jiě
胜处、九次第定、十遍处；是菩萨不能修空解
tuō mén yì bù néng xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shì pú sà bù
脱门，亦不能修无相、无愿解脱门；是菩萨不
néng xiū wǔ yǎn yì bù néng xiū liù shéntōng shì pú sà bù néng xiū sān
能修五眼，亦不能修六神通；是菩萨不能修三
mó dì mén yì bù néng xiū tuó luó ní mén shì pú sà bù néng xiū fó
摩地门，亦不能修陀罗尼门；是菩萨不能修佛
shí lì yì bù néng xiū sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
十力，亦不能修四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shì pú sà bù néng xiū
悲、大喜、大舍、十八佛不共法；是菩萨不能修
yī qiè zhì yì bù néng xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
一切智，亦不能修道相智、一切相智。

zhū tiān zǐ ruò pú sà wèi shè qǔ yù liú guǒ gù xíng wèi qì
“诸天子，若菩萨为摄取预流果故行，为弃
shě yù liú guǒ gù xíng wèi shè qǔ yī lái bù huán ā luó hàn guǒ gù
舍预流果故行，为摄取一来、不还、阿罗汉果故
xíng wèi qì shě yī lái bù huán ā luó hàn guǒ gù xíng shì pú sà
行，为弃舍一来、不还、阿罗汉果故行，是菩萨

bù néng xiū bō rě bō luó mì duō yì bù néng xiū jìng lǜ jīng jìn
不能修般若波罗蜜多，亦不能修静虑、精进、
ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō shì pú sà bù néngzhèng nèi
安忍、净戒、布施波罗蜜多；是菩萨不能证内
kōng yì bù néngzhèng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
空，亦不能证外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng shì pú sà bù néngzhèngzhēn rú yì bù néngzhèng fǎ jiè
自性空；是菩萨不能证真如，亦不能证法界、
fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shì
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界；是
pú sà bù néng xiū sì niàn zhù yì bù néng xiū sì zhèng duàn sì shén
菩萨不能修四念住，亦不能修四正断、四神
zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī shì pú
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支；是菩
sà bù néngzhèng kǔ shèng dì yì bù néngzhèng jí miè dào shèng
萨不能证苦圣谛，亦不能证集、灭、道圣
dì shì pú sà bù néng xiū sì jìng lǜ yì bù néng xiū sì wú liàng
谛；是菩萨不能修四静虑，亦不能修四无量、
sì wú sè dìng shì pú sà bù néng xiū bā jiě tuō yì bù néng xiū bā
四无色定；是菩萨不能修八解脱，亦不能修八
shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù shì pú sà bù néng xiū kōng jiě
胜处、九次第定、十遍处；是菩萨不能修空解
tuō mén yì bù néng xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shì pú sà bù
脱门，亦不能修无相、无愿解脱门；是菩萨不
néng xiū wǔ yǎn yì bù néng xiū liù shén tōng shì pú sà bù néng xiū sān
能修五眼，亦不能修六神通；是菩萨不能修三
mó dì mén yì bù néng xiū tuó luó ní mén shì pú sà bù néng xiū fó
摩地门，亦不能修陀罗尼门；是菩萨不能修佛
shí lì yì bù néng xiū sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
十力，亦不能修四无所畏、四无碍解、大慈、大

bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shì pú sà bù néng xiū
悲、大喜、大舍、十八佛不共法；是菩萨不能修
yī qiè zhì yì bù néng xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
一切智，亦不能修道相智、一切相智。

zhū tiān zǐ ruò pú sà wèi shè qǔ dú jué pú tí gù xíng wèi
“诸天子，若菩萨为摄取独觉菩提故行，为
qì shě dú jué pú tí gù xíng shì pú sà bù néng xiū bō rě bō luó mì
弃舍独觉菩提故行，是菩萨不能修般若波罗蜜
duō yì bù néng xiū jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō
多，亦不能修静虑、精进、安忍、净戒、布施波
luó mì duō shì pú sà bù néng zhèng nèi kōng yì bù néng zhèng wài kōng
罗蜜多；是菩萨不能证内空，亦不能证外空、
nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn
为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng shì pú sà bù
空、无性空、自性空、无性自性空；是菩萨不
néng zhèng zhēn rú yì bù néng zhèng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
能证真如，亦不能证法界、法性、不虚妄性、
bù biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shì pú sà bù néng xiū sì niàn zhù
际、虚空界、不思議界；是菩萨不能修四念住，
yì bù néng xiū sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
亦不能修四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèng dào zhī shì pú sà bù néng zhèng kǔ shèng dì yì
觉支、八圣道支；是菩萨不能证苦圣谛，亦
bù néng zhèng jí miè dào shèng dì shì pú sà bù néng xiū sì jìng
不能证集、灭、道圣谛；是菩萨不能修四静
lǜ yì bù néng xiū sì wú liàng sì wú sè dìng shì pú sà bù néng
虑，亦不能修四无量、四无色定；是菩萨不能
xiū bā jiě tuō yì bù néng xiū bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn
修八解脱，亦不能修八胜处、九次第定、十遍
chù shì pú sà bù néng xiū kōng jiě tuō mén yì bù néng xiū wú xiàng
处；是菩萨不能修空解脱门，亦不能修无相、

wú yuàn jiě tuō mén shì pú sà bù néng xiū wǔ yǎn yì bù néng xiū liù
无愿解脱门；是菩萨不能修五眼，亦不能修六

shéntōng shì pú sà bù néng xiū sān mó dì mén yì bù néng xiū tuó luó
神通；是菩萨不能修三摩地门，亦不能修陀罗

ní mén shì pú sà bù néng xiū fó shí lì yì bù néng xiū sì wú suǒ
尼门；是菩萨不能修佛十力，亦不能修四无所

wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八

fó bú gòng fǎ shì pú sà bù néng xiū yī qiè zhì yì bù néng xiū dào
佛不共法；是菩萨不能修一切智，亦不能修道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
相智、一切相智。

zhū tiān zǐ ruò pú sà wèi shè qǔ yī qiè zhì gù xíng wèi qì
“诸天子，若菩萨为摄取一切智故行，为弃

shě yī qiè zhì gù xíng wèi shè qǔ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù xíng
舍一切智故行，为摄取道相智、一切相智故行，

wèi qì shě dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù xíng shì pú sà bù néng xiū
为弃舍道相智、一切相智故行，是菩萨不能修

bō rě bō luó mì duō yì bù néng xiū jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng
般若波罗蜜多，亦不能修静虑、精进、安忍、净

jiè bù shī bō luó mì duō shì pú sà bù néng zhèng nèi kōng yì bù
戒、布施波罗蜜多；是菩萨不能证内空，亦不

néng zhèng wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
能证外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空；

shì pú sà bù néng zhèng zhēn rú yì bù néng zhèng fǎ jiè fǎ xìng
是菩萨不能证真如，亦不能证法界、法性、

bù xū wàng xìng bù biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè shì pú sà bù
定、法住、实际、虚空界、不思議界；是菩萨不

néng xiū sì niàn zhù yì bù néng xiū sì zhèng duàn sì shén zú wǔ
能修四念住，亦不能修四正断、四神足、五

gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī shì pú sà bù néng
根、五力、七等觉支、八圣道支；是菩萨不能
zhèng kǔ shèng dì yì bù néng zhèng jí miè dào shèng dì shì pú
证苦圣谛，亦不能证集、灭、道圣谛；是菩
sà bù néng xiū sì jìng lǜ yì bù néng xiū sì wú liàng sì wú sè dìng
萨不能修四静虑，亦不能修四无量、四无色定；
shì pú sà bù néng xiū bā jiě tuō yì bù néng xiū bā shèng chù jiǔ cì
是菩萨不能修八解脱，亦不能修八胜处、九次
dì dìng shí biàn chù shì pú sà bù néng xiū kōng jiě tuō mén yì bù
第定、十遍处；是菩萨不能修空解脱门，亦不
néng xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shì pú sà bù néng xiū wǔ yǎn
能修无相、无愿解脱门；是菩萨不能修五眼，
yì bù néng xiū liù shéntōng shì pú sà bù néng xiū sān mó dì mén yì
亦不能修六神通；是菩萨不能修三摩地门，亦
bù néng xiū tuó luó ní mén shì pú sà bù néng xiū fó shí lì yì bù
不能修陀罗尼门；是菩萨不能修佛十力，亦不
néng xiū sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
能修四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ shì pú sà bù néng xiū yī qiè zhì yì
大舍、十八佛不共法；是菩萨不能修一切智，亦
bù néng xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
不能修道相智、一切相智。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn cǐ shēn miào
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！此深妙
fǎ suí shùn yī qiè fǎ cǐ shēn miào fǎ suí shùn hé děng yī qiè fǎ
法随顺一切法。此深妙法随顺何等一切法？

shì zūn cǐ shēn miào fǎ suí shùn bō rě bō luó mì duō yì
“世尊！此深妙法随顺般若波罗蜜多，亦
suí shùn jìng lǜ jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō
随顺静虑、精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多。

shì zūn cǐ shēn miào fǎ suí shùn nèi kōng yì suí shùn wài kōng
“世尊！此深妙法随顺内空，亦随顺外空、
nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn
为无空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得

kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
空、无性空、自性空、无性自性空。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ suí shùn zhēn rú yì suí shùn fǎ jiè
“世尊！此深妙法随顺真如，亦随顺法界、

fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生

xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ suí shùn sì niàn zhù yì suí shùn sì
“世尊！此深妙法随顺四念住，亦随顺四

zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣

dào zhī
道支。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ suí shùn kǔ shèng dì yì suí shùn jí
“世尊！此深妙法随顺苦圣谛，亦随顺集、

miè dào shèng dì
灭、道圣谛。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ suí shùn sì jìng lǜ yì suí shùn sì
“世尊！此深妙法随顺四静虑，亦随顺四

wú liàng sì wú sè dìng
无量、四无色定。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ suí shùn bā jiě tuō yì suí shùn bā
“世尊！此深妙法随顺八解脱，亦随顺八

shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
胜处、九次第定、十遍处。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ suí shùn kōng jiě tuō mén yì suí shùn
“世尊！此深妙法随顺空解脱门，亦随顺

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
无相、无愿解脱门。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ suí shùn wǔ yǎn yì suí shùn liù shén
“世尊！此深妙法随顺五眼，亦随顺六神

tōng
通。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ suí shùn sān mó dì mén yì suí shùn
“世尊！此深妙法随顺三摩地门，亦随顺

tuó luó ní mén
陀罗尼门。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ suí shùn fó shí lì yì suí shùn sì
“世尊！此深妙法随顺佛十力，亦随顺四

wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ
十八佛不共法。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ suí shùn yī qiè zhì yì suí shùn dào
“世尊！此深妙法随顺一切智，亦随顺道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
相智、一切相智。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ dōu wú yǒu ài cǐ shēnmiào fǎ yú
“世尊！此深妙法都无有碍。此深妙法于

hé wú ài
何无碍？

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú sè wú ài yú shòu xiǎng
“世尊！此深妙法于色无碍，于受、想、

xíng shí wú ài
行、识无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú yǎn chù wú ài yú ěr bí
“世尊！此深妙法于眼处无碍，于耳、鼻、

shé shēn yì chù wú ài
舌、身、意处无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú sè chù wú ài yú shēng xiāng
“世尊！此深妙法于色处无碍，于声、香、

wèi chù fǎ chù wú ài
味、触、法处无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú yǎn jiè wú ài yú ěr bí
“世尊！此深妙法于眼界无碍，于耳、鼻、

shé shēn yì jiè wú ài
舌、身、意识界无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú sè jiè wú ài yú shēng xiāng
“世尊！此深妙法于色界无碍，于声、香、

wèi chù fǎ jiè wú ài
味、触、法界无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú yǎn shí jiè wú ài yú ěr bí
“世尊！此深妙法于眼识界无碍，于耳、鼻、

shé shēn yì shí jiè wú ài
舌、身、意识界无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú yǎnchù wú ài yú ěr bí
“世尊！此深妙法于眼触无碍，于耳、鼻、
shé shēn yì chù wú ài
舌、身、意触无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu
“世尊！此深妙法于眼触为缘所生诸受
wú ài yú ěr bí shé shēn yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu
无碍，于耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受
wú ài
无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú dì jiè wú ài yú shuǐ huǒ
“世尊！此深妙法于地界无碍，于水、火、
fēng kōng shí jiè wú ài
风、空、识界无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú wú míng wú ài yú xíng shí
“世尊！此深妙法于无明无碍，于行、识、
míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死
wú ài
无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú bù shī bō luó mì duō wú ài
“世尊！此深妙法于布施波罗蜜多无碍，
yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō wú ài
于净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú nèi kōng wú ài yú wài kōng
“世尊！此深妙法于内空无碍，于外空、
nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn
为有空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng wú ài
空、无性空、自性空、无性自性空无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú zhēn rú wú ài yú fǎ jiè
“世尊！此深妙法于真如无碍，于法界、
fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生

xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè wú ài
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú sì niànzhù wú ài yú sì zhèng
“世尊！此深妙法于四念住无碍，于四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī wú ài
支无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú kǔ shèng dì wú ài yú jí
“世尊！此深妙法于苦圣谛无碍，于集、

miè dào shèng dì wú ài
灭、道圣谛无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú sì jìng lǜ wú ài yú sì wú
“世尊！此深妙法于四静虑无碍，于四无

liàng sì wú sè dìng wú ài
量、四无色定无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú bā jiě tuō wú ài yú bā shèng
“世尊！此深妙法于八解脱无碍，于八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù wú ài
处、九次第定、十遍处无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú kōng jiě tuō mén wú ài yú wú
“世尊！此深妙法于空解脱门无碍，于无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén wú ài
相、无愿解脱门无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú wǔ yǎn wú ài yú liù shéntōng
“世尊！此深妙法于五眼无碍，于六神通

wú ài
无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú sān mó dì mén wú ài yú tuó
“世尊！此深妙法于三摩地门无碍，于陀

luó ní mén wú ài
罗尼门无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú fó shí lì wú ài yú sì wú suǒ
“世尊！此深妙法于佛十力无碍，于四无所

wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八

fó bú gòng fǎ wú ài
佛不共法无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú yù liú guǒ wú ài yú yī lái
“世尊！此深妙法于预流果无碍，于一来、

bù huán ā luó hàn guǒ wú ài
不还、阿罗汉果无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú dú jué pú tí wú ài
“世尊！此深妙法于独觉菩提无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yú yī qiè zhì wú ài yú dào xiàng
“世尊！此深妙法于一切智无碍，于道相

zhì yī qiè xiàng zhì wú ài
智、一切相智无碍。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ yǐ wú ài wéi xiàng hé yǐ gù
“世尊！此深妙法以无碍为相。何以故？

shì zūn xū kōng píngděng xìng gù zhēn rú píngděng xìng gù fǎ jiè píng
世尊！虚空平等性故，真如平等性故，法界平

děng xìng gù fǎ xìng píngděng xìng gù bù xū wàng xìng píngděng xìng gù
等性故，法性平等性故，不虚妄性平等性故，

bú biàn yì xìng píngděng xìng gù píngděng xìng píngděng xìng gù lí shēng
不变异性平等性故，平等性平等性故，离生

xìng píngděng xìng gù fǎ dìng píngděng xìng gù fǎ zhù píngděng xìng gù
性平等性故，法定平等性故，法住平等性故，

shí jì píngděng xìng gù xū kōng jiè píngděng xìng gù bù sī yì jiè píng
实际平等性故，虚空界平等性故，不思議界平

děng xìng gù kōng wú xiàng wú yuàn píngděng xìng gù wú zào wú
等性故，空、无相、无愿平等性故，无造无

zuò píngděng xìng gù wú rǎn wú jìng píngděng xìng gù
作平等性故，无染无净平等性故。

shì zūn cǐ shēnmiào fǎ wú shēng wú miè hé yǐ gù
“世尊！此深妙法无生无灭。何以故？

shì zūn sè wú shēng wú miè gù shòu xiǎng xíng shí
“世尊！色无生无灭故，受、想、行、识

wú shēng wú miè gù
无生无灭故。

shì zūn yǎn chù wú shēng wú miè gù ěr bí shé shēn
“世尊！眼处无生无灭故，耳、鼻、舌、身、

yì chù wú shēng wú miè gù
意处无生无灭故。

shì zūn sè chù wú shēng wú miè gù shēng xiāng wèi
“世尊！色处无生无灭故，声、香、味、

chù fǎ chù wú shēng wú miè gù
触、法处无生无灭故。

shì zūn yǎn jiè wú shēng wú miè gù ěr bí shé shēn
“世尊！眼界无生无灭故，耳、鼻、舌、身、

yì jiè wú shēng wú miè gù
意界无生无灭故。

shì zūn sè jiè wú shēng wú miè gù shēng xiāng wèi
“世尊！色界无生无灭故，声、香、味、

chù fǎ jiè wú shēng wú miè gù
触、法界无生无灭故。

shì zūn yǎn shí jiè wú shēng wú miè gù ěr bí shé
“世尊！眼识界无生无灭故，耳、鼻、舌、

shēn yì shí jiè wú shēng wú miè gù
身、意识界无生无灭故。

shì zūn yǎn chù wú shēng wú miè gù ěr bí shé shēn
“世尊！眼触无生无灭故，耳、鼻、舌、身、

yì chù wú shēng wú miè gù
意触无生无灭故。

shì zūn yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú shēng wú miè gù
“世尊！眼触为缘所生诸受无生无灭故，

ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu wú shēng wú
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受无生无

miè gù
灭故。

shì zūn dì jiè wú shēng wú miè gù shuǐ huǒ fēng
“世尊！地界无生无灭故，水、火、风、

kōng shí jiè wú shēng wú miè gù
空、识界无生无灭故。

shì zūn wú míng wú shēng wú miè gù xíng shí míng sè
“世尊！无明无生无灭故，行、识、名色、

liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ wú shēng wú
六处、触、受、爱、取、有、生、老死无生无

miè gù
灭故。

shì zūn bù shī bō luó mì duō wú shēng wú miè gù jìng jiè
“世尊！布施波罗蜜多无生无灭故，净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō wú shēng wú miè gù
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多无生无灭故。

shì zūn nèi kōng wú shēng wú miè gù wàikōng nèi wàikōng
“世尊！内空无生无灭故，外空、内外空、
kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng wú shēng wú miè gù
空、自性空、无性自性空无生无灭故。

shì zūn zhēn rú wú shēng wú miè gù fǎ jiè fǎ xìng
“世尊！真如无生无灭故，法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè wú shēng wú miè
定、法住、实际、虚空界、不思議界无生无灭
gù
故。

shì zūn sì niàn zhù wú shēng wú miè gù sì zhèng duàn
“世尊！四念住无生无灭故，四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī wú
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支无
shēng wú miè gù
生无灭故。

shì zūn kǔ shèng dì wú shēng wú miè gù jí miè dào
“世尊！苦圣谛无生无灭故，集、灭、道
shèng dì wú shēng wú miè gù
圣谛无生无灭故。

shì zūn sì jìng lǜ wú shēng wú miè gù sì wú liàng sì
“世尊！四静虑无生无灭故，四无量、四
wú sè dìng wú shēng wú miè gù
无色定无生无灭故。

shì zūn bā jiě tuō wú shēng wú miè gù bā shèng chù jiǔ
“世尊！八解脱无生无灭故，八胜处、九
cì dì dìng shí biàn chù wú shēng wú miè gù
次第定、十遍处无生无灭故。

shì zūn kōng jiě tuō mén wú shēng wú miè gù wú xiàng wú
“世尊！空解脱门无生无灭故，无相、无

yuàn jiě tuō mén wú shēng wú miè gù
愿解脱门无生无灭故。

shì zūn wǔ yǎn wú shēng wú miè gù liù shéntōng wú shēng wú miè gù
“世尊！五眼无生无灭故，六神通无生无灭故。

shì zūn sān mó dì mén wú shēng wú miè gù tuó luó ní mén wú shēng wú miè gù
“世尊！三摩地门无生无灭故，陀罗尼门无生无灭故。

shì zūn fó shí lì wú shēng wú miè gù sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ wú shēng wú miè gù
“世尊！佛十力无生无灭故，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法无生无灭故。

shì zūn yù liú guǒ wú shēng wú miè gù yī lái bù huán ā luó hàn guǒ wú shēng wú miè gù
“世尊！预流果无生无灭故，一来、不还、阿罗汉果无生无灭故。

shì zūn dú jué pú tí wú shēng wú miè gù
“世尊！独觉菩提无生无灭故。

shì zūn yī qiè zhì wú shēng wú miè gù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì wú shēng wú miè gù
“世尊！一切智无生无灭故，道相智、一切相智无生无灭故。

shì zūn cǐ shēn miào fǎ dōu wú zú jì hé yǐ gù
“世尊！此深妙法都无足迹。何以故？

shì zūn sè zú jì bù kě dé gù shòu xiǎng xíng shí zú jì bù kě dé gù
“世尊！色足迹不可得故，受、想、行、识足迹不可得故。

shì zūn yǎn chù zú jì bù kě dé gù ěr bí shé shēn yì chù zú jì bù kě dé gù
“世尊！眼处足迹不可得故，耳、鼻、舌、身、意处足迹不可得故。

shì zūn sè chù zú jì bù kě dé gù shēng xiāng wèi
“世尊！色处足迹不可得故，声、香、味、

chù fǎ chù zú jì bù kě dé gù
触、法处足迹不可得故。

shì zūn yǎn jiè zú jì bù kě dé gù ěr bí shé
“世尊！眼界足迹不可得故，耳、鼻、舌、
shēn yì jiè zú jì bù kě dé gù
身、意界足迹不可得故。

shì zūn sè jiè zú jì bù kě dé gù shēng xiāng wèi
“世尊！色界足迹不可得故，声、香、味、
chù fǎ jiè zú jì bù kě dé gù
触、法界足迹不可得故。

shì zūn yǎn shí jiè zú jì bù kě dé gù ěr bí shé
“世尊！眼识界足迹不可得故，耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè zú jì bù kě dé gù
身、意识界足迹不可得故。

shì zūn yǎnchù zú jì bù kě dé gù ěr bí shé
“世尊！眼触足迹不可得故，耳、鼻、舌、
shēn yì chù zú jì bù kě dé gù
身、意触足迹不可得故。

shì zūn yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu zú jì bù kě dé gù
“世尊！眼触为缘所生诸受足迹不可得故，
ěr bí shé shēn yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu zú jì bù kě
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受足迹不可
dé gù
得故。

shì zūn dì jiè zú jì bù kě dé gù shuǐ huǒ fēng
“世尊！地界足迹不可得故，水、火、风、
kōng shí jiè zú jì bù kě dé gù
空、识界足迹不可得故。

shì zūn wú míng zú jì bù kě dé gù xíng shí míng sè
“世尊！无明足迹不可得故，行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ zú jì bù
六处、触、受、爱、取、有、生、老死足迹不
kě dé gù
可得故。

shì zūn bù shī bō luó mì duō zú jì bù kě dé gù jìng jiè
“世尊！布施波罗蜜多足迹不可得故，净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō zú jì bù kě dé gù
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多足迹不可得故。

shì zūn nèi kōng zú jì bù kě dé gù wàikōng nèi wàikōng
“世尊！内空足迹不可得故，外空、内外空、
kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng zú jì bù kě dé gù
空、自性空、无性自性空足迹不可得故。

shì zūn zhēn rú zú jì bù kě dé gù fǎ jiè fǎ xìng
“世尊！真如足迹不可得故，法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè zú jì bù kě dé
定、法住、实际、虚空界、不思議界足迹不可得
gù
故。

shì zūn sì niàn zhù zú jì bù kě dé gù sì zhèng duàn
“世尊！四念住足迹不可得故，四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī zú
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支足
jì bù kě dé gù
迹不可得故。

shì zūn kǔ shèng dì zú jì bù kě dé gù jí miè dào
“世尊！苦圣谛足迹不可得故，集、灭、道
shèng dì zú jì bù kě dé gù
圣谛足迹不可得故。

shì zūn sì jìng lǜ zú jì bù kě dé gù sì wú liàng sì
“世尊！四静虑足迹不可得故，四无量、四
wú sè dìng zú jì bù kě dé gù
无色定足迹不可得故。

shì zūn bā jiě tuō zú jì bù kě dé gù bā shèng chù jiǔ
“世尊！八解脱足迹不可得故，八胜处、九
cì dì dìng shí biàn chù zú jì bù kě dé gù
次第定、十遍处足迹不可得故。

shì zūn kōng jiě tuō mén zú jì bù kě dé gù wú xiàng
“世尊！空解脱门足迹不可得故，无相、

wú yuàn jiě tuō mén zú jì bù kě dé gù
无愿解脱门足迹不可得故。

shì zūn wǔ yǎn zú jì bù kě dé gù liù shéntōng zú jì bù
“世尊！五眼足迹不可得故，六神通足迹不
kě dé gù
可得故。”

shì zūn sān mó dì mén zú jì bù kě dé gù tuó luó ní mén
“世尊！三摩地门足迹不可得故，陀罗尼门
zú jì bù kě dé gù
足迹不可得故。”

shì zūn fó shí lì zú jì bù kě dé gù sì wú suǒ wèi
“世尊！佛十力足迹不可得故，四无所畏、
sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不
gòng fǎ zú jì bù kě dé gù
共法足迹不可得故。”

shì zūn yù liú guǒ zú jì bù kě dé gù yī lái bù huán
“世尊！预流果足迹不可得故，一来、不还、
ā luó hàn guǒ zú jì bù kě dé gù
阿罗汉果足迹不可得故。”

shì zūn dú jué pú tí zú jì bù kě dé gù
“世尊！独觉菩提足迹不可得故。”

shì zūn yī qiè zhì zú jì bù kě dé gù dào xiàng zhì yī
“世尊！一切智足迹不可得故，道相智、一
qiè xiàng zhì zú jì bù kě dé gù
切相智足迹不可得故。”

shí yù sè jiè zhū tiān zǐ fù bó fó yán shì zūn shàng
时，欲、色界诸天子复白佛言：“世尊！上
zuò shàn xiàn suí rú lái shēng fó zhēn dì zǐ suǒ yǐ zhě hé shàng
座善现随如来生，佛真弟子。所以者何？上
zuò shàn xiàn zhū suǒ shuō fǎ yī qiè jiē yǔ kōng xiāng yìng gù
座善现诸所说法，一切皆与空相应故。”

ěr shí shàn xiàn gào yù sè jiè zhū tiān zǐ yán rǔ zhū tiān
尔时，善现告欲、色界诸天子言：“汝诸天
zǐ shuō wǒ shàn xiàn suí rú lái shēng fó zhēn dì zǐ yún hé shàn xiàn
子说我善现随如来生，佛真弟子，云何善现
suí rú lái shēng wèi suí rú lái zhēn rú shēng gù suǒ yǐ zhě hé
随如来生？谓随如来真如生故。所以者何？

rú lái zhēn rú wú lái wú qù shàngzuòshànxiànzhēn rú yì ěr wú lái
如来真如无来无去，上座善现真如亦尔，无来
wú qù yóu cǐ gù shuōshàngzuòshànxiàn suí rú lái shēng
无去，由此故说上座善现随如来生。

fù cì rú lái zhēn rú jí yī qiè fǎ zhēn rú yī qiè fǎ
“复次，如来真如即一切法真如，一切法
zhēn rú jí rú lái zhēn rú rú shì zhēn rú wú zhēn rú xìng yì wú bù
真如即如来真如，如是真如无真如性，亦无不
zhēn rú xìng shàngzuòshànxiànzhēn rú yì ěr yóu cǐ gù shuōshàngzuò
真如性，上座善现真如亦尔，由此故说上座
shànxiàn suí rú lái shēng
善现随如来生。

fù cì rú lái zhēn rú chángzhù wéixiàng shàngzuòshànxiàn
“复次，如来真如常住为相，上座善现
zhēn rú yì ěr chángzhù wéixiàng yóu cǐ gù shuōshàngzuòshànxiàn suí
真如亦尔，常住为相，由此故说上座善现随
rú lái shēng
如来生。

fù cì rú lái zhēn rú wú biàn yì wú fēn bié biànzhū fǎ
“复次，如来真如无变异无分别，遍诸法
zhuàn shàngzuòshànxiànzhēn rú yì ěr wú biàn yì wú fēn bié biàn
转，上座善现真如亦尔，无变异无分别，遍
zhū fǎ zhuàn yóu cǐ gù shuōshàngzuòshànxiàn suí rú lái shēng
诸法转，由此故说上座善现随如来生。

fù cì rú lái zhēn rú wú suǒguà ài yī qiè fǎ zhēn rú yì
“复次，如来真如无所罣碍，一切法真如亦
wú suǒguà ài ruò rú lái zhēn rú ruò yī qiè fǎ zhēn rú tóng yī
无所罣碍，若如来真如，若一切法真如，同一
zhēn rú wú èr wú bié wú zào wú zuò rú shì zhēn rú chángzhēn rú
真如，无二无别、无造无作，如是真如常真如
xiàng wú shí fēi zhēn rú xiàng yǐ chángzhēn rú xiàng wú shí fēi zhēn
相，无时非真如相，以常真如相、无时非真
rú xiàng gù wú èr wú bié shàngzuòshànxiànzhēn rú yì ěr yóu cǐ gù
如相故无二无别，上座善现真如亦尔，由此故
shuōshàngzuòshànxiàn suí rú lái shēng
说上座善现随如来生。

fù cì rú lái zhēn rú yú yī qiè chù wú yì niàn wú fēn bié
“复次，如来真如于一切处，无忆念无分别，

shàngzuòshànxiànzhēn rú yì ěr yú yī qiē chù wú yì niàn wú fēn bié
上座善现真如亦尔，于一切处无忆念无分别，
yóu cǐ gù shuōshàngzuòshànxiàn suí rú lái shēng
由此故说上座善现随如来生。

fù cì rú lái zhēn rú wú bié wú yì bù kě dé shàng
“复次，如来真如无别无异、不可得，上
zuòshànxiànzhēn rú yì ěr wú bié wú yì bù kě dé yóu cǐ gù shuō
座善现真如亦尔，无别无异、不可得，由此故说
shàngzuòshànxiàn suí rú lái shēng
上座善现随如来生。

fù cì rú lái zhēn rú bù lí yī qiē fǎ zhēn rú yī qiē fǎ
“复次，如来真如不离一切法真如，一切法
zhēn rú bù lí rú lái zhēn rú rú shì zhēn rú chángzhēn rú xiàng wú
真如不离如来真如，如是真如常真如相，无
shí fēi zhēn rú xiàng shàngzuòshànxiànzhēn rú yì ěr yóu cǐ gù shuō
时非真如相，上座善现真如亦尔，由此故说
shàngzuòshànxiàn suí rú lái shēng suī shuō suí shēng ér wú suǒ suí shēng
上座善现随如来生。虽说随生而无所随生，
yǐ shànxiànzhēn rú bú yì fó gù
以善现真如不异佛故。

fù cì rú lái zhēn rú fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài yī
“复次，如来真如非过去非未来非现在，一
qiē fǎ zhēn rú yì fēi guò qù fēi wèi lái fēi xiàn zài shàngzuòshànxiàn
切法真如亦非过去非未来非现在，上座善现
zhēn rú yì ěr yóu cǐ gù shuōshàngzuòshànxiàn suí rú lái shēng
真如亦尔，由此故说上座善现随如来生。

fù cì guò qù zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng
“复次，过去真如平等故如来真如平等，
rú lái zhēn rú píngděng gù guò qù zhēn rú píngděng wèi lái zhēn rú píng
如来真如平等故过去真如平等。未来真如平
děng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn rú píngděng gù wèi lái zhēn
等故如来真如平等，如来真如平等故未来真
rú píngděng xiàn zài zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú
如平等。现在真如平等故如来真如平等，如
lái zhēn rú píngděng gù xiàn zài zhēn rú píngděng ruò guò qù wèi lái xiàn
来真如平等故现在真如平等。若过去未来现
zài zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú píng
在真如平等，若如来真如平等，同一真如平

děng wú èr wú bié
等无二无别。

fù cì sè zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú
“复次，色真如平等故如来真如平等，如
lái zhēn rú píngděng gù sè zhēn rú píngděng shòu xiǎng xíng shí
来真如平等故色真如平等；受、想、行、识
zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn rú píngděng
真如平等故如来真如平等，如来真如平等
gù shòu xiǎng xíng shí zhēn rú píngděng rú shì ruò sè zhēn rú píng
故受、想、行、识真如平等。如是若色真如平
děng ruò shòu xiǎng xíng shí zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn
等，若受、想、行、识真如平等，若如来真
rú píngděng tóng yī zhēn rú píngděng wú èr wú bié
如平等，同一真如平等无二无别。

fù cì yǎnchùzhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng
“复次，眼处真如平等故如来真如平等，
rú lái zhēn rú píngděng gù yǎnchùzhēn rú píngděng ěr bí shé
如来真如平等故眼处真如平等；耳、鼻、舌、
shēn yì chùzhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn
身、意处真如平等故如来真如平等，如来真
rú píngděng gù ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú píngděng rú
如平等故耳、鼻、舌、身、意处真如平等。如
shì ruò yǎnchùzhēn rú píngděng ruò ěr bí shé shēn yì chù
是若眼处真如平等，若耳、鼻、舌、身、意处
zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú píngděng
真如平等，若如来真如平等，同一真如平等
wú èr wú bié
无二无别。

fù cì sè chùzhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng
“复次，色处真如平等故如来真如平等，
rú lái zhēn rú píngděng gù sè chùzhēn rú píngděng shēng xiāng wèi
如来真如平等故色处真如平等；声、香、味、
chù fǎ chùzhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn
触、法处真如平等故如来真如平等，如来真
rú píngděng gù shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú píngděng
如平等故声、香、味、触、法处真如平等。
rú shì ruò sè chùzhēn rú píngděng ruò shēng xiāng wèi chù
如是若色处真如平等，若声、香、味、触、

fǎ chù zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú
法处真如平等，若如来真如平等，同一真如
píngděng wú èr wú bié
平等无二无别。

fù cì yǎn jiè zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng
“复次，眼界真如平等故如来真如平等，
rú lái zhēn rú píngděng gù yǎn jiè zhēn rú píngděng ěr bí shé
如来真如平等故眼界真如平等；耳、鼻、舌、
shēn yì jiè zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn
身、眼界真如平等故如来真如平等，如来真
rú píngděng gù ěr bí shé shēn yì jiè zhēn rú píngděng rú
如平等故耳、鼻、舌、身、眼界真如平等。如
shì ruò yǎn jiè zhēn rú píngděng ruò ěr bí shé shēn yì jiè
是若眼界真如平等，若耳、鼻、舌、身、眼界
zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú píngděng
真如平等，若如来真如平等，同一真如平等
wú èr wú bié
无二无别。

fù cì sè jiè zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng
“复次，色界真如平等故如来真如平等，
rú lái zhēn rú píngděng gù sè jiè zhēn rú píngděng shēng xiāng wèi
如来真如平等故色界真如平等；声、香、味、
chù fǎ jiè zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn
触、法界真如平等故如来真如平等，如来真
rú píngděng gù shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú píngděng
如平等故声、香、味、触、法界真如平等。
rú shì ruò sè jiè zhēn rú píngděng ruò shēng xiāng wèi chù
如是若色界真如平等，若声、香、味、触、
fǎ jiè zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú
法界真如平等，若如来真如平等，同一真如
píngděng wú èr wú bié
平等无二无别。

fù cì yǎn shí jiè zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píng
“复次，眼识界真如平等故如来真如平
děng rú lái zhēn rú píngděng gù yǎn shí jiè zhēn rú píngděng ěr
等，如来真如平等故眼识界真如平等；耳、
bí shé shēn yì shí jiè zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng
鼻、舌、身、意识界真如平等故如来真如平等，

rú lái zhēn rú píngděng gù ěr bí shé shēn yì shí jiè zhēn rú
如来真如平等故耳、鼻、舌、身、意识界真如
píngděng rú shì ruò yǎn shí jiè zhēn rú píngděng ruò ěr bí shé
平等。如是若眼识界真如平等，若耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng
身、意识界真如平等，若如来真如平等，同
yī zhēn rú píngděng wú èr wú bié
一真如平等无二无别。

fù cì yǎnchùzhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng
“复次，眼触真如平等故如来真如平等，
rú lái zhēn rú píngděng gù yǎnchùzhēn rú píngděng ěr bí shé
如来真如平等故眼触真如平等；耳、鼻、舌、
shēn yì chùzhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn
身、意触真如平等故如来真如平等，如来真
rú píngděng gù ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú píngděng rú
如平等故耳、鼻、舌、身、意触真如平等。如
shì ruò yǎnchùzhēn rú píngděng ruò ěr bí shé shēn yì chù
是若眼触真如平等，若耳、鼻、舌、身、意触
zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú píngděng
真如平等，若如来真如平等，同一真如平等
wú èr wú bié
无二无别。

fù cì yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú píngděng gù
“复次，眼触为缘所生诸受真如平等故
rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn rú píngděng gù yǎnchùwéiyuánsuǒ
如来真如平等，如来真如平等故眼触为缘所
shēngzhūshòuzhēn rú píngděng ěr bí shé shēn yì chùwéi
生诸受真如平等；耳、鼻、舌、身、意触为
yuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú
缘所生诸受真如平等故如来真如平等，如
lái zhēn rú píngděng gù ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēng
来真如平等故耳、鼻、舌、身、意触为缘所生
zhūshòuzhēn rú píngděng rú shì ruò yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
诸受真如平等。如是若眼触为缘所生诸受
zhēn rú píngděng ruò ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēng
真如平等，若耳、鼻、舌、身、意触为缘所生
zhūshòuzhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú
诸受真如平等，若如来真如平等，同一真如

píngděng wú èr wú bié
平等无二无别。

fù cì dì jiè zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng
“复次，地界真如平等故如来真如平等，
rú lái zhēn rú píngděng gù dì jiè zhēn rú píngděng shuǐ huǒ fēng
如来真如平等故地界真如平等；水、火、风、
kōng shí jiè zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn
空、识界真如平等故如来真如平等，如来真
rú píngděng gù shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú píngděng
如平等故水、火、风、空、识界真如平等。
rú shì ruò dì jiè zhēn rú píngděng ruò shuǐ huǒ fēng kōng shí
如是若地界真如平等，若水、火、风、空、识
jiè zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú píng
界真如平等，若如来真如平等，同一真如平
děng wú èr wú bié
等无二无别。

fù cì wú míng zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng
“复次，无明真如平等故如来真如平等，
rú lái zhēn rú píngděng gù wú míng zhēn rú píngděng xíng shí míng
如来真如平等故无明真如平等；行、识、名
sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ zhēn
色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死真
rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn rú píngděng gù xíng
如平等故如来真如平等，如来真如平等故行
nǎi zhì lǎo sǐ zhēn rú píngděng rú shì ruò wú míng zhēn rú píngděng
乃至老死真如平等。如是若无明真如平等，
ruò xíng nǎi zhì lǎo sǐ zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng
若行乃至老死真如平等，若如来真如平等，
tóng yī zhēn rú píngděng wú èr wú bié
同一真如平等无二无别。

fù cì bù shī bō luó mì duō zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn
“复次，布施波罗蜜多真如平等故如来真
rú píngděng rú lái zhēn rú píngděng gù bù shī bō luó mì duō zhēn rú
如平等，如来真如平等故布施波罗蜜多真如
píngděng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō
平等；净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多
zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn rú píngděng
真如平等故如来真如平等，如来真如平等

gù jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōzhēn rú píngděng rú shì ruò bù
故净戒乃至般若波罗蜜多真如平等。如是若布
shī bō luó mì duōzhēn rú píngděng ruò jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì
施波罗蜜多真如平等，若净戒乃至般若波罗蜜
duōzhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú píng
多真如平等，若如来真如平等，同一真如平
děng wú èr wú bié
等无二无别。

fù cì nèi kōng zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng
“复次，内空真如平等故如来真如平等，
rú lái zhēn rú píngděng gù nèi kōng zhēn rú píngděng wài kōng nèi wài
如来真如平等故内空真如平等；外空、内外
kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、
bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、
zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无
xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng zhēn rú píngděng gù rú lái
性空、自性空、无性自性空真如平等故如来
zhēn rú píngděng rú lái zhēn rú píngděng gù wài kōng nǎi zhì wú xìng zì
真如平等，如来真如平等故外空乃至无性自
xìng kōng zhēn rú píngděng rú shì ruò nèi kōng zhēn rú píngděng ruò wài
性空真如平等。如是若内空真如平等，若外
kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píng
空乃至无性自性空真如平等，若如来真如平
děng tóng yī zhēn rú píngděng wú èr wú bié
等，同一真如平等无二无别。

fù cì zhēn rú zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng
“复次，真如真如平等故如来真如平等，
rú lái zhēn rú píngděng gù zhēn rú zhēn rú píngděng fǎ jiè fǎ xìng
如来真如平等故真如真如平等；法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè zhēn rú píngděng
定、法住、实际、虚空界、不思議界真如平等
gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn rú píngděng gù fǎ jiè nǎi zhì
故如来真如平等，如来真如平等故法界乃至

bù sī yì jiè zhēn rú píngděng rú shì ruò zhēn rú zhēn rú píngděng
不 思 议 界 真 如 平 等 。 如 是 若 真 如 真 如 平 等 ，
ruò fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píng
若 法 界 乃 至 不 思 议 界 真 如 平 等 ， 若 如 来 真 如 平
děng tóng yī zhēn rú píngděng wú èr wú bié
等 ， 同 一 真 如 平 等 无 二 无 别 。

fù cì sì niàn zhù zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píng
“ 复 次 ， 四 念 住 真 如 平 等 故 如 来 真 如 平
děng rú lái zhēn rú píngděng gù sì niàn zhù zhēn rú píngděng sì zhèng
等 ， 如 来 真 如 平 等 故 四 念 住 真 如 平 等 ； 四 正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào
断 、 四 神 足 、 五 根 、 五 力 、 七 等 觉 支 、 八 圣 道
zhī zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn rú píng
支 真 如 平 等 故 如 来 真 如 平 等 ， 如 来 真 如 平
děng gù sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī zhēn rú píngděng rú shì
等 故 四 正 断 乃 至 八 圣 道 支 真 如 平 等 。 如 是
ruò sì niàn zhù zhēn rú píngděng ruò sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào
若 四 念 住 真 如 平 等 ， 若 四 正 断 乃 至 八 圣 道
zhī zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú píng
支 真 如 平 等 ， 若 如 来 真 如 平 等 ， 同 一 真 如 平
děng wú èr wú bié
等 无 二 无 别 。

fù cì kǔ shèng dì zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píng
“ 复 次 ， 苦 圣 谛 真 如 平 等 故 如 来 真 如 平
děng rú lái zhēn rú píngděng gù kǔ shèng dì zhēn rú píngděng jí
等 ， 如 来 真 如 平 等 故 苦 圣 谛 真 如 平 等 ； 集 、
miè dào shèng dì zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái
灭 、 道 圣 谛 真 如 平 等 故 如 来 真 如 平 等 ， 如 来
zhēn rú píngděng gù jí miè dào shèng dì zhēn rú píngděng rú shì
真 如 平 等 故 集 、 灭 、 道 圣 谛 真 如 平 等 。 如 是
ruò kǔ shèng dì zhēn rú píngděng ruò jí miè dào shèng dì zhēn rú
若 苦 圣 谛 真 如 平 等 ， 若 集 、 灭 、 道 圣 谛 真 如
píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú píngděng wú èr
平 等 ， 若 如 来 真 如 平 等 ， 同 一 真 如 平 等 无 二
wú bié
无 别 。

fù cì sì jìng lǜ zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píng
“ 复 次 ， 四 静 虑 真 如 平 等 故 如 来 真 如 平

děng rú lái zhēn rú píngděng gù sì jìng lù zhēn rú píngděng sì wú
等，如来真如平等故四静虑真如平等；四无
liàng sì wú sè dìngzhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú
量、四无色定真如平等故如来真如平等，如
lái zhēn rú píngděng gù sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú píngděng
来真如平等故四无量、四无色定真如平等。
rú shì ruò sì jìng lù zhēn rú píngděng ruò sì wú liàng sì wú sè dìng
如是若四静虑真如平等，若四无量、四无色定
zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú píngděng
真如平等，若如来真如平等，同一真如平等
wú èr wú bié
无二无别。

fù cì bā jiě tuōzhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píng
“复次，八解脱真如平等故如来真如平
děng rú lái zhēn rú píngděng gù bā jiě tuōzhēn rú píngděng bā shèng
等，如来真如平等故八解脱真如平等；八胜
chù jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píng
处、九次第定、十遍处真如平等故如来真如平
děng rú lái zhēn rú píngděng gù bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí
等，如来真如平等故八胜处、九次第定、十
biànchùzhēn rú píngděng rú shì ruò bā jiě tuōzhēn rú píngděng ruò
遍处真如平等。如是若八解脱真如平等，若
bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhēn rú píngděng ruò rú lái
八胜处、九次第定、十遍处真如平等，若如来
zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú píngděng wú èr wú bié
真如平等，同一真如平等无二无别。

fù cì kōng jiě tuōménzhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú
“复次，空解脱门真如平等故如来真如
píngděng rú lái zhēn rú píngděng gù kōng jiě tuōménzhēn rú píngděng
平等，如来真如平等故空解脱门真如平等；
wú xiàng wú yuàn jiě tuōménzhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píng
无相、无愿解脱门真如平等故如来真如平
děng rú lái zhēn rú píngděng gù wú xiàng wú yuàn jiě tuōménzhēn rú
等，如来真如平等故无相、无愿解脱门真如
píngděng rú shì ruò kōng jiě tuōménzhēn rú píngděng ruò wú xiàng
平等。如是若空解脱门真如平等，若无相、
wú yuàn jiě tuōménzhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng
无愿解脱门真如平等，若如来真如平等，同

yī zhēn rú píngděng wú èr wú bié
一真如平等无二无别。

fù cì wǔ yǎn zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng
“复次，五眼真如平等故如来真如平等，
rú lái zhēn rú píngděng gù wǔ yǎn zhēn rú píngděng liù shéntōng zhēn rú
如来真如平等故五眼真如平等；六神通真如
píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn rú píngděng gù liù
平等故如来真如平等，如来真如平等故六
shéntōng zhēn rú píngděng rú shì ruò wǔ yǎn zhēn rú píngděng ruò liù
神通真如平等。如是若五眼真如平等，若六
shéntōng zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú
神通真如平等，若如来真如平等，同一真如
píngděng wú èr wú bié
平等无二无别。

fù cì sān mó dì mén zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú
“复次，三摩地门真如平等故如来真如
píngděng rú lái zhēn rú píngděng gù sān mó dì mén zhēn rú píngděng
平等，如来真如平等故三摩地门真如平等；
tuó luó ní mén zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái zhēn
陀罗尼门真如平等故如来真如平等，如来真
rú píngděng gù tuó luó ní mén zhēn rú píngděng rú shì ruò sān mó dì
如平等故陀罗尼门真如平等。如是若三摩地
mén zhēn rú píngděng ruò tuó luó ní mén zhēn rú píngděng ruò rú lái
门真如平等，若陀罗尼门真如平等，若如来
zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú píngděng wú èr wú bié
真如平等，同一真如平等无二无别。

fù cì fó shí lì zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píng
“复次，佛十力真如平等故如来真如平
děng rú lái zhēn rú píngděng gù fó shí lì zhēn rú píngděng sì wú
等，如来真如平等故佛十力真如平等；四无
suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十
bā fó bú gòng fǎ zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú lái
八佛不共法真如平等故如来真如平等，如来
zhēn rú píngděng gù sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú
真如平等故四无所畏乃至十八佛不共法真如
píngděng rú shì ruò fó shí lì zhēn rú píngděng ruò sì wú suǒ wèi nǎi
平等。如是若佛十力真如平等，若四无所畏乃

zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng
至十八佛不共法真如平等，若如来真如平等，
tóng yī zhēn rú píngděng wú èr wú bié
同一真如平等无二无别。

fù cì yù liú guǒ zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píng
“复次，预流果真如平等故如来真如平
děng rú lái zhēn rú píngděng gù yù liú guǒ zhēn rú píngděng yī lái
等，如来真如平等故预流果真如平等；一来、
bù huán ā luó hàn guǒ zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng
不还、阿罗汉果真如平等故如来真如平等，
rú lái zhēn rú píngděng gù yī lái bù huán ā luó hàn guǒ zhēn rú píng
如来真如平等故一来、不还、阿罗汉果真如平
děng rú shì ruò yù liú guǒ zhēn rú píngděng ruò yī lái bù huán
等。如是若预流果真如平等，若一来、不还、
ā luó hàn guǒ zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī
阿罗汉果真如平等，若如来真如平等，同一
zhēn rú píngděng wú èr wú bié
真如平等无二无别。

fù cì dú jué pú tí zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píng
“复次，独觉菩提真如平等故如来真如平
děng rú lái zhēn rú píngděng gù dú jué pú tí zhēn rú píngděng rú
等，如来真如平等故独觉菩提真如平等。如
shì ruò dú jué pú tí zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng
是若独觉菩提真如平等，若如来真如平等，
tóng yī zhēn rú píngděng wú èr wú bié
同一真如平等无二无别。

fù cì yī qiè zhì zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píng
“复次，一切智真如平等故如来真如平
děng rú lái zhēn rú píngděng gù yī qiè zhì zhēn rú píngděng dào xiàng
等，如来真如平等故一切智真如平等；道相
zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú píngděng gù rú lái zhēn rú píngděng rú
智、一切相智真如平等故如来真如平等，如
lái zhēn rú píngděng gù dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú píngděng
来真如平等故道相智、一切相智真如平等。
rú shì ruò yī qiè zhì zhēn rú píngděng ruò dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
如是若一切智真如平等，若道相智、一切相智
zhēn rú píngděng ruò rú lái zhēn rú píngděng tóng yī zhēn rú píngděng
真如平等，若如来真如平等，同一真如平等

wú èr wú bié
无二无别。

zhūtiān zǐ pú sà mó hē sà xiànzhèng rú shì yī qiè fǎ zhēn
“诸天子，菩萨摩诃萨现证如是一切法真

rú píngděng gù shuōmíng rú lái yīng zhèngděngjué shàngzuòshàn
如平等故，说名如来、应、正等觉。上座善

xiàn yú cǐ zhēn rú néngshēn xìn jiě yóu cǐ gù shuōshàngzuòshànxiàn suí
现于此真如能深信解，由此故说上座善现随

rú lái shēng
如来生。”

大般若波罗蜜多经卷第三百二十一

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi èr shí èr
大般若波罗蜜多经卷第三百二十二

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn zhēn rú pǐn dì sì shí qī zhī wǔ
初分真如品第四十七之五

zhèng shuō rú shì zhēn rú xiàng shí yú cǐ sān qiān dà qiān shì jiè
正说如是真如相时，于此三千大千世界

liù zhǒng biàndòng dōng yǒng xī mò xī yǒng dōng mò nán yǒng běi
六种变动：东涌¹西没，西涌²东没，南涌³北

mò běi yǒng nán mò zhōng yǒng biān mò biān yǒng zhōng mò shí
没，北涌⁴南没，中涌⁵边没边涌⁶中没。时，

yù sè jiè zhū tiān zǐ fù yǐ tiān shàng duō jiē luó xiāng duō mó luó
欲、色界诸天子，复以天上多揭罗香、多摩罗

xiāng zhān tán xiāng mò jí yǐ tiān shàng wǔ bō luó huā bō tè mó huā
香、栴檀香末，及以天上喁钵罗华、钵特摩华、

jū mǒu tuó huā bēn tú lì huā měi miào xiāng huā měi miào yīn huā
拘某陀华、奔荼⁷利华、美妙香华、美妙音华、

dà měi miào yīn huā fèng sǎn shì zūn jí shàn xiàn shàng zuò⁸ ér bái fó yán
大美妙音华，奉散世尊及善现上座⁸而白佛言：

shèn qí shì zūn wèi céng yǒu yě shàng zuò shàn xiàn yóu zhēn rú
“甚奇！世尊！未曾有也！上座善现由真如

gù suí rú lái shēng
故，随如来生。”

ěr shí shàn xiàn gào yù sè jiè zhū tiān zǐ yán tiān zǐ dāng
尔时，善现告欲、色界诸天子言：“天子当

¹ 大正藏：踊；永乐北藏及龙藏：涌

² 大正藏：踊；永乐北藏及龙藏：涌

³ 大正藏：踊；永乐北藏及龙藏：涌

⁴ 大正藏：踊；永乐北藏及龙藏：涌

⁵ 大正藏：踊；永乐北藏及龙藏：涌

⁶ 大正藏：踊；永乐北藏及龙藏：涌

⁷ 大正藏：茶；永乐北藏及龙藏：茶

⁸ 大正藏：上；永乐北藏及龙藏：上座

zhī shàngzuòshànxiàn bù yóu sè gù suí rú lái shēng bù yóu sè zhēn
知！上座善现不由色故随如来生，不由色真
rú gù suí rú lái shēng bù lí sè gù suí rú lái shēng bù lí sè zhēn
如故随如来生，不离色故随如来生，不离色真
rú gù suí rú lái shēng bù yóushòu xiǎng xíng shí gù suí rú lái
如故随如来生；不由受、想、行、识故随如来
shēng bù yóushòu xiǎng xíng shí zhēn rú gù suí rú lái shēng
生，不由受、想、行、识真如故随如来生，
bù lí shòu xiǎng xíng shí gù suí rú lái shēng bù lí shòu xiǎng
不离受、想、行、识故随如来生，不离受、想、
xíng shí zhēn rú gù suí rú lái shēng
行、识真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàngzuòshànxiàn bù yóuyǎnchù gù suí rú
“天子当知！上座善现不由眼处故随如
lái shēng bù yóuyǎnchùzhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí yǎnchù gù
来生，不由眼处真如故随如来生，不离眼处故
suí rú lái shēng bù lí yǎnchùzhēn rú gù suí rú lái shēng bù yóu ěr
随如来生，不离眼处真如故随如来生；不由耳、
bí shé shēn yì chù gù suí rú lái shēng bù yóu ěr bí
鼻、舌、身、意处故随如来生，不由耳、鼻、
shé shēn yì chùzhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí ěr bí
舌、身、意处真如故随如来生，不离耳、鼻、
shé shēn yì chù gù suí rú lái shēng bù lí ěr bí shé
舌、身、意处故随如来生，不离耳、鼻、舌、
shēn yì chùzhēn rú gù suí rú lái shēng
身、意处真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàngzuòshànxiàn bù yóu sè chù gù suí rú
“天子当知！上座善现不由色处故随如
lái shēng bù yóu sè chùzhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí sè chù gù
来生，不由色处真如故随如来生，不离色处故
suí rú lái shēng bù lí sè chùzhēn rú gù suí rú lái shēng bù yóu
随如来生，不离色处真如故随如来生；不由
shēng xiāng wèi chù fǎ chù gù suí rú lái shēng bù yóushēng
声、香、味、触、法处故随如来生，不由声、
xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí shēng
香、味、触、法处真如故随如来生，不离声、
xiāng wèi chù fǎ chù gù suí rú lái shēng bù lí shēng xiāng
香、味、触、法处故随如来生，不离声、香、

wèi chù fǎ chùzhēn rú gù suí rú lái shēng
味、触、法处真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu yǎn jiè gù suí rú lái shēng
“天子当知！上座善现不由眼界故随如来生，不由眼界真如故随如来生，不离眼界故随如来生，不离眼界真如故随如来生；不由耳、鼻、舌、身、意界故随如来生，不由耳、鼻、舌、身、意界真如故随如来生，不离耳、鼻、舌、身、意界故随如来生，不离耳、鼻、舌、身、意界真如故随如来生。”

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu sè jiè gù suí rú lái shēng
“天子当知！上座善现不由色界故随如来生，不由色界真如故随如来生，不离色界故随如来生，不离色界真如故随如来生；不由声、香、味、触、法界故随如来生，不由声、香、味、触、法界真如故随如来生，不离声、香、味、触、法界故随如来生，不离声、香、味、触、法界真如故随如来生。”

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu yǎn shí jiè gù suí rú lái shēng
“天子当知！上座善现不由眼识界故随如来生，不由眼识界真如故随如来生，不离眼识界故随如来生，不离眼识界真如故随如来生；不由耳、鼻、舌、身、意识界故随如来生，

bù yóu ěr bǐ shé shēn yì shí jiè zhēn rú gù suí rú lái shēng
不由耳、鼻、舌、身、意识界真如故随如来生，
bù lí ěr bǐ shé shēn yì shí jiè gù suí rú lái shēng bù
不离耳、鼻、舌、身、意识界故随如来生，不
lí ěr bǐ shé shēn yì shí jiè zhēn rú gù suí rú lái shēng
离耳、鼻、舌、身、意识界真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu yǎn chù gù suí rú
“天子当知！上座善现不由眼触故随如

lai shēng bù yóu yǎn chù zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí yǎn chù gù
来生，不由眼触真如故随如来生，不离眼触故
suí rú lái shēng bù lí yǎn chù zhēn rú gù suí rú lái shēng bù yóu ěr
随如来生，不离眼触真如故随如来生；不由耳、
bí shé shēn yì chù gù suí rú lái shēng bù yóu ěr bǐ
鼻、舌、身、意触故随如来生，不由耳、鼻、
shé shēn yì chù zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí ěr bǐ
舌、身、意触真如故随如来生，不离耳、鼻、
shé shēn yì chù gù suí rú lái shēng bù lí ěr bǐ shé
舌、身、意触故随如来生，不离耳、鼻、舌、
shēn yì chù zhēn rú gù suí rú lái shēng
身、意触真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu yǎn chù wéi yuán suǒ
“天子当知！上座善现不由眼触为缘所

shēng zhū shòu gù suí rú lái shēng bù yóu yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
生诸受故随如来生，不由眼触为缘所生诸
shòu zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
受真如故随如来生，不离眼触为缘所生诸
shòu gù suí rú lái shēng bù lí yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn
受故随如来生，不离眼触为缘所生诸受真
rú gù suí rú lái shēng bù yóu ěr bǐ shé shēn yì chù wéi
如故随如来生；不由耳、鼻、舌、身、意触为
yuán suǒ shēng zhū shòu gù suí rú lái shēng bù yóu ěr bǐ shé
缘所生诸受故随如来生，不由耳、鼻、舌、
shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú gù suí rú lái shēng bù
身、意触为缘所生诸受真如故随如来生，不
lí ěr bǐ shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu gù suí rú
离耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受故随如
lai shēng bù lí ěr bǐ shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng
来生，不离耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhūshòuzhēn rú gù suí rú lái shēng
诸受真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu dì jiè gù suí rú lái shēng
“天子当知！上座善现不由地界故随如来生，不由地界真如故随如来生，不离地界故随如来生，不离地界真如故随如来生；不由水、火、风、空、识界故随如来生，不由水、火、风、空、识界真如故随如来生，不离水、火、风、空、识界故随如来生，不离水、火、风、空、识界真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu wú míng gù suí rú lái shēng
“天子当知！上座善现不由无明故随如来生，不由无明真如故随如来生，不离无明故随如来生，不离无明真如故随如来生；不由行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死故随如来生，不由行乃至老死真如故随如来生，不离行乃至老死故随如来生，不离行乃至老死真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu wǒ gù suí rú lái shēng
“天子当知！上座善现不由我故随如来生，不由我真如故随如来生，不离我故随如来生，不离我真如故随如来生；不由有情、命者、生者、养者、士夫、补特伽罗、意生、儒

tóng zuòzhě shòuzhě zhīzhě jiànzhě gù suí rú lái shēng bù
童、作者、受者、知者、见者故随如来生，不
yóuyǒuqíngnǎi zhì jiànzhězhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí yǒuqíngnǎi
由有情乃至见者真如故随如来生，不离有情乃
zhì jiànzhě gù suí rú lái shēng bù lí yǒuqíngnǎi zhì jiànzhězhēn rú gù
至见者故随如来生，不离有情乃至见者真如故
suí rú lái shēng
随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu bù shī bō luó mì
“天子当知！上座善现不由布施波罗蜜
duō gù suí rú lái shēng bù yóu bù shī bō luó mì duō zhēn rú gù suí rú
多故随如来生，不由布施波罗蜜多真如故随如
lái shēng bù lí bù shī bō luó mì duō gù suí rú lái shēng bù lí bù
来生，不离布施波罗蜜多故随如来生，不离布
shī bō luó mì duō zhēn rú gù suí rú lái shēng bù yóu jìng jiè ān rěn
施波罗蜜多真如故随如来生；不由净戒、安忍、
jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō gù suí rú lái shēng bù yóu jìng
精进、静虑、般若波罗蜜多故随如来生，不由净
jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí jìng
戒乃至般若波罗蜜多真如故随如来生，不离净
jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō gù suí rú lái shēng bù lí jìng jiè nǎi
戒乃至般若波罗蜜多故随如来生，不离净戒乃
zhì bō rě bō luó mì duō zhēn rú gù suí rú lái shēng
至般若波罗蜜多真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu nèi kōng gù suí rú
“天子当知！上座善现不由内空故随如
lái shēng bù yóu nèi kōng zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí nèi kōng
来生，不由内空真如故随如来生，不离内空
gù suí rú lái shēng bù lí nèi kōng zhēn rú gù suí rú lái shēng bù yóu
故随如来生，不离内空真如故随如来生；不由
wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为
kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异
kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng gù suí
不可得空、无性空、自性空、无性自性空故随

rú lái shēng bù yóu wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngzhēn rú gù suí
如来生，不由外空乃至无性自性空真如故随
rú lái shēng bù lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng gù suí rú lái
如来生，不离外空乃至无性自性空故随如来
shēng bù lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōngzhēn rú gù suí rú lái
生，不离外空乃至无性自性空真如故随如来
shēng
生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu zhēn rú gù suí rú
“天子当知！上座善现不由真如故随如
lái shēng bù yóu zhēn rú zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí zhēn rú
来生，不由真如真如故随如来生，不离真如
gù suí rú lái shēng bù lí zhēn rú zhēn rú gù suí rú lái shēng bù yóu
故随如来生，不离真如真如故随如来生；不由
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思议
jiè gù suí rú lái shēng bù yóu fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè zhēn rú gù
界故随如来生，不由法界乃至不思议界真如故
suí rú lái shēng bù lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè gù suí rú lái shēng
随如来生，不依法界乃至不思议界故随如来生，
bù lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè zhēn rú gù suí rú lái shēng
不依法界乃至不思议界真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu sì niàn zhù gù suí
“天子当知！上座善现不由四念住故随
rú lái shēng bù yóu sì niàn zhù zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí sì
如来生，不由四念住真如故随如来生，不离四
niàn zhù gù suí rú lái shēng bù lí sì niàn zhù zhēn rú gù suí rú lái
念住故随如来生，不离四念住真如故随如来
shēng bù yóu sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī
生；不由四正断、四神足、五根、五力、七
děng jué zhī bā shèng dào zhī gù suí rú lái shēng bù yóu sì zhèng duàn
等觉支、八圣道支故随如来生，不由四正断
nǎi zhì bā shèng dào zhī zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí sì zhèng
乃至八圣道支真如故随如来生，不离四正
duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī gù suí rú lái shēng bù lí sì zhèng duàn
断乃至八圣道支故随如来生，不离四正断

nǎi zhì bā shèngdào zhī zhēn rú gù suí rú lái shēng
乃至八圣道支真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàngzuòshànxiàn bù yóu kǔ shèng dì gù suí
“天子当知！上座善现不由苦圣谛故随
rú lái shēng bù yóu kǔ shèng dì zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí
如来生，不由苦圣谛真如故随如来生，不离
kǔ shèng dì gù suí rú lái shēng bù lí kǔ shèng dì zhēn rú gù suí rú
苦圣谛故随如来生，不离苦圣谛真如故随如
lái shēng bù yóu jí miè dào shèng dì gù suí rú lái shēng bù
来生；不由集、灭、道圣谛故随如来生，不
yóu jí miè dào shèng dì zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí jí
由集、灭、道圣谛真如故随如来生，不离集、
miè dào shèng dì gù suí rú lái shēng bù lí jí miè dào shèng
灭、道圣谛故随如来生，不离集、灭、道圣
dì zhēn rú gù suí rú lái shēng
谛真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàngzuòshànxiàn bù yóu sì jìng lǜ gù suí
“天子当知！上座善现不由四静虑故随
rú lái shēng bù yóu sì jìng lǜ zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí sì
如来生，不由四静虑真如故随如来生，不离四
jìng lǜ gù suí rú lái shēng bù lí sì jìng lǜ zhēn rú gù suí rú lái
静虑故随如来生，不离四静虑真如故随如来
shēng bù yóu sì wú liàng sì wú sè dìng gù suí rú lái shēng bù yóu
生；不由四无量、四无色定故随如来生，不由
sì wú liàng sì wú sè dìng zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí sì wú
四无量、四无色定真如故随如来生，不离四无
liàng sì wú sè dìng gù suí rú lái shēng bù lí sì wú liàng sì wú
量、四无色定故随如来生，不离四无量、四无
sè dìng zhēn rú gù suí rú lái shēng
色定真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàngzuòshànxiàn bù yóu bā jiě tuō gù suí
“天子当知！上座善现不由八解脱故随
rú lái shēng bù yóu bā jiě tuō zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí bā
如来生，不由八解脱真如故随如来生，不离八
jiě tuō gù suí rú lái shēng bù lí bā jiě tuō zhēn rú gù suí rú lái
解脱故随如来生，不离八解脱真如故随如来
shēng bù yóu bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù gù suí rú lái
生；不由八胜处、九次第定、十遍处故随如来

shēng bù yóu bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhēn rú gù
生，不由八胜处、九次第定、十遍处真如故
suí rú lái shēng bù lí bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù gù
随如来生，不离八胜处、九次第定、十遍处故
suí rú lái shēng bù lí bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhēn
随如来生，不离八胜处、九次第定、十遍处真
rú gù suí rú lái shēng
如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàngzuòshànxiàn bù yóukōng jiě tuōmén gù
“天子当知！上座善现不由空解脱门故

suí rú lái shēng bù yóukōng jiě tuōménzhēn rú gù suí rú lái shēng
随如来生，不由空解脱门真如故随如来生，
bù lí kōng jiě tuōmén gù suí rú lái shēng bù lí kōng jiě tuōménzhēn
不离空解脱门故随如来生，不离空解脱门真
rú gù suí rú lái shēng bù yóu wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén gù suí rú
如故随如来生；不由无相、无愿解脱门故随如
lái shēng bù yóu wú xiàng wú yuàn jiě tuōménzhēn rú gù suí rú lái
来生，不由无相、无愿解脱门真如故随如来
shēng bù lí wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén gù suí rú lái shēng bù
生，不离无相、无愿解脱门故随如来生，不
lí wú xiàng wú yuàn jiě tuōménzhēn rú gù suí rú lái shēng
离无相、无愿解脱门真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàngzuòshànxiàn bù yóu wǔ yǎn gù suí rú
“天子当知！上座善现不由五眼故随如

lái shēng bù yóu wǔ yǎnzhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí wǔ yǎn gù
来生，不由五眼真如故随如来生，不离五眼故
suí rú lái shēng bù lí wǔ yǎnzhēn rú gù suí rú lái shēng bù yóu liù
随如来生，不离五眼真如故随如来生；不由六
shéntōng gù suí rú lái shēng bù yóu liù shéntōngzhēn rú gù suí rú lái
神通故随如来生，不由六神通真如故随如来
shēng bù lí liù shéntōng gù suí rú lái shēng bù lí liù shéntōngzhēn
生，不离六神通故随如来生，不离六神通真
rú gù suí rú lái shēng
如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàngzuòshànxiàn bù yóusān mó dì mén gù
“天子当知！上座善现不由三摩地门故

suí rú lái shēng bù yóusān mó dì ménzhēn rú gù suí rú lái shēng bù
随如来生，不由三摩地门真如故随如来生，不

lí sān mó dì mén gù suí rú lái shēng bù lí sān mó dì mén zhēn rú
离三摩地门故随如来生， 不离三摩地门真如
gù suí rú lái shēng bù yóu tuó luó ní mén gù suí rú lái shēng bù yóu
故随如来生； 不由陀罗尼门故随如来生， 不由
tuó luó ní mén zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí tuó luó ní mén gù
陀罗尼门真如故随如来生， 不离陀罗尼门故
suí rú lái shēng bù lí tuó luó ní mén zhēn rú gù suí rú lái shēng
随如来生， 不离陀罗尼门真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu fó shí lì gù suí
“天子当知！ 上座善现不由佛十力故随
rú lái shēng bù yóu fó shí lì zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí fó
如来生， 不由佛十力真如故随如来生， 不离佛
shí lì gù suí rú lái shēng bù lí fó shí lì zhēn rú gù suí rú lái
十力故随如来生， 不离佛十力真如故随如来
shēng bù yóu sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
生； 不由四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ gù suí rú lái shēng bù yóu sì
喜、大舍、十八佛不共法故随如来生， 不由四
wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú gù suí rú lái shēng bù
无所畏乃至十八佛不共法真如故随如来生， 不
lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ gù suí rú lái shēng bù
离四无所畏乃至十八佛不共法故随如来生， 不
lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú gù suí rú lái
离四无所畏乃至十八佛不共法真如故随如来
shēng
生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu yù liú guǒ gù suí
“天子当知！ 上座善现不由预流果故随
rú lái shēng bù yóu yù liú guǒ zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí yù
如来生， 不由预流果真如故随如来生， 不离预
liú guǒ gù suí rú lái shēng bù lí yù liú guǒ zhēn rú gù suí rú lái
流果故随如来生， 不离预流果真如故随如来
shēng bù yóu yī lái bù huán ā luó hàn guǒ gù suí rú lái shēng
生； 不由一来、不还、阿罗汉果故随如来生，
bù yóu yī lái bù huán ā luó hàn guǒ zhēn rú gù suí rú lái shēng
不由一来、不还、阿罗汉果真如故随如来生，
bù lí yī lái bù huán ā luó hàn guǒ gù suí rú lái shēng bù lí
不离一来、不还、阿罗汉果故随如来生， 不离

yī lái bù huán ā luó hàn guǒ zhēn rú gù suí rú lái shēng
一来、不还、阿罗汉果真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu dú jué pú tí gù
“天子当知！上座善现不由独觉菩提故
suí rú lái shēng bù yóu dú jué pú tí zhēn rú gù suí rú lái shēng bù
随如来生，不由独觉菩提真如故随如来生，不
lí dú jué pú tí gù suí rú lái shēng bù lí dú jué pú tí zhēn rú gù
离独觉菩提故随如来生，不离独觉菩提真如故
suí rú lái shēng
随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu yī qiè zhì gù suí
“天子当知！上座善现不由一切智故随
rú lái shēng bù yóu yī qiè zhì zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí yī
如来生，不由一切智真如故随如来生，不离一
qiè zhì gù suí rú lái shēng bù lí yī qiè zhì zhēn rú gù suí rú lái
切智故随如来生，不离一切智真如故随如来
shēng bù yóu dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù suí rú lái shēng bù
生；不由道相智、一切相智故随如来生，不
yóu dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí
由道相智、一切相智真如故随如来生，不离
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì gù suí rú lái shēng bù lí dào xiàng zhì
道相智、一切相智故随如来生，不离道相智、
yī qiè xiàng zhì zhēn rú gù suí rú lái shēng
一切相智真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu yǒu wéi gù suí rú
“天子当知！上座善现不由有为故随如
lái shēng bù yóu yǒu wéi zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí yǒu wéi gù
来生，不由有为真如故随如来生，不离有为故
suí rú lái shēng bù lí yǒu wéi zhēn rú gù suí rú lái shēng
随如来生，不离有为真如故随如来生。

tiān zǐ dāng zhī shàng zuò shàn xiàn bù yóu wú wéi gù suí rú
“天子当知！上座善现不由无为故随如
lái shēng bù yóu wú wéi zhēn rú gù suí rú lái shēng bù lí wú wéi gù
来生，不由无为真如故随如来生，不离无为故
suí rú lái shēng bù lí wú wéi zhēn rú gù suí rú lái shēng
随如来生，不离无为真如故随如来生。

hé yǐ gù zhū tiān zǐ shì yī qiè fǎ dōu wú suǒ yǒu zhū
“何以故？诸天子，是一切法都无所有，诸

suí shēngzhě ruò suǒ suí shēng yóu cǐ suí shēng jí suí shēngchù jiē bù
随生者、若所随生、由此随生及随生处皆不
kě dé
可得。”

ěr shí jù shòushè lì zǐ bó fó yán shì zūn zhū fǎ zhēn
尔时，具寿舍利子白佛言：“世尊！诸法真
rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng
如、法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等
xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù
性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、不
sī yì jiè jiē zuì shènshēn
思议界皆最甚深。

shì zūn cǐ zhōng sè bù kě dé sè zhēn rú yì bù kě dé
“世尊！此中色不可得，色真如亦不可得。
hé yǐ gù cǐ zhōng sè shàng bù kě dé kuàng yǒu sè zhēn rú kě dé !
何以故？此中色尚不可得，况有色真如可得！
cǐ zhōngshòu xiǎng xíng shí bù kě dé shòu xiǎng xíng
此中受、想、行、识不可得，受、想、行、
shí zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōngshòu xiǎng xíng
识真如亦不可得。何以故？此中受、想、行、
shí shàng bù kě dé kuàng yǒushòu xiǎng xíng shí zhēn rú kě dé
识尚不可得，况有受、想、行、识真如可得！

shì zūn cǐ zhōngyǎnchù bù kě dé yǎnchùzhēn rú yì bù
“世尊！此中眼处不可得，眼处真如亦不
kě dé hé yǐ gù cǐ zhōngyǎnchùshàng bù kě dé kuàng yǒuyǎn
可得。何以故？此中眼处尚不可得，况有眼
chùzhēn rú kě dé cǐ zhōng ěr bí shé shēn yì chù bù kě
处真如可得！此中耳、鼻、舌、身、意处不可
dé ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú yì bù kě dé hé yǐ
得，耳、鼻、舌、身、意处真如亦不可得。何以
gù cǐ zhōng ěr bí shé shēn yì chùshàng bù kě dé kuàng
故？此中耳、鼻、舌、身、意处尚不可得，况
yǒu ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú kě dé
有耳、鼻、舌、身、意处真如可得！

shì zūn cǐ zhōng sè chù bù kě dé sè chùzhēn rú yì bù
“世尊！此中色处不可得，色处真如亦不
kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng sè chùshàng bù kě dé kuàng yǒu sè
可得。何以故？此中色处尚不可得，况有色

chùzhēn rú kě dé cǐ zhōngshēng xiāng wèi chù fǎ chù bù
处真如可得！此中声、香、味、触、法处不
kě dé shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú yì bù kě dé
可得，声、香、味、触、法处真如亦不可得。

hé yǐ gù cǐ zhōngshēng xiāng wèi chù fǎ chùshàng bù kě
何以故？此中声、香、味、触、法处尚不可
dé kuàngyǒushēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú kě dé
得，况有声、香、味、触、法处真如可得！

shì zūn cǐ zhōngyǎn jiè bù kě dé yǎn jiè zhēn rú yì bù
“世尊！此中眼界不可得，眼界真如亦不
kě dé hé yǐ gù cǐ zhōngyǎn jiè shàng bù kě dé kuàngyǒuyǎn
可得。何以故？此中眼界尚不可得，况有眼

jiè zhēn rú kě dé cǐ zhōng ěr bí shé shēn yì jiè bù kě
界真如可得！此中耳、鼻、舌、身、意界不可
dé ěr bí shé shēn yì jiè zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ
得，耳、鼻、舌、身、意界真如亦不可得。何以

gù cǐ zhōng ěr bí shé shēn yì jiè shàng bù kě dé kuàng
故？此中耳、鼻、舌、身、意界尚不可得，况
yǒu ěr bí shé shēn yì jiè zhēn rú kě dé
有耳、鼻、舌、身、意界真如可得！

shì zūn cǐ zhōng sè jiè bù kě dé sè jiè zhēn rú yì bù
“世尊！此中色界不可得，色界真如亦不
kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng sè jiè shàng bù kě dé kuàngyǒu sè
可得。何以故？此中色界尚不可得，况有色

jiè zhēn rú kě dé cǐ zhōngshēng xiāng wèi chù fǎ jiè bù
界真如可得！此中声、香、味、触、法界不
kě dé shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú yì bù kě dé
可得，声、香、味、触、法界真如亦不可得。

hé yǐ gù cǐ zhōngshēng xiāng wèi chù fǎ jiè shàng bù kě
何以故？此中声、香、味、触、法界尚不可
dé kuàngyǒushēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú kě dé
得，况有声、香、味、触、法界真如可得！

shì zūn cǐ zhōngyǎn shí jiè bù kě dé yǎn shí jiè zhēn rú
“世尊！此中眼识界不可得，眼识界真如
yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōngyǎn shí jiè shàng bù kě dé
亦不可得。何以故？此中眼识界尚不可得，

kuàngyǒuyǎn shí jiè zhēn rú kě dé cǐ zhōng ěr bí shé shēn
况有眼识界真如可得！此中耳、鼻、舌、身、

yì shí jiè bù kě dé ěr bí shé shēn yì shí jiè zhēn rú yì
意识界不可得，耳、鼻、舌、身、意识界真如亦
bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng ěr bí shé shēn yì shí
不可得。何以故？此中耳、鼻、舌、身、意识
jiè shàng bù kě dé kuàngyǒu ěr bí shé shēn yì shí jiè zhēn
界尚不可得，况有耳、鼻、舌、身、意识界真
rú kě dé
如可得！

shì zūn cǐ zhōng yǎn chù bù kě dé yǎn chù zhēn rú yì bù
“世尊！此中眼触不可得，眼触真如亦不
kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng yǎn chù shàng bù kě dé kuàngyǒu yǎn
可得。何以故？此中眼触尚不可得，况有眼
chù zhēn rú kě dé cǐ zhōng ěr bí shé shēn yì chù bù kě
触真如可得！此中耳、鼻、舌、身、意触不可
dé ěr bí shé shēn yì chù zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ
得，耳、鼻、舌、身、意触真如亦不可得。何以
gù cǐ zhōng ěr bí shé shēn yì chù shàng bù kě dé kuàng
故？此中耳、鼻、舌、身、意触尚不可得，况
yǒu ěr bí shé shēn yì chù zhēn rú kě dé
有耳、鼻、舌、身、意触真如可得！

shì zūn cǐ zhōng yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé
“世尊！此中眼触为缘所生诸受不可得，
yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù
眼触为缘所生诸受真如亦不可得。何以故？
cǐ zhōng yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shàng bù kě dé kuàngyǒu yǎn
此中眼触为缘所生诸受尚不可得，况有眼
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú kě dé cǐ zhōng ěr bí shé
触为缘所生诸受真如可得！此中耳、鼻、舌、
shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé ěr bí shé
身、意触为缘所生诸受不可得，耳、鼻、舌、
shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù
身、意触为缘所生诸受真如亦不可得。何以故？
cǐ zhōng ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shàng
此中耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受尚
bù kě dé kuàngyǒu ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng
不可得，况有耳、鼻、舌、身、意触为缘所生
zhū shòu zhēn rú kě dé
诸受真如可得！

shì zūn cǐ zhōng dì jiè bù kě dé dì jiè zhēn rú yì bù
“世尊！此中地界不可得，地界真如亦不

kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng dì jiè shàng bù kě dé kuàngyǒu dì
可得。何以故？此中地界尚不可得，况有地

jiè zhēn rú kě dé cǐ zhōngshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù kě
界真如可得！此中水、火、风、空、识界不可

dé shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú yì bù kě dé hé
得，水、火、风、空、识界真如亦不可得。何

yǐ gù cǐ zhōngshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè shàng bù kě dé
以故？此中水、火、风、空、识界尚不可得，

kuàngyǒushuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú kě dé
况有水、火、风、空、识界真如可得！

shì zūn cǐ zhōng wú míng bù kě dé wú míngzhēn rú yì bù
“世尊！此中无明不可得，无明真如亦不

kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng wú míngshàng bù kě dé kuàngyǒu wú
可得。何以故？此中无明尚不可得，况有无

míngzhēn rú kě dé cǐ zhōngxíng shí míng sè liù chù chù
明真如可得！此中行、识、名色、六处、触、

shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ bù kě dé xíng nǎi zhì lǎo
受、爱、取、有、生、老死不可得，行乃至老

sǐ zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōngxíng nǎi zhì lǎo sǐ
死真如亦不可得。何以故？此中行乃至老死

shàng bù kě dé kuàngyǒuxíng nǎi zhì lǎo sǐ zhēn rú kě dé
尚不可得，况有行乃至老死真如可得！

shì zūn cǐ zhōng bù shī bō luó mì duō bù kě dé bù shī bō
“世尊！此中布施波罗蜜多不可得，布施波

luó mì duōzhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng bù shī bō luó
罗蜜多真如亦不可得。何以故？此中布施波罗

mì duōshàng bù kě dé kuàngyǒu bù shī bō luó mì duōzhēn rú kě dé
蜜多尚不可得，况有布施波罗蜜多真如可得！

cǐ zhōngjìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō bù
此中净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多不

kě dé jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōzhēn rú yì bù kě dé hé
可得，净戒乃至般若波罗蜜多真如亦不可得。何

yǐ gù cǐ zhōngjìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōshàng bù kě dé
以故？此中净戒乃至般若波罗蜜多尚不可得，

kuàngyǒujìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōzhēn rú kě dé
况有净戒乃至般若波罗蜜多真如可得！

shì zūn cǐ zhōng nèi kōng bù kě dé nèi kōng zhēn rú yì bù
“世尊！此中内空不可得，内空真如亦不

kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng nèi kōng shàng bù kě dé kuàng yǒu nèi
可得。何以故？此中内空尚不可得，况有内

kōng zhēn rú kě dé cǐ zhōng wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà
空真如可得！此中外空、内外空、空空、大

kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú
空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无

jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
际空、散空、无变异空、本性空、自相空、

gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自

xìng kōng wú xìng zì xìng kōng bù kě dé wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
性空、无性自性空不可得，外空乃至无性自性

kōng zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng wài kōng nǎi zhì wú
空真如亦不可得。何以故？此中外空乃至无

xìng zì xìng kōng shàng bù kě dé kuàng yǒu wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
性自性空尚不可得，况有外空乃至无性自性

kōng zhēn rú kě dé
空真如可得！

shì zūn cǐ zhōng zhēn rú bù kě dé zhēn rú zhēn rú yì bù
“世尊！此中真如不可得，真如真如亦不

kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng zhēn rú shàng bù kě dé kuàng yǒu zhēn
可得。何以故？此中真如尚不可得，况有真

rú zhēn rú kě dé cǐ zhōng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú
如真如可得！此中法界、法性、不虚妄性、不

biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
变异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、

xū kōng jiè bù sī yì jiè bù kě dé fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè zhēn
虚空界、不思議界不可得，法界乃至不思議界真

rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
如亦不可得。何以故？此中法界乃至不思議界

shàng bù kě dé kuàng yǒu fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè zhēn rú kě dé
尚不可得，况有法界乃至不思議界真如可得！

shì zūn cǐ zhōng sì niàn zhù bù kě dé sì niàn zhù zhēn rú
“世尊！此中四念住不可得，四念住真如

yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng sì niàn zhù shàng bù kě dé
亦不可得。何以故？此中四念住尚不可得，

kuàngyǒu sì niànzhùzhēn rú kě dé cǐ zhōng sì zhèngduàn sì shén
况有四念住真如可得！此中四正断、四神

zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī bù kě dé
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支不可得，

sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù
四正断乃至八圣道支真如亦不可得。何以故？

cǐ zhōng sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī shàng bù kě dé kuàng
此中四正断乃至八圣道支尚不可得，况

yǒu sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī zhēn rú kě dé
有四正断乃至八圣道支真如可得！

shì zūn cǐ zhōng kǔ shèng dì bù kě dé kǔ shèng dì zhēn
“世尊！此中苦圣谛不可得，苦圣谛真

rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng kǔ shèng dì shàng bù kě dé
如亦不可得。何以故？此中苦圣谛尚不可得，

kuàngyǒu kǔ shèng dì zhēn rú kě dé cǐ zhōng jí miè dào shèng dì
况有苦圣谛真如可得！此中集、灭、道圣谛

bù kě dé jí miè dào shèng dì zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ
不可得，集、灭、道圣谛真如亦不可得。何以

gù cǐ zhōng jí miè dào shèng dì shàng bù kě dé kuàngyǒu jí
故？此中集、灭、道圣谛尚不可得，况有集、

miè dào shèng dì zhēn rú kě dé
灭、道圣谛真如可得！

shì zūn cǐ zhōng sì jìng lǜ bù kě dé sì jìng lǜ zhēn rú
“世尊！此中四静虑不可得，四静虑真如

yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng sì jìng lǜ shàng bù kě dé
亦不可得。何以故？此中四静虑尚不可得，

kuàngyǒu sì jìng lǜ zhēn rú kě dé cǐ zhōng sì wú liàng sì wú sè
况有四静虑真如可得！此中四无量、四无色

dìng bù kě dé sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú yì bù kě dé
定不可得，四无量、四无色定真如亦不可得。

hé yǐ gù cǐ zhōng sì wú liàng sì wú sè dìngshàng bù kě dé
何以故？此中四无量、四无色定尚不可得，

kuàngyǒu sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú kě dé
况有四无量、四无色定真如可得！

shì zūn cǐ zhōng bā jiě tuō bù kě dé bā jiě tuō zhēn rú
“世尊！此中八解脱不可得，八解脱真如

yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng bā jiě tuō shàng bù kě dé
亦不可得。何以故？此中八解脱尚不可得，

kuàngyǒu bā jiě tuōzhēn rú kě dé cǐ zhōng bā shèngchù jiǔ cì dì
况有八解脱真如可得！此中八胜处，九次第
dìng shí biànchù bù kě dé bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biàn
定、十遍处不可得，八胜处、九次第定、十遍
chùzhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng bā shèngchù jiǔ cì
处真如亦不可得。何以故？此中八胜处、九次
dì dìng shí biànchùshàng bù kě dé kuàngyǒu bā shèngchù jiǔ cì
第定、十遍处尚不可得，况有八胜处、九次
dì dìng shí biànchùzhēn rú kě dé
第定、十遍处真如可得！

shì zūn cǐ zhōngkōng jiě tuōmén bù kě dé kōng jiě tuōmén
“世尊！此中空解脱门不可得，空解脱门
zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōngkōng jiě tuōménshàng bù
真如亦不可得。何以故？此中空解脱门尚不
kě dé kuàngyǒukōng jiě tuōménzhēn rú kě dé cǐ zhōng wú xiàng
可得，况有空解脱门真如可得！此中无相、
wú yuàn jiě tuōmén bù kě dé wú xiàng wú yuàn jiě tuōménzhēn rú
无愿解脱门不可得，无相、无愿解脱门真如
yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén
亦不可得。何以故？此中无相、无愿解脱门
shàng bù kě dé kuàngyǒu wú xiàng wú yuàn jiě tuōménzhēn rú kě dé
尚不可得，况有无相、无愿解脱门真如可得！

shì zūn cǐ zhōng wǔ yǎn bù kě dé wǔ yǎnzhēn rú yì bù
“世尊！此中五眼不可得，五眼真如亦不
kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng wǔ yǎnshàng bù kě dé kuàngyǒu wǔ
可得。何以故？此中五眼尚不可得，况有五
yǎnzhēn rú kě dé cǐ zhōng liù shéntōng bù kě dé liù shéntōngzhēn
眼真如可得！此中六神通不可得，六神通真
rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng liù shéntōngshàng bù kě dé
如亦不可得。何以故？此中六神通尚不可得，
kuàngyǒu liù shéntōngzhēn rú kě dé
况有六神通真如可得！

shì zūn cǐ zhōng sān mó dì mén bù kě dé sān mó dì mén
“世尊！此中三摩地门不可得，三摩地门
zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng sān mó dì ménshàng bù
真如亦不可得。何以故？此中三摩地门尚不
kě dé kuàngyǒu sān mó dì ménzhēn rú kě dé cǐ zhōng tuó luó ní
可得，况有三摩地门真如可得！此中陀罗尼

mén bù kě dé tuó luó ní ménzhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù
门不可得，陀罗尼门真如亦不可得。何以故？

cǐ zhōng tuó luó ní ménshàng bù kě dé kuàngyǒu tuó luó ní ménzhēn
此中陀罗尼门尚不可得，况有陀罗尼门真
rú kě dé
如可得！

shì zūn cǐ zhōng fó shí lì bù kě dé fó shí lì zhēn rú
“世尊！此中佛十力不可得，佛十力真如

yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng fó shí lì shàng bù kě dé
亦不可得。何以故？此中佛十力尚不可得，

kuàngyǒu fó shí lì zhēn rú kě dé cǐ zhōng sì wú suǒ wèi sì wú ài
况有佛十力真如可得！此中四无所畏、四无碍

jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法不

kě dé sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú yì bù kě
可得，四无所畏乃至十八佛不共法真如亦不可

de hé yǐ gù cǐ zhōng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
得。何以故？此中四无所畏乃至十八佛不共法

shàng bù kě dé kuàngyǒu sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
尚不可得，况有四无所畏乃至十八佛不共法

zhēn rú kě dé
真如可得！

shì zūn cǐ zhōng yù liú guǒ bù kě dé yù liú guǒzhēn rú
“世尊！此中预流果不可得，预流果真如

yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng yù liú guǒshàng bù kě dé
亦不可得。何以故？此中预流果尚不可得，

kuàngyǒu yù liú guǒzhēn rú kě dé cǐ zhōng yī lái bù huán ā
况有预流果真如可得！此中一来、不还、阿

luó hàn guǒ bù kě dé yī lái bù huán ā luó hàn guǒzhēn rú yì
罗汉果不可得，一来、不还、阿罗汉果真如亦

bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
不可得。何以故？此中一来、不还、阿罗汉果

shàng bù kě dé kuàngyǒu yī lái bù huán ā luó hàn guǒzhēn rú
尚不可得，况有一来、不还、阿罗汉果真如

kě dé
可得！

shì zūn cǐ zhōng dú jué pú tí bù kě dé dú jué pú tí
“世尊！此中独觉菩提不可得，独觉菩提

zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng dú jué pú tí shàng bù
真如亦不可得。何以故？此中独觉菩提尚不
kě dé kuàngyǒu dú jué pú tí zhēn rú kě dé
可得，况有独觉菩提真如可得！

shì zūn cǐ zhōng yī qiè zhì bù kě dé yī qiè zhì zhēn rú
“世尊！此中一切智不可得，一切智真如
yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng yī qiè zhì shàng bù kě dé
亦不可得。何以故？此中一切智尚不可得，
kuàngyǒu yī qiè zhì zhēn rú kě dé cǐ zhōng dào xiàng zhì yī qiè xiàng
况有一切智真如可得！此中道相智、一切相
zhì bù kě dé dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú yì bù kě dé
智不可得，道相智、一切相智真如亦不可得。
hé yǐ gù cǐ zhōng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shàng bù kě dé
何以故？此中道相智、一切相智尚不可得，
kuàngyǒu dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú kě dé
况有道相智、一切相智真如可得！”

fó yán shè lì zǐ rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō
佛言：“舍利子，如是！如是！如汝所说。
zhū fǎ zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
诸法真如、法界、法性、不虚妄性、不变异性、
píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè jiē zuì shèn shēn
不思議界皆最甚深。

shè lì zǐ cǐ zhōng sè bù kě dé sè zhēn rú yì bù kě
“舍利子，此中色不可得，色真如亦不可
dé hé yǐ gù cǐ zhōng sè shàng bù kě dé kuàngyǒu sè zhēn rú
得。何以故？此中色尚不可得，况有色真如
kě dé cǐ zhōng shòu xiǎng xíng shí bù kě dé shòu xiǎng
可得！此中受、想、行、识不可得，受、想、
xíng shí zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng shòu xiǎng
行、识真如亦不可得。何以故？此中受、想、
xíng shí shàng bù kě dé kuàngyǒu shòu xiǎng xíng shí zhēn rú
行、识尚不可得，况有受、想、行、识真如
kě dé
可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng yǎn chù bù kě dé yǎn chù zhēn rú yì
“舍利子，此中眼处不可得，眼处真如亦

bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōngyǎnchùshàng bù kě dé kuàngyǒu
不可得。何以故？此中眼处尚不可得，况有

yǎnchùzhēn rú kě dé cǐ zhōng ěr bí shé shēn yì chù bù
眼处真如可得！此中耳、鼻、舌、身、意处不

kě dé ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú yì bù kě dé hé
可得，耳、鼻、舌、身、意处真如亦不可得。何

yǐ gù cǐ zhōng ěr bí shé shēn yì chùshàng bù kě dé
以故？此中耳、鼻、舌、身、意处尚不可得，

kuàngyǒu ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú kě dé
况有耳、鼻、舌、身、意处真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng sè chù bù kě dé sè chùzhēn rú yì
“舍利子，此中色处不可得，色处真如亦

bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng sè chùshàng bù kě dé kuàngyǒu
不可得。何以故？此中色处尚不可得，况有

sè chùzhēn rú kě dé cǐ zhōngshēng xiāng wèi chù fǎ chù
色处真如可得！此中声、香、味、触、法处

bù kě dé shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú yì bù kě dé
不可得，声、香、味、触、法处真如亦不可得。

hé yǐ gù cǐ zhōngshēng xiāng wèi chù fǎ chùshàng bù kě
何以故？此中声、香、味、触、法处尚不可

dé kuàngyǒushēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú kě dé
得，况有声、香、味、触、法处真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōngyǎn jiè bù kě dé yǎn jiè zhēn rú yì
“舍利子，此中眼界不可得，眼界真如亦

bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōngyǎn jiè shàng bù kě dé kuàngyǒu
不可得。何以故？此中眼界尚不可得，况有

yǎn jiè zhēn rú kě dé cǐ zhōng ěr bí shé shēn yì jiè bù
眼界真如可得！此中耳、鼻、舌、身、意界不

kě dé ěr bí shé shēn yì jiè zhēn rú yì bù kě dé hé
可得，耳、鼻、舌、身、意界真如亦不可得。何

yǐ gù cǐ zhōng ěr bí shé shēn yì jiè shàng bù kě dé
以故？此中耳、鼻、舌、身、意界尚不可得，

kuàngyǒu ěr bí shé shēn yì jiè zhēn rú kě dé
况有耳、鼻、舌、身、意界真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng sè jiè bù kě dé sè jiè zhēn rú yì
“舍利子，此中色界不可得，色界真如亦

bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng sè jiè shàng bù kě dé kuàngyǒu
不可得。何以故？此中色界尚不可得，况有

sè jiè zhēn rú kě dé cǐ zhōngshēng xiāng wèi chù fǎ jiè
色界真如可得！此中 声、香、味、触、法界

bù kě dé shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú yì bù kě dé
不可得，声、香、味、触、法界真如亦不可得。

hé yǐ gù cǐ zhōngshēng xiāng wèi chù fǎ jiè shàng bù kě
何以故？此中 声、香、味、触、法界尚不可

dé kuàngyǒushēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú kě dé
得，况有声、香、味、触、法界真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōngyǎn shí jiè bù kě dé yǎn shí jiè zhēn
“舍利子，此中眼识界不可得，眼识界真

rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōngyǎn shí jiè shàng bù kě dé
如亦不可得。何以故？此中眼识界尚不可得，

kuàngyǒuyǎn shí jiè zhēn rú kě dé cǐ zhōng ěr bǐ shé shēn
况有眼识界真如可得！此中耳、鼻、舌、身、

yì shí jiè bù kě dé ěr bǐ shé shēn yì shí jiè zhēn rú yì
意识界不可得，耳、鼻、舌、身、意识界真如亦

bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng ěr bǐ shé shēn yì shí
不可得。何以故？此中耳、鼻、舌、身、意识

jiè shàng bù kě dé kuàngyǒu ěr bǐ shé shēn yì shí jiè zhēn
界尚不可得，况有耳、鼻、舌、身、意识界真

rú kě dé
如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōngyǎnchù bù kě dé yǎnchùzhēn rú yì
“舍利子，此中眼触不可得，眼触真如亦

bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōngyǎnchùshàng bù kě dé kuàngyǒu
不可得。何以故？此中眼触尚不可得，况有

yǎnchùzhēn rú kě dé cǐ zhōng ěr bǐ shé shēn yì chù bù
眼触真如可得！此中耳、鼻、舌、身、意触不

kě dé ěr bǐ shé shēn yì chùzhēn rú yì bù kě dé hé
可得，耳、鼻、舌、身、意触真如亦不可得。何

yǐ gù cǐ zhōng ěr bǐ shé shēn yì chùshàng bù kě dé
以故？此中耳、鼻、舌、身、意触尚不可得，

kuàngyǒu ěr bǐ shé shēn yì chùzhēn rú kě dé
况有耳、鼻、舌、身、意触真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōngyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě
“舍利子，此中眼触为缘所生诸受不可

dé yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù
得，眼触为缘所生诸受真如亦不可得。何以故？

cǐ zhōng yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shàng bù kě dé kuàng yǒu yǎn
此中眼触为缘所生诸受尚不可得，况有眼

chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú kě dé cǐ zhōng ěr bí shé
触为缘所生诸受真如可得！此中耳、鼻、舌、

shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě dé ěr bí shé
身、意触为缘所生诸受不可得，耳、鼻、舌、

shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù
身、意触为缘所生诸受真如亦不可得。何以故？

cǐ zhōng ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu shàng
此中耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受尚

bù kě dé kuàng yǒu ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng
不可得，况有耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhū shòu zhēn rú kě dé
诸受真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng dì jiè bù kě dé dì jiè zhēn rú yì
“舍利子，此中地界不可得，地界真如亦

bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng dì jiè shàng bù kě dé kuàng yǒu
不可得。何以故？此中地界尚不可得，况有

dì jiè zhēn rú kě dé cǐ zhōng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù
地界真如可得！此中水、火、风、空、识界不

kě dé shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú yì bù kě dé
可得，水、火、风、空、识界真如亦不可得。

hé yǐ gù cǐ zhōng shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè shàng bù kě dé
何以故？此中水、火、风、空、识界尚不可得，

kuàng yǒu shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú kě dé
况有水、火、风、空、识界真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng wú míng bù kě dé wú míng zhēn rú yì
“舍利子，此中无明不可得，无明真如亦

bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng wú míng shàng bù kě dé kuàng yǒu
不可得。何以故？此中无明尚不可得，况有

wú míng zhēn rú kě dé cǐ zhōng xíng shí míng sè liù chù chù
无明真如可得！此中行、识、名色、六处、触、

shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ bù kě dé xíng nǎi zhì lǎo
受、爱、取、有、生、老死不可得，行乃至老

sǐ zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng xíng nǎi zhì lǎo sǐ
死真如亦不可得。何以故？此中行乃至老死

shàng bù kě dé kuàng yǒu xíng nǎi zhì lǎo sǐ zhēn rú kě dé
尚不可得，况有行乃至老死真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng bù shī bō luó mì duō bù kě dé bù shī
“舍利子，此中布施波罗蜜多不可得，布施
bō luó mì duōzhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng bù shī bō
波罗蜜多真如亦不可得。何以故？此中布施波
luó mì duōshàng bù kě dé kuàngyǒu bù shī bō luó mì duōzhēn rú kě
罗蜜多尚不可得，况有布施波罗蜜多真如可
dé cǐ zhōngjìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì
得！此中净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜
duō bù kě dé jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōzhēn rú yì bù kě
多不可得，净戒乃至般若波罗蜜多真如亦不可
dé hé yǐ gù cǐ zhōngjìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōshàng
得。何以故？此中净戒乃至般若波罗蜜多尚
bù kě dé kuàngyǒujìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duōzhēn rú kě dé
不可得，况有净戒乃至般若波罗蜜多真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng nèi kōng bù kě dé nèi kōngzhēn rú yì
“舍利子，此中内空不可得，内空真如亦
bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng nèi kōngshàng bù kě dé kuàngyǒu
不可得。何以故？此中内空尚不可得，况有
nèi kōngzhēn rú kě dé cǐ zhōngwàikōng nèi wàikōng kōngkōng
内空真如可得！此中外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、
gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìngkōng wú xìng zì xìngkōng bù kě dé wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
性空、无性自性空不可得，外空乃至无性自性
kōngzhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōngwàikōng nǎi zhì wú
空真如亦不可得。何以故？此中外空乃至无
xìng zì xìngkōngshàng bù kě dé kuàngyǒuwàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
性自性空尚不可得，况有外空乃至无性自性
kōngzhēn rú kě dé
空真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōngzhēn rú bù kě dé zhēn rú zhēn rú yì
“舍利子，此中真如不可得，真如真如亦
bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōngzhēn rú shàng bù kě dé kuàngyǒu
不可得。何以故？此中真如尚不可得，况有

zhēn rú zhēn rú kě dé cǐ zhōng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
真如真如可得！此中法界、法性、不虚妄性、
bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè bù kě dé fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì
际、虚空界、不思議界不可得，法界乃至不思議
jiè zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng fǎ jiè nǎi zhì bù sī
界真如亦不可得。何以故？此中法界乃至不思
yì jiè shàng bù kě dé kuàng yǒu fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè zhēn rú
议界尚不可得，况有法界乃至不思議界真如
kě dé
可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng sì niàn zhù bù kě dé sì niàn zhù zhēn
“舍利子，此中四念住不可得，四念住真
rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng sì niàn zhù shàng bù kě dé
如亦不可得。何以故？此中四念住尚不可得，
kuàng yǒu sì niàn zhù zhēn rú kě dé cǐ zhōng sì zhèng duàn sì shén
况有四念住真如可得！此中四正断、四神
zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī bù kě dé
足、五根、五力、七等觉支、八圣道支不可得，
sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù
四正断乃至八圣道支真如亦不可得。何以故？
cǐ zhōng sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī shàng bù kě dé kuàng
此中四正断乃至八圣道支尚不可得，况
yǒu sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī zhēn rú kě dé
有四正断乃至八圣道支真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng kǔ shèng dì bù kě dé kǔ shèng dì
“舍利子，此中苦圣谛不可得，苦圣谛
zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng kǔ shèng dì shàng bù kě
真如亦不可得。何以故？此中苦圣谛尚不可
dé kuàng yǒu kǔ shèng dì zhēn rú kě dé cǐ zhōng jí miè dào
得，况有苦圣谛真如可得！此中集、灭、道
shèng dì bù kě dé jí miè dào shèng dì zhēn rú yì bù kě dé
圣谛不可得，集、灭、道圣谛真如亦不可得。
hé yǐ gù cǐ zhōng jí miè dào shèng dì shàng bù kě dé kuàng
何以故？此中集、灭、道圣谛尚不可得，况
yǒu jí miè dào shèng dì zhēn rú kě dé
有集、灭、道圣谛真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng sì jìng lǜ bù kě dé sì jìng lǜ zhēn
“舍利子，此中四静虑不可得，四静虑真

rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng sì jìng lǜ shàng bù kě dé
如亦不可得。何以故？此中四静虑尚不可得，

kuàngyǒu sì jìng lǜ zhēn rú kě dé cǐ zhōng sì wú liàng sì wú sè
况有四静虑真如可得！此中四无量、四无色

dìng bù kě dé sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú yì bù kě dé
定不可得，四无量、四无色定真如亦不可得。

hé yǐ gù cǐ zhōng sì wú liàng sì wú sè dìngshàng bù kě dé
何以故？此中四无量、四无色定尚不可得，

kuàngyǒu sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú kě dé
况有四无量、四无色定真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng bā jiě tuō bù kě dé bā jiě tuō zhēn
“舍利子，此中八解脱不可得，八解脱真

rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng bā jiě tuō shàng bù kě dé
如亦不可得。何以故？此中八解脱尚不可得，

kuàngyǒu bā jiě tuō zhēn rú kě dé cǐ zhōng bā shèng chù jiǔ cì dì
况有八解脱真如可得！此中八胜处、九次第

dìng shí biàn chù bù kě dé bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn
定、十遍处不可得，八胜处、九次第定、十遍

chù zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng bā shèng chù jiǔ cì
处真如亦不可得。何以故？此中八胜处、九次

dì dìng shí biàn chù shàng bù kě dé kuàngyǒu bā shèng chù jiǔ cì
第定、十遍处尚不可得，况有八胜处、九次

dì dìng shí biàn chù zhēn rú kě dé
第定、十遍处真如可得。

shè lì zǐ cǐ zhōng kōng jiě tuō mén bù kě dé kōng jiě tuō
“舍利子，此中空解脱门不可得，空解脱

mén zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng kōng jiě tuō mén shàng
门真如亦不可得。何以故？此中空解脱门尚

bù kě dé kuàngyǒu kōng jiě tuō mén zhēn rú kě dé cǐ zhōng wú xiàng
不可得，况有空解脱门真如可得！此中无相、

wú yuàn jiě tuō mén bù kě dé wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zhēn rú
无愿解脱门不可得，无相、无愿解脱门真如

yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
亦不可得。何以故？此中无相、无愿解脱门

shàng bù kě dé kuàngyǒu wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zhēn rú kě dé
尚不可得，况有无相、无愿解脱门真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng wǔ yǎn bù kě dé wǔ yǎnzhēn rú yì
“舍利子，此中五眼不可得，五眼真如亦
bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng wǔ yǎnshàng bù kě dé kuàngyǒu
不可得。何以故？此中五眼尚不可得，况有
wǔ yǎnzhēn rú kě dé cǐ zhōng liù shéntōng bù kě dé liù shéntōng
五眼真如可得！此中六神通不可得，六神通
zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng liù shéntōngshàng bù kě
真如亦不可得。何以故？此中六神通尚不可
dé kuàngyǒu liù shéntōngzhēn rú kě dé
得，况有六神通真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng sān mó dì mén bù kě dé sān mó dì
“舍利子，此中三摩地门不可得，三摩地
ménzhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng sān mó dì ménshàng
门真如亦不可得。何以故？此中三摩地门尚
bù kě dé kuàngyǒu sān mó dì ménzhēn rú kě dé cǐ zhōng tuó luó ní
不可得，况有三摩地门真如可得！此中陀罗尼
mén bù kě dé tuó luó ní ménzhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù
门不可得，陀罗尼门真如亦不可得。何以故？
cǐ zhōng tuó luó ní ménshàng bù kě dé kuàngyǒu tuó luó ní ménzhēn
此中陀罗尼门尚不可得，况有陀罗尼门真
rú kě dé
如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng fó shí lì bù kě dé fó shí lì zhēn
“舍利子，此中佛十力不可得，佛十力真
rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng fó shí lì shàng bù kě dé
如亦不可得。何以故？此中佛十力尚不可得，
kuàngyǒu fó shí lì zhēn rú kě dé cǐ zhōng sì wú suǒ wèi sì wú ài
况有佛十力真如可得！此中四无所畏、四无碍
jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法不
kě dé sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú yì bù kě
可得，四无所畏乃至十八佛不共法真如亦不可
dé hé yǐ gù cǐ zhōng sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
得。何以故？此中四无所畏乃至十八佛不共法
shàng bù kě dé kuàngyǒu sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
尚不可得，况有四无所畏乃至十八佛不共法
zhēn rú kě dé
真如可得！

shè lì zǐ cǐ zhōng yù liú guǒ bù kě dé yù liú guǒzhēn
“舍利子，此中预流果不可得，预流果真
rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng yù liú guǒshàng bù kě dé
如亦不可得。何以故？此中预流果尚不可得，
kuàngyǒu yù liú guǒzhēn rú kě dé cǐ zhōng yī lái bù huán ā
况有预流果真如可得！此中一来、不还、阿
luó hàn guǒ bù kě dé yī lái bù huán ā luó hàn guǒzhēn rú yì
罗汉果不可得，一来、不还、阿罗汉果真如亦
bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
不可得。何以故？此中一来、不还、阿罗汉果
shàng bù kě dé kuàngyǒu yī lái bù huán ā luó hàn guǒzhēn rú
尚不可得，况有一来、不还、阿罗汉果真如
kě dé
可得！”

shè lì zǐ cǐ zhōng dú jué pú tí bù kě dé dú jué pú tí
“舍利子，此中独觉菩提不可得，独觉菩提
zhēn rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng dú jué pú tí shàng bù
真如亦不可得。何以故？此中独觉菩提尚不
kě dé kuàngyǒu dú jué pú tí zhēn rú kě dé
可得，况有独觉菩提真如可得！”

shè lì zǐ cǐ zhōng yī qiè zhì bù kě dé yī qiè zhì zhēn
“舍利子，此中一切智不可得，一切智真
rú yì bù kě dé hé yǐ gù cǐ zhōng yī qiè zhì shàng bù kě dé
如亦不可得。何以故？此中一切智尚不可得，
kuàngyǒu yī qiè zhì zhēn rú kě dé cǐ zhōng dào xiàng zhì yī qiè xiàng
况有一切智真如可得！此中道相智、一切相
zhì bù kě dé dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú yì bù kě dé
智不可得，道相智、一切相智真如亦不可得。
hé yǐ gù cǐ zhōng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shàng bù kě dé
何以故？此中道相智、一切相智尚不可得，
kuàngyǒu dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú kě dé
况有道相智、一切相智真如可得！”

shuō cǐ zhēn rú xiàng shí zhòng zhōng wàn sān qiān bì chū zhū lòu
说此真如相时，众中万三千⁹苾刍诸漏
yǒng jìn xīn dé jiě tuō chéng ā luó hàn wǔ bǎi bì chū ní yuǎn chén
永尽，心得解脱，成阿罗汉，五百苾刍尼远尘

⁹ 大正藏：二；永乐北藏及龙藏：三

lí gòu yú zhū fǎ zhōngshēngjìng fǎ yǎn wǔ qiān pú sà mó hē sà dé
离垢，于诸法中 生净法眼，五千菩萨摩诃萨得
wú shēng fǎ rěn liù wàn pú sà zhū lòu yǒng jìn xīn dé jiě tuō chéng
无生法忍，六万菩萨诸漏永尽，心得解脱，成
ā luó hàn
阿罗汉。

ěr shí fó gào shè lì zǐ yán cǐ liù wàn pú sà yǐ yú guò
尔时，佛告舍利子言：“此六万菩萨已于过

qù qīn jìn gòngyǎng wǔ bǎi zhū fó yī yī fó suǒ fā hóng shì yuànzhèng
去亲近供养五百诸佛，一一佛所发弘誓愿正

xìn chū jiā suī xiū bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
信出家，虽修布施、净戒、安忍、精进、静虑，

ér bú shèshòu bō rě bō luó mì duō yì bú shèshòu fāngbiànshànqiǎo
而不摄受般若波罗蜜多，亦不摄受方便善巧

lì gù qǐ bié yì xiǎng xíng bié yì xíng xiū bù shī shí zuò rú shì niàn
力故，起别异想，行别异行。修布施时作如是念：

cǐ shì bù shī cǐ shì cái wù cǐ shì shòuzhě wǒ néng xíng shī
‘此是布施，此是财物，此是受者，我能行施。’

xiū jìng jiè shí zuò rú shì niàn cǐ shì jìng jiè cǐ shì zuì yè cǐ
修净戒时作如是念：‘此是净戒，此是罪业，此

suǒ hù jìng wǒ néng chí jiè xiū ān rěn shí zuò rú shì niàn cǐ shì
所护境，我能持戒。’修安忍时作如是念：‘此是

ān rěn cǐ shì rěnzhàng cǐ suǒ rěn jìng wǒ néng ān rěn xiū jīng
安忍，此是忍障，此所忍境，我能安忍。’修精

jìn shí zuò rú shì niàn cǐ shì jīng jìn cǐ shì xiè dài cǐ shì suǒ
进时作如是念：‘此是精进，此是懈怠，此是所

wéi wǒ néng jīng jìn xiū jìng lǜ shí zuò rú shì niàn cǐ shì jìng lǜ
为，我能精进。’修静虑时作如是念：‘此是静虑，

cǐ shì sǎndòng cǐ shì suǒ wéi wǒ néng xiū dìng bǐ lí bō rě bō
此是散动，此是所为，我能修定。’彼离般若波

luó mì duō jí lí fāngbiànshànqiǎo lì gù yī bié yì xiǎng ér xíng bù
罗蜜多，及离方便善巧力故，依别异想而行布

shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bié yì zhī xíng yóu bié yì
施、净戒、安忍、精进、静虑别异之行。由别异

xiǎng bié yì xíng gù bù dé rù pú sà zhèng xìng lí shēng wèi yóu bù
想、别异行故，不得入菩萨正性离生位，由不

dé rù pú sà zhèng xìng lí shēng wèi gù dé yù liú guǒ jiàn cì nǎi zhì ā
得入菩萨正性离生位故，得预流果渐次乃至阿

luó hànɡuǒ shè lì zǐ cǐ zhū pú sà suī yǒu pú sà dào kōng wú xiàng
罗汉果。舍利子，此诸菩萨虽有菩萨道空、无相、
wú yuàn jiě tuō mén ér yuǎn lí bō rě bō luó mì duō jí fāng biàn shàn
无愿解脱门，而远离般若波罗蜜多及方便善
qiǎo lì gù yú shí jì zuò zhèng qǔ shēng wén guǒ
巧力故，于实际作证取声闻果。”

大般若波罗蜜多经卷第三百二十二

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi èr shí sān
大般若波罗蜜多经卷第三百二十三

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn zhēn rú pǐn dì sì shí qī zhī liù
初分真如品第四十七之六

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn hé yīn yuán gù
尔时，舍利子白佛言：“世尊！何因缘故，
yǒu zhū pú sà xiū kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bú shè shòu bō
有诸菩萨修空、无相、无愿解脱门，不摄受般
rě bō luó mì duō wú fāng biàn shàn qiǎo lì biàn zhèng shí jì qǔ shēng
若波罗蜜多，无方便善巧力，便证实际取声
wén guǒ huò dú jué pú tí yǒu zhū pú sà xiū kōng wú xiàng wú yuàn
闻果或独觉菩提；有诸菩萨修空、无相、无愿
jiě tuō mén shè shòu bō rě bō luó mì duō yǒu fāng biàn shàn qiǎo lì
解脱门，摄受般若波罗蜜多，有方便善巧力，
bú zhèng shí jì ér qù wú shàng zhèng děng pú tí
不证实际而趣无上正等菩提？”

fó yán shè lì zǐ ruò zhū pú sà yuǎn lí yī qiè zhì zhì xīn
佛言：“舍利子，若诸菩萨远离一切智智心，
xiū kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shì zhū pú sà bú shè shòu bō
修空、无相、无愿解脱门，是诸菩萨不摄受般
rě bō luó mì duō wú fāng biàn shàn qiǎo lì gù biàn zhèng shí jì qǔ
若波罗蜜多，无方便善巧力故，便证实际取
shēng wén guǒ huò dú jué pú tí ruò zhū pú sà bù lí yī qiè zhì zhì xīn
声闻果或独觉菩提。若诸菩萨不离一切智智心，
xiū kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shì zhū pú sà shè shòu bō rě
修空、无相、无愿解脱门，是诸菩萨摄受般若
bō luó mì duō yǒu fāng biàn shàn qiǎo lì gù néng rù pú sà zhèng xìng
波罗蜜多，有方便善巧力故，能入菩萨正性
lí shēng wèi dé ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí
离生位，得阿耨多罗三藐三菩提。

shè lì zǐ pì rú yǒu niǎo qí shēn cháng dà bǎi yú shàn nà
“舍利子，譬如有鸟，其身长大百踰缮那，

huò fù èr¹⁰ bǎi nǎi zhì wǔ bǎi yú shàn nà liàng ér wú yǒu chì shì niǎo
或复二¹⁰百乃至五百踰缮那量，而无有翅。是鸟

cóng yú sān shí sān tiān tóu shēn ér xià qù shàn bù zhōu yú qí zhōng
从于三十三天投身而下，趣赡部洲，于其中

dào biàn zuò shì niàn wǒ yù huán shàng sān shí sān tiān shè lì zǐ
道便作是念：‘我欲还上三十三天。’舍利子，

yú rǔ yì yún hé shì niǎo néng hái sān shí sān tiān fǒu
于汝意云何？是鸟能还三十三天不？”

shè lì zǐ yán fú yě shì zūn
舍利子言：“不也！世尊！”

fó yán shè lì zǐ shì niǎo zhōng dào huò zuò shì yuàn zhì
佛言：“舍利子，是鸟中道或作是愿：‘至

shàn bù zhōu dāng lìng wǒ shēn wú sǔn wú nǎo shè lì zǐ yú rǔ yì
赡部洲当令我身无损无恼。’舍利子，于汝意

yún hé shì niǎo suǒ yuàn kě dé suì fǒu
云何？是鸟所愿可得遂不？”

shè lì zǐ yán fú yě shì zūn shì niǎo zhì cǐ shàn bù zhōu
舍利子言：“不也！世尊！是鸟至此赡部洲

shí qí shēn jué dìng yǒu sǔn yǒu nǎo huò zhì¹¹ mìng zhōng huò jìn sǐ kǔ
时，其身决定有损有恼，或至¹¹命终或近死苦。

hé yǐ gù shì zūn shì niǎo shēn dà cóng yuǎn ér duò wú yǒu chì
何以故？世尊！是鸟身大从远而堕，无有翅

gù
故。”

fó yán shè lì zǐ rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō
佛言：“舍利子，如是！如是！如汝所说。

shè lì zǐ yǒu zhū pú sà yì fù rú shì suī jīng jìng qié shā shù dà jié
舍利子，有诸菩萨亦复如是，虽经殄伽沙数大劫

qín xiū bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù yì xiū kōng
勤修布施、净戒、安忍、精进、静虑，亦修空、

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zuò guǎng dà shì fā guǎng dà xīn yù
无相、无愿解脱门，作广大事发广大心，欲

zhèng wú liàng wú suǒ shè shòu wēi miào wú shàng zhèng děng pú tí ér wú
证无量无所摄受微妙无上正等菩提，而无

bō rě bō luó mì duō yuǎn lí fāng biàn shàn qiǎo lì gù biàn duò shēng
般若波罗蜜多，远离方便善巧力故，便堕声

¹⁰ 大正藏：二；永乐北藏：二；龙藏：一；校勘：二

¹¹ 大正藏：致；永乐北藏及龙藏：至

wénhuò dú jué dì hé yǐ gù shè lì zǐ shì zhū pú sà yuǎn lí yī
闻或独觉地。何以故？舍利子，是诸菩萨远离一
qiè zhì zhì xīn suī jīng duō jié qín xiū bù shī jìng jiè ān rěn jīng
切智智心，虽经多劫勤修布施、净戒、安忍、精
jìn jìng lǜ yì xiū kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ér wú
进、静虑，亦修空、无相、无愿解脱门，而无
bō rě bō luó mì duō yì wú fāng biàn shàn qiǎo lì gù suì duò shēng
般若波罗蜜多，亦无方便善巧力故，遂堕声
wén huò dú jué dì
闻或独觉地。

shè lì zǐ shì zhū pú sà suī niàn guò qù wèi lái xiàn zài yī
“舍利子，是诸菩萨虽念过去未来现在一
qiè rú lái yīng zhèng děng jué jiè yùn dìng yùn huì yùn jiě tuō
切如来、应、正等觉戒蕴、定蕴、慧蕴、解脱
yùn jiě tuō zhì jiàn yùn gōng jìng gòng yǎng suī shùn xiū xíng ér yú qí
蕴、解脱智见蕴，恭敬供养随顺修行，而于其
zhōng zhí qǔ xiàng gù bù néng zhèng jiě shì zhū rú lái yīng zhèng děng
中执取相故，不能正解是诸如来、应、正等
jué jiè yùn dìng yùn huì yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn zhēn shí
觉戒蕴、定蕴、慧蕴、解脱蕴、解脱智见蕴真实
gōng dé shè lì zǐ shì zhū pú sà bù néng zhèng jiě fó gōng dé gù
功德。舍利子，是诸菩萨不能正解佛功德故，
suī wén pú sà dào kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shēng ér yī
虽闻菩萨道空、无相、无愿解脱门声，而依
cǐ shēng zhí qǔ qí xiàng zhí qǔ xiàng yǐ huí xiàng wú shàng zhèng děng pú
此声执取其相，执取相已回向无上正等菩
tí cǐ zhū pú sà rú shì huí xiàng bù dé wú shàng zhèng děng pú tí
提。此诸菩萨如是回向不得无上正等菩提，
zhù yú shēng wén huò dú jué dì hé yǐ gù shè lì zǐ shì zhū pú
住于声闻或独觉地。何以故？舍利子，是诸菩
sà yuǎn lí bō rě bō luó mì duō jí wú fāng biàn shàn qiǎo lì gù suī
萨远离般若波罗蜜多，及无方便善巧力故，虽
yǐ zhǒng zhǒng suǒ xiū shàn gēn huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí ér
以种种所修善根回向无上正等菩提，而
zhù shēng wén huò dú jué dì
住声闻或独觉地。

shè lì zǐ yǒu zhū pú sà cóng chū fā xīn cháng bù yuǎn lí
“舍利子，有诸菩萨从初发心，常不远离

yī qiè zhì zhì xīn qín xiū bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
一切智智心，勤修布施、净戒、安忍、精进、静
lǜ bù lí bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo suī niàn guò qù wèi
虑，不离般若波罗蜜多方便善巧，虽念过去未
lái xiàn zài yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué jiè yùn dìng yùn huì
来现在一切如来、应、正等觉戒蕴、定蕴、慧
yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn ér bù qǔ xiàng suī xiū yī qiè kōng
蕴、解脱蕴、解脱智见蕴而不取相，虽修一切空、
wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù qǔ xiàng suī niàn zì tā zhǒng zhǒng
无相、无愿解脱门亦不取相，虽念自他种种
gōng dé shàn gēn yǔ zhū yǒu qíng tóng gòng huí xiàng wú shàng zhèng děng pú
功德善根，与诸有情同共回向无上正等菩
tí yì bù qǔ xiàng shè lì zǐ dāng zhī shì pú sà mó hē sà bú zhù
提亦不取相。舍利子，当知是菩萨摩诃萨不住
shēng wén jí dú jué dì zhí qù wú shàng zhèng děng pú tí hé yǐ gù
声闻及独觉地，直趣无上正等菩提。何以故？
shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn nǎi zhì jiū jìng cháng
舍利子，是菩萨摩诃萨从初发心乃至究竟，常
néng bù yuǎn lí yī qiè zhì zhì xīn suī xiū bù shī ér bù qǔ xiàng suī
能不离一切智智心，虽修布施而不取相，虽
xiū jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě yì bù qǔ xiàng suī
修净戒、安忍、精进、静虑、般若亦不取相，虽
niàn guò qù wèi lái xiàn zài yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué suǒ yǒu jiè
念过去未来现在一切如来、应、正等觉所有戒
yùn dìng yùn huì yùn jiě tuō yùn jiě tuō zhì jiàn yùn yì bù qǔ xiàng
蕴、定蕴、慧蕴、解脱蕴、解脱智见蕴亦不取相，
suī xiū yī qiè pú sà dào kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì bù qǔ
虽修一切菩萨道空、无相、无愿解脱门亦不取
xiàng
相。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù
“舍利子，是菩萨摩诃萨有方便善巧故，
yǐ lí xiàng xīn xiū xíng bù shī bō luó mì duō yǐ lí xiàng xīn xiū xíng jìng
以离相心修行布施波罗蜜多，以离相心修行净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù
“舍利子，是菩萨摩诃萨有方便善巧故，

yǐ lí xiàng xīn ān zhù nèi kōng yǐ lí xiàng xīn ān zhù wàikōng nèi wài
以离相心安住内空，以离相心安住外空、内外
kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、
bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、
zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无
xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
性空、自性空、无性自性空。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù
“舍利子，是菩萨摩诃萨有方便善巧故，

yǐ lí xiàng xīn ān zhù zhēn rú yǐ lí xiàng xīn ān zhù fǎ jiè fǎ xìng
以离相心安住真如，以离相心安住法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
定、法住、实际、虚空界、不思議界。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù
“舍利子，是菩萨摩诃萨有方便善巧故，

yǐ lí xiàng xīn xiū xíng sì niàn zhù yǐ lí xiàng xīn xiū xíng sì zhèng duàn
以离相心修行四念住，以离相心修行四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù
“舍利子，是菩萨摩诃萨有方便善巧故，

yǐ lí xiàng xīn ān zhù kǔ shèng dì yǐ lí xiàng xīn ān zhù jí miè
以离相心安住苦圣谛，以离相心安住集、灭、
dào shèng dì
道圣谛。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù
“舍利子，是菩萨摩诃萨有方便善巧故，

yǐ lí xiàng xīn xiū xíng sì jìng lǜ yǐ lí xiàng xīn xiū xíng sì wú liàng
以离相心修行四静虑，以离相心修行四无量、
sì wú sè dìng
四无色定。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù
“舍利子，是菩萨摩诃萨有方便善巧故，

yǐ lí xiàng xīn xiū xíng bā jiě tuō yǐ lí xiàng xīn xiū xíng bā shèng chù
以离相心修行八解脱，以离相心修行八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
九次第定、十遍处。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù
“舍利子，是菩萨摩诃萨有方便善巧故，

yǐ lí xiàng xīn xiū xíng kōng jiě tuō mén yǐ lí xiàng xīn xiū xíng wú xiàng
以离相心修行空解脱门，以离相心修行无相、
wú yuàn jiě tuō mén
无愿解脱门。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù
“舍利子，是菩萨摩诃萨有方便善巧故，

yǐ lí xiàng xīn xiū xíng wǔ yǎn yǐ lí xiàng xīn xiū xíng liù shén tōng
以离相心修行五眼，以离相心修行六神通。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù
“舍利子，是菩萨摩诃萨有方便善巧故，

yǐ lí xiàng xīn xiū xíng sān mó dì mén yǐ lí xiàng xīn xiū xíng tuó luó ní
以离相心修行三摩地门，以离相心修行陀罗尼
mén
门。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù
“舍利子，是菩萨摩诃萨有方便善巧故，

yǐ lí xiàng xīn xiū xíng fó shí lì yǐ lí xiàng xīn xiū xíng sì wú suǒ wèi
以离相心修行佛十力，以离相心修行四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ
共法。

shè lì zǐ shì pú sà mó hē sà yǒu fāng biàn shàn qiǎo gù
“舍利子，是菩萨摩诃萨有方便善巧故，

yǐ lí xiàng xīn xiū xíng yī qiè zhì yǐ lí xiàng xīn xiū xíng dào xiàng zhì
以离相心修行一切智，以离相心修行道相智、

yī qiè xiàng zhì
一切相智。”

shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn rú wǒ jiě fó suǒ shuō
时，舍利子白佛言：“世尊！如我解佛所说

yì zhě ruò pú sà mó hē sà cóng chū fā xīn nǎi zhì jiū jìng shè shòu bō
义者，若菩萨摩诃萨从初发心乃至究竟，摄受般

rě bō luó mì duō bù lí fāngbiànshànqiǎo lì zhě shì pú sà mó hē
若波罗蜜多，不离方便善巧力者，是菩萨摩诃
sà bì jìn wú shàngzhèngděng pú tí hé yǐ gù
萨必近无上正等菩提。何以故？

shì zūn shì pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn nǎi zhì jiū jìng
“世尊！是菩萨摩诃萨从初发心乃至究竟，

dōu bú jiànyǒushǎo fǎ kě dé wèi ruò néngzhèng ruò suǒzhèng ruò
都不见有少法可得，谓若能证、若所证、若

zhèngchù ruòzhèng shí ruò yóu cǐ zhèng dōu bù kě dé ruò sè
证处、若证时、若由此证，都不可得；若色，

ruò shòu xiǎng xíng shí dōu bù kě dé ruò yǎnchù ruò ěr
若受、想、行、识，都不可得；若眼处，若耳、

bí shé shēn yì chù dōu bù kě dé ruò sè chù ruò shēng
鼻、舌、身、意处，都不可得；若色处，若声、

xiāng wèi chù fǎ chù dōu bù kě dé ruò yǎn jiè ruò ěr
香、味、触、法处，都不可得；若眼界，若耳、

bí shé shēn yì jiè dōu bù kě dé ruò sè jiè ruò shēng
鼻、舌、身、意识界，都不可得，若色界，若声、

xiāng wèi chù fǎ jiè dōu bù kě dé ruò yǎn shí jiè ruò ěr
香、味、触、法界，都不可得；若眼识界，若耳、

bí shé shēn yì shí jiè dōu bù kě dé ruò yǎnchù ruò ěr
鼻、舌、身、意识界，都不可得；若眼触，若耳、

bí shé shēn yì chù dōu bù kě dé ruò yǎnchù wéiyuánsuǒ
鼻、舌、身、意触，都不可得；若眼触为缘所

shēngzhūshòu ruò ěr bí shé shēn yì chù wéiyuánsuǒshēng
生诸受，若耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhūshòu dōu bù kě dé ruò dì jiè ruò shuǐ huǒ fēng kōng
诸受，都不可得；若地界，若水、火、风、空、

shí jiè dōu bù kě dé ruò wú míng ruò xíng shí míng sè liù
识界，都不可得；若无明，若行、识、名色、六

chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ dōu bù kě
处、触、受、爱、取、有、生、老死，都不可

dé ruò bù shī bō luó mì duō ruò jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
得；若布施波罗蜜多，若净戒、安忍、精进、静

lù bō rě bō luó mì duō dōu bù kě dé ruò nèi kōng ruò wàikōng
虑、般若波罗蜜多，都不可得；若内空，若外空、

nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无

wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běn
为 空、毕 竟 空、无 际 空、散 空、无 变 异 空、本
xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性 空、自 相 空、共 相 空、一 切 法 空、不 可 得
kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng dōu bù kě dé
空、无 性 空、自 性 空、无 性 自 性 空，都 不 可 得；
ruò zhēn rú ruò fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
若 真 如，若 法 界、法 性、不 虚 妄 性、不 变 异 性、
píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平 等 性、离 生 性、法 定、法 住、实 际、虚 空 界、
bù sī yì jiè dōu bù kě dé ruò sì niàn zhù ruò sì zhèng duàn
不 思 议 界，都 不 可 得；若 四 念 住，若 四 正 断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī
四 神 足、五 根、五 力、七 等 觉 支、八 圣 道 支，
dōu bù kě dé ruò kǔ shèng dì ruò jí miè dào shèng dì dōu
都 不 可 得；若 苦 圣 谛，若 集、灭、道 圣 谛，都
bù kě dé ruò sì jìng lǜ ruò sì wú liàng sì wú sè dìng dōu bù
不 可 得；若 四 静 虑，若 四 无 量、四 无 色 定，都 不
kě dé ruò bā jiě tuō ruò bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn
可 得；若 八 解 脱，若 八 胜 处、九 次 第 定、十 遍
chù dōu bù kě dé ruò kōng jiě tuō mén ruò wú xiàng wú yuàn jiě
处，都 不 可 得；若 空 解 脱 门，若 无 相、无 愿 解
tuō mén dōu bù kě dé ruò wǔ yǎn ruò liù shén tōng dōu bù kě
脱 门，都 不 可 得；若 五 眼，若 六 神 通，都 不 可
dé ruò sān mó dì mén ruò tuó luó ní mén dōu bù kě dé ruò fó
得；若 三 摩 地 门，若 陀 罗 尼 门，都 不 可 得；若 佛
shí lì ruò sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
十 力，若 四 无 所 畏、四 无 碍 解、大 慈、大 悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ dōu bù kě dé ruò yù liú guǒ
喜、大 舍、十 八 佛 不 共 法，都 不 可 得；若 预 流 果，
ruò yī lái bù huán ā luó hàn guǒ dōu bù kě dé ruò dú jué pú
若 一 来、不 还、阿 罗 汉 果，都 不 可 得；若 独 觉 菩
tí dōu bù kě dé ruò yī qiè zhì ruò dào xiàng zhì yī qiè xiàng
提，都 不 可 得；若 一 切 智，若 道 相 智、一 切 相
zhì dōu bù kě dé
智，都 不 可 得。

shì zūn yǒu pú sà sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn nǚ rén děng
“世 尊！有 菩 萨 乘 诸 善 男 子、善 女 人 等，

yuǎn lí bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo ér qiú wú shàng zhèng
远离般若波罗蜜多方便善巧，而求无上正

děng pú tí dāng zhī bǐ yú suǒ qiú wú shàng zhèng děng pú tí huò dé
等菩提，当知彼于所求无上正等菩提或得

bù dé hé yǐ gù shì zūn shì pú sà shèng zhū shàn nán zǐ shàn
不得。何以故？世尊！是菩萨乘诸善男子、善

nǚ rén děng yuǎn lí bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo yú suǒ xiū
女人等，远离般若波罗蜜多方便善巧，于所修

xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
行布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duō jiē qǔ xiàng gù yú suǒ ān zhù nèi kōng wài kōng nèi wài kōng
多皆取相故，于所安住内空、外空、内外空、

kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng jiē qǔ xiàng gù yú suǒ ān zhù
空、自性空、无性自性空皆取相故，于所安住

zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng
真如、法界、法性、不虚妄性、不变异性、平

děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、

bù sī yì jiè jiē qǔ xiàng gù yú suǒ xiū xíng sì niàn zhù sì zhèng duàn
不思議界皆取相故，于所修行四念住、四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī jiē
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支皆

qǔ xiàng gù yú suǒ ān zhù kǔ jí miè dào shèng dì jiē qǔ xiàng
取相故，于所安住苦、集、灭、道圣谛皆取相

gù yú suǒ xiū xíng sì jìng lǜ sì wú liàng sì wú sè dìng jiē qǔ xiàng
故，于所修行四静虑、四无量、四无色定皆取相

gù yú suǒ xiū xíng bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí
故，于所修行八解脱、八胜处、九次第定、十

biàn chù jiē qǔ xiàng gù yú suǒ xiū xíng kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō
遍处皆取相故，于所修行空、无相、无愿解脱

mén jiē qǔ xiàng gù yú suǒ xiū xíng wǔ yǎn liù shén tōng jiē qǔ xiàng gù
门皆取相故，于所修行五眼、六神通皆取相故，

yú suǒ xiū xíng sān mó dì mén tuó luó ní mén jiē qǔ xiàng gù yú suǒ
于所修行三摩地门、陀罗尼门皆取相故，于所
xiū xíng fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
修行佛十力、四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ jiē qǔ xiàng gù yú suǒ xiū
大喜、大舍、十八佛不共法皆取相故，于所修
xíng yī qiè zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jiē qǔ xiàng gù
行一切智、道相智、一切相智皆取相故。

shì zūn yóu cǐ yīn yuán shì pú sà shèng zhū shàn nán zǐ
“世尊！由此因缘，是菩萨乘诸善男子、
shàn nǚ rén děng jiē yú wú shàng zhèng děng pú tí huò dé bù dé
善女人等，皆于无上正等菩提或得不得。

shì zūn yóu cǐ yīn yuán ruò pú sà mó hē sà yù zhèng wú
“世尊！由此因缘，若菩萨摩诃萨欲证无
shàng zhèng děng pú tí jué dìng bù yīng yuǎn lí bō rě bō luó mì duō
上正等菩提，决定不应远离般若波罗蜜多
fāng biàn shàn qiǎo
方便善巧。

shì zūn shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“世尊！是菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多
fāng biàn shàn qiǎo yòng wú suǒ dé ér wéi fāng biàn yǐ wú xiàng jù xíng
方便善巧，用无所得而为方便，以无相俱行
xīn yīng xiū bù shī bō luó mì duō yīng xiū jìng jiè ān rěn jīng jìn
心，应修布施波罗蜜多，应修净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duō
静虑、般若波罗蜜多。

shì zūn shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“世尊！是菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多
fāng biàn shàn qiǎo yòng wú suǒ dé wéi fāng biàn yǐ wú xiàng jù xíng xīn
方便善巧，用无所得为方便，以无相俱行心，
yīng zhù nèi kōng yīng zhù wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng
应住内空，应住外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìngkōng
自性空。

shì zūn shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“世尊！是菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多

fāngbiànshànqiǎo yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn yǐ wú xiàng jù xíng xīn
方便善巧，用无所得为方便，以无相俱行心，

yīngzhùzhēn rú yīngzhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn
应住真如，应住法界、法性、不虚妄性、不变

yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、

xū kōng jiè bù sī yì jiè
虚空界、不思議界。

shì zūn shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“世尊！是菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多

fāngbiànshànqiǎo yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn yǐ wú xiàng jù xíng xīn
方便善巧，用无所得为方便，以无相俱行心，

yīng xiū sì niànzhù yīng xiū sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
应修四念住，应修四正断、四神足、五根、五

lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī
力、七等觉支、八圣道支。

shì zūn shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“世尊！是菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多

fāngbiànshànqiǎo yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn yǐ wú xiàng jù xíng xīn
方便善巧，用无所得为方便，以无相俱行心，

yīngzhù kǔ shèng dì yīngzhù jí miè dào shèng dì
应住苦圣谛，应住集、灭、道圣谛。

shì zūn shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“世尊！是菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多

fāngbiànshànqiǎo yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn yǐ wú xiàng jù xíng xīn
方便善巧，用无所得为方便，以无相俱行心，

yīng xiū sì jìng lǜ yīng xiū sì wú liàng sì wú sè dìng
应修四静虑，应修四无量、四无色定。

shì zūn shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“世尊！是菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多

fāngbiànshànqiǎo yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn yǐ wú xiàng jù xíng xīn
方便善巧，用无所得为方便，以无相俱行心，

yīng xiū bā jiě tuō yīng xiū bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
应修八解脱，应修八胜处、九次第定、十遍处。

shì zūn shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“世尊！是菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多

fāngbiànshànqiǎo yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn yǐ wú xiàng jù xíng xīn
方便善巧，用无所得为方便，以无相俱行心，

yīng xiū kōng jiě tuō mén yīng xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
应修空解脱门，应修无相、无愿解脱门。

shì zūn shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“世尊！是菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多

fāngbiànshànqiǎo yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn yǐ wú xiàng jù xíng xīn
方便善巧，用无所得为方便，以无相俱行心，

yīng xiū wǔ yǎn yīng xiū liù shéntōng
应修五眼，应修六神通。

shì zūn shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“世尊！是菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多

fāngbiànshànqiǎo yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn yǐ wú xiàng jù xíng xīn
方便善巧，用无所得为方便，以无相俱行心，

yīng xiū sān mó dì mén yīng xiū tuó luó ní mén
应修三摩地门，应修陀罗尼门。

shì zūn shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“世尊！是菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多

fāngbiànshànqiǎo yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn yǐ wú xiàng jù xíng xīn
方便善巧，用无所得为方便，以无相俱行心，

yīng xiū fó shí lì yīng xiū sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
应修佛十力，应修四无所畏、四无碍解、大慈、

dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法。

shì zūn shì pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“世尊！是菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多

fāngbiànshànqiǎo yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn yǐ wú xiàng jù xíng xīn
方便善巧，用无所得为方便，以无相俱行心，

yīng xiū yī qiè zhì yīng xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
应修一切智，应修道相智、一切相智。

shì zūn ruò pú sà mó hē sà ān zhù bō rě bō luó mì duō
“世尊！若菩萨摩诃萨安住般若波罗蜜多

fāngbiànshànqiǎo yòng wú suǒ dé wéifāngbiàn yǐ wú xiàng jù xíng xīn
方便善巧，用无所得为方便，以无相俱行心，

ān zhù rú shì yī qiè fó fǎ bì dé wú shàng zhèng děng pú tí
安住如是一切佛法，必得无上正等菩提。”

ěr shí yù sè jiè zhūtiān zǐ bó fó yán shì zūn zhū fó
尔时，欲、色界诸天子白佛言：“世尊！诸佛

wú shàngzhèngděng pú tí jí nán xìn jiě shènnánzhèng dé suǒ yǐ zhě
无上正等菩提极难信解、甚难证得。所以者

hé zhū pú sà mó hē sà yú yī qiè fǎ zì xiàng gòngxiàng jiē yīng
何？诸菩萨摩诃萨于一切法自相、共相皆应

zhèng zhī fāngnéng huò dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí ér zhū pú
证知，方能获得所求无上正等菩提，而诸菩

sà suǒ zhī fǎ xiàng dōu wú suǒ yǒu jiē bù kě dé
萨所知法相都无所有皆不可得。”

ěr shí fó gào zhūtiān zǐ yán rú shì rú shì rú rǔ suǒ
尔时，佛告诸天子言：“如是！如是！如汝所

shuō zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí jí nán xìn jiě shènnán kě dé
说。诸佛无上正等菩提极难信解、甚难可得。

tiān zǐ dāng zhī wǒ yì xiàn jué yī qiè fǎ xiàng zhèng dé wú shàngzhèng
天子当知！我亦现觉一切法相，证得无上正

děng pú tí ér dōu bù dé shèng yì fǎ xiàng kě shuō míng wéi cǐ shì
等菩提，而都不得胜义法相，可说名为此是

néng zhèng cǐ shì suǒ zhèng cǐ shì zhèng chù cǐ shì zhèng shí jí
能证、此是所证、此是证处、此是证时，及

kě shuō wéi yóu cǐ ér zhèng hé yǐ gù zhūtiān zǐ yǐ yī qiè fǎ
可说为由此而证。何以故？诸天子，以一切法

bì jìng jìng gù yǒu wéi wú wéi bì jìng kōng gù
毕竟净故，有为无为毕竟空故。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn rú fó suǒ shuō
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如佛所说，

zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí jí nán xìn jiě shènnánzhèng dé rú
诸佛无上正等菩提极难信解、甚难证得，如

wǒ sī wéi fó suǒ shuō yì zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí jí yì xìn
我思惟佛所说义，诸佛无上正等菩提极易信

jiě shèn yì zhèng dé suǒ yǐ zhě hé ruò néng xìn jiě wú fǎ néng
解、甚易证得。所以者何？若能信解无法能

zhèng wú fǎ suǒ zhèng wú yǒu zhèng chù wú yǒu zhèng shí yì wú
证、无法所证、无有证处、无有证时，亦无

yóu cǐ ér yǒu suǒ zhèng zé néng xìn jiě zhū fó wú shàngzhèngděng pú
由此而有所证，则能信解诸佛无上正等菩

tí ruò yǒu zhèng zhī wú fǎ néng zhèng wú fǎ suǒ zhèng wú yǒu zhèng
提。若有证知无法能证、无法所证、无有证

chù wú yǒuzhèng shí yì wú yóu cǐ ér yǒusuǒzhèng zé néngzhèng
处、无有证时，亦无由此而有所证，则能证
dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú tí hé yǐ gù shì zūn yī yī qiè
得所求无上正等菩提。何以故？世尊！以一切
fǎ jiē bì jìngkōng bì jìngkōngzhōngdōu wú yǒu fǎ kě míngnéngzhèng
法皆毕竟空，毕竟空中都无有法可名能证、
kě míngsuǒzhèng kě míngzhèngchù kě míngzhèng shí kě míngyóu
可名所证、可名证处、可名证时、可名由
cǐ ér yǒusuǒzhèng suǒ yǐ zhě hé zhū fǎ jiē kōng ruò zēng ruò jiǎn
此而有所证。所以者何？诸法皆空，若增若减
dōu wú suǒyǒu jiē bù kě dé
都无所有皆不可得。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà suǒ xiū bù shī jìng jiè ān
“世尊！诸菩萨摩诃萨所修布施、净戒、安
rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duōdōu wú suǒyǒu jiē bù kě
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多都无所有皆不可
dé
得。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà suǒ zhù nèi kōng wàikōng nèi
“世尊！诸菩萨摩诃萨所住内空、外空、内
wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéi
外空、空空、大空、胜义空、有为空、无为
kōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìng
空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性
kōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng
空、自相空、共相空、一切法空、不可得空、
wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngdōu wú suǒyǒu jiē bù kě
无性空、自性空、无性自性空都无所有皆不可
dé
得。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà suǒ zhù zhēn rú fǎ jiè fǎ
“世尊！诸菩萨摩诃萨所住真如、法界、法
xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng
性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、
fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè dōu wú suǒyǒu
法定、法住、实际、虚空界、不思議界都无所有
jiē bù kě dé
皆不可得。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà suǒ xiū sì niàn zhù sì zhèng
“世尊！诸菩萨摩诃萨所修四念住、四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī dēng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道

zhī dōu wú suǒ yǒu jiē bù kě dé
支都无所有皆不可得。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà suǒ zhù kǔ jí miè dào
“世尊！诸菩萨摩诃萨所住苦、集、灭、道

shèng dì dōu wú suǒ yǒu jiē bù kě dé
圣谛都无所有皆不可得。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà suǒ xiū sì jìng lǜ sì wú liàng
“世尊！诸菩萨摩诃萨所修四静虑、四无量、

sì wú sè dìng dōu wú suǒ yǒu jiē bù kě dé
四无色定都无所有皆不可得。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà suǒ xiū bā jiě tuō bā shèng chù
“世尊！诸菩萨摩诃萨所修八解脱、八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biàn chù dōu wú suǒ yǒu jiē bù kě dé
九次第定、十遍处都无所有皆不可得。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà suǒ xiū kōng wú xiàng wú
“世尊！诸菩萨摩诃萨所修空、无相、无

yuàn jiě tuō mén dōu wú suǒ yǒu jiē bù kě dé
愿解脱门都无所有皆不可得。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà suǒ xué wǔ yǎn liù shén tōng dōu
“世尊！诸菩萨摩诃萨所学五眼、六神通都

wú suǒ yǒu jiē bù kě dé
无所有皆不可得。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà suǒ xué sān mó dì mén tuó luó
“世尊！诸菩萨摩诃萨所学三摩地门、陀罗

ní mén dōu wú suǒ yǒu jiē bù kě dé
尼门都无所有皆不可得。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà suǒ xué fó shí lì sì wú suǒ
“世尊！诸菩萨摩诃萨所学佛十力、四无所

wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā
畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八

fó bú gòng fǎ dōu wú suǒ yǒu jiē bù kě dé
佛不共法都无所有皆不可得。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà suǒ xué yī qiè zhì dào xiàng zhì
“世尊！诸菩萨摩诃萨所学一切智、道相智、

yī qiè xiàng zhì dōu wú suǒ yǒu jiē bù kě dé
一切相智都无所有皆不可得。

shì zūn zhū pú sà mó hē sà suǒ guān zhū fǎ ruò yǒu sè ruò
“世尊！诸菩萨摩诃萨所观诸法，若有色若
wú sè ruò yǒu jiàn ruò wú jiàn ruò yǒu duì ruò wú duì ruò yǒu lòu ruò
无色、若有见若无见、若有对若无对、若有漏若
wú lòu ruò yǒu wéi ruò wú wéi dōu wú suǒ yǒu jiē bù kě dé
无漏、若有为若无为都无所有皆不可得。

shì zūn yǐ shì yīn yuán wǒ sī wéi fó suǒ shuō yì qù zhū
“世尊！以是因缘，我思惟佛所说义趣，诸
fó wú shàng zhèng děng pú tí jí yì xìn jiě shèn yì zhèng dé zhū
佛无上正等菩提，极易信解、甚易证得，诸
pú sà mó hē sà bù yīng yú zhōng wèi nán xìn jiě jí nán zhèng dé suǒ
菩萨摩诃萨不应于中谓难信解及难证得。所
yǐ zhě hé
以者何？

shì zūn sè sè zì xìng kōng shòu xiǎng xíng shí shòu
“世尊！色色自性空，受、想、行、识受、
xiǎng xíng shí zì xìng kōng
想、行、识自性空。

shì zūn yǎn chù yǎn chù zì xìng kōng ěr bí shé shēn
“世尊！眼处眼处自性空，耳、鼻、舌、身、
yì chù ěr bí shé shēn yì chù zì xìng kōng
意处耳、鼻、舌、身、意处自性空。

shì zūn sè chù sè chù zì xìng kōng shēng xiāng wèi
“世尊！色处色处自性空，声、香、味、
chù fǎ chù shēng xiāng wèi chù fǎ chù zì xìng kōng
触、法处声、香、味、触、法处自性空。

shì zūn yǎn jiè yǎn jiè zì xìng kōng ěr bí shé shēn
“世尊！眼界眼界自性空，耳、鼻、舌、身、
yì jiè ěr bí shé shēn yì jiè zì xìng kōng
意界耳、鼻、舌、身、意界自性空。

shì zūn sè jiè sè jiè zì xìng kōng shēng xiāng wèi
“世尊！色界色界自性空，声、香、味、
chù fǎ jiè shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zì xìng kōng
触、法界声、香、味、触、法界自性空。

shì zūn yǎn shí jiè yǎn shí jiè zì xìng kōng ěr bí shé
“世尊！眼识界眼识界自性空，耳、鼻、舌、

shēn yì shí jiè ěr bí shé shēn yì shí jiè zì xìngkōng
身、意识界耳、鼻、舌、身、意识界自性空。

shì zūn yǎnchùyǎnchù zì xìngkōng ěr bí shé shēn
“世尊！眼触眼触自性空，耳、鼻、舌、身、
yì chù ěr bí shé shēn yì chù zì xìngkōng
意触耳、鼻、舌、身、意触自性空。

shì zūn yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuyǎnchùwéiyuánsuǒ
“世尊！眼触为缘所生诸受眼触为缘所
shēngzhūshòu zì xìngkōng ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒ
生诸受自性空，耳、鼻、舌、身、意触为缘所
shēngzhūshòu ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
生诸受耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受
zì xìngkōng
自性空。

shì zūn dì jiè dì jiè zì xìngkōng shuǐ huǒ fēng kōng
“世尊！地界地界自性空，水、火、风、空、
shí jiè shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zì xìngkōng
识界水、火、风、空、识界自性空。

shì zūn wú míng wú míng zì xìngkōng xíng shí míng sè
“世尊！无明无明自性空，行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ xíng nǎi zhì
六处、触、受、爱、取、有、生、老死行乃至
lǎo sǐ zì xìngkōng
老死自性空。

shì zūn bù shī bō luó mì duō bù shī bō luó mì duō zì xìng
“世尊！布施波罗蜜多布施波罗蜜多自性
kōng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō jìng
空，净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多净
jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì duō zì xìngkōng
戒乃至般若波罗蜜多自性空。

shì zūn nèi kōng nèi kōng zì xìngkōng wài kōng nèi wài kōng
“世尊！内空内空自性空，外空、内外空、
kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng
空、自性空、无性自性空外空乃至无性自性空
zì xìngkōng
自性空。

shì zūn zhēn rú zhēn rú zì xìngkōng fǎ jiè fǎ xìng
“世尊！真如真如自性空，法界、法性、
bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ
不虛妄性、不变异性、平等性、离生性、法
dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè fǎ jiè nǎi zhì bù
定、法住、实际、虚空界、不思議界法界乃至不
sī yì jiè zì xìngkōng
思議界自性空。

shì zūn sì niàn zhù sì niàn zhù zì xìngkōng sì zhèng duàn
“世尊！四念住四念住自性空，四正断、
sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī sì
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支四
zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī zì xìngkōng
正断乃至八圣道支自性空。

shì zūn kǔ shèng dì kǔ shèng dì zì xìngkōng jí miè
“世尊！苦圣谛苦圣谛自性空，集、灭、
dào shèng dì jí miè dào shèng dì zì xìngkōng
道圣谛集、灭、道圣谛自性空。

shì zūn sì jìng lǜ sì jìng lǜ zì xìngkōng sì wú liàng sì
“世尊！四静虑四静虑自性空，四无量、四
wú sè dìng sì wú liàng sì wú sè dìng zì xìngkōng
无色定四无量、四无色定自性空。

shì zūn bā jiě tuō bā jiě tuō zì xìngkōng bā shèng chù
“世尊！八解脱八解脱自性空，八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
九次第定、十遍处八胜处、九次第定、十遍处
zì xìngkōng
自性空。

shì zūn kōng jiě tuō mén kōng jiě tuō mén zì xìngkōng wú xiàng
“世尊！空解脱门空解脱门自性空，无相、
wú yuàn jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zì xìngkōng
无愿解脱门无相、无愿解脱门自性空。

shì zūn wǔ yǎn wǔ yǎn zì xìngkōng liù shéntōng liù shéntōng
“世尊！五眼五眼自性空，六神通六神通

zì xìngkōng
自性空。

shì zūn sān mó dì mén sān mó dì mén zì xìngkōng tuó luó
“世尊！三摩地门三摩地门自性空，陀罗

ní mén tuó luó ní mén zì xìngkōng
尼门陀罗尼门自性空。

shì zūn fó shí lì fó shí lì zì xìngkōng sì wú suǒ wèi
“世尊！佛十力佛十力自性空，四无所畏、

sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú
四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不

gòng fǎ sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zì xìngkōng
共法四无所畏乃至十八佛不共法自性空。

shì zūn yù liú guǒ yù liú guǒ zì xìngkōng yī lái bù huán
“世尊！预流果预流果自性空，一来、不还、

ā luó hàn guǒ yī lái bù huán ā luó hàn guǒ zì xìngkōng
阿罗汉果一来、不还、阿罗汉果自性空。

shì zūn dú jué pú tí dú jué pú tí zì xìngkōng
“世尊！独觉菩提独觉菩提自性空。

shì zūn yī qiè zhì yī qiè zhì zì xìngkōng dào xiàng zhì
“世尊！一切智一切智自性空，道相智、

yī qiè xiàng zhì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zì xìngkōng
一切相智道相智、一切相智自性空。

shì zūn ruò pú sà mó hē sà yú rú shì zì xìngkōng shēn
“世尊！若菩萨摩诃萨于如是自性空，深

shēng xìn jiě wú dǎo zhèng zhī biàn dé wú shàng zhèng děng pú tí yóu
生信解无倒证知，便得无上正等菩提。由

cǐ yuán gù wǒ shuō wú shàng zhèng děng pú tí fēi nán xìn jiě fēi
此缘故，我说无上正等菩提，非难信解、非

nán zhèng dé
难证得。”

shí shè lì zǐ wèi shàn xiàn yán jù shòu shàn xiàn yóu shì yīn
时，舍利子谓善现言：“具寿善现，由是因

yuán zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí jí nán xìn jiě shèn nán zhèng
缘，诸佛无上正等菩提极难信解、甚难证

dé suǒ yǐ zhě hé zhū pú sà mó hē sà guān yī qiè fǎ dōu wú zì
得。所以者何？诸菩萨摩诃萨观一切法都无自

xìng jiē rú xū kōng pì rú xū kōng bú zuò shì niàn wǒ dāng xìn jiě sù
性皆如虚空，譬如虚空不作是念：‘我当信解速

zhèng wú shàngzhèngděng pú tí zhū pú sà mó hē sà yì yīng rú shì
证无上正等菩提。’诸菩萨摩诃萨亦应如是
bú zuò shì niàn wǒ dāng xìn jiě sù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí
不作是念：‘我当信解速证无上正等菩提。’
hé yǐ gù shànxiàn zhū fǎ jiē kōng yǔ xū kōngděng zhū pú sà mó
何以故？善现，诸法皆空与虚空等，诸菩萨摩
hē sà yào xìn jiě yī qiè fǎ yǔ xū kōngděng jí néngzhèng zhī nǎi dé
诃萨要信解一切法与虚空等及能证知，乃得
wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn ruò pú sà mó hē sà xìn jiě yī
无上正等菩提。善现，若菩萨摩诃萨信解一
qiè fǎ jiē yǔ xū kōngděng biàn yú wú shàngzhèngděng pú tí yì shēng
切法皆与虚空等，便于无上正等菩提易生
xìn jiě yì zhèng dé zhě zé bù yīngyǒu jìng qié shāděng pú sà mó hē
信解、易证得者，则不应有殒伽沙等菩萨摩诃
sà huàn dà gōng dé kǎi fā qù wú shàngzhèngděng pú tí yú qí
萨，擐大功德铠发趣无上正等菩提，于其
zhōngjiān ér yǒu tuì qū gù zhī wú shàngzhèngděng pú tí jí nán xìn jiě
中间而有退屈。故知无上正等菩提极难信解、
shènnánzhèng dé
甚难证得。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó zūnzhě shè lì zǐ yán shè lì zǐ
尔时，具寿善现白尊者舍利子言：“舍利子，
yú yì yún hé sè yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于意云何？色于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé shòu xiǎng xíng shí yú wú
“舍利子，于意云何？受、想、行、识于无
shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sè yǒu fǎ yú wú shàngzhèng
“舍利子，于意云何？离色有法于无上正
děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí shòu xiǎng xíng shí yǒu
“舍利子，于意云何？离受、想、行、识有

fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sè zhēn rú yú wú shàngzhèng
“舍利子，于意云何？色真如于无上正

děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé shòu xiǎng xíng shí zhēn
“舍利子，于意云何？受、想、行、识真

rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sè zhēn rú yǒu fǎ yú wú
“舍利子，于意云何？离色真如有法于无

shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí shòu xiǎng xíng shí zhēn
“舍利子，于意云何？离受、想、行、识真

rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yǎnchù yú wú shàngzhèngděng
“舍利子，于意云何？眼处于无上正等

pú tí yǒu tuì qū fǒu
菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé ěr bí shé shēn yì
“舍利子，于意云何？耳、鼻、舌、身、意

chù yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
处于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yǎnchù yǒu fǎ yú wú shàng
“舍利子，于意云何？离眼处有法于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí ěr bǐ shé shēn
“舍利子，于意云何？离耳、鼻、舌、身、

yì chù yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
意处有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yǎnchù zhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？眼处真如于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé ěr bǐ shé shēn yì
“舍利子，于意云何？耳、鼻、舌、身、意

chù zhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
处真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yǎnchù zhēn rú yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离眼处真如有法于

wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí ěr bǐ shé shēn
“舍利子，于意云何？离耳、鼻、舌、身、

yì chù zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
意处真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sè chù yú wú shàngzhèngděng
“舍利子，于意云何？色处于无上正等
pú tí yǒu tuì qū fǒu
菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé shēng xiāng wèi chù
“舍利子，于意云何？声、香、味、触、
fǎ chù yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
法处于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sè chù yǒu fǎ yú wú shàng
“舍利子，于意云何？离色处有法于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí shēng xiāng wèi chù
“舍利子，于意云何？离声、香、味、触、
fǎ chù yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
法处有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sè chù zhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？色处真如于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé shēng xiāng wèi chù
“舍利子，于意云何？声、香、味、触、
fǎ chù zhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
法处真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sè chùzhēn rú yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离色处真如有法于

wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí shēng xiāng wèi chù
“舍利子，于意云何？离声、香、味、触、

fǎ chùzhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
法处真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yǎn jiè yú wú shàngzhèngděng
“舍利子，于意云何？眼界于无上正等

pú tí yǒu tuì qū fǒu
菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé ěr bí shé shēn yì
“舍利子，于意云何？耳、鼻、舌、身、意

jiè yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
界于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yǎn jiè yǒu fǎ yú wú shàng
“舍利子，于意云何？离眼界有法于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí ěr bí shé shēn
“舍利子，于意云何？离耳、鼻、舌、身、

yì jiè yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
意界有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yǎn jiè zhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？眼界真如于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé ěr bí shé shēn yì
“舍利子，于意云何？耳、鼻、舌、身、意
jiè zhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
界真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yǎn jiè zhēn rú yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离眼界真如有法于
wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí ěr bí shé shēn
“舍利子，于意云何？离耳、鼻、舌、身、
yì jiè zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
意界真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sè jiè yú wú shàngzhèngděng
“舍利子，于意云何？色界于无上正等
pú tí yǒu tuì qū fǒu
菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé shēng xiāng wèi chù
“舍利子，于意云何？声、香、味、触、
fǎ jiè yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
法界于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sè jiè yǒu fǎ yú wú shàng
“舍利子，于意云何？离色界有法于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí shēng xiāng wèi chù
“舍利子，于意云何？离声、香、味、触、
fǎ jiè yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
法界有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sè jiè zhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？色界真如于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé shēng xiāng wèi chù
“舍利子，于意云何？声、香、味、触、
fǎ jiè zhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
法界真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sè jiè zhēn rú yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离色界真如有法于
wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí shēng xiāng wèi chù
“舍利子，于意云何？离声、香、味、触、
fǎ jiè zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
法界真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yǎn shí jiè yú wú shàngzhèng
“舍利子，于意云何？眼识界于无上正
děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé ěr bí shé shēn yì
“舍利子，于意云何？耳、鼻、舌、身、意

shí jiè yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
识界于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yǎn shí jiè yǒu fǎ yú wú
“舍利子，于意云何？离眼识界有法于无

shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí ěr bí shé shēn
“舍利子，于意云何？离耳、鼻、舌、身、

yì shí jiè yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
意识界有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yǎn shí jiè zhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？眼识界真如于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé ěr bí shé shēn yì
“舍利子，于意云何？耳、鼻、舌、身、意

shí jiè zhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
识界真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yǎn shí jiè zhēn rú yǒu fǎ
“舍利子，于意云何？离眼识界真如有法

yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí ěr bí shé shēn
“舍利子，于意云何？离耳、鼻、舌、身、

yì shí jiè zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu tuì qū
意识界真如有法于无上正等菩提有退屈
fǒu
不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yǎnchù yú wú shàng zhèng děng
“舍利子，于意云何？眼触于无上正等
pú tí yǒu tuì qū fǒu
菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé ěr bí shé shēn yì
“舍利子，于意云何？耳、鼻、舌、身、意
chù yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
触于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yǎnchùyǒu fǎ yú wú shàng
“舍利子，于意云何？离眼触有法于无上
zhèng děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí ěr bí shé shēn
“舍利子，于意云何？离耳、鼻、舌、身、
yì chùyǒu fǎ yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
意触有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yǎnchùzhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？眼触真如于无上
zhèng děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé ěr bí shé shēn yì
“舍利子，于意云何？耳、鼻、舌、身、意

chùzhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
触真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yǎnchùzhēn rú yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离眼触真如有法于

wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí ěr bǐ shé shēn
“舍利子，于意云何？离耳、鼻、舌、身、

yì chùzhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
意触真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
“舍利子，于意云何？眼触为缘所生诸受

yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé ěr bǐ shé shēn yì
“舍利子，于意云何？耳、鼻、舌、身、意

chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū
触为缘所生诸受于无上正等菩提有退屈

fǒu
不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhū
“舍利子，于意云何？离眼触为缘所生诸

shòuyǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
受有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí ěr bǐ shé shēn
“舍利子，于意云何？离耳、鼻、舌、身、

yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu yǒu fǎ yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu
意触为缘所生诸受有法于无上正等菩提有
tuì qū fǒu
退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu
“舍利子，于意云何？眼触为缘所生诸受
zhēn rú yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé ěr bí shé shēn yì
“舍利子，于意云何？耳、鼻、舌、身、意
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu
触为缘所生诸受真如于无上正等菩提有
tuì qū fǒu
退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū
“舍利子，于意云何？离眼触为缘所生诸
shòu zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
受真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí ěr bí shé shēn
“舍利子，于意云何？离耳、鼻、舌、身、
yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàng zhèng děng
意触为缘所生诸受真如有法于无上正等
pú tí yǒu tuì qū fǒu
菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé dì jiè yú wú shàng zhèng děng
“舍利子，于意云何？地界于无上正等
pú tí yǒu tuì qū fǒu
菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé shuǐ huǒ fēng kōng shí
“舍利子，于意云何？水、火、风、空、识
jiè yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
界于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí dì jiè yǒu fǎ yú wú shàng
“舍利子，于意云何？离地界有法于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí shuǐ huǒ fēng kōng
“舍利子，于意云何？离水、火、风、空、
shí jiè yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
识界有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé dì jiè zhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？地界真如于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé shuǐ huǒ fēng kōng shí
“舍利子，于意云何？水、火、风、空、识
jiè zhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
界真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí dì jiè zhēn rú yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离地界真如有法于
wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí shuǐ huǒ fēng kōng
“舍利子，于意云何？离水、火、风、空、
shí jiè zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàng zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
识界真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé wú míng yú wú shàng zhèngděng
“舍利子，于意云何？无明于无上正等
pú tí yǒu tuì qū fǒu
菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé xíng shí míng sè liù chù
“舍利子，于意云何？行、识、名色、六处、
chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ yú wú shàng zhèngděng
触、受、爱、取、有、生、老死于无上正等
pú tí yǒu tuì qū fǒu
菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí wú míng yǒu fǎ yú wú shàng
“舍利子，于意云何？离无明有法于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí xíng nǎi zhì lǎo sǐ yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离行乃至老死有法于
wú shàng zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé wú míng zhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？无明真如于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé xíng nǎi zhì lǎo sǐ zhēn rú yú
“舍利子，于意云何？行乃至老死真如于

wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí wú míngzhēn rú yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离无明真如有法于

wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí xíng nǎi zhì lǎo sǐ zhēn rú
“舍利子，于意云何？离行乃至老死真如

yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

大般若波罗蜜多经卷第三百二十三

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi èr shí sì
大般若波罗蜜多经卷第三百二十四

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn zhēn rú pǐn dì sì shí qī zhī qī
初分真如品第四十七之七

shè lì zǐ yú yì yún hé bù shī bō luó mì duō yú wú
“舍利子，于意云何？布施波罗蜜多于无
shàng zhèng děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé jìng jiè ān rěn jīng jìn
“舍利子，于意云何？净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duō yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu tuì qū
静虑、般若波罗蜜多于无上正等菩提有退屈
fǒu
不？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí bù shī bō luó mì duō yǒu fǎ
“舍利子，于意云何？离布施波罗蜜多有法
yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó
“舍利子，于意云何？离净戒乃至般若波罗
mì duō yǒu fǎ yú wú shàng zhèng děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
蜜多有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé bù shī bō luó mì duō zhēn rú
“舍利子，于意云何？布施波罗蜜多真如

yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó mì
“舍利子，于意云何？净戒乃至般若波罗蜜

duōzhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
多真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí bù shī bō luó mì duōzhēn
“舍利子，于意云何？离布施波罗蜜多真

rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí jìng jiè nǎi zhì bō rě bō luó
“舍利子，于意云何？离净戒乃至般若波罗

mì duōzhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
蜜多真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé nèi kōng yú wú shàngzhèngděng
“舍利子，于意云何？内空于无上正等

pú tí yǒu tuì qū fǒu
菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé wàikōng nèi wàikōng kōng
“舍利子，于意云何？外空、内外空、空

kōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìng
空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟

kōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàng
空、无际空、散空、无变异空、本性空、自相

kōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng
空、共相空、一切法空、不可得空、无性空、

zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū
自性空、无性自性空于无上正等菩提有退屈

fǒu
不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí nèikōngyǒu fǎ yú wú shàng
“舍利子，于意云何？离内空有法于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì
“舍利子，于意云何？离外空乃至无性自

xìngkōngyǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
性空有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé nèikōngzhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？内空真如于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìng
“舍利子，于意云何？外空乃至无性自性

kōngzhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
空真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí nèikōngzhēn rú yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离内空真如有法于

wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí wàikōng nǎi zhì wú xìng zì
“舍利子，于意云何？离外空乃至无性自

xìngkōngzhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
性空真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé zhēn rú yú wú shàngzhèngděng
“舍利子，于意云何？真如于无上正等
pú tí yǒu tuì qū fǒu
菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
“舍利子，于意云何？法界、法性、不虚妄
xìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、
shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu
实际、虚空界、不思議界于无上正等菩提有
tuì qū fǒu
退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàng
“舍利子，于意云何？离真如有法于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
“舍利子，于意云何？离法界乃至不思議界
yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé zhēn rú zhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？真如真如于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
“舍利子，于意云何？法界乃至不思議界

zhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí zhēn rú zhēn rú yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离真如真如有法于

wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
“舍利子，于意云何？离法界乃至不思議界

zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sì niàn zhù yú wú shàngzhèng
“舍利子，于意云何？四念住于无上正

děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sì zhèngduàn sì shén zú
“舍利子，于意云何？四正断、四神足、

wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī yú wú shàngzhèng
五根、五力、七等觉支、八圣道支于无上正

děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sì niàn zhù yǒu fǎ yú wú
“舍利子，于意云何？离四念住有法于无

shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sì zhèngduàn nǎi zhì bā
“舍利子，于意云何？离四正断乃至八

shèngdào zhī yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
圣道支有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sì niànzhùzhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？四念住真如于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèng
“舍利子，于意云何？四正断乃至八圣

dào zhī zhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
道支真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sì niànzhùzhēn rú yǒu fǎ
“舍利子，于意云何？离四念住真如有法

yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sì zhèngduàn nǎi zhì bā
“舍利子，于意云何？离四正断乃至八

shèngdào zhī zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū
圣道支真如有法于无上正等菩提有退屈

fǒu
不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé kǔ shèng dì yú wú shàngzhèng
“舍利子，于意云何？苦圣谛于无上正

děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé jí miè dào shèng dì yú
“舍利子，于意云何？集、灭、道圣谛于

wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí kǔ shèng dì yǒu fǎ yú wú
“舍利子，于意云何？离苦圣谛有法于无

shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí jí miè dào shèng dì
“舍利子，于意云何？离集、灭、道圣谛

yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé kǔ shèng dì zhēn rú yú wú
“舍利子，于意云何？苦圣谛真如于无

shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé jí miè dào shèng dì zhēn
“舍利子，于意云何？集、灭、道圣谛真

rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí kǔ shèng dì zhēn rú yǒu fǎ
“舍利子，于意云何？离苦圣谛真如有法

yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí jí miè dào shèng dì
“舍利子，于意云何？离集、灭、道圣谛

zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sì jìng lǜ yú wú shàngzhèng
“舍利子，于意云何？四静虑于无上正
děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sì wú liàng sì wú sè dìng yú
“舍利子，于意云何？四无量、四无色定于
wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sì jìng lǜ yǒu fǎ yú wú
“舍利子，于意云何？离四静虑有法于无
shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sì wú liàng sì wú sè dìng
“舍利子，于意云何？离四无量、四无色定
yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sì jìng lǜ zhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？四静虑真如于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn
“舍利子，于意云何？四无量、四无色定真
rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sì jìng lù zhēn rú yǒu fǎ
“舍利子，于意云何？离四静虑真如有法

yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sì wúliàng sì wú sè dìng
“舍利子，于意云何？离四无量、四无色定

zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé bā jiě tuō yú wú shàngzhèng
“舍利子，于意云何？八解脱于无上正

děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
“舍利子，于意云何？八胜处、九次第定、

shí biànchù yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
十遍处于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí bā jiě tuō yǒu fǎ yú wú
“舍利子，于意云何？离八解脱有法于无

shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí bā shèngchù jiǔ cì dì
“舍利子，于意云何？离八胜处、九次第

dìng shí biànchù yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
定、十遍处有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé bā jiě tuō zhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？八解脱真如于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
“舍利子，于意云何？八胜处、九次第定、
shí biànchùzhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
十遍处真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí bā jiě tuōzhēn rú yǒu fǎ
“舍利子，于意云何？离八解脱真如有法
yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí bā shèngchù jiǔ cì dì
“舍利子，于意云何？离八胜处、九次第
dìng shí biànchùzhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū
定、十遍处真如有法于无上正等菩提有退屈
fǒu
不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé kōng jiě tuō mén yú wú shàng
“舍利子，于意云何？空解脱门于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
“舍利子，于意云何？无相、无愿解脱门
yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí kōng jiě tuō mén yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离空解脱门有法于

wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí wúxiàng wúyuàn jiě tuō
“舍利子，于意云何？离无相、无愿解脱
mén yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
门有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé kōng jiě tuō mén zhēn rú yú wú
“舍利子，于意云何？空解脱门真如于无
shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé wúxiàng wúyuàn jiě tuō mén
“舍利子，于意云何？无相、无愿解脱门
zhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí kōng jiě tuō mén zhēn rú yǒu
“舍利子，于意云何？离空解脱门真如有
fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí wúxiàng wúyuàn jiě tuō
“舍利子，于意云何？离无相、无愿解脱
mén zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
门真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé wǔ yǎn yú wú shàngzhèngděng
“舍利子，于意云何？五眼于无上正等
pú tí yǒu tuì qū fǒu
菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé liù shéntōng yú wú shàngzhèng
“舍利子，于意云何？六神通于无上正
děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí wǔ yǎnyǒu fǎ yú wú shàng
“舍利子，于意云何？离五眼有法于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí liù shéntōngyǒu fǎ yú wú
“舍利子，于意云何？离六神通有法于无
shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé wǔ yǎnzhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？五眼真如于无上
zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé liù shéntōngzhēn rú yú wú
“舍利子，于意云何？六神通真如于无
shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí wǔ yǎnzhēn rú yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离五眼真如有法于
wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí liù shéntōngzhēn rú yǒu fǎ
“舍利子，于意云何？离六神通真如有法

yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sān mó dì mén yú wú shàng
“舍利子，于意云何？三摩地门于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé tuó luó ní mén yú wú shàng
“舍利子，于意云何？陀罗尼门于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sān mó dì mén yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离三摩地门有法于

wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí tuó luó ní mén yǒu fǎ yú
“舍利子，于意云何？离陀罗尼门有法于

wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sān mó dì ménzhēn rú yú wú
“舍利子，于意云何？三摩地门真如于无

shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé tuó luó ní ménzhēn rú yú wú
“舍利子，于意云何？陀罗尼门真如于无

shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上 正 等 菩 提 有 退 屈 不 ？ ”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍 利 子 言 ：“ 不 也 ！ 善 现 。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sān mó dì mén zhēn rú yǒu
“ 舍 利 子 ， 于 意 云 何 ？ 离 三 摩 地 门 真 如 有
fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
法 于 无 上 正 等 菩 提 有 退 屈 不 ？ ”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍 利 子 言 ：“ 不 也 ！ 善 现 。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí tuó luó ní mén zhēn rú yǒu
“ 舍 利 子 ， 于 意 云 何 ？ 离 陀 罗 尼 门 真 如 有
fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
法 于 无 上 正 等 菩 提 有 退 屈 不 ？ ”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍 利 子 言 ：“ 不 也 ！ 善 现 。”

shè lì zǐ yú yì yún hé fó shí lì yú wú shàngzhèng
“ 舍 利 子 ， 于 意 云 何 ？ 佛 十 力 于 无 上 正
děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
等 菩 提 有 退 屈 不 ？ ”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍 利 子 言 ：“ 不 也 ！ 善 现 。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě
“ 舍 利 子 ， 于 意 云 何 ？ 四 无 所 畏 、 四 无 碍 解 、
dà cí dà bēi dà xǐ dà shè shí bā fó bú gòng fǎ yú wú shàng
大 慈 、 大 悲 、 大 喜 、 大 舍 、 十 八 佛 不 共 法 于 无 上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正 等 菩 提 有 退 屈 不 ？ ”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍 利 子 言 ：“ 不 也 ！ 善 现 。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí fó shí lì yǒu fǎ yú wú
“ 舍 利 子 ， 于 意 云 何 ？ 离 佛 十 力 有 法 于 无
shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上 正 等 菩 提 有 退 屈 不 ？ ”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍 利 子 言 ：“ 不 也 ！ 善 现 。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā
“ 舍 利 子 ， 于 意 云 何 ？ 离 四 无 所 畏 乃 至 十 八

fó bú gòng fǎ yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
佛不共法有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé fó shí lì zhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？佛十力真如于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó
“舍利子，于意云何？四无所畏乃至十八佛

bú gòng fǎ zhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
不共法真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí fó shí lì zhēn rú yǒu fǎ
“舍利子，于意云何？离佛十力真如有法

yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā
“舍利子，于意云何？离四无所畏乃至十八

fó bú gòng fǎ zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū
佛不共法真如有法于无上正等菩提有退屈

fǒu
不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yù liú guǒ yú wú shàngzhèng
“舍利子，于意云何？预流果于无上正

děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yī lái bù huán ā luó hàn
“舍利子，于意云何？一来、不还、阿罗汉

guǒ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
果于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yù liú guǒyǒu fǎ yú wú
“舍利子，于意云何？离预流果有法于无

shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yī lái bù huán ā luó
“舍利子，于意云何？离一来、不还、阿罗

hànguǒyǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
汉果有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yù liú guǒzhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？预流果真如于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yī lái bù huán ā luó hàn
“舍利子，于意云何？一来、不还、阿罗汉

guǒzhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
果真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yù liú guǒzhēn rú yǒu fǎ
“舍利子，于意云何？离预流果真如有法

yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yī lái bù huán ā luó
“舍利子，于意云何？离一来、不还、阿罗

hànguǒzhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
汉果真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé dú jué pú tí yú wú shàngzhèng
“舍利子，于意云何？独觉菩提于无上正
děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí dú jué pú tí yǒu fǎ yú wú
“舍利子，于意云何？离独觉菩提有法于无
shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé dú jué pú tí zhēn rú yú wú
“舍利子，于意云何？独觉菩提真如于无
shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí dú jué pú tí zhēn rú yǒu
“舍利子，于意云何？离独觉菩提真如有
fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yī qiè zhì yú wú shàngzhèng
“舍利子，于意云何？一切智于无上正
děng pú tí yǒu tuì qū fǒu
等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
“舍利子，于意云何？道相智、一切相智
yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxian
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yī qiè zhì yǒu fǎ yú wú
“舍利子，于意云何？离一切智有法于无

shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí dào xiàng zhì yī qiè xiàng
“舍利子，于意云何？离道相智、一切相

zhì yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
智有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yī qiè zhì zhēn rú yú wú shàng
“舍利子，于意云何？一切智真如于无上

zhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
“舍利子，于意云何？道相智、一切相智

zhēn rú yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
真如于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí yī qiè zhì zhēn rú yǒu fǎ
“舍利子，于意云何？离一切智真如有法

yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé lí dào xiàng zhì yī qiè xiàng
“舍利子，于意云何？离道相智、一切相

zhì zhēn rú yǒu fǎ yú wú shàngzhèngděng pú tí yǒu tuì qū fǒu
智真如有法于无上正等菩提有退屈不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

ěr shí jù shòu shànxiàn yǔ shè lì zǐ yán ruò yī qiè fǎ dì
尔时，具寿善现语舍利子言：“若一切法谛

gù zhù gù dōu wú suǒ yǒu jiē bù kě dé shuō hé děng fǎ kě yú wú
故、住故都无所有皆不可得，说何等法可于无
shàngzhèngděng pú tí ér yǒu tuì qū
上正等菩提而有退屈？”

shí shè lì zǐ yǔ shànxiànyán rú rén zhě suǒ shuō wú shēng
时，舍利子语善现言：“如仁者所说，无生
fǎ rěn zhōng dōu wú yǒu fǎ yì wú pú sà kě yú wú shàngzhèngděng pú
法忍中 都无有法，亦无菩萨可于无上正等菩
tí shuō yǒu tuì qū ruò ěr hé gù fó shuō sānzhǒng zhù pú sà shèng bǔ
提说有退屈，若尔，何故佛说三种住菩萨乘补
tè qié luó dàn yīng shuō yī yòu rú rén zhě shuō yīng wú sān shèng pú
特伽罗但应说一？又如仁者¹²说，应无三乘菩
sà chā bié dàn yīng yǒu yī zhèngděng jué shèng
萨差别，但应有一正等觉乘。”

shí jù shòu mǎn cí zǐ yǔ shè lì zǐ yán yīng wèn shàn xiàn
时，具寿满慈子语舍利子言：“应问善现：
wéi xǔ yǒu yī pú sà shèng fǒu rán hòu kě nán yīng wú sān shèng jiàn
为许有一菩萨乘不？然后可难：应无三乘建
lì chā bié dàn yīng yǒu yī zhèngděng jué shèng
立差别，但应有一正等觉乘。”

shí shè lì zǐ wèn shàn xiànyán wéi xǔ yǒu yī pú sà shèng
时，舍利子问善现言：“为许有一菩萨乘
fǒu
不？”

ěr shí shàn xiàn yǔ shè lì zǐ yán shè lì zǐ yú yì yún
尔时，善现语舍利子言：“舍利子，于意云
hé yī qiè fǎ zhēn rú zhōng wéi yǒu sānzhǒng zhù pú sà shèng bǔ tè
何？一切法真如中，为有三种住菩萨乘补特
qié luó chā bié xiàng fǒu wèi yú wú shàngzhèngděng pú tí dìng yǒu tuì
伽罗差别相不？谓于无上正等菩提定有退
qū dìng wú tuì qū jí bù dìng yé
屈、定无退屈及不定耶？”

shè lì zǐ yán fú yě shàn xiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yī qiè fǎ zhēn rú zhōng wéi
“舍利子，于意云何？一切法真如中，为

¹² 大正藏：仁；永乐北藏及龙藏：仁者

yǒu sān shèng pú sà yì fǒu wèi shēng wén shèng pú sà dú jué shèng
有三乘菩萨异不？谓声闻乘菩萨、独觉乘

pú sà zhèngděng jué shèng pú sà yé
菩萨、正等觉乘菩萨耶？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yī qiè fǎ zhēn rú zhōngwéi shí
“舍利子，于意云何？一切法真如中为实

yǒu yī dìng wú tuì qū pú sà shèng fǒu
有一定无退屈菩萨乘不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yī qiè fǎ zhēn rú zhōngwéi shí
“舍利子，于意云何？一切法真如中为实

yǒu yī zhèngděng jué shèng zhū pú sà fǒu
有一正等觉乘诸菩萨不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé zhū fǎ zhēn rú yǒu yī yǒu èr
“舍利子，于意云何？诸法真如有一、有二、

yǒu sān xiàng fǒu
有三相不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

shè lì zǐ yú yì yún hé yī qiè fǎ zhēn rú zhōngwéi yǒu
“舍利子，于意云何？一切法真如中为有

yī fǎ huò yī pú sà ér kě dé fǒu
一法或一菩萨而可得不？”

shè lì zǐ yán fú yě shànxiàn
舍利子言：“不也！善现。”

ěr shí shànxiàn yǔ shè lì zǐ yán ruò yī qiè fǎ dì gù
尔时，善现语舍利子言：“若一切法谛故、

zhù gù dōu wú suǒ yǒu jiē bù kě dé yún hé shè lì zǐ kě zuò shì niàn
住故都无所有皆不可得，云何舍利子可作是念

yán rú shì pú sà yú fó wú shàng zhèngděng pú tí dìng yǒu tuì qū rú
言：如是菩萨于佛无上正等菩提定有退屈，如

shì pú sà yú fó wú shàng zhèngděng pú tí dìng wú tuì qū rú shì pú
是菩萨于佛无上正等菩提定无退屈，如是菩

sà yú fó wú shàngzhèngděng pú tí shuō bù jué dìng rú shì pú sà shì
萨于佛无上正等菩提说不决定，如是菩萨是
shēngwénshèng rú shì pú sà shì dú jué shèng rú shì pú sà shì zhèng
声闻乘，如是菩萨是独觉乘，如是菩萨是正
děngjué shèng rú shì wéi sān rú shì wéi yī shè lì zǐ ruò pú
等觉乘，如是为三，如是为一？舍利子，若菩
sà mó hē sà yú yī qiè fǎ dōu wú suǒ dé yú yī qiè fǎ zhēn rú yì
萨摩诃萨于一切法都无所得，于一切法真如亦
shàn néng xìn jiě dōu wú suǒ dé yú zhū pú sà yì wú suǒ dé yú fó
善能信解都无所得，于诸菩萨亦无所得，于佛
wú shàngzhèngděng pú tí yì wú suǒ dé dāng zhī shì wéi zhēn pú sà mó
无上正等菩提亦无所得，当知是为真菩萨摩
hē sà shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà wén shuō rú shì zhū fǎ zhēn
诃萨。舍利子，若菩萨摩诃萨闻说如是诸法真
rú bù kě dé xiàng qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù bú yí
如不可得相，其心不惊、不恐、不怖、不疑、
bù huǐ bú tuì bú mò shì pú sà mó hē sà jí dé wú shàngzhèng
不悔、不退、不没，是菩萨摩诃萨疾得无上正
děng pú tí
等菩提。”

ěr shí fó gào jù shòu shàn xiàn yán shàn xiàn shàn zāi
尔时，佛告具寿善现言：“善现，善哉！

shàn zāi rǔ jīn néng wèi zhū pú sà mó hē sà shàn shuō fǎ yào rǔ zhī
善哉！汝今能为诸菩萨摩诃萨善说法要，汝之
suǒ shuō jiē shì rú lái wēi shén jiā pī fēi rǔ zì lì shàn xiàn ruò
所说皆是如来威神加被，非汝自力。善现，若
pú sà mó hē sà yú fǎ zhēn rú bù kě dé xiàng shēn shēng xìn jiě zhī
菩萨摩诃萨于法真如不可得相深生信解，知
yī qiè fǎ wú chā bié xiàng wén shuō rú shì zhū fǎ zhēn rú bù kě dé
一切法无差别相，闻说如是诸法真如不可得
xiàng qí xīn bù jīng bù kǒng bú bù bú yí bú huǐ bú
相，其心不惊、不恐、不怖、不疑、不悔、不
tuì bú mò shì pú sà mó hē sà jí dé wú shàngzhèngděng pú tí
退、不没，是菩萨摩诃萨疾得无上正等菩提。”

ěr shí shè lì zǐ bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó hē sà
尔时，舍利子白佛言：“世尊！若菩萨摩诃萨

chéng jiù cǐ fǎ jí dé ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí yé
成就此法，疾得阿耨多罗三藐三菩提耶？”

fó yán shè lì zǐ rú shì rú shì ruò pú sà mó hē sà
佛言：“舍利子，如是！如是！若菩萨摩诃萨
chéng jiù cǐ fǎ jí dé wú shàngzhèngděng pú tí bú duòshēngwén
成就此法，疾得无上正等菩提，不堕声闻
jí dú jué dì
及独觉地。”

chū fēn pú sà zhù pǐn dì sì shí bā zhī yī
初分菩萨住品第四十八之一

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若菩萨摩
hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú tí dāng yú hé zhù yīng yún hé
诃萨欲得无上正等菩提，当于何住？应云何
zhù
住？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèng
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正
děng pú tí dāng yú yī qiè yǒuqíng zhù píngděng xīn bù yīng zhù bù píng
等菩提，当于一切有情住平等心，不应住不平
děng xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ píngděng xīn bù yīng qǐ bù píng
等心；当于一切有情起平等心，不应起不平
děng xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ píngděng xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ bù
等心；当于一切有情以平等心与语，不应以不
píngděng xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ dà cí xīn bù yīng qǐ
平等心与语；当于一切有情起大慈心，不应起
chēn huì xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ dà cí xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ
瞋恚心；当于一切有情以大慈心与语，不应以
chēn huì xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ dà bēi xīn bù yīng qǐ
瞋恚心与语；当于一切有情起大悲心，不应起
nǎo hài xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ dà bēi xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ
恼害心；当于一切有情以大悲心与语，不应以
nǎo hài xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ dà xǐ xīn bù yīng qǐ jí
恼害心与语；当于一切有情起大喜心，不应起嫉
dù xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ dà xǐ xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ jí dù
妬心；当于一切有情以大喜心与语，不应以嫉妬
xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ dà shě xīn bù yīng qǐ piāndǎng
心与语；当于一切有情起大舍心，不应起偏党

xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ dà shě xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ piāndǎng
心；当于一切有情以大舍心与语，不应以偏党

xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ gōngjìng xīn bù yīng qǐ jiāomàn
心与语；当于一切有情起恭敬心，不应起傲慢

xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ gōngjìng xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ jiāomàn
心；当于一切有情以恭敬心与语，不应以傲慢

xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ zhì zhí xīn bù yīng qǐ chǎnzhà
心与语；当于一切有情起质直心，不应起谄诈

xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ zhì zhí xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ chǎnzhà
心；当于一切有情以质直心与语，不应以谄诈

xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ tiáoróu xīn bù yīng qǐ gāngqiáng
心与语；当于一切有情起调柔心，不应起刚强

xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ tiáoróu xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ gāngqiáng
心；当于一切有情以调柔心与语，不应以刚强

xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ lì yì xīn bù yīng qǐ bú lì yì
心与语；当于一切有情起利益心，不应起不利益

xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ lì yì xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ bú lì yì
心；当于一切有情以利益心与语，不应以不利益

xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ ān lè xīn bù yīng qǐ bù ān lè
心与语；当于一切有情起安乐心，不应起不安乐

xīn dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ ān lè xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ bù ān lè
心；当于一切有情以安乐心与语，不应以不安乐

xīn yǔ yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ wú ài xīn bù yīng qǐ yǒu ài xīn
心与语；当于一切有情起无碍心，不应起有碍心；

dāng yú yī qiè yǒuqíng yǐ wú ài xīn yǔ yǔ bù yīng yǐ yǒu ài xīn yǔ
当于一切有情以无碍心与语，不应以有碍心与

yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ rú fù mǔ rú xiōng dì rú zǐ mèi
语；当于一切有情起如父母、如兄弟、如姊妹、

rú nán nǚ rú qīn zú xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ dāng yú yī
如男女、如亲族心，亦以此心应与其语；当于一

qiè yǒuqíng qǐ péngyǒu xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ dāng yú yī
切有情起朋友心，亦以此心应与其语；当于一

qiè yǒuqíng qǐ rú qīn jiào shī rú guǐ fàn shī rú dì zǐ rú tóng xué
切有情起如亲教师、如轨范师、如弟子、如同学

xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ dāng yú yī qiè yǒuqíng qǐ rú yù liú
心，亦以此心应与其语；当于一切有情起如预流、

yī lái bù huán ā luó hàn xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ dāng
一来、不还、阿罗汉心，亦以此心应与其语；当

yú yī qiè yǒu qíng qǐ rú dú jué xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ dāng
于一切有情起如独觉心，亦以此心应与其语；当
yú yī qiè yǒu qíng qǐ rú pú sà mó hē sà xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ
于一切有情起如菩萨摩诃萨心，亦以此心应与
qí yǔ dāng yú yī qiè yǒu qíng qǐ rú rú lái yīng zhèngděng jué xīn
其语；当于一切有情起如如来、应、正等觉心，
yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ dāng yú yī qiè yǒu qíng qǐ yīng gòng yǎng
亦以此心应与其语；当于一切有情起应供养
gōng jìng zūn zhòng zàn tàn xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ dāng yú
恭敬、尊重赞叹心，亦以此心应与其语；当于
yī qiè yǒu qíng qǐ yīng jiù jì lián mǐn fù hù xīn yì yǐ cǐ xīn yīng
一切有情起应救济、怜愍、覆护心，亦以此心应
yǔ qí yǔ dāng yú yī qiè yǒu qíng qǐ bì jìng kōng wú suǒ yǒu bù
与其语；当于一切有情起毕竟空、无所有、不
kě dé xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ dāng yú yī qiè yǒu qíng qǐ
可得心，亦以此心应与其语；当于一切有情起
kōng wú xiàng wú yuàn xīn yì yǐ cǐ xīn yīng yǔ qí yǔ shàn xiàn
空、无相、无愿心，亦以此心应与其语。善现，
ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàng zhèngděng pú tí yǐ wú suǒ dé
若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩提，以无所得
ér wéi fāng biàn dāng yú cǐ zhù
而为方便，当于此住。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàng zhèng
“复次，善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正
děng pú tí yīng zì lí hài shēng mìng yì quàn tā lí hài shēng mìng
等菩提，应自离害生命，亦劝他离害生命，
héng zhèng chēng yáng lí hài shēng mìng fǎ huān xǐ zàn tàn lí hài shēng
恒正称扬离害生命法，欢喜赞叹离害生
mìng zhě yīng zì lí bù yǔ qǔ yù xié xíng yì quàn tā lí bù yǔ
命者；应自离不与取、欲邪行，亦劝他离不与
qǔ yù xié xíng héng zhèng chēng yáng lí bù yǔ qǔ yù xié xíng fǎ
取、欲邪行，恒正称扬离不与取、欲邪行法，
huān xǐ zàn tàn lí bù yǔ qǔ yù xié xíng zhě
欢喜赞叹离不与取、欲邪行者。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàng zhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩
tí yīng zì lí xū kuáng yǔ yì quàn tā lí xū kuáng yǔ héng zhèng
提，应自离虚诳语，亦劝他离虚诳语，恒正

chēngyáng lí xū kuáng yǔ fǎ huān xǐ zàn tàn lí xū kuáng yǔ zhě yīng
称 扬 离 虚 诳 语 法， 欢 喜 赞 叹 离 虚 诳 语 者； 应
zì lí cū è yǔ lí jiàn yǔ zá huì yǔ yì quàn tā lí cū è yǔ
自 离 粗 恶 语、 离 间 语、 杂 秽 语， 亦 劝 他 离 粗 恶 语、
lí jiàn yǔ zá huì yǔ héngzhèngchēngyáng lí cū è yǔ lí jiàn
离 间 语、 杂 秽 语， 恒 正 称 扬 离 粗 恶 语、 离 间
yǔ zá huì yǔ fǎ huān xǐ zàn tàn lí cū è yǔ lí jiàn yǔ zá
语、 杂 秽 语 法， 欢 喜 赞 叹 离 粗 恶 语、 离 间 语、 杂
huì yǔ zhě
秽 语 者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善 现， 若 菩 萨 摩 诃 萨 欲 得 无 上 正 等 菩

tí yīng zì lí tān yù yì quàn tā lí tān yù héngzhèngchēngyáng
提， 应 自 离 贪 欲， 亦 劝 他 离 贪 欲， 恒 正 称 扬
lí tān yù fǎ huān xǐ zàn tàn lí tān yù zhě yīng zì lí chēn huì
离 贪 欲 法， 欢 喜 赞 叹 离 贪 欲 者； 应 自 离 瞋 恚、
xié jiàn yì quàn tā lí chēn huì xié jiàn héngzhèngchēngyáng lí
邪 见， 亦 劝 他 离 瞋 恚、 邪 见， 恒 正 称 扬 离
chēn huì xié jiàn fǎ huān xǐ zàn tàn lí chēn huì xié jiàn zhě
瞋 恚、 邪 见 法， 欢 喜 赞 叹 离 瞋 恚、 邪 见 者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善 现， 若 菩 萨 摩 诃 萨 欲 得 无 上 正 等 菩

tí yīng zì xiū chū jìng lù yì quàn tā xiū chū jìng lù héngzhèngchēng
提， 应 自 修 初 静 虑， 亦 劝 他 修 初 静 虑， 恒 正 称
yáng xiū chū jìng lù fǎ huān xǐ zàn tàn xiū chū jìng lù zhě yīng zì xiū
扬 修 初 静 虑 法， 欢 喜 赞 叹 修 初 静 虑 者； 应 自 修
dì èr dì sān dì sì jìng lù yì quàn tā xiū dì èr dì sān
第 二、 第 三、 第 四 静 虑， 亦 劝 他 修 第 二、 第 三、
dì sì jìng lù héngzhèngchēngyáng xiū dì èr dì sān dì sì jìng
第 四 静 虑， 恒 正 称 扬 修 第 二、 第 三、 第 四 静
lù fǎ huān xǐ zàn tàn xiū dì èr dì sān dì sì jìng lù zhě
虑 法， 欢 喜 赞 叹 修 第 二、 第 三、 第 四 静 虑 者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善 现， 若 菩 萨 摩 诃 萨 欲 得 无 上 正 等 菩

tí yīng zì xiū cí wú liàng yì quàn tā xiū cí wú liàng héngzhèng
提， 应 自 修 慈 无 量， 亦 劝 他 修 慈 无 量， 恒 正
chēngyáng xiū cí wú liàng fǎ huān xǐ zàn tàn xiū cí wú liàng zhě yīng
称 扬 修 慈 无 量 法， 欢 喜 赞 叹 修 慈 无 量 者； 应

zì xiū bēi xǐ shě wú liàng yì quàn tā xiū bēi xǐ shě wú
自修悲、喜、舍无量，亦劝他修悲、喜、舍无
liàng héngzhèngchēngyáng xiū bēi xǐ shě wú liàng fǎ huān xǐ
量，恒正称扬修悲、喜、舍无量法，欢喜
zàn tàn xiū bēi xǐ shě wú liàngzhě
赞叹修悲、喜、舍无量者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì xiū kōng wú biānchùdìng yì quàn tā xiū kōng wú biānchùdìng
提，应自修空无边处定，亦劝他修空无边处定，
héngzhèngchēngyáng xiū kōng wú biānchùdìng fǎ huān xǐ zàn tàn xiū kōng
恒正称扬修空无边处定法，欢喜赞叹修空
wú biānchùdìngzhě yīng zì xiū shí wú biānchù wú suǒyǒuchù fēi xiǎng
无边处定者；应自修识无边处、无所有处、非想
fēi fēi xiǎngchùdìng yì quàn tā xiū shí wú biānchù wú suǒyǒuchù
非非想处定，亦劝他修识无边处、无所有处、
fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng héngzhèngchēngyáng xiū shí wú biānchù
非想非非想处定，恒正称扬修识无边处、
wú suǒyǒuchù fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìng fǎ huān xǐ zàn tàn xiū shí
无所有处、非想非非想处定法，欢喜赞叹修识
wú biānchù wú suǒyǒuchù fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchùdìngzhě
无边处、无所有处、非想非非想处定者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì yuánmǎn bù shī bō luó mì duō yì quàn tā yuánmǎn bù shī
提，应自圆满布施波罗蜜多，亦劝他圆满布施
bō luó mì duō héngzhèngchēngyángyuánmǎn bù shī bō luó mì duō fǎ
波罗蜜多，恒正称扬圆满布施波罗蜜多法，
huān xǐ zàn tànyuánmǎn bù shī bō luó mì duōzhě yīng zì yuánmǎn jìng
欢喜赞叹圆满布施波罗蜜多者；应自圆满净
jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì quàn tā
戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，亦劝他
yuánmǎn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō
圆满净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，
héngzhèngchēngyángyuánmǎn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō
恒正称扬圆满净戒、安忍、精进、静虑、般
rě bō luó mì duō fǎ huān xǐ zàn tànyuánmǎn jìng jiè ān rěn jīng
若波罗蜜多法，欢喜赞叹圆满净戒、安忍、精

jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duōzhě
进、静虑、般若波罗蜜多者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì zhù nèikōng yì quàn tā zhù nèikōng héngzhèngchēngyáng
提，应自住内空，亦劝他住内空，恒正称扬

zhù nèikōng fǎ huān xǐ zàn tàn zhù nèikōngzhě yīng zì zhù wàikōng
住内空法，欢喜赞叹住内空者；应自住外空、

nèi wàikōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无

wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běn
为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本

xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得

kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì quàn tā zhù
空、无性空、自性空、无性自性空，亦劝他住

wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng héngzhèngchēngyángzhù wàikōng nǎi
外空乃至无性自性空，恒正称扬住外空乃

zhì wú xìng zì xìngkōng fǎ huān xǐ zàn tàn zhù wàikōng nǎi zhì wú xìng zì
至无性自性空法，欢喜赞叹住外空乃至无性自

xìngkōngzhě
性空者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì zhùzhēn rú yì quàn tā zhùzhēn rú héngzhèngchēngyáng
提，应自住真如，亦劝他住真如，恒正称扬

zhùzhēn rú fǎ huān xǐ zàn tàn zhùzhēn rú zhě yīng zì zhù fǎ jiè
住真如法，欢喜赞叹住真如者；应自住法界、

fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生

xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界，亦

quàn tā zhù fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè héngzhèngchēngyángzhù fǎ
劝他住法界乃至不思議界，恒正称扬住法

jiè nǎi zhì bù sī yì jiè fǎ huān xǐ zàn tàn zhù fǎ jiè nǎi zhì bù sī
界乃至不思議界法，欢喜赞叹住法界乃至不思

yì jiè zhě
议界者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì xiū sì niànzhù yì quàn tā xiū sì niànzhù héngzhèng
提，应自修四念住，亦劝他修四念住，恒正

chēngyáng xiū sì niànzhù fǎ huān xǐ zàn tàn xiū sì niànzhù zhě yīng
称扬修四念住法，欢喜赞叹修四念住者；应

zì xiū sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
自修四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、

bā shèngdào zhī yì quàn tā xiū sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī
八圣道支，亦劝他修四正断乃至八圣道支，

héngzhèngchēngyáng xiū sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī fǎ huān
恒正称扬修四正断乃至八圣道支法，欢

xǐ zàn tàn xiū sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī zhě
喜赞叹修四正断乃至八圣道支者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì zhù kǔ shèng dì yì quàn tā zhù kǔ shèng dì héngzhèng
提，应自住苦圣谛，亦劝他住苦圣谛，恒正

chēngyángzhù kǔ shèng dì fǎ huān xǐ zàn tàn zhù kǔ shèng dì zhě yīng
称扬住苦圣谛法，欢喜赞叹住苦圣谛者；应

zì zhù jí miè dào shèng dì yì quàn tā zhù jí miè dào shèng
自住集、灭、道圣谛，亦劝他住集、灭、道圣

dì héngzhèngchēngyángzhù jí miè dào shèng dì fǎ huān xǐ
谛，恒正称扬住集、灭、道圣谛法，欢喜

zàn tàn zhù jí miè dào shèng dì zhě
赞叹住集、灭、道圣谛者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì xiū bā jiě tuō yì quàn tā xiū bā jiě tuō héngzhèngchēng
提，应自修八解脱，亦劝他修八解脱，恒正称

yáng xiū bā jiě tuō fǎ huān xǐ zàn tàn xiū bā jiě tuō zhě yīng zì xiū
扬修八解脱法，欢喜赞叹修八解脱者；应自修

bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì quàn tā xiū bā shèng
八胜处、九次第定、十遍处，亦劝他修八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù héngzhèngchēngyáng xiū bā shèng
处、九次第定、十遍处，恒正称扬修八胜

chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù fǎ huān xǐ zàn tàn xiū bā shèngchù
处、九次第定、十遍处法，欢喜赞叹修八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhě
九次第定、十遍处者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì xiū kōng jiě tuō mén yì quàn tā xiū kōng jiě tuō mén héng
提，应自修空解脱门，亦劝他修空解脱门，恒

zhèngchēngyáng xiū kōng jiě tuō mén fǎ huān xǐ zàn tàn xiū kōng jiě tuō
正称扬修空解脱门法，欢喜赞叹修空解脱

ménzhě yīng zì xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì quàn tā xiū wú
门者；应自修无相、无愿解脱门，亦劝他修无

xiàng wú yuàn jiě tuō mén héngzhèngchēngyáng xiū wú xiàng wú yuàn
相、无愿解脱门，恒正称扬修无相、无愿

jiě tuō mén fǎ huān xǐ zàn tàn xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō ménzhě
解脱门法，欢喜赞叹修无相、无愿解脱门者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì yuánmǎn jí xǐ dì yì quàn tā yuánmǎn jí xǐ dì héng
提，应自圆满极喜地，亦劝他圆满极喜地，恒

zhèngchēngyángyuánmǎn jí xǐ dì fǎ huān xǐ zàn tànyuánmǎn jí xǐ
正称扬圆满极喜地法，欢喜赞叹圆满极喜

dìzhě yīng zì yuánmǎn lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí
地者；应自圆满离垢地、发光地、焰慧地、极

nánshèng dì xiànrán dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì
难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧地、

fǎ yún dì yì quàn tā yuánmǎn lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì héng
法云地，亦劝他圆满离垢地乃至法云地，恒

zhèngchēnyángyuánmǎn lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì fǎ huān xǐ zàn
正称扬圆满离垢地乃至法云地法，欢喜赞

tànyuánmǎn lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dìzhě
叹圆满离垢地乃至法云地者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì yuánmǎn wǔ yǎn yì quàn tā yuánmǎn wǔ yǎn héngzhèng
提，应自圆满五眼，亦劝他圆满五眼，恒正

chēngyángyuánmǎn wǔ yǎn fǎ huān xǐ zàn tànyuánmǎn wǔ yǎnzhě yīng
称扬圆满五眼法，欢喜赞叹圆满五眼者；应

zì yuánmǎn liù shéntōng yì quàn tā yuánmǎn liù shéntōng héngzhèng
自圆满六神通，亦劝他圆满六神通，恒正

chēngyángyuánmǎn liù shéntōng fǎ huān xǐ zàn tàn yuánmǎn liù shén
称扬圆满六神通法，欢喜赞叹圆满六神
tōngzhě
通者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩
tí yīng zì yuánmǎnsān mó dì mén yì quàn tā yuánmǎnsān mó dì
提，应自圆满三摩地门，亦劝他圆满三摩地
mén héngzhèngchēngyángyuánmǎnsān mó dì mén fǎ huān xǐ zàn tàn
门，恒正称扬圆满三摩地门法，欢喜赞叹
yuánmǎnsān mó dì ménzhě yīng zì yuánmǎntuó luó ní mén yì quàn
圆满三摩地门者；应自圆满陀罗尼门，亦劝
tā yuánmǎntuó luó ní mén héngzhèngchēngyángyuánmǎntuó luó ní
他圆满陀罗尼门，恒正称扬圆满陀罗尼
mén fǎ huān xǐ zàn tàn yuánmǎntuó luó ní ménzhě
门法，欢喜赞叹圆满陀罗尼门者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩
tí yīng zì yuánmǎn fó shí lì yì quàn tā yuánmǎn fó shí lì héng
提，应自圆满佛十力，亦劝他圆满佛十力，恒
zhèngchēngyángyuánmǎn fó shí lì fǎ huān xǐ zàn tàn yuánmǎn fó shí
正称扬圆满佛十力法，欢喜赞叹圆满佛十
lì zhě yīng zì yuánmǎn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
力者；应自圆满四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì quàn tā yuánmǎn
悲、大喜、大舍、十八佛不共法，亦劝他圆满
sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ héngzhèngchēngyángyuán
四无所畏乃至十八佛不共法，恒正称扬圆
mǎn sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ huān xǐ zàn tàn yuán
满四无所畏乃至十八佛不共法¹³，欢喜赞叹圆
mǎn sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zhě
满四无所畏乃至十八佛不共法者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩
tí yīng zì shùn nì guān shí èr zhī yuán qǐ yì quàn tā shùn nì guān
提，应自顺逆观十二支缘起，亦劝他顺逆观

¹³ 大正藏：法；永乐北藏及龙藏：法法；校勘：法

shí èr zhī yuán qǐ héngzhèngchēngyángshùn nì guān shí èr zhī yuán qǐ
十二支缘起，恒正称扬顺逆观十二支缘起

fǎ huān xǐ zàn tàn shùn nì guān shí èr zhī yuán qǐ zhě
法，欢喜赞叹顺逆观十二支缘起者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì zhī kǔ duàn jí zhèngmiè xiū dào yì quàn tā zhī
提，应自知苦、断集、证灭、修道，亦劝他知

kǔ duàn jí zhèngmiè xiū dào héngzhèngchēngyáng zhī kǔ
苦、断集、证灭、修道，恒正称扬知苦、

duàn jí zhèngmiè xiū dào fǎ huān xǐ zàn tàn zhī kǔ duàn jí
断集、证灭、修道法，欢喜赞叹知苦、断集、

zhèngmiè xiū dào zhě
证灭、修道者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì qǐ zhèng yù liú guǒ zhì ér bú zhèng shí jì dé yù liú guǒ
提，应自起证预流果智而不证实际得预流果，

yì quàn tā qǐ zhèng yù liú guǒ zhì jí zhèng shí jì dé yù liú guǒ héng
亦劝他起证预流果智及证实际得预流果，恒

zhèngchēngyáng qǐ zhèng yù liú guǒ zhì jí zhèng shí jì dé yù liú guǒ
正称扬起证预流果智及证实际得预流果

fǎ huān xǐ zàn tàn qǐ zhèng yù liú guǒ zhì jí zhèng shí jì dé yù liú
法，欢喜赞叹起证预流果智及证实际得预流

guǒzhě yīng zì qǐ zhèng yī lái bù huán ā luó hànguǒ zhì ér bú
果者；应自起证一来、不还、阿罗汉果智而不

zhèng shí jì dé yī lái bù huán ā luó hànguǒ yì quàn tā qǐ zhèng
证实际得一来、不还、阿罗汉果，亦劝他起证

yī lái bù huán ā luó hànguǒ zhì jí zhèng shí jì dé yī lái bù
一来、不还、阿罗汉果智及证实际得一来、不

huán ā luó hànguǒ héngzhèngchēngyáng qǐ zhèng yī lái bù huán
还、阿罗汉果，恒正称扬起证一来、不还、

ā luó hànguǒ zhì jí zhèng shí jì dé yī lái bù huán ā luó hànguǒ
阿罗汉果智及证实际得一来、不还、阿罗汉果

fǎ huān xǐ zàn tàn qǐ zhèng yī lái bù huán ā luó hànguǒ zhì jí
法，欢喜赞叹起证一来、不还、阿罗汉果智及

zhèng shí jì dé yī lái bù huán ā luó hànguǒzhě
证实际得一来、不还、阿罗汉果者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì qǐ zhèng dú jué pú tí zhì ér bú zhèng shí jì dé dú jué
提，应自起证独觉菩提智而不证实得独觉

pú tí yì quàn tā qǐ zhèng dú jué pú tí zhì jí zhèng shí jì dé dú
菩提，亦劝他起证独觉菩提智及证实得独

jué pú tí héngzhèngchēngyáng qǐ zhèng dú jué pú tí zhì jí zhèng shí
觉菩提，恒正称扬起证独觉菩提智及证实

jì dé dú jué pú tí fǎ huān xǐ zàn tàn qǐ zhèng dú jué pú tí zhì jí
际得独觉菩提法，欢喜赞叹起证独觉菩提智及

zhèng shí jì dé dú jué pú tí zhě
证实得独觉菩提者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì rù pú sà zhèngxìng lí shēngwèi yì quàn tā rù pú sà
提，应自入菩萨正性离生位，亦劝他入菩萨

zhèngxìng lí shēngwèi héngzhèngchēngyáng rù pú sà zhèngxìng lí shēng
正性离生位，恒正称扬入菩萨正性离生

wèi fǎ huān xǐ zàn tàn rù pú sà zhèngxìng lí shēngwèizhě
位法，欢喜赞叹入菩萨正性离生位者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì yánjìng fó tǔ yì quàn tā yánjìng fó tǔ héngzhèngchēng
提，应自严净佛土，亦劝他严净佛土，恒正称

yángyánjìng fó tǔ fǎ huān xǐ zàn tànyánjìng fó tǔ zhě
扬严净佛土法，欢喜赞叹严净佛土者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì chéngshúyǒuqíng yì jiào tā chéngshúyǒuqíng héngzhèng
提，应自成熟有情，亦教他成熟有情，恒正

chēngyángchéngshúyǒuqíng fǎ huān xǐ zàn tàn chéngshúyǒuqíngzhě
称扬成熟有情法，欢喜赞叹成熟有情者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì qǐ pú sà shéntōng yì jiào tā qǐ pú sà shéntōng héng
提，应自起菩萨神通，亦教他起菩萨神通，恒

zhèngchēngyáng qǐ pú sà shéntōng fǎ huān xǐ zàn tàn qǐ pú sà shén
正称扬起菩萨神通法，欢喜赞叹起菩萨神

tōngzhě
通者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì qǐ yī qiè zhì yì jiào tā qǐ yī qiè zhì héngzhèngchēng
提，应自起一切智，亦教他起一切智，恒正称

yáng qǐ yī qiè zhì fǎ huān xǐ zàn tàn qǐ yī qiè zhì zhě yīng zì qǐ
扬起一切智法，欢喜赞叹起一切智者；应自起

dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì quàn tā qǐ dào xiàng zhì yī qiè
道相智、一切相智，亦劝他起道相智、一切

xiàng zhì héngzhèngchēng yáng qǐ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fǎ
相智，恒正称扬起道相智、一切相智法，

huān xǐ zàn tàn qǐ dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhě
欢喜赞叹起道相智、一切相智者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì duàn yī qiè fán nǎo xiāng xù xí qì yì quàn tā duàn yī
提，应自断一切烦恼相续习气，亦劝他断一

qiè fán nǎo xiāng xù xí qì héngzhèngchēng yáng duàn yī qiè fán nǎo
切烦恼相续习气，恒正称扬断一切烦恼

xiāng xù xí qì fǎ huān xǐ zàn tàn duàn yī qiè fán nǎo xiāng xù xí qì
相续习气法，欢喜赞叹断一切烦恼相续习气

zhě
者。

大般若波罗蜜多经卷第三百二十四

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi èr shí wǔ
大般若波罗蜜多经卷第三百二十五

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn pú sà zhù pǐn dì sì shí bā zhī èr
初分菩萨住品第四十八之二

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàng zhèng děng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì qǐ wú wàng shī fǎ yì quàn tā qǐ wú wàng shī fǎ héng
提，应自起无忘失法，亦劝他起无忘失法，恒

zhèng chēng yáng qǐ wú wàng shī fǎ huān xǐ zàn tàn qǐ wú wàng shī
正称扬起无忘失法法，欢喜赞叹起无忘失

fǎ zhě yīng zì qǐ héng zhù shě xìng yì quàn tā qǐ héng zhù shě xìng
法者；应自起恒住舍性，亦劝他起恒住舍性，

héng zhèng chēng yáng qǐ héng zhù shě xìng fǎ huān xǐ zàn tàn qǐ héng zhù
恒正称扬起恒住舍性法，欢喜赞叹起恒住

shě xìng zhě
舍性者。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàng zhèng děng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì shè shòu yuán mǎn shòu liàng yì quàn tā shè shòu yuán mǎn
提，应自摄受圆满寿量，亦劝他摄受圆满

shòu liàng héng zhèng chēng yáng shè shòu yuán mǎn shòu liàng fǎ huān xǐ
寿量，恒正称扬摄受圆满寿量法，欢喜

zàn tàn shè shòu yuán mǎn shòu liàng zhě
赞叹摄受圆满寿量者。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàng zhèng děng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì zhuàn fǎ lún yì quàn tā zhuàn fǎ lún héng zhèng chēng
提，应自转法轮，亦劝他转法轮，恒正称

yáng zhuàn fǎ lún fǎ huān xǐ zàn tàn zhuàn fǎ lún zhě
扬转法轮法，欢喜赞叹转法轮者。

shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàng zhèng děng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yīng zì shè hù zhèng fǎ lìng zhù yì quàn tā shè hù zhèng fǎ lìng zhù
提，应自摄护正法令住，亦劝他摄护正法令住，
héngzhèngchēngyángshè hù zhèng fǎ lìng zhù fǎ huān xǐ zàn tàn shè hù
恒正称扬摄护正法令住法，欢喜赞叹摄护
zhèng fǎ lìng zhù zhě
正法令住者。

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù dé wú shàngzhèngděng pú
“善现，若菩萨摩诃萨欲得无上正等菩

tí yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yīng rú shì zhù
提，以无所得而为方便，应如是住。

shànxiàn pú sà mó hē sà yīng rú shì xuéshēnshēn bō rě bō
“善现，菩萨摩诃萨应如是学甚深般若波

luó mì duōfāngbiànshànqiǎo ruò rú shì xué nǎi néng ān zhù suǒ ān zhù
罗蜜多方便善巧，若如是学乃能安住所安住

fǎ ruò rú shì xué rú shì ān zhù zé yú sè dé wú zhàng ài yú
法，若如是学、如是安住，则于色得无障碍，于

shòu xiǎng xíng shí dé wú zhàng ài yú yǎnchù dé wú zhàng ài
受、想、行、识得无障碍；于眼处得无障碍，

yú ěr bí shé shēn yì chù dé wú zhàng ài yú sè chù dé
于耳、鼻、舌、身、意处得无障碍；于色处得

wú zhàng ài yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù dé wú zhàng ài
无障碍，于声、香、味、触、法处得无障碍；

yú yǎn jiè dé wú zhàng ài yú ěr bí shé shēn yì jiè dé
于眼界得无障碍，于耳、鼻、舌、身、意识界得

wú zhàng ài yú sè jiè dé wú zhàng ài yú shēng xiāng wèi
无障碍；于色界得无障碍，于声、香、味、

chù fǎ jiè dé wú zhàng ài yú yǎn shí jiè dé wú zhàng ài yú ěr
触、法界得无障碍；于眼识界得无障碍，于耳、

bí shé shēn yì shí jiè dé wú zhàng ài yú yǎnchù dé wú zhàng
鼻、舌、身、意识界得无障碍；于眼触得无障

ài yú ěr bí shé shēn yì chù dé wú zhàng ài yú yǎn
碍，于耳、鼻、舌、身、意触得无障碍，于眼

chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu dé wú zhàng ài yú ěr bí shé
触为缘所生诸受得无障碍，于耳、鼻、舌、

shēn yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu dé wú zhàng ài yú dì jiè dé
身、意触为缘所生诸受得无障碍；于地界得

wú zhàng ài yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè dé wú zhàng ài
无障碍，于水、火、风、空、识界得无障碍；

yú wú míng dé wú zhàng ài yú xíng shí míng sè liù chù chù
于无明得无障碍，于行、识、名色、六处、触、

shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ dé wú zhàng ài yú lí hài
受、爱、取、有、生、老死得无障碍；于离害

shēngmìng dé wú zhàng ài yú lí bù yǔ qǔ yù xié xíng xū kuáng
生命得无障碍，于离不与取、欲邪行、虚诳

yǔ cū è yǔ lí jiàn yǔ zá huì yǔ tān yù chēn huì xié
语、粗恶语、离间语、杂秽语、贪欲、瞋恚、邪

jiàn dé wú zhàng ài yú sì jìng lǜ dé wú zhàng ài yú sì wú liàng
见得无障碍；于四静虑得无障碍，于四无量、

sì wú sè dìng dé wú zhàng ài yú bù shī bō luó mì duō dé wú zhàng
四无色定得无障碍；于布施波罗蜜多得无障

ài yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
碍，于净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多

dé wú zhàng ài yú nèi kōng dé wú zhàng ài yú wài kōng nèi wài
得无障碍；于内空得无障碍，于外空、内外

kōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng
空、空空、大空、胜义空、有为空、无为空、

bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng
毕竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、

zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú
自相空、共相空、一切法空、不可得空、无

xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng dé wú zhàng ài yú zhēn
性空、自性空、无性自性空得无障碍；于真

rú dé wú zhàng ài yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn
如得无障碍，于法界、法性、不虚妄性、不变

yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、

xū kōng jiè bù sī yì jiè dé wú zhàng ài yú sì niàn zhù dé wú zhàng
虚空界、不思議界得无障碍；于四念住得无障

ài yú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué
碍，于四正断、四神足、五根、五力、七等觉

zhī bā shèng dào zhī dé wú zhàng ài yú kǔ shèng dì dé wú zhàng ài
支、八圣道支得无障碍；于苦圣谛得无障碍，

yú jí miè dào shèng dì dé wú zhàng ài yú bā jiě tuō dé wú zhàng
于集、灭、道圣谛得无障碍；于八解脱得无障

ài yú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù dé wú zhàng ài
碍，于八胜处、九次第定、十遍处得无障碍；

yú kōng jiě tuō mén dé wú zhàng ài yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
于空解脱门得无障碍，于无相、无愿解脱门
dé wú zhàng ài yú jí xǐ dì dé wú zhàng ài yú lí gòu dì fā
得无障碍；于极喜地得无障碍，于离垢地、发
guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànrán dì yuǎnxíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、
bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì dé wú zhàng ài yú wǔ yǎn dé
不动地、善慧地、法云地得无障碍；于五眼得
wú zhàng ài yú liù shéntōng dé wú zhàng ài yú sān mó dì mén dé
无障碍，于六神通得无障碍；于三摩地门得
wú zhàng ài yú tuó luó ní mén dé wú zhàng ài yú fó shí lì dé wú
无障碍，于陀罗尼门得无障碍；于佛十力得无
zhàng ài yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
障碍，于四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ dé wú zhàng ài yú shùn nì guān
喜、大舍、十八佛不共法得无障碍；于顺逆观
shí èr zhī yuán qǐ dé wú zhàng ài yú zhī kǔ duàn jí zhèngmiè
十二支缘起得无障碍；于知苦、断集、证灭、
xiū dào dé wú zhàng ài yú yù liú guǒ dé wú zhàng ài yú yī lái
修道得无障碍；于预流果得无障碍，于一来、
bù huán ā luó hàn guǒ dé wú zhàng ài yú dú jué pú tí dé wú zhàng
不还、阿罗汉果得无障碍；于独觉菩提得无障
ài yú rù pú sà zhèng xìng lí shēng wèi dé wú zhàng ài yú yán jìng
碍；于入菩萨正性离生位得无障碍；于严净
fó tǔ dé wú zhàng ài yú chéngshú yǒuqíng dé wú zhàng ài yú qǐ
佛土得无障碍，于成熟有情得无障碍；于起
pú sà shéntōng dé wú zhàng ài yú yī qiè zhì dé wú zhàng ài yú
菩萨神通得无障碍；于一切智得无障碍，于
dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì dé wú zhàng ài yú duàn yī qiè fán nǎo
道相智、一切相智得无障碍；于断一切烦恼
xiāng xù xí qì dé wú zhàng ài yú wú wàng shī fǎ dé wú zhàng ài
相续习气得无障碍；于无忘失法得无障碍，
yú héng zhù shě xìng dé wú zhàng ài yú yuán mǎn shòu liàng dé wú zhàng
于恒住舍性得无障碍；于圆满寿量得无障
ài yú zhuàn fǎ lún dé wú zhàng ài yú zhèng fǎ zhù dé wú zhàng ài
碍，于转法轮得无障碍，于正法住得无障碍。

suǒ yǐ zhě hé
所以者何？

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cóngqián jì lái bú shèshòu sè
“善现，是菩萨摩诃萨从前际来不摄受色，

bú shèshòushòu xiǎng xíng shí bú shèshòuyǎnchù bú shèshòu
不摄受受、想、行、识；不摄受眼处，不摄受

ěr bí shé shēn yì chù bú shèshòu sè chù bú shèshòu
耳、鼻、舌、身、意处；不摄受色处，不摄受

shēng xiāng wèi chù fǎ chù bú shèshòuyǎn jiè bú shèshòu
声、香、味、触、法处；不摄受眼界，不摄受

ěr bí shé shēn yì jiè bú shèshòu sè jiè bú shèshòu
耳、鼻、舌、身、意识界；不摄受色界，不摄受

shēng xiāng wèi chù fǎ jiè bú shèshòuyǎn shí jiè bú shè
声、香、味、触、法界；不摄受眼识界，不摄

shòu ěr bí shé shēn yì shí jiè bú shèshòuyǎnchù bú
受耳、鼻、舌、身、意识界；不摄受眼触，不

shèshòu ěr bí shé shēn yì chù bú shèshòuyǎnchùwéiyuán
摄受耳、鼻、舌、身、意触；不摄受眼触为缘

suǒshēngzhūshòu bú shèshòu ěr bí shé shēn yì chùwéiyuán
所生诸受，不摄受耳、鼻、舌、身、意触为缘

suǒshēngzhūshòu bú shèshòu dì jiè bú shèshòushuǐ huǒ fēng
所生诸受；不摄受地界，不摄受水、火、风、

kōng shí jiè bú shèshòu wú míng bú shèshòuxíng shí míng sè
空、识界；不摄受无明，不摄受行、识、名色、

liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ bú shè
六处、触、受、爱、取、有、生、老死；不摄

shòu lí hài shēng mìng bú shèshòu lí bù yǔ qǔ yù xié xíng xū kuáng
受离害生命，不摄受离不与取、欲邪行、虚诳

yǔ cū è yǔ lí jiàn yǔ zá huì yǔ tān yù chēn huì xié
语、粗恶语、离间语、杂秽语、贪欲、瞋恚、邪

jiàn bú shèshòu sì jìng lǜ bú shèshòu sì wú liàng sì wú sè dìng
见；不摄受四静虑，不摄受四无量、四无色定；

bú shèshòu bù shī bō luó mì duō bú shèshòujìng jiè ān rěn jīng jìn
不摄受布施波罗蜜多，不摄受净戒、安忍、精进、

jìng lǜ bō rě bō luó mì duō bú shèshòu nèi kōng bú shèshòuwài
静虑、般若波罗蜜多；不摄受内空，不摄受外

kōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、

wú wéikōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、

běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可
dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng bú shèshòu
得空、无性空、自性空、无性自性空；不摄受
zhēn rú bú shèshòu fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì
真如，不摄受法界、法性、不虚妄性、不变异
xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚
kōng jiè bù sī yì jiè bú shèshòu sì niàn zhù bú shèshòu sì zhèng
空界、不思議界；不摄受四念住，不摄受四正
duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道
zhī bú shèshòu kǔ shèng dì bú shèshòu jí miè dào shèng dì
支；不摄受苦圣谛，不摄受集、灭、道圣谛；
bú shèshòu bā jiě tuō bú shèshòu bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí
不摄受八解脱，不摄受八胜处、九次第定、十
biàn chù bú shèshòu kōng jiě tuō mén bú shèshòu wú xiàng wú yuàn
遍处；不摄受空解脱门，不摄受无相、无愿
jiě tuō mén bú shèshòu jí xǐ dì bú shèshòu lí gòu dì fā guāng
解脱门；不摄受极喜地，不摄受离垢地、发光
dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú
地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不
dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì bú shèshòu wǔ yǎn bú shèshòu
动地、善慧地、法云地；不摄受五眼，不摄受
liù shéntōng bú shèshòu sān mó dì mén bú shèshòu tuó luó ní mén
六神通；不摄受三摩地门，不摄受陀罗尼门；
bú shèshòu fó shí lì bú shèshòu sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
不摄受佛十力，不摄受四无所畏、四无碍解、大
cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bú shèshòu
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法；不摄受
shí èr zhī yuán qǐ shùn nì guān bú shèshòu zhī kǔ duàn jí zhèng
十二支缘起顺逆观；不摄受知苦、断集、证
miè xiū dào bú shèshòu yù liú guǒ bú shèshòu yī lái bù huán
灭、修道；不摄受预流果，不摄受一来、不还、
ā luó hàn guǒ bú shèshòu dú jué pú tí bú shèshòu rù pú sà zhèng
阿罗汉果；不摄受独觉菩提；不摄受入菩萨正
xìng lí shēng wèi bú shèshòu yán jìng fó tǔ bú shèshòu chéng shú yǒu
性离生位；不摄受严净佛土，不摄受成熟有

qíng bú shèshòu pú sà shéntōng bú shèshòu yī qiè zhì bú shèshòu
情；不摄受菩萨神通；不摄受一切智，不摄受
dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì bú shèshòuduàn yī qiè fán nǎoxiāng xù
道相智、一切相智；不摄受断一切烦恼相续
xí qì bú shèshòu wú wàng shī fǎ bú shèshòuhéngzhù shěxìng bú
习气；不摄受无忘失法，不摄受恒住舍性；不
shèshòuyuánmǎnshòuliàng bú shèshòuzhuàn fǎ lún bú shèshòuzhèng
摄受圆满寿量，不摄受转法轮，不摄受正
fǎ zhù hé yǐ gù
法住。何以故？

shànxiàn sè bú kě shèshòu gù ruò sè bù kě shèshòu zé
“善现，色不可摄受故，若色不可摄受则
fēi sè shòu xiǎng xíng shí bù kě shèshòu gù ruòshòu xiǎng
非色；受、想、行、识不可摄受故，若受、想、
xíng shí bù kě shèshòu zé fēi shòu xiǎng xíng shí
行、识不可摄受则非受、想、行、识。

shànxiàn yǎnchù bù kě shèshòu gù ruò yǎnchù bù kě shè
“善现，眼处不可摄受故，若眼处不可摄
shòu zé fēi yǎnchù ěr bí shé shēn yì chù bù kě shèshòu
受则非眼处；耳、鼻、舌、身、意处不可摄受
gù ruò ěr bí shé shēn yì chù bù kě shèshòu zé fēi ěr
故，若耳、鼻、舌、身、意处不可摄受则非耳、
bí shé shēn yì chù
鼻、舌、身、意处。

shànxiàn sè chù bù kě shèshòu gù ruò sè chù bù kě shè
“善现，色处不可摄受故，若色处不可摄
shòu zé fēi sè chù shēng xiāng wèi chù fǎ chù bù kě shèshòu
受则非色处；声、香、味、触、法处不可摄受
gù ruò shēng xiāng wèi chù fǎ chù bù kě shèshòu zé fēi shēng
故，若声、香、味、触、法处不可摄受则非声、
xiāng wèi chù fǎ chù
香、味、触、法处。

shànxiàn yǎn jiè bù kě shèshòu gù ruò yǎn jiè bù kě shè
“善现，眼界不可摄受故，若眼界不可摄
shòu zé fēi yǎn jiè ěr bí shé shēn yì jiè bù kě shèshòu
受则非眼界；耳、鼻、舌、身、意界不可摄受
gù ruò ěr bí shé shēn yì jiè bù kě shèshòu zé fēi ěr
故，若耳、鼻、舌、身、意界不可摄受则非耳、

bí shé shēn yì jiè
鼻、舌、身、意界。

shànxiàn sè jiè bù kě shèshòu gù ruò sè jiè bù kě shè
“善现，色界不可摄受故，若色界不可摄
shòu zé fēi sè jiè shēng xiāng wèi chù fǎ jiè bù kě shèshòu
受则非色界；声、香、味、触、法界不可摄受
gù ruò shēng xiāng wèi chù fǎ jiè bù kě shèshòu zé fēi shēng
故，若声、香、味、触、法界不可摄受则非声、
xiāng wèi chù fǎ jiè
香、味、触、法界。

shànxiàn yǎn shí jiè bù kě shèshòu gù ruò yǎn shí jiè bù kě
“善现，眼识界不可摄受故，若眼识界不可
shèshòu zé fēi yǎn shí jiè ěr bí shé shēn yì shí jiè bù kě
摄受则非眼识界；耳、鼻、舌、身、意识界不可
shèshòu gù ruò ěr bí shé shēn yì shí jiè bù kě shèshòu
摄受故，若耳、鼻、舌、身、意识界不可摄受
zé fēi ěr bí shé shēn yì shí jiè
则非耳、鼻、舌、身、意识界。

shànxiàn yǎnchù bù kě shèshòu gù ruò yǎnchù bù kě shè
“善现，眼触不可摄受故，若眼触不可摄
shòu zé fēi yǎnchù ěr bí shé shēn yì chù bù kě shèshòu
受则非眼触；耳、鼻、舌、身、意触不可摄受
gù ruò ěr bí shé shēn yì chù bù kě shèshòu zé fēi ěr
故，若耳、鼻、舌、身、意触不可摄受则非耳、
bí shé shēn yì chù
鼻、舌、身、意触。

shànxiàn yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě shèshòu gù
“善现，眼触为缘所生诸受不可摄受故，
ruò yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bù kě shè shòu zé fēi yǎn chù wéi
若眼触为缘所生诸受不可摄受则非眼触为
yuánsuǒshēngzhūshòu ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒ
缘所生诸受；耳、鼻、舌、身、意触为缘所
shēngzhūshòu bù kě shèshòu gù ruò ěr bí shé shēn yì chù
生诸受不可摄受故，若耳、鼻、舌、身、意触
wéiyuánsuǒshēngzhūshòu bù kě shèshòu zé fēi ěr bí shé shēn
为缘所生诸受不可摄受则非耳、鼻、舌、身、
yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
意触为缘所生诸受。

shànxiàn dì jiè bù kě shèshòu gù ruò dì jiè bù kě shè
“善现，地界不可摄受故，若地界不可摄
shòu zé fēi dì jiè shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù kě shèshòu
受则非地界；水、火、风、空、识界不可摄受
gù ruò shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bù kě shèshòu zé fēi shuǐ
故，若水、火、风、空、识界不可摄受则非水、
huǒ fēng kōng shí jiè
火、风、空、识界。

shànxiàn wú míng bù kě shèshòu gù ruò wú míng bù kě shè
“善现，无明不可摄受故，若无明不可摄
shòu zé fēi wú míng xíng shí míng sè liù chù chù shòu
受则非无明；行、识、名色、六处、触、受、
ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ bù kě shèshòu gù ruò xíng nǎi zhì
爱、取、有、生、老死不可摄受故，若行乃至
lǎo sǐ bù kě shèshòu zé fēi xíng nǎi zhì lǎo sǐ
老死不可摄受则非行乃至老死。

shànxiàn lí hài shēng mìng bù kě shèshòu gù ruò lí hài
“善现，离害生命不可摄受故，若离害
shēng mìng bù kě shèshòu zé fēi lí hài shēng mìng lí bù yǔ qǔ yù
生命不可摄受则非离害生命；离不与取、欲
xié xíng bù kě shèshòu gù ruò lí bù yǔ qǔ yù xié xíng bù kě shèshòu
邪行不可摄受故，若离不与取、欲邪行不可摄受
zé fēi lí bù yǔ qǔ yù xié xíng
则非离不与取、欲邪行。

shànxiàn lí xū kuáng yǔ bù kě shèshòu gù ruò lí xū
“善现，离虚诳语不可摄受故，若离虚
kuáng yǔ bù kě shèshòu zé fēi lí xū kuáng yǔ lí cū è yǔ lí jiàn
诳语不可摄受则非离虚诳语；离粗恶语、离间
yǔ zá huì yǔ bù kě shèshòu gù ruò lí cū è yǔ lí jiàn yǔ
语、杂秽语不可摄受故，若离粗恶语、离间语、
zá huì yǔ bù kě shèshòu zé fēi lí cū è yǔ lí jiàn yǔ zá huì yǔ
杂秽语不可摄受则非离粗恶语、离间语、杂秽语。

shànxiàn lí tān yù bù kě shèshòu gù ruò lí tān yù bù kě
“善现，离贪欲不可摄受故，若离贪欲不可
shèshòu zé fēi lí tān yù lí chēn huì xié jiàn bù kě shèshòu gù
摄受则非离贪欲；离瞋恚、邪见不可摄受故，
ruò lí chēn huì xié jiàn bù kě shèshòu zé fēi lí chēn huì xié jiàn
若离瞋恚、邪见不可摄受则非离瞋恚、邪见。

shànxiàn chūjìng lǜ bù kě shèshòu gù ruò chūjìng lǜ bù kě
“善现，初静虑不可摄受故，若初静虑不可

shèshòu zé fēi chūjìng lǜ dì èr dì sān dì sì jìng lǜ bù kě shè
摄受则非初静虑；第二、第三、第四静虑不可摄

shòu gù ruò dì èr dì sān dì sì jìng lǜ bù kě shèshòu zé fēi dì
受故，若第二、第三、第四静虑不可摄受则非第

èr dì sān dì sì jìng lǜ
二、第三、第四静虑。

shànxiàn cí wú liàng bù kě shèshòu gù ruò cí wú liàng bù
“善现，慈无量不可摄受故，若慈无量不

kě shèshòu zé fēi cí wú liàng bēi xǐ shě wú liàng bù kě shèshòu
可摄受则非慈无量；悲、喜、舍无量不可摄受

gù ruò bēi xǐ shě wú liàng bù kě shèshòu zé fēi bēi xǐ shě
故，若悲、喜、舍无量不可摄受则非悲、喜、舍

wú liàng
无量。

shànxiàn kōng wú biānchù bù kě shèshòu gù ruò kōng wú biān
“善现，空无边处不可摄受故，若空无边

chù bù kě shèshòu zé fēi kōng wú biānchù shí wú biānchù wú suǒyǒu
处不可摄受则非空无边处；识无边处、无所有

chù fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchù bù kě shèshòu gù ruò shí wú biānchù
处、非想非非想处不可摄受故，若识无边处、

wú suǒyǒuchù fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchù bù kě shèshòu zé fēi shí wú
无所有处、非想非非想处不可摄受则非识无

biānchù wú suǒyǒuchù fēi xiǎng fēi fēi xiǎngchù
边处、无所有处、非想非非想处。

shànxiàn bù shī bō luó mì duō bù kě shèshòu gù ruò bù
“善现，布施波罗蜜多不可摄受故，若布

shī bō luó mì duō bù kě shèshòu zé fēi bù shī bō luó mì duō jìng jiè
施波罗蜜多不可摄受则非布施波罗蜜多；净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō bù kě shèshòu gù
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多不可摄受故，

ruò jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō bù kě
若净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多不可

shèshòu zé fēi jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
摄受则非净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duō
多。

shànxiàn nèikōng bù kě shèshòu gù ruò nèikōng bù kě shè
“善现，内空不可摄受故，若内空不可摄
shòu zé fēi nèikōng wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng
受则非内空；外空、内外空、空空、大空、
shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、
sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、
yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìngkōng bù kě shèshòu gù ruò wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng bù
自性空不可摄受故，若外空乃至无性自性空不
kě shèshòu zé fēi wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng
可摄受则非外空乃至无性自性空。

shànxiàn zhēn rú bù kě shèshòu gù ruò zhēn rú bù kě shè
“善现，真如不可摄受故，若真如不可摄
shòu zé fēi zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì
受则非真如；法界、法性、不虚妄性、不变异
xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚
kōng jiè bù sī yì jiè bù kě shèshòu gù ruò fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì
空界、不思議界不可摄受故，若法界乃至不思議
jiè bù kě shèshòu zé fēi fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè
界不可摄受则非法界乃至不思議界。

shànxiàn sì niànzhù bù kě shèshòu gù ruò sì niànzhù bù
“善现，四念住不可摄受故，若四念住不
kě shèshòu zé fēi sì niànzhù sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn
可摄受则非四念住；四正断、四神足、五根、
wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī bù kě shèshòu gù ruò sì
五力、七等觉支、八圣道支不可摄受故，若四
zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī bù kě shèshòu zé fēi sì zhèngduàn
正断乃至八圣道支不可摄受则非四正断
nǎi zhì bā shèngdào zhī
乃至八圣道支。

shànxiàn kǔ shèng dì bù kě shèshòu gù ruò kǔ shèng dì
“善现，苦圣谛不可摄受故，若苦圣谛
bù kě shèshòu zé fēi kǔ shèng dì jí miè dào shèng dì bù kě shè
不可摄受则非苦圣谛；集、灭、道圣谛不可摄

shòu gù ruò jí miè dào shèng dì bù kě shè shòu zé fēi jí miè
受故，若集、灭、道圣谛不可摄受则非集、灭、
dào shèng dì
道圣谛。

shàn xiàn bā jiě tuō bù kě shè shòu gù ruò bā jiě tuō bù kě
“善现，八解脱不可摄受故，若八解脱不可
shè shòu zé fēi bā jiě tuō bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
摄受则非八解脱；八胜处、九次第定、十遍处
bù kě shè shòu gù ruò bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bù
不可摄受故，若八胜处、九次第定、十遍处不
kě shè shòu zé fēi bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
可摄受则非八胜处、九次第定、十遍处。

shàn xiàn kōng jiě tuō mén bù kě shè shòu gù ruò kōng jiě tuō
“善现，空解脱门不可摄受故，若空解脱
mén bù kě shè shòu zé fēi kōng jiě tuō mén wú xiàng wú yuàn jiě tuō
门不可摄受则非空解脱门；无相、无愿解脱
mén bù kě shè shòu gù ruò wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén bù kě shè shòu
门不可摄受故，若无相、无愿解脱门不可摄受
zé fēi wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
则非无相、无愿解脱门。

shàn xiàn jí xǐ dì bù kě shè shòu gù ruò jí xǐ dì bù kě
“善现，极喜地不可摄受故，若极喜地不可
shè shòu zé fēi jí xǐ dì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì
摄受则非极喜地；离垢地、发光地、焰慧地、
jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì
极难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧
dì fǎ yún dì bù kě shè shòu gù ruò lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì bù
地、法云地不可摄受故，若离垢地乃至法云地不
kě shè shòu zé fēi lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì
可摄受则非离垢地乃至法云地。

shàn xiàn wǔ yǎn bù kě shè shòu gù ruò wǔ yǎn bù kě shè
“善现，五眼不可摄受故，若五眼不可摄
shòu zé fēi wǔ yǎn liù shéntōng bù kě shè shòu gù ruò liù shéntōng bù
受则非五眼；六神通不可摄受故，若六神通不
kě shè shòu zé fēi liù shéntōng
可摄受则非六神通。

shàn xiàn sān mó dì mén bù kě shè shòu gù ruò sān mó dì
“善现，三摩地门不可摄受故，若三摩地

mén bù kě shèshòu zé fēi sān mó dì mén tuó luó ní mén bù kě shèshòu
门不可摄受则非三摩地门；陀罗尼门不可摄受

gù ruò tuó luó ní mén bù kě shèshòu zé fēi tuó luó ní mén
故，若陀罗尼门不可摄受则非陀罗尼门。

shànxiàn fó shí lì bù kě shèshòu gù ruò fó shí lì bù kě
“善现，佛十力不可摄受故，若佛十力不可

shèshòu zé fēi fó shí lì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
摄受则非佛十力；四无所畏、四无碍解、大慈、

dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù kě shèshòu gù
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法不可摄受故，

ruò sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ bù kě shèshòu zé fēi sì
若四无所畏乃至十八佛不共法不可摄受则非四

wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ
无所畏乃至十八佛不共法。

shànxiàn shí èr yuán qǐ shùn nì guān bù kě shèshòu gù ruò
“善现，十二缘起顺逆观不可摄受故，若

shí èr yuán qǐ shùn nì guān bù kě shèshòu zé fēi shí èr yuán qǐ shùn
十二缘起顺逆观不可摄受则非十二缘起顺

nì guān
逆观。

shànxiàn zhī kǔ duàn jí zhèngmiè xiū dào bù kě shè
“善现，知苦、断集、证灭、修道不可摄

shòu gù ruò zhī kǔ duàn jí zhèngmiè xiū dào bù kě shèshòu zé
受故，若知苦、断集、证灭、修道不可摄受则

fēi zhī kǔ duàn jí zhèngmiè xiū dào
非知苦、断集、证灭、修道。

shànxiàn yù liú guǒ bù kě shèshòu gù ruò yù liú guǒ bù kě
“善现，预流果不可摄受故，若预流果不可

shèshòu zé fēi yù liú guǒ yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bù kě
摄受则非预流果；一来、不还、阿罗汉果不可

shèshòu gù ruò yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bù kě shèshòu zé
摄受故，若一来、不还、阿罗汉果不可摄受则

fēi yī lái bù huán ā luó hàn guǒ
非一来、不还、阿罗汉果。

shànxiàn dú jué pú tí bù kě shèshòu gù ruò dú jué pú tí
“善现，独觉菩提不可摄受故，若独觉菩提

bù kě shèshòu zé fēi dú jué pú tí
不可摄受则非独觉菩提。

shànxiàn rù pú sà zhèngxìng lí shēngwèi bù kě shèshòu gù
“善现，入菩萨正性离生位不可摄受故，

ruò rù pú sà zhèngxìng lí shēngwèi bù kě shèshòu zé fēi rù pú sà
若入菩萨正性离生位不可摄受则非入菩萨

zhèngxìng lí shēngwèi
正性离生位。

shànxiàn yánjìng fó tǔ bù kě shèshòu gù ruò yánjìng fó tǔ
“善现，严净佛土不可摄受故，若严净佛土

bù kě shèshòu zé fēi yánjìng fó tǔ
不可摄受则非严净佛土。

shànxiàn chéngshú yǒuqíng bù kě shèshòu gù ruò chéngshú
“善现，成熟有情不可摄受故，若成熟

yǒuqíng bù kě shèshòu zé fēi chéngshú yǒuqíng
有情不可摄受则非成熟有情。

shànxiàn pú sà shéntōng bù kě shèshòu gù ruò pú sà shén
“善现，菩萨神通不可摄受故，若菩萨神

tōng bù kě shèshòu zé fēi pú sà shéntōng
通不可摄受则非菩萨神通。

shànxiàn yī qiè zhì bù kě shèshòu gù ruò yī qiè zhì bù kě
“善现，一切智不可摄受故，若一切智不可

shèshòu zé fēi yī qiè zhì dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù kě shèshòu
摄受则非一切智；道相智、一切相智不可摄受

gù ruò dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì bù kě shèshòu zé fēi dàoxiàng zhì
故，若道相智、一切相智不可摄受则非道相智、

yī qiè xiàng zhì
一切相智。

shànxiàn duàn yī qiè fán nǎoxiāng xù xí qì bù kě shèshòu
“善现，断一切烦恼相续习气不可摄受

gù ruò duàn yī qiè fán nǎoxiāng xù xí qì bù kě shèshòu zé fēi duàn
故，若断一切烦恼相续习气不可摄受则非断

yī qiè fán nǎoxiāng xù xí qì
一切烦恼相续习气。

shànxiàn wú wàng shī fǎ bù kě shèshòu gù ruò wú wàng shī
“善现，无忘失法不可摄受故，若无忘失

fǎ bù kě shèshòu zé fēi wú wàng shī fǎ héngzhù shěxìng bù kě shè
法不可摄受则非无忘失法；恒住舍性不可摄

shòu gù ruò héngzhù shěxìng bù kě shèshòu zé fēi héngzhù shěxìng
受故，若恒住舍性不可摄受则非恒住舍性。

shànxiàn yuánmǎnshòuliàng bù kě shèshòu gù ruò yuánmǎn
“善现，圆满寿量不可摄受故，若圆满

shòuliàng bù kě shèshòu zé fēi yuánmǎnshòuliàng
寿量不可摄受则非圆满寿量。

shànxiàn zhuàn fǎ lún bù kě shèshòu gù ruò zhuàn fǎ lún
“善现，转法轮不可摄受故，若转法轮

bù kě shèshòu zé fēi zhuàn fǎ lún
不可摄受则非转法轮。

shànxiàn zhèng fǎ zhù bù kě shèshòu gù ruò zhèng fǎ zhù
“善现，正法住不可摄受故，若正法住

bù kě shèshòu zé fēi zhèng fǎ zhù
不可摄受则非正法住。”

shuō shì pú sà zhù pǐn shí wàn èr qiān pú sà mó hē sà dé wú
说是菩萨住品时，万二千菩萨摩诃萨得无

shēng fǎ rěn
生法忍。

chūfēn bú tuì zhuǎn pǐn dì sì shí jiǔ zhī yī 初分不退转品第四十九之一

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn bú tuì zhuǎn
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！不退转

pú sà mó hē sà yǒu hé xíng yǒu hé zhuàng yǒu hé xiàng wǒ děng
菩萨摩诃萨有何行、有何状、有何相？我等

yún hé zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
云何知是不退转菩萨摩诃萨？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà néng rú shí zhī zhū yì
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨能如实知诸异

shēng dì zhūshēngwén dì zhū dú jué dì zhū pú sà dì zhū rú
生地、诸声闻地、诸独觉地、诸菩萨地、诸如

lái dì rú shì zhū dì yú zhū fǎ zhēn rú zhōng wú biàn yì wú fēn bié
来地，如是诸地于诸法真如中无变异、无分别，

jiē wú èr wú èr fēn shì pú sà mó hē sà suī rú shí wù rù zhū fǎ
皆无二无二分，是菩萨摩诃萨虽如实悟入诸法

zhēn rú ér yú zhū fǎ zhēn rú wú suǒ fēn bié yǐ wú suǒ dé wéifāng
真如，而于诸法真如无所分别，以无所得为方

biàn gù shì pú sà mó hē sà jì rú shí wù rù zhū fǎ zhēn rú yǐ suī
便故。是菩萨摩诃萨既如实悟入诸法真如已，虽

wénzhēn rú yǔ yī qiè fǎ wú èr wú bié ér wú yí zhì hé yǐ gù
闻真如与一切法无二无别而无疑滞。何以故？

zhēn rú yǔ yī qiè fǎ bù kě shuō yī yì jù bú jù gù shì pú sà mó
真如与一切法不可说一异、俱不俱故。是菩萨摩

hē sà zhōng bù qīng ěr ér fā yǔ yán suǒ fā yǔ yán jiē yǐn yì lì
诃萨终不轻尔而发语言，所发语言皆引义利，

ruò wú yì lì zhōng bù fā yán shì pú sà mó hē sà bù guān shì tā hǎo
若无义利终不发言。是菩萨摩诃萨不观视他好

è chángduǎn píngděngliánmǐn ér wèishuō fǎ shànxiàn bú tuì zhuǎn
恶长短，平等怜愍而为说法。善现，不退转

pú sà mó hē sà yǒu rú shì děngzhūxíng zhuàng xiàng yīng yǐ rú
菩萨摩诃萨有如是等诸行、状、相，应以如

shì zhūxíng zhuàng xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
是诸行、状、相，知是不退转菩萨摩诃萨。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn fù yǐ hé xíng hé
具寿善现复白佛言：“世尊！复以何行、何

zhuàng hé xiàng zhī shì bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
状、何相，知是不退转菩萨摩诃萨？”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà néngguān yī qiè fǎ wú
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨能观一切法无

xíng wú zhuàng wú xiàng dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē
行、无状、无相，当知是为不退转菩萨摩诃

sà”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn ruò yī qiè fǎ wú xíng
具寿善现复白佛言：“世尊！若一切法无行、

wú zhuàng wú xiàng shì pú sà mó hē sà yú hé fǎ tuì zhuǎn gù míng
无状、无相，是菩萨摩诃萨于何法退转故名

bú tuì zhuǎn
不退转？”

fó yán shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú sè tuì zhuǎn gù
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨于色退转故

míng bú tuì zhuǎn yú shòu xiǎng xíng shí tuì zhuǎn gù míng bú tuì
名不退转，于受、想、行、识退转故名不退

zhuǎn hé yǐ gù shànxiàn sè zì xìng wú suǒ yǒu shòu xiǎng
转。何以故？善现，色自性无所有，受、想、

xíng shí zì xìng yì wú suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà yú zhōng bú zhù gù
行、识自性亦无所有，是菩萨摩诃萨于中不住故

míng tuì zhuǎn

名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yǎnchù tuì zhuǎn gù míng
“善现，是菩萨摩訶萨于眼处退转故名

bú tuì zhuǎn yú ěr bí shé shēn yì chù tuì zhuǎn gù míng
不退转，于耳、鼻、舌、身、意处退转故名

bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shànxiàn yǎnchù zì xìng wú suǒyǒu ěr
不退转。何以故？善现，眼处自性无所有，耳、

bí shé shēn yì chù zì xìng yì wú suǒyǒu shì pú sà mó hē sà
鼻、舌、身、意处自性亦无所有，是菩萨摩訶萨

yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú sè chù tuì zhuǎn gù míng
“善现，是菩萨摩訶萨于色处退转故名

bú tuì zhuǎn yú shēng xiāng wèi chù fǎ chù tuì zhuǎn gù míng
不退转，于声、香、味、触、法处退转故名

bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shànxiàn sè chù zì xìng wú suǒyǒu shēng
不退转。何以故？善现，色处自性无所有，声、

xiāng wèi chù fǎ chù zì xìng yì wú suǒyǒu shì pú sà mó hē sà
香、味、触、法处自性亦无所有，是菩萨摩訶萨

yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yǎn jiè tuì zhuǎn gù míng
“善现，是菩萨摩訶萨于眼界退转故名

bú tuì zhuǎn yú ěr bí shé shēn yì jiè tuì zhuǎn gù míng bú
不退转，于耳、鼻、舌、身、眼界退转故名不

tuì zhuǎn hé yǐ gù shànxiàn yǎn jiè zì xìng wú suǒyǒu gù ěr
退转。何以故？善现，眼界自性无所有故，耳、

bí shé shēn yì jiè zì xìng yì wú suǒyǒu shì pú sà mó hē sà
鼻、舌、身、眼界自性亦无所有，是菩萨摩訶萨

yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú sè jiè tuì zhuǎn gù míng
“善现，是菩萨摩訶萨于色界退转故名

bú tuì zhuǎn yú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè tuì zhuǎn gù míng
不退转，于声、香、味、触、法界退转故名

bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shànxiàn sè jiè zì xìng wú suǒyǒu shēng
不退转。何以故？善现，色界自性无所有，声、

xiāng wèi chù fǎ jiè zì xìng yì wú suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà
香、味、触、法界自性亦无所有，是菩萨摩诃萨

yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yǎn shí jiè tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于眼识界退转故

míng bú tuì zhuǎn yú ěr bí shé shēn yì shí jiè tuì zhuǎn
名不退转，于耳、鼻、舌、身、意识界退转

gù míng bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shànxiàn yǎn shí jiè zì xìng wú suǒ
故名不退转。何以故？善现，眼识界自性无所

yǒu ěr bí shé shēn yì shí jiè zì xìng yì wú suǒ yǒu shì
有，耳、鼻、舌、身、意识界自性亦无所有，是

pú sà mó hē sà yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
菩萨摩诃萨于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yǎn chù tuì zhuǎn gù míng
“善现，是菩萨摩诃萨于眼触退转故名

bú tuì zhuǎn yú ěr bí shé shēn yì chù tuì zhuǎn gù míng
不退转，于耳、鼻、舌、身、意触退转故名

bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shànxiàn yǎn chù zì xìng wú suǒ yǒu ěr
不退转。何以故？善现，眼触自性无所有，耳、

bí shé shēn yì chù zì xìng yì wú suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà
鼻、舌、身、意触自性亦无所有，是菩萨摩诃萨

yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yǎn chù wéi yuán suǒ shēng
“善现，是菩萨摩诃萨于眼触为缘所生

zhū shòu tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú ěr bí shé shēn
诸受退转故名不退转，于耳、鼻、舌、身、

yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn hé yǐ
意触为缘所生诸受退转故名不退转。何以

gù shànxiàn yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zì xìng wú suǒ yǒu ěr
故？善现，眼触为缘所生诸受自性无所有，耳、

bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu zì xìng yì wú suǒ yǒu
鼻、舌、身、意触为缘所生诸受自性亦无所有，

shì pú sà mó hē sà yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
是菩萨摩诃萨于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú dì jiè tuì zhuǎn gù míng
“善现，是菩萨摩诃萨于地界退转故名

bú tuì zhuǎn yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè tuì zhuǎn gù míng
不退转，于水、火、风、空、识界退转故名

bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shànxiàn dì jiè zì xìng wú suǒ yǒu shuǐ
不退转。何以故？善现，地界自性无所有，水、

huǒ fēng kōng shí jiè zì xìng yì wú suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà
火、风、空、识界自性亦无所有，是菩萨摩诃萨

yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú wú míng tuì zhuǎn gù míng
“善现，是菩萨摩诃萨于无明退转故名

bú tuì zhuǎn yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài
不退转，于行、识、名色、六处、触、受、爱、

qǔ yǒu shēng lǎo sǐ tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn hé yǐ gù
取、有、生、老死退转故名不退转。何以故？

shànxiàn wú míng zì xìng wú suǒ yǒu xíng nǎi zhì lǎo sǐ zì xìng yì wú suǒ
善现，无明自性无所有，行乃至老死自性亦无所

yǒu shì pú sà mó hē sà yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
有，是菩萨摩诃萨于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú bù shī bō luó mì duō tuì
“善现，是菩萨摩诃萨于布施波罗蜜多退

zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
转故名不退转，于净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shàn
般若波罗蜜多退转故名不退转。何以故？善

xiàn bù shī bō luó mì duō zì xìng wú suǒ yǒu jìng jiè ān rěn jīng
现，布施波罗蜜多自性无所有，净戒、安忍、精

jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō zì xìng yì wú suǒ yǒu shì pú sà
进、静虑、般若波罗蜜多自性亦无所有，是菩萨

mó hē sà yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
摩诃萨于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú nèi kōng tuì zhuǎn gù míng
“善现，是菩萨摩诃萨于内空退转故名

bú tuì zhuǎn yú wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng
不退转，于外空、内外空、空空、大空、胜

yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散

kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiāng kōng gòng xiāng kōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性
zì xìng kōng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shàn xiàn nèi
自性空退转故名不退转。何以故？善现，内
kōng zì xìng wú suǒ yǒu wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng zì xìng yì wú
空自性无所有，外空乃至无性自性空自性亦无
suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
所有，是菩萨摩訶萨于中不住故名退转。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú zhēn rú tuì zhuǎn gù míng
“善现，是菩萨摩訶萨于真如退转故名
bú tuì zhuǎn yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
不退转，于法界、法性、不虚妄性、不变异性、
píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shàn xiàn
不思議界退转故名不退转。何以故？善现，
zhēn rú zì xìng wú suǒ yǒu fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè zì xìng yì wú
真如自性无所有，法界乃至不思議界自性亦无
suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
所有，是菩萨摩訶萨于中不住故名退转。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú sì niàn zhù tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩訶萨于四念住退转故
míng bú tuì zhuǎn yú sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
名不退转，于四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèng dào zhī tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn hé yǐ
七等觉支、八圣道支退转故名不退转。何以
gù shàn xiàn sì niàn zhù zì xìng wú suǒ yǒu sì zhèng duàn nǎi zhì bā
故？善现，四念住自性无所有，四正断乃至八
shèng dào zhī zì xìng yì wú suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà yú zhōng bú
圣道支自性亦无所有，是菩萨摩訶萨于中不
zhù gù míng tuì zhuǎn
住故名退转。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú kǔ shèng dì tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩訶萨于苦圣谛退转故
míng bú tuì zhuǎn yú jí miè dào shèng dì tuì zhuǎn gù míng bú tuì
名不退转，于集、灭、道圣谛退转故名不退
zhuǎn hé yǐ gù shàn xiàn kǔ shèng dì zì xìng wú suǒ yǒu jí
转。何以故？善现，苦圣谛自性无所有，集、

miè dào shèng dì zì xìng yì wú suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà yú zhōng
灭、道圣谛自性亦无所有，是菩萨摩诃萨于中

bú zhù gù míng tuì zhuǎn
不住故名退转。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú sì jìng lǜ tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于四静虑退转故

míng bú tuì zhuǎn yú sì wú liàng sì wú sè dìng tuì zhuǎn gù míng bú
名不退转，于四无量、四无色定退转故名不

tuì zhuǎn hé yǐ gù shàn xiàn sì jìng lǜ zì xìng wú suǒ yǒu sì
退转。何以故？善现，四静虑自性无所有，四

wú liàng sì wú sè dìng zì xìng yì wú suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà yú
无量、四无色定自性亦无所有，是菩萨摩诃萨于

zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
中不住故名退转。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú bā jiě tuō tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于八解脱退转故

míng bú tuì zhuǎn yú bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù tuì
名不退转，于八胜处、九次第定、十遍处退

zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shàn xiàn bā jiě tuō zì xìng
转故名不退转。何以故？善现，八解脱自性

wú suǒ yǒu bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù zì xìng yì wú
无所有，八胜处、九次第定、十遍处自性亦无

suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
所有，是菩萨摩诃萨于中不住故名退转。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú kōng jiě tuō mén tuì zhuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨于空解脱门退转

gù míng bú tuì zhuǎn yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén tuì zhuǎn gù míng
故名不退转，于无相、无愿解脱门退转故名

bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shàn xiàn kōng jiě tuō mén zì xìng wú suǒ yǒu
不退转。何以故？善现，空解脱门自性无所有，

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zì xìng yì wú suǒ yǒu shì pú sà mó hē
无相、无愿解脱门自性亦无所有，是菩萨摩诃

sà yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
萨于中不住故名退转。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú wǔ yǎn tuì zhuǎn gù míng
“善现，是菩萨摩诃萨于五眼退转故名

bú tuì zhuǎn yú liù shéntōng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn hé yǐ gù
不退转，于六神通退转故名不退转。何以故？

shànxiàn wǔ yǎn zì xìng wú suǒ yǒu liù shéntōng zì xìng yì wú suǒ yǒu
善现，五眼自性无所有，六神通自性亦无所有，
shì pú sà mó hē sà yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
是菩萨摩诃萨于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú sān mó dì mén tuì zhuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨于三摩地门退转

gù míng bú tuì zhuǎn yú tuó luó ní mén tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
故名不退转，于陀罗尼门退转故名不退转。

hé yǐ gù shànxiàn sān mó dì mén zì xìng wú suǒ yǒu tuó luó ní
何以故？善现，三摩地门自性无所有，陀罗尼
mén zì xìng yì wú suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà yú zhōng bú zhù gù míng
门自性亦无所有，是菩萨摩诃萨于中不住故名
tuì zhuǎn
退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú fó shí lì tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于佛十力退转故

míng bú tuì zhuǎn yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
名不退转，于四无所畏、四无碍解、大慈、大

bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ tuì zhuǎn gù míng bú tuì
悲、大喜、大舍、十八佛不共法退转故名不退

zhuǎn hé yǐ gù shànxiàn fó shí lì zì xìng wú suǒ yǒu sì wú
转。何以故？善现，佛十力自性无所有，四无

suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ zì xìng yì wú suǒ yǒu shì pú sà
所畏乃至十八佛不共法自性亦无所有，是菩萨

mó hē sà yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
摩诃萨于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yù liú guǒ tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于预流果退转故

míng bú tuì zhuǎn yú yī lái bù huán ā luó hàn guǒ tuì zhuǎn gù
名不退转，于一来、不还、阿罗汉果退转故

míng bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shànxiàn yù liú guǒ zì xìng wú suǒ yǒu
名不退转。何以故？善现，预流果自性无所有，

yī lái bù huán ā luó hàn guǒ zì xìng yì wú suǒ yǒu shì pú sà mó
一来、不还、阿罗汉果自性亦无所有，是菩萨摩

hē sà yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
诃萨于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú dú jué pú tí tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于独觉菩提退转故

míng bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shànxiàn dú jué pú tí zì xìng wú suǒ
名不退转。何以故？善现，独觉菩提自性无所
yǒu shì pú sà mó hē sà yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
有，是菩萨摩诃萨于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yī qiè zhì tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于一切智退转故

míng bú tuì zhuǎn yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì tuì zhuǎn gù míng bú
名不退转，于道相智、一切相智退转故名不
tuì zhuǎn hé yǐ gù shànxiàn yī qiè zhì zì xìng wú suǒ yǒu dào
退转。何以故？善现，一切智自性无所有，道
xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zì xìng yì wú suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà
相智、一切相智自性亦无所有，是菩萨摩诃萨
yú zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
于中不住故名退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yì shēng dì tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于异生地退转故

míng bú tuì zhuǎn yú shēng wén dì dú jué dì pú sà dì rú lái
名不退转，于声闻地、独觉地、菩萨地、如来
dì tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shànxiàn yì shēng dì
地退转故名不退转。何以故？善现，异生地
zì xìng wú suǒ yǒu shēng wén dì dú jué dì pú sà dì rú lái
自性无所有，声闻地、独觉地、菩萨地、如来
dì zì xìng yì wú suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà yú zhōng bú zhù gù míng
地自性亦无所有，是菩萨摩诃萨于中不住故名
tuì zhuǎn
退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú ā nòu duō luó sān miǎo sān
“善现，是菩萨摩诃萨于阿耨多罗三藐三

pú tí tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn hé yǐ gù shànxiàn ā nòu
菩提退转故名不退转。何以故？善现，阿耨
duō luó sān miǎo sān pú tí zì xìng wú suǒ yǒu shì pú sà mó hē sà yú
多罗三藐三菩提自性无所有，是菩萨摩诃萨于
zhōng bú zhù gù míng tuì zhuǎn
中不住故名退转。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà zhōng
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨终

bú yào guān wài dào shā mén pó luó mén děng xíng xiàng yán shuō bǐ zhū
不乐观外道沙门、婆罗门等形相言说，彼诸

shā mén pó luó mén děng yú suǒ zhī fǎ shí zhī shí jiàn huò néng shī shè
沙门、婆罗门等于所知法实知实见，或能施設
zhèng jiàn fǎ mén bì wú shì chù shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng
正见法门必无是处。善现，若成就如是诸行、
zhuàng xiàng dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
状、相，当知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà yú
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨于

fó shàn shuō fǎ pí nài yē shēn shēng xìn jiě zhōng wú yí huò wú jiè
佛善说法毗奈耶，深生信解终无疑惑，无戒
jìn qǔ bú duò è jiàn bù zhí shì sù zhū jí xiáng shì yǐ wéi qīng jìng
禁取不堕恶见，不执世俗诸吉祥事以为清净，
zhōng bù lǐ jìng zhū yú tiān shén rú zhū shì jiān wài dào suǒ shì yì zhōng
终不礼敬诸余天神，如诸世间外道所事，亦终
bù yǐ zhǒng zhǒng huā fán tú sǎn děng xiāng yī fú yīng luò bǎo
不以种种华鬘、涂散等香、衣服、璎珞、宝
chuáng fān gài jì yuè dēng míng gòng yǎng tiān shén jí zhū wài dào
幢、幡盖、伎乐、灯明供养天神及诸外道。

shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng zhī shì
善现，若成就如是诸行、状、相，当知是
wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，

bù shēng dì yù páng shēng guǐ jiè ā sù luò zhōng yì bù shēng
不生地狱、傍生、鬼界、阿素洛中，亦不生
yú bēi jiàn zhǒng zú wèi zhān tú luó bǔ jié suō děng yì zhōng bú
于卑贱种族，谓旃荼罗、补羯娑等，亦终不
shòu shàn chuāi bàn zé wú xíng è xíng jí nǚ rén shēn yì fù bú
受扇搯、半择、无形、二形及女人身，亦复不
shòu máng lóng yīn yǎ luán bì diān xián cuó lòu děng shēn yì
受盲聋、瘖哑、挛臂、癩瘤、矬陋等身，亦
zhōng bù shēng wú xiá shí chù shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng
终不生无暇时处。善现，若成就如是诸行、
zhuàng xiàng dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
状、相，当知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà cháng
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨常

yàoshòuxíng shí shàn yè dào zì lí hài shēngmìng yì quàn tā lí hài
乐受行十善业道，自离害生命，亦劝他离害
shēngmìng héngzhèngchēngyáng lí hài shēngmìng fǎ huān xǐ zàn tàn
生命，恒正称扬离害生命法，欢喜赞叹
lí hài shēngmìngzhě zì lí bù yǔ qǔ yì quàn tā lí bù yǔ qǔ
离害生命者；自离不与取，亦劝他离不与取，
héngzhèngchēngyáng lí bù yǔ qǔ fǎ huān xǐ zàn tàn lí bù yǔ qǔ
恒正称扬离不与取法，欢喜赞叹离不与取
zhě zì lí yù xié xíng yì quàn tā lí yù xié xíng héngzhèngchēng
者；自离欲邪行，亦劝他离欲邪行，恒正称
yáng lí yù xié xíng fǎ huān xǐ zàn tàn lí yù xié xíngzhě zì lí xū
扬离欲邪行法，欢喜赞叹离欲邪行者；自离虚
kuáng yǔ yì quàn tā lí xū kuáng yǔ héngzhèngchēngyáng lí xū
诳语，亦劝他离虚诳语，恒正称扬离虚
kuáng yǔ fǎ huān xǐ zàn tàn lí xū kuáng yǔ zhě zì lí cū è yǔ
诳语法，欢喜赞叹离虚诳语者；自离粗恶语，
yì quàn tā lí cū è yǔ héngzhèngchēngyáng lí cū è yǔ fǎ huān
亦劝他离粗恶语，恒正称扬离粗恶语法，欢
xǐ zàn tàn lí cū è yǔ zhě zì lí lí jiàn yǔ yì quàn tā lí lí jiàn
喜赞叹离粗恶语者；自离离间语，亦劝他离离间
yǔ héngzhèngchēngyáng lí lí jiàn yǔ fǎ huān xǐ zàn tàn lí lí jiàn
语，恒正称扬离离间语法，欢喜赞叹离离间
yǔ zhě zì lí zá huì yǔ yì quàn tā lí zá huì yǔ héngzhèngchēng
语者；自离杂秽语，亦劝他离杂秽语，恒正称
yáng lí zá huì yǔ fǎ huān xǐ zàn tàn lí zá huì yǔ zhě zì lí tān
扬离杂秽语法，欢喜赞叹离杂秽语者；自离贪
yù yì quàn tā lí tān yù héngzhèngchēngyáng lí tān yù fǎ huān
欲，亦劝他离贪欲，恒正称扬离贪欲法，欢
xǐ zàn tàn lí tān yù zhě zì lí chēn huì yì quàn tā lí chēn huì
喜赞叹离贪欲者；自离瞋恚，亦劝他离瞋恚，
héngzhèngchēngyáng lí chēn huì fǎ huān xǐ zàn tàn lí chēn huì zhě
恒正称扬离瞋恚法，欢喜赞叹离瞋恚者；
zì lí xié jiàn yì quàn tā lí xié jiàn héngzhèngchēngyáng lí xié jiàn
自离邪见，亦劝他离邪见，恒正称扬离邪见
fǎ huān xǐ zàn tàn lí xié jiànzhě shì pú sà mó hē sà nǎi zhì mèng
法，欢喜赞叹离邪见者。是菩萨摩诃萨，乃至梦
zhōng yì bú xiàn qǐ shí è yè dào kuàng zài jué shí shànxiàn ruò
中亦不现起十恶业道，况在觉时！善现，若

chéng jiù rú shì zhūxíng zhuàng xiàng dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn
成就如是诸行、状、相，当知是为不退转

pú sà mó hē sà
菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，

pǔ wèiráo yì yī qiè yǒuqíng héng xiū bù shī bō luó mì duō pǔ wèiráo
普为饶益一切有情恒修布施波罗蜜多，普为饶

yì yī qiè yǒuqíng héng xiū jìng jiè bō luó mì duō pǔ wèiráo yì yī qiè
益一切有情恒修净戒波罗蜜多，普为饶益一切

yǒuqíng héng xiū ān rěn bō luó mì duō pǔ wèiráo yì yī qiè yǒuqíng héng
有情恒修安忍波罗蜜多，普为饶益一切有情恒

xiū jīng jìn bō luó mì duō pǔ wèiráo yì yī qiè yǒuqíng héng xiū jìng lǜ
修精进波罗蜜多，普为饶益一切有情恒修静虑

bō luó mì duō pǔ wèiráo yì yī qiè yǒuqíng héng xiū bō rě bō luó mì
波罗蜜多，普为饶益一切有情恒修般若波罗蜜

duō shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhūxíng zhuàng xiàng dāng
多。善现，若成就如是诸行、状、相，当

zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà zhū
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨诸

suǒ shòu chí sī wéi dú sòng jiū jìng tōng lì qīng jìng jiào fǎ suǒ
所受持、思惟、读诵、究竟通利清净教法，所

wèi qì jīng yīng sòng jì bié¹⁴ fěng sòng zì shuō yuán qǐ
谓契经、应颂、记别¹⁴、讽颂、自说、缘起、

běn shì běn shēng fāng guǎng xī fǎ pì yù lùn yì yǐ rú
本事、本生、方广、希法、譬喻、论议，以如

shì fǎ cháng yào bù shī yī qiè yǒuqíng héng zuò shì niàn yún hé dāng
是法常乐布施一切有情，恒作是念：‘云何当

lìng zhū yǒuqíng lèi qiú zhèng fǎ yuàn jiē dé mǎn zú fù chí rú shì
令诸有情类，求正法愿皆得满足？’复持如是

fǎ shī shàn gēn yǔ zhū yǒuqíng tóng gòng huí xiàng zhū fó wú shàng zhèng
法施善根，与诸有情同共回向诸佛无上正

děng pú tí shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhūxíng zhuàng xiàng
等菩提。善现，若成就如是诸行、状、相，

¹⁴ 大正藏：薊；永乐北藏及龙藏：别

dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
当知是为不退转 菩萨摩訶萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转 位菩萨摩訶萨，
yú fó suǒshuōshēn fǎ mén zhōng bù shēng yú yí huòyóu yù
于佛所说甚深法门，终不生于疑惑犹豫。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn hé yuán bú tuì zhuǎn
时，具寿善现白佛言：“世尊！何缘不退转
pú sà mó hē sà yú fó suǒshuōshēn fǎ mén zhōng bù shēng yú
菩萨摩訶萨，于佛所说甚深法门，终不生于
yí huòyóu yù
疑惑犹豫？”

fó yán shànxiàn shì pú sà mó hē sà dōu bú jiànyǒu fǎ kě
佛言：“善现，是菩萨摩訶萨都不见有法可
yí huòyóu yù wèi bú jiànyǒu sè yì bú jiànyǒushòu xiǎng xíng
疑惑犹豫，谓不见有色，亦不见有受、想、行、
shí kě yú zhōngshēng yí huòyóu yù bú jiànyǒuyǎnchù yì bú jiàn
识，可于中生疑惑犹豫；不见有眼处，亦不见
yǒu ěr bí shé shēn yì chù kě yú zhōngshēng yí huòyóu yù
有耳、鼻、舌、身、意处，可于中生疑惑犹豫；
bú jiànyǒu sè chù yì bú jiànyǒushēng xiāng wèi chù fǎ chù
不见有色处，亦不见有声、香、味、触、法处，
kě yú zhōngshēng yí huòyóu yù bú jiànyǒuyǎn jiè yì bú jiànyǒu ěr
可于中生疑惑犹豫；不见有眼界，亦不见有耳、
bí shé shēn yì jiè kě yú zhōngshēng yí huòyóu yù bú jiàn
鼻、舌、身、意识界，可于中生疑惑犹豫；不见
yǒu sè jiè yì bú jiànyǒushēng xiāng wèi chù fǎ jiè kě
有色界，亦不见有声、香、味、触、法界，可
yú zhōngshēng yí huòyóu yù bú jiànyǒuyǎn shí jiè yì bú jiànyǒu ěr
于中生疑惑犹豫；不见有眼识界，亦不见有耳、
bí shé shēn yì shí jiè kě yú zhōngshēng yí huòyóu yù bú jiàn
鼻、舌、身、意识界，可于中生疑惑犹豫；不
jiànyǒuyǎnchù yì bú jiànyǒu ěr bí shé shēn yì chù kě
见有眼触，亦不见有耳、鼻、舌、身、意触，可
yú zhōngshēng yí huòyóu yù bú jiànyǒuyǎnchù wéi yuán suǒ shēng zhū
于中生疑惑犹豫；不见有眼触为缘所生诸
shòu yì bú jiànyǒu ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng
受，亦不见有耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhūshòu kě yú zhōngshēng yí huòyóu yù bú jiànyǒu dì jiè yì bú
诸受，可于中生疑惑犹豫；不见有地界，亦不
jiànyǒushuǐ huǒ fēng kōng shí jiè kě yú zhōngshēng yí huòyóu
见有水、火、风、空、识界，可于中生疑惑犹
yù bú jiànyǒu wú míng yì bú jiànyǒuxíng shí míng sè liù chù
豫；不见有无明，亦不见有行、识、名色、六处、
chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ kě yú zhōngshēng
触、受、爱、取、有、生、老死，可于中生
yí huòyóu yù bú jiànyǒu bù shī bō luó mì duō yì bú jiànyǒu jìng jiè
疑惑犹豫；不见有布施波罗蜜多，亦不见有净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō kě yú zhōngshēng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，可于中生
yí huòyóu yù bú jiànyǒu nèi kōng yì bú jiànyǒu wài kōng nèi wài kōng
疑惑犹豫；不见有内空，亦不见有外空、内外空、
kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng kě yú zhōngshēng yí huòyóu
空、自性空、无性自性空，可于中生疑惑犹
yù bú jiànyǒu zhēn rú yì bú jiànyǒu fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
豫；不见有真如，亦不见有法界、法性、不虚妄
xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù
性、不变异性、平等性、离生性、法定、法住、
shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè kě yú zhōngshēng yí huòyóu yù
实际、虚空界、不思議界，可于中生疑惑犹豫；
bú jiànyǒu sì niàn zhù yì bú jiànyǒu sì zhèng duàn sì shén zú wǔ
不见有四念住，亦不见有四正断、四神足、五
gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī kě yú zhōngshēng
根、五力、七等觉支、八圣道支，可于中生
yí huòyóu yù bú jiànyǒu kǔ shèng dì yì bú jiànyǒu jí miè dào
疑惑犹豫；不见有苦圣谛，亦不见有集、灭、道
shèng dì kě yú zhōngshēng yí huòyóu yù bú jiànyǒu sì jìng lù
圣谛，可于中生疑惑犹豫；不见有四静虑，
yì bú jiànyǒu sì wú liàng sì wú sè dìng kě yú zhōngshēng yí huòyóu
亦不见有四无量、四无色定，可于中生疑惑犹

yù bú jiànyǒu bā jiě tuō yì bú jiànyǒu bā shèng chù jiǔ cì dì dìng
豫；不见有八解脱，亦不见有八胜处、九次第定、
shí biàn chù kě yú zhōng shēng yí huò yóu yù bú jiànyǒu wǔ yǎn yì
十遍处，可于中生疑惑犹豫；不见有五眼，亦
bú jiànyǒu liù shén tōng kě yú zhōng shēng yí huò yóu yù bú jiànyǒu sān
不见有六神通，可于中生疑惑犹豫；不见有三
mó dì mén yì bú jiànyǒu tuó luó ní mén kě yú zhōng shēng yí huò yóu
摩地门，亦不见有陀罗尼门，可于中生疑惑犹
yù bú jiànyǒu fó shí lì yì bú jiànyǒu sì wú suǒ wèi sì wú ài
豫；不见有佛十力，亦不见有四无所畏、四无碍
jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ
解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法，
kě yú zhōng shēng yí huò yóu yù bú jiànyǒu yù liú guǒ yì bú jiànyǒu
可于中生疑惑犹豫；不见有预流果，亦不见有
yī lái bù huán ā luó hàn guǒ kě yú zhōng shēng yí huò yóu yù
一来、不还、阿罗汉果，可于中生疑惑犹豫；
bú jiànyǒu dú jué pú tí kě yú zhōng shēng yí huò yóu yù bú jiànyǒu
不见有独觉菩提，可于中生疑惑犹豫；不见有
yī qiè zhì yì bú jiànyǒu dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kě yú zhōng
一切智，亦不见有道相智、一切相智，可于中
shēng yí huò yóu yù bú jiànyǒu yì shēng dì yì bú jiànyǒu shēng wén
生疑惑犹豫；不见有异生地，亦不见有见闻
dì dú jué dì pú sà dì rú lái dì kě yú zhōng shēng yí huò
地、独觉地、菩萨地、如来地，可于中生疑惑
yóu yù bú jiànyǒu ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí kě yú zhōng shēng
犹豫；不见有阿耨多罗三藐三菩提，可于中生
yí huò yóu yù shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng
疑惑犹豫。善现，若成就如是诸行、状、相，
dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
当知是为不退转菩萨摩訶萨。

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi èr shí liù
大般若波罗蜜多经卷第三百二十六

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn bú tuì zhuǎn pǐn dì sì shí jiǔ zhī èr
初分不退转品第四十九之二

fù cì shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，
chéng jiù róu rùn kě ài kě lè shēn yǔ yì yè yú zhū yǒu qíng xīn
成就柔润可爱可乐身、语、意业，于诸有情心
wú guà ài shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng
无罣碍。善现，若成就如是诸行、状、相，
dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
当知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，
héng cháng chéng jiù cí bēi xǐ shě děng qǐ xiāng yǐng shēn yǔ
恒常成就慈、悲、喜、舍等起相应身、语、
yì yè shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
意业。善现，若成就如是诸行、状、相，当
zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，
jué dìng bù yǔ wǔ gài gòng jū suǒ wèi tān yù chēn huì hūn chén shuì
决定不与五盖共居，所谓贪欲、瞋恚、昏沉睡
mián diào jǔ è zuò yí gài shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng
眠、掉举恶作、疑盖。善现，若成就如是诸行、
zhuàng xiàng dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
状、相，当知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，
yī qiè suí mián jiē yǐ cuī fú yī qiè jié fù suí fán nǎo chán jiē yǒng
一切随眠皆已摧伏，一切结缚随烦恼缠，皆永

bù qǐ xiàn bù kě dé shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhūxíng zhuàng
不起现不可得。善现，若成就如是诸行、状、
xiàng dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
相，当知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，
rù chūwǎng lái xīn bù mí miù héng shí ān zhùzhèngniànzhèng zhī jìn
入出往来心不迷谬，恒时安住正念正知，进
zhǐ wēi yí xíngzhù zuò wò jǔ zú xià zú yì fù rú shì zhū suǒ yóu
止威仪、行住坐卧、举足下足亦复如是，诸所游
lǚ bì guān qí dì ān xiáng¹⁵ xì niàn zhí shì ér xíng yùndòng yǔ yán
履必观其地，安详¹⁵系念直视而行，运动语言
cháng wú cù bào shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhūxíng zhuàng
尝无卒暴。善现，若成就如是诸行、状、
xiàng dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
相，当知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，
zhū suǒ shòu yòng wò jù yī fú jiē cháng xiāng jié wú zhū chòu huì yì
诸所受用卧具衣服，皆常香洁无诸臭秽，亦
wú gòu nì jǐ shī dēngchóng xīn yào qīnghuāshēn wú jí bìng shànxiàn
无垢腻虱等虫，心乐清华身无疾病。善现，
ruò chéng jiù rú shì zhūxíng zhuàng xiàng dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn
若成就如是诸行、状、相，当知是为不退转
pú sà mó hē sà
菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，
shēn xīn qīngjìng fēi rú cháng rén shēn zhōng héng wéi bā wàn hù chóng zhī
身心清净，非如常人身中恒为八万户虫之
suǒ qīn shí suǒ yǐ zhě hé shì zhū pú sà shàngēnzēngshàngchūguò shì
所侵食。所以者何？是诸菩萨善根增上出过世
jiān suǒ shòu shēn xíng nèi wài qīngjìng gù wú chóng lèi qīn shí qí shēn
间，所受身形内外清净，故无虫类侵食其身。
rú rú shàngēnjiànjiànzēng yì rú shì rú shì shēn xīn zhuǎnjìng yóu cǐ
如如善根渐渐增益，如是如是身心转净，由此

¹⁵ 大正藏：庠；永乐北藏及龙藏：详

yīn yuán shì zhū pú sà shēn xīn jiān gù yóu ruò jīn gāng bù wéi wéi yuán
因 缘，是 诸 菩 萨 身 心 坚 固 犹 若 金 刚，不 为 违 缘

zhī suǒ qīn nǎo shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng
之 所 侵 恼。善 现，若 成 就 如 是 诸 行、状、相，

dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
当 知 是 为 不 退 转 菩 萨 摩 诃 萨。”

shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn shì pú sà mó hē
时，具 寿 善 现 白 佛 言：“世 尊！是 菩 萨 摩 诃

sà yún hé ér dé shēn xīn qīng jìng
萨 云 何 而 得 身 心 清 净？”

fó yán shàn xiàn shì pú sà mó hē sà rú rú shàn gēn jiàn jiàn
佛 言：“善 现，是 菩 萨 摩 诃 萨 如 如 善 根 渐 渐

zēng zhǎng rú shì rú shì shēn xīn chǎn qū yóu shàn gēn lì suǒ chú qiǎn
增 长，如 是 如 是 身 心 谄 曲，由 善 根 力 所 除 遣

gù qióng wèi lái jì bì jìng bù qǐ yóu cǐ ér dé shēn xīn qīng jìng
故，穷 未 来 际 毕 竟 不 起，由 此 而 得 身 心 清 净。

fù cì shàn xiàn shì pú sà mó hē sà rú rú shàn gēn jiàn jiàn
“复 次，善 现，是 菩 萨 摩 诃 萨 如 如 善 根 渐 渐

zēng zhǎng rú shì rú shì shēn yǔ yì yè yóu shàn gēn lì suǒ mó
增 长，如 是 如 是 身、语、意 业，由 善 根 力 所 磨

yíng gù yuǎn lí yī qiè zhuó huì xié qū yóu cǐ ér dé shēn xīn qīng jìng
莹 故，远 离 一 切 浊 秽 邪 曲，由 此 而 得 身 心 清 净，

shēn xīn jìng gù chāo guò shēng wén jí dú jué dì zhù pú sà wèi jiān gù
身 心 净 故 超 过 声 闻 及 独 觉 地，住 菩 萨 位 坚 固

bú dòng shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng
不 动。善 现，若 成 就 如 是 诸 行、状、相，

dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
当 知 是 为 不 退 转 菩 萨 摩 诃 萨。”

fù cì shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复 次，善 现，若 不 退 转 位 菩 萨 摩 诃 萨，

bú zhòng lì yǎng bù xùn míng yù yú zhū yǐn shí yī fú wò
不 重 利 养，不 徇¹⁶名 誉，于 诸 饮 食、衣 服、卧

jù fáng shè zī cái jiē bù tān rǎn suī shòu shí èr dù duō gōng dé
具、房 舍、资 财 皆 不 贪 染，虽 受 十 二 杜 多 功 德，

ér yú qí zhōng dōu wú suǒ shì shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng
而 于 其 中 都 无 所 恃。善 现，若 成 就 如 是 诸 行、

¹⁶ 大正藏：徇；永乐北藏及龙藏：徇

zhuàng xiàng dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
状、相，当知是为不退转菩萨摩訶萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩訶萨，

cháng xiū bù shī bō luó mì duō qiǎntān zhī xīn bì jìng bù qǐ cháng
常修布施波罗蜜多，悭贪之心毕竟不起；常

xiū jìng jiè bō luó mì duō fàn jiè zhī xīn bì jìng bù qǐ cháng xiū ān
修净戒波罗蜜多，犯戒之心毕竟不起；常修安

rěn bō luó mì duō fèn huì zhī xīn bì jìng bù qǐ cháng xiū jīng jìn bō
忍波罗蜜多，忿恚之心毕竟不起；常修精进波

luó mì duō xiè dài zhī xīn bì jìng bù qǐ cháng xiū jìng lù bō luó mì
罗蜜多，懈怠之心毕竟不起；常修静虑波罗蜜

duō sǎnlùn zhī xīn bì jìng bù qǐ cháng xiū bō rě bō luó mì duō
多，散乱之心毕竟不起；常修般若波罗蜜多，

yú chī zhī xīn bì jìng bù qǐ yóu cǐ jí dù chǎnkúang jiāo yì
愚痴之心毕竟不起。由此嫉妬、谄诳、憍逸、

fù nǎoděng xīn yì yǒng bù qǐ shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng
覆恼等心亦永不起。善现，若成就如是诸行、

zhuàng xiàng dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
状、相，当知是为不退转菩萨摩訶萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩訶萨，

jué huì jiān gù néngshēn wù rù tīngwénzhèng fǎ gōngjìng xìn shòu suí
觉慧坚固能深悟入，听闻正法恭敬信受，随

suǒ tīngwén shì chū shì fǎ jiē néng fāngbiàn huì rù bō rě bō luó mì
所听闻世、出世法，皆能方便会入般若波罗蜜

duōshēnshēn lǐ qù zhū suǒ zào zuò shì jiān shì yè yì yǐ bō rě bō luó
多甚深理趣，诸所造作世间事业，亦以般若波罗

mì duō huì rù fǎ xìng bú jiàn yī shì chū fǎ xìngzhě shè yǒu bù yǔ fǎ
蜜多会入法性，不见一事出法性者，设有不与法

xìngxiāngyìng yì néng fāngbiàn huì rù bō rě bō luó mì duōshēnshēn lǐ
性相应，亦能方便会入般若波罗蜜多甚深理

qù yóu cǐ bú jiàn chū fǎ xìngzhě shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhū
趣，由此不见出法性者。善现，若成就如是诸

xíng zhuàng xiàng dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
行、状、相，当知是为不退转菩萨摩訶萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩訶萨，

shè yǒu è mó xiàn qián huà zuò bā dà dì yù fù yú yī yī dà dì yù
设有恶魔现前化作八大地狱，复于一一大地狱
zhōng huà zuò duō bǎi pú sà duō qiān pú sà duō bǎi qiān pú sà
中，化作多百菩萨、多千菩萨、多百千菩萨、
duō jù zhī pú sà duō bǎi jù zhī pú sà duō qiān jù zhī pú sà duō
多俱胝菩萨、多百俱胝菩萨、多千俱胝菩萨、多
bǎi qiān jù zhī pú sà duō bǎi qiān jù zhī nà yǔ duō pú sà jiē bèi
百千俱胝菩萨、多百千俱胝那庾多菩萨，皆被
měng yàn jiāo chè shāo rán gè shòu xīn suān chǔ dú dà kǔ zuò shì huà yǐ
猛焰交彻烧然，各受辛酸楚毒大苦，作是化已
yǔ bú tuì zhuǎn zhū pú sà yán cǐ zhū pú sà jiē shòu rú lái yīng
语不退转诸菩萨言：‘此诸菩萨皆受如来、应、
zhèng děng jué bú tuì zhuǎn jì gù shēng rú shì dà dì yù zhōng héng
正等觉不退转记，故生如是大地狱中恒
shòu rú sī zhǒng zhǒng jù kǔ rǔ děng pú sà jì shòu rú lái yīng
受如斯种种剧苦，汝等菩萨既受如来、应、
zhèng děng jué bú tuì zhuǎn jì yì dāng duò cǐ dà dì yù zhōng shòu zhū
正等觉不退转记，亦当堕此大地狱中受诸
jù kǔ fó shòu rǔ děng dà dì yù zhōng shòu jí kǔ jì fēi shòu wú
剧苦。佛授汝等大地狱中受极苦记，非授无
shàng zhèng děng pú tí bú tuì zhuǎn jì shì gù rǔ děng yīng sù qì shě
上正等菩提不退转记，是故汝等应速弃舍
dà pú tí xīn kě dé miǎn tuō dà dì yù kǔ shēng yú tiān shàng huò
大菩提心，可得免脱大地狱苦，生于天上或
shēng rén zhōng shòu zhū fù lè fù lè
生人中受诸富乐。’

shàn xiàn ěr shí bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà jiàn wén cǐ
“善现，尔时，不退转菩萨摩诃萨见闻此
shì qí xīn bú dòng yì bù jīng yí dàn zuò shì niàn shòu bú tuì zhuǎn
事，其心不动亦不惊疑，但作是念：‘受不退转
jì pú sà mó hē sà ruò duò dì yù páng shēng guǐ jiè ā sù
记菩萨摩诃萨，若堕地狱、傍生、鬼界、阿素
luò zhōng zhōng wú shì chù hé yǐ gù bú tuì zhuǎn wèi pú sà dìng
洛中终无是处。何以故？不退转位菩萨，定
wú bú shàn yè gù yì wú shàn yè zhāo kǔ guǒ gù rú lái bì wú xū
无不善业故，亦无善业招苦果故，如来必无虚
kuáng yǔ gù zhū fó suǒ shuō jiē wèi lì lè yī qiè yǒu qíng dà cí bēi
诞语故，诸佛所说皆为利乐一切有情，大慈悲

xīn suǒ liú chū gù suǒ jiàn wén zhě dìng shì è mó suǒ zuò suǒ shuō shàn
心所流出故，所见闻者定是恶魔所作所说。’善
xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng zhī shì wéi bú
现，若成就如是诸行、状、相，当知是为不
tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，
shè yǒu è mó zuò shā mén xiàng lái zhì qí suǒ chàng rú shì yán rǔ
设有恶魔作沙门像，来至其所唱如是言：‘汝
xiān suǒ wén yīng xiū bù shī bō luó mì duō jiū jìng yuán mǎn yīng xiū jìng jiè
先所闻应修布施波罗蜜多究竟圆满，应修净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō jiū jìng yuán mǎn dāng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多究竟圆满，当
zhèng wú shàng zhèng děng pú tí rú shì suǒ wén jiē wéi xié shuō yīng jí
证无上正等菩提，如是所闻皆为邪说应疾
qì shě yòu rǔ xiān wén yīng yú guò qù wèi lái xiàn zài yī qiè rú lái yīng
弃舍。又汝先闻应于过去未来现在一切如来、应、
zhèng děng jué jí zhū dì zǐ cóng chū fā xīn nǎi zhì fǎ zhù qí zhōng
正等觉及诸弟子，从初发心乃至法住，其中
suǒ yǒu gōng dé shàn gēn jiē shēng suí xǐ yī qiè hé jí yǔ zhū yǒu qíng
所有功德善根，皆生随喜一切合集，与诸有情
huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí rú shì suǒ wén yì wéi xié shuō yīng
回向无上正等菩提，如是所闻亦为邪说应
jí qì shě ruò rǔ qì shě suǒ wén xié fǎ wǒ dāng jiào rǔ zhēn shí fó
疾弃舍。若汝弃舍所闻邪法，我当教汝真实佛
fǎ lìng rǔ xiū xué sù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí rǔ xiān suǒ wén
法，令汝修学速证无上正等菩提。汝先所闻
fēi zhēn fó yǔ shì wén sòng zhě xū wàng zhuàn jí wǒ zhī suǒ shuō shì
非真佛语，是文颂者虚妄撰集，我之所说是
zhēn fó yǔ shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà wén rú shì yǔ xīn dòng jīng
真佛语。’善现，若菩萨摩诃萨闻如是语心动惊
yí dāng zhī wèi dé zhū fó wéi shòu bú tuì zhuǎn jì bǐ yú wú shàng
疑，当知未得诸佛为受¹⁷不退转记，彼于无上
zhèng děng pú tí yóu wèi jué dìng
正等菩提犹未决定。

¹⁷ 大正藏：授；永乐北藏及龙藏：受

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà wén rú shì yǔ qí xīn bú
“善现，若菩萨摩诃萨闻如是语，其心不

dòng yì bù jīng yí dàn suí wú zuò wú xiàng wú shēng fǎ xìng ér zhù
动亦不惊疑，但随无作、无相、无生法性而住。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà zhū yǒu suǒ zuò bú xìn tā yǔ bù suí tā
善现，是菩萨摩诃萨诸有所作不信他语，不随他

jiào ér xiū bù shī bō luó mì duō bù suí tā jiào ér xiū jìng jiè ān rěn
教而修布施波罗蜜多，不随他教而修净戒、安忍、

jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō bù suí tā jiào ér zhù nèi kōng
精进、静虑、般若波罗蜜多；不随他教而住内空，

bù suí tā jiào ér zhù wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng
不随他教而住外空、内外空、空空、大空、胜

yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn
义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散

kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìng kōng bù suí tā jiào ér zhù zhēn rú bù suí tā jiào ér zhù fǎ jiè
自性空；不随他教而住真如，不随他教而住法界、

fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生

xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè bù
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界；不

suí tā jiào ér xiū sì niàn zhù bù suí tā jiào ér xiū sì zhèng duàn sì
随他教而修四念住，不随他教而修四正断、四

shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī bù
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支；不

suí tā jiào ér zhù kǔ shèng dì bù suí tā jiào ér zhù jí miè dào
随他教而住苦圣谛，不随他教而住集、灭、道

shèng dì bù suí tā jiào ér xiū sì jìng lǜ bù suí tā jiào ér xiū sì wú
圣谛；不随他教而修四静虑，不随他教而修四无

liàng sì wú sè dìng bù suí tā jiào ér xiū bā jiě tuō bù suí tā jiào
量、四无色定；不随他教而修八解脱，不随他教

ér xiū bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù bù suí tā jiào ér
而修八胜处、九次第定、十遍处；不随他教而

xiū kōng jiě tuō mén bù suí tā jiào ér xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
修空解脱门，不随他教而修无相、无愿解脱门；

bù suí tā jiào ér xiū jí xǐ dì bù suí tā jiào ér xiū lí gòu dì fā
不随他教而修极喜地，不随他教而修离垢地、发
guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànrán dì yuǎnxíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、
bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì bù suí tā jiào ér xiū wǔ yǎn
不动地、善慧地、法云地；不随他教而修五眼，
bù suí tā jiào ér xiū liù shéntōng bù suí tā jiào ér xiū sān mó dì mén
不随他教而修六神通；不随他教而修三摩地门，
bù suí tā jiào ér xiū tuó luó ní mén bù suí tā jiào ér xiū fó shí lì
不随他教而修陀罗尼门；不随他教而修佛十力，
bù suí tā jiào ér xiū sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
不随他教而修四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、
dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bù suí tā jiào ér xiū shùn nì
大喜、大舍、十八佛不共法；不随他教而修顺逆
guān shí èr zhī yuán qǐ bù suí tā jiào ér zhī kǔ duàn jí zhèng
观十二支缘起；不随他教而知苦、断集、证
miè xiū dào bù suí tā jiào ér qǐ zhèng yù liú guǒ zhì bù suí tā
灭、修道；不随他教而起证预流果智，不随他
jiào ér qǐ zhèng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ zhì bù suí tā jiào
教而起证一来、不还、阿罗汉果智；不随他教
ér qǐ zhèng dú jué pú tí zhì bù suí tā jiào ér qǐ rù pú sà zhèng xìng
而起证独觉菩提智；不随他教而起入菩萨正性
lí shēng wèi zhì bù suí tā jiào ér yán jìng fó tǔ bù suí tā jiào ér
离生位智；不随他教而严净佛土，不随他教而
chéng shú yǒu qíng bù suí tā jiào ér qǐ pú sà shéntōng bù suí tā jiào
成熟有情；不随他教而起菩萨神通；不随他教
ér xiū yī qiè zhì bù suí tā jiào ér xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
而修一切智，不随他教而修道相智、一切相智；
bù suí tā jiào ér duàn yī qiè fán nǎo xiāng xù xí qì bù suí tā jiào ér
不随他教而断一切烦恼相续习气；不随他教而
xiū wú wàng shī fǎ bù suí tā jiào ér xiū héng zhù shě xìng bù suí tā
修无忘失法，不随他教而修恒住舍性；不随他
jiào ér zì shè shòu yuán mǎn shòu liàng bù suí tā jiào ér zhuàn fǎ lún
教而自摄受圆满寿量；不随他教而转法轮；
bù suí tā jiào ér hù zhèng fǎ bù suí tā jiào ér qù wú shàng zhèng děng
不随他教而护正法；不随他教而趣无上正等
pú tí
菩提。

shànxiàn rú lòu jìn ā luó hànzhūyǒusuǒ zuò bú xìn tā yǔ
“善现，如漏尽阿罗汉诸有所作不信他语，

xiànzhèng fǎ xìng wú huò wú yí yī qiè è mó bù néng qīng dòng rú shì
现证法性无惑无疑，一切恶魔不能倾动。如是

bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà yī qiè shēng wén dú jué wài dào
不退转菩萨摩诃萨，一切声闻、独觉、外道、

zhū è mó děng bù néng pò huài zhé fú qí xīn lìng yú wú shàng zhèng
诸恶魔等，不能破坏折伏其心，令于无上正

děng pú tí ér shēng tuì qū
等菩提而生退屈。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà jué dìng yǐ zhù bú tuì zhuǎn dì
“善现，是菩萨摩诃萨决定已住不退转地，

suǒ yǒu shì yè jiē zì sī wéi fēi dàn xìn tā ér biàn qǐ zuò nǎi zhì rú
所有事业皆自思惟，非但信他而便起作，乃至如

lái yīng zhèng děng jué suǒ yǒu yán jiào shàng bú xìn xíng kuàng xìn shēng
来、应、正等觉所有言教尚不信行，况信声

wén dú jué wài dào è mó děng yǔ ér yǒu suǒ zuò shì zhū pú sà
闻、独觉、外道、恶魔等语而有所作。是诸菩萨

zhū yǒu suǒ wéi dàn xìn tā xíng zhōng wú shì chù hé yǐ gù shànxiàn
诸有所为，但信他行终无是处。何以故？善现，

shì pú sà mó hē sà bú jiàn yǒu fǎ kě xìn xíng zhě suǒ yǐ zhě hé
是菩萨摩诃萨不见有法可信行者。所以者何？

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn sè bú jiàn shòu xiǎng
“善现，是菩萨摩诃萨不见色，不见受、想、

xíng shí kě xìn xíng zhě yì bú jiàn sè zhēn rú bú jiàn shòu xiǎng
行、识可信行者；亦不见色真如，不见受、想、

xíng shí zhēn rú kě xìn xíng zhě
行、识真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn yǎn chù bú jiàn ěr
“善现，是菩萨摩诃萨不见眼处，不见耳、

bí shé shēn yì chù kě xìn xíng zhě yì bú jiàn yǎn chù zhēn rú
鼻、舌、身、意处可信行者；亦不见眼处真如，

bú jiàn ěr bí shé shēn yì chù zhēn rú kě xìn xíng zhě
不见耳、鼻、舌、身、意处真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn sè chù bú jiàn shēng
“善现，是菩萨摩诃萨不见色处，不见声、

xiāng wèi chù fǎ chù kě xìn xíng zhě yì bú jiàn sè chù zhēn rú
香、味、触、法处可信行者；亦不见色处真如，

bú jiànshēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú kě xìn xíngzhě
不见声、香、味、触、法处真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiànyǎn jiè bú jiàn ěr
“善现，是菩萨摩诃萨不见眼界，不见耳、
bí shé shēn yì jiè kě xìn xíngzhě yì bú jiànyǎn jiè zhēn rú
鼻、舌、身、意界可信行者；亦不见眼界真如，

bú jiàn ěr bí shé shēn yì jiè zhēn rú kě xìn xíngzhě
不见耳、鼻、舌、身、意界真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn sè jiè bú jiànshēng
“善现，是菩萨摩诃萨不见色界，不见声、
xiāng wèi chù fǎ jiè kě xìn xíngzhě yì bú jiàn sè jiè zhēn rú
香、味、触、法界可信行者；亦不见色界真如，

bú jiànshēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú kě xìn xíngzhě
不见声、香、味、触、法界真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiànyǎn shí jiè bú jiàn ěr
“善现，是菩萨摩诃萨不见眼识界，不见耳、
bí shé shēn yì shí jiè kě xìn xíngzhě yì bú jiànyǎn shí jiè zhēn
鼻、舌、身、意识界可信行者；亦不见眼识界真

rú bú jiàn ěr bí shé shēn yì shí jiè zhēn rú kě xìn xíngzhě
如，不见耳、鼻、舌、身、意识界真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiànyǎnchù bú jiàn ěr
“善现，是菩萨摩诃萨不见眼触，不见耳、
bí shé shēn yì chù kě xìn xíngzhě yì bú jiànyǎnchùzhēn rú
鼻、舌、身、意触可信行者；亦不见眼触真如，

bú jiàn ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú kě xìn xíngzhě
不见耳、鼻、舌、身、意触真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn yǎnchù wéiyuán suǒ
“善现，是菩萨摩诃萨不见眼触为缘所
shēngzhūshòu bú jiàn ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēng
生诸受，不见耳、鼻、舌、身、意触为缘所生

zhūshòu kě xìn xíngzhě yì bú jiànyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn
诸受可信行者；亦不见眼触为缘所生诸受真
rú bú jiàn ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
如，不见耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受

zhēn rú kě xìn xíngzhě
真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn dì jiè bú jiànshuǐ
“善现，是菩萨摩诃萨不见地界，不见水、

huǒ fēng kōng shí jiè kě xìn xíngzhě yì bú jiàn dì jiè zhēn rú
火、风、空、识界可信行者；亦不见地界真如，
bú jiànshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú kě xìn xíngzhě
不见水、火、风、空、识界真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn wú míng bú jiàn xíng
“善现，是菩萨摩诃萨不见无明，不见行、
shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、
lǎo sǐ kě xìn xíngzhě yì bú jiàn wú míngzhēn rú bú jiàn xíng shí
老死可信行者；亦不见无明真如，不见行、识、
míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死
zhēn rú kě xìn xíngzhě
真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn bù shī bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨不见布施波罗蜜多，
bú jiàn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō kě
不见净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多可
xìn xíngzhě yì bú jiàn bù shī bō luó mì duōzhēn rú bú jiàn jìng jiè
信行者；亦不见布施波罗蜜多真如，不见净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duōzhēn rú kě xìn xíngzhě
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn nèi kōng bú jiàn wài
“善现，是菩萨摩诃萨不见内空，不见外
kōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、
wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、
běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可
dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng kě xìn xíngzhě
得空、无性空、自性空、无性自性空可信行者；
yì bú jiàn nèi kōngzhēn rú bú jiàn wàikōng nèi wàikōng kōngkōng
亦不见内空真如，不见外空、内外空、空空、
dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、
wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、

gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自
xìngkōng wú xìng zì xìngkōngzhēn rú kě xìn xíngzhě
性空、无性自性空真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiànzhēn rú bú jiàn fǎ jiè
“善现，是菩萨摩诃萨不见真如，不见法界、

fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生

xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè kě xìn
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界可信

xìngzhě yì bú jiànzhēn rú zhēn rú bú jiàn fǎ jiè fǎ xìng bù xū
行者；亦不见真如真如，不见法界、法性、不虚

wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng
妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、

fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè zhēn rú kě xìn xíngzhě
法住、实际、虚空界、不思議界真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn sì niànzhù bú jiàn sì
“善现，是菩萨摩诃萨不见四念住，不见四

zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣

dào zhī kě xìn xíngzhě yì bú jiàn sì niànzhùzhēn rú bú jiàn sì zhèng
道支可信行者；亦不见四念住真如，不见四正

duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào
断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道

zhī zhēn rú kě xìn xíngzhě
支真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn kǔ shèng dì bú jiàn
“善现，是菩萨摩诃萨不见苦圣谛，不见

jí miè dào shèng dì kě xìn xíngzhě yì bú jiàn kǔ shèng dì zhēn rú
集、灭、道圣谛可信行者；亦不见苦圣谛真如，

bú jiàn jí miè dào shèng dì zhēn rú kě xìn xíngzhě
不见集、灭、道圣谛真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn sì jìng lǜ bú jiàn sì
“善现，是菩萨摩诃萨不见四静虑，不见四

wú liàng sì wú sè dìng kě xìn xíngzhě yì bú jiàn sì jìng lǜ zhēn rú
无量、四无色定可信行者；亦不见四静虑真如，

bú jiàn sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú kě xìn xíngzhě
不见四无量、四无色定真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn bā jiě tuō bú jiàn bā
“善现，是菩萨摩诃萨不见八解脱，不见八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù kě xìn xíngzhě yì bú jiàn bā
胜处、九次第定、十遍处可信行者；亦不见八

jiě tuōzhēn rú bú jiàn bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhēn
解脱真如，不见八胜处、九次第定、十遍处真

rú kě xìn xíngzhě
如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn kōng jiě tuō mén bú
“善现，是菩萨摩诃萨不见空解脱门，不

jiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén kě xìn xíngzhě yì bú jiàn kōng jiě tuō
见无相、无愿解脱门可信行者；亦不见空解脱

ménzhēn rú bú jiàn wú xiàng wú yuàn jiě tuō ménzhēn rú kě xìn xíngzhě
门真如，不见无相、无愿解脱门真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn wǔ yǎn bú jiàn liù shén
“善现，是菩萨摩诃萨不见五眼，不见六神

tōng kě xìn xíngzhě yì bú jiàn wǔ yǎnzhēn rú bú jiàn liù shéntōngzhēn
通可信行者；亦不见五眼真如，不见六神通真

rú kě xìn xíngzhě
如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn sān mó dì mén bú jiàn
“善现，是菩萨摩诃萨不见三摩地门，不见

tuó luó ní mén kě xìn xíngzhě yì bú jiàn sān mó dì ménzhēn rú bú
陀罗尼门可信行者；亦不见三摩地门真如，不

jiàn tuó luó ní ménzhēn rú kě xìn xíngzhě
见陀罗尼门真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn fó shí lì bú jiàn sì
“善现，是菩萨摩诃萨不见佛十力，不见四

wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ kě xìn xíngzhě yì bú jiàn fó shí lì zhēn rú bú
十八佛不共法可信行者；亦不见佛十力真如，不

jiàn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà
见四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大

shě shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú kě xìn xíngzhě
舍、十八佛不共法真如可信行者。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn yù liú guǒ bú jiàn yī
“善现，是菩萨摩诃萨不见预流果，不见一

lái bù huán ā luó hàn guǒ kě xìn xíng zhě yì bú jiàn yù liú guǒ zhēn
来、不还、阿罗汉果可信行者；亦不见预流果真

rú bú jiàn yī lái bù huán ā luó hàn guǒ zhēn rú kě xìn xíng zhě
如，不见一来、不还、阿罗汉果真如可信行者。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn dú jué pú tí kě xìn
“善现，是菩萨摩诃萨不见独觉菩提可信

xíng zhě yì bú jiàn dú jué pú tí zhēn rú kě xìn xíng zhě
行者，亦不见独觉菩提真如可信行者。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn yī qiè zhì bú jiàn dào
“善现，是菩萨摩诃萨不见一切智，不见道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì kě xìn xíng zhě yì bú jiàn yī qiè zhì zhēn rú
相智、一切相智可信行者；亦不见一切智真如，

bú jiàn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú kě xìn xíng zhě
不见道相智、一切相智真如可信行者。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn yì shēng dì bú jiàn
“善现，是菩萨摩诃萨不见异生地，不见

shēng wén dì dú jué dì pú sà dì rú lái dì kě xìn xíng zhě
声闻地、独觉地、菩萨地、如来地可信行者；

yì bú jiàn yì shēng dì zhēn rú bú jiàn shēng wén dì dú jué dì pú
亦不见异生地真如，不见声闻地、独觉地、菩

sà dì rú lái dì zhēn rú kě xìn xíng zhě
萨地、如来地真如可信行者。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà bú jiàn zhū fó wú shàng zhèng
“善现，是菩萨摩诃萨不见诸佛无上正

děng pú tí kě xìn xíng zhě yì bú jiàn zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí
等菩提可信行者，亦不见诸佛无上正等菩提

zhēn rú kě xìn xíng zhě
真如可信行者。

shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当

zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，

shè yǒu è mó zuò bì chū xiàng lái zhì qí suǒ shuō rú shì yán rǔ děng
设有恶魔作苾刍像，来诣其所说如是言：‘汝等

suǒ xíng shì shēng sǐ fǎ fēi yóu cǐ dé yī qiè zhì zhì rǔ děng jīn yīng
所行是生死法，非由此得一切智智，汝等今应

xiū jìn kǔ dào sù jìn zhòng kǔ zhèng bō niè pán shì shí è
修尽苦道，速尽众苦，证般涅槃。’是时，恶
mó jí wèi pú sà shuō duò shēng sǐ xiāng sì dào fǎ suǒ wèi gǔ xiǎng
魔即为菩萨说堕生死相似道法，所谓骨想、
huò qīng yū xiǎng huò nóng làn xiǎng huò pāng zhàng xiǎng huò chóng
或青瘀¹⁸想、或脓烂想、或膀胱想、或虫
shí xiǎng huò yì chì xiǎng huò cí huò bēi huò xǐ huò shě
食想、或异赤想、或慈、或悲、或喜、或舍、
huò chū jìng lǜ huò nǎi zhì dì sì jìng lǜ huò kōng wú biān chù huò nǎi
或初静虑、或乃至第四静虑、或空无边处、或乃
zhì fēi xiǎng fēi fēi xiǎng chù gào pú sà yán cǐ shì zhēn dào zhēn xíng
至非想想处，告菩萨言：‘此是真道真行，
rǔ yòng cǐ dào cǐ xíng dāng dé yù liú guǒ huò yī lái guǒ huò bù
汝用此道此行，当得预流果、或一来果、或不
huánguǒ huò ā luó hàn guǒ huò dú jué pú tí rǔ yóu cǐ dào yóu cǐ
还果、或阿罗汉果、或独觉菩提。汝由此道由此
xíng gù sù jìn yī qiè shēng lǎo bìng sǐ hé yòng jiǔ shòu shēng sǐ kǔ
行故，速尽一切生老病死，何用久受生死苦
wéi xiàn zài kǔ shēn shàng yīng yàn shě kuàng gèng qiú shòu dāng lái kǔ
为？现在苦身尚应厌舍，况更求受当来苦
shēn yí zì shěn sī shě xiān suǒ xìn
身！宜自审思舍先所信。’

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà wén bǐ yǔ shí qí xīn bú
“善现，是菩萨摩诃萨闻彼语时，其心不
dòng yì bù jīng yí dàn zuò shì niàn jīn cǐ bì chū yì wǒ bù shǎo
动亦不惊疑，但作是念：‘今此苾刍益我不少，
néng wèi wǒ shuō xiāng sì dào fǎ lìng wǒ shí zhī cǐ dào bù néng zhèng yù
能为我说相似道法，令我识知此道不能证预
liú guǒ huò yī lái guǒ huò bù huánguǒ huò ā luó hàn guǒ huò dú
流果、或一来果、或不还果、或阿罗汉果、或独
jué pú tí kuàng dāng néng zhèng zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí
觉菩提，况当能证诸佛无上正等菩提！’
shì pú sà mó hē sà zuò cǐ niàn yǐ shēn shēng huān xǐ fù zuò shì niàn
是菩萨摩诃萨作此念已深生欢喜，复作是念：
jīn cǐ bì chū shèn wéi yì wǒ fāng biàn wèi wǒ shuō zhì ài fǎ lìng
‘今此苾刍甚为益我，方便为我说滞碍法，令

¹⁸ 大正藏：淤；永乐北藏及龙藏：瘀

wǒ liǎo zhī zhì ài fǎ yǐ yú sānshèngdào zì zài xiū xué
我了知滞碍法已，于三乘道自在修学。’

shànxiàn ěr shí è mó zhī shì pú sà shēn xīn huān xǐ
“善现，尔时，恶魔知是菩萨深心欢喜，

fù zuò shì yán shànnán zǐ rǔ yù jiànzhū pú sà mó hē sà cháng shí
复作是言：‘善男子！汝欲见诸菩萨摩诃萨长时

qín xíng wú yì xíng fǒu wèizhū pú sà mó hē sà zhòng jīng rú jìng qié
勤行无益行不？谓诸菩萨摩诃萨众，经如殒伽

shā shù dà jié yǐ wú liàngzhǒngshàngmiào yī fú yǐn shí wò jù
沙数大劫，以无量种上妙衣服、饮食、卧具、

yī yào zī cái huāxiāngděngwù gòngyǎnggōngjìng zūnzhòngzàn
医药、资财、华香等物，供养恭敬、尊重赞

tàn jìng qié shāděngzhū fó shì zūn fù yú jìng qié shāděng fó suǒ xiū
叹殒伽沙等诸佛世尊，复于殒伽沙等佛所，修

xíng bù shī bō luó mì duō xiū xíngjìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
行布施波罗蜜多，修行净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō yì yú jìng qié shāděng fó suǒ xuézhù nèi kōng
般若波罗蜜多；亦于殒伽沙等佛所，学住内空，

xuézhù wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
学住外空、内外空、空空、大空、胜义空、

yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无

biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空；

yì yú jìng qié shāděng fó suǒ xuézhùzhēn rú xuézhù fǎ jiè fǎ xìng
亦于殒伽沙等佛所，学住真如，学住法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì yú jìng qié
定、法住、实际、虚空界、不思議界；亦于殒伽

shāděng fó suǒ xiū sì niànzhù xiū sì zhèngduàn sì shén zú
沙等佛所，修四念住，修四正断、四神足、

wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī yì yú jìng qié
五根、五力、七等觉支、八圣道支；亦于殒伽

shāděng fó suǒ xuézhù kǔ shèng dì xuézhù jí miè dàoshèng dì
沙等佛所，学住苦圣谛，学住集、灭、道圣谛；

yì yú jìng qié shāděng fó suǒ xiū sì jìng lù xiū sì wú liàng sì wú
亦于殒伽沙等佛所，修四静虑，修四无量、四无
sè dìng yì yú jìng qié shāděng fó suǒ xiū bā jiě tuō xiū bā shèng
色定；亦于殒伽沙等佛所，修八解脱，修八胜
chù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì yú jìng qié shāděng fó suǒ
处、九次第定、十遍处；亦于殒伽沙等佛所，
xiū kōng jiě tuō mén xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì yú jìng qié
修空解脱门，修无相、无愿解脱门；亦于殒伽
shāděng fó suǒ xiū jí xǐ dì xiū lí gòu dì fā guāng dì yàn
沙等佛所，修极喜地，修离垢地、发光地、焰
huì dì jí nánshèng dì xiàncián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì
慧地、极难胜地、现前地、远行地、不动地、
shàn huì dì fǎ yún dì yì yú jìng qié shāděng fó suǒ xiū wǔ yǎn
善慧地、法云地；亦于殒伽沙等佛所，修五眼，
xiū liù shéntōng yì yú jìng qié shāděng fó suǒ xiū sān mó dì mén
修六神通；亦于殒伽沙等佛所，修三摩地门，
xiū tuó luó ní mén yì yú jìng qié shāděng fó suǒ xiū fó shí lì xiū
修陀罗尼门；亦于殒伽沙等佛所，修佛十力，修
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ yì yú jìng qié shāděng fó suǒ xiū wú wàng shī
十八佛不共法；亦于殒伽沙等佛所，修无忘失
fǎ xiū héngzhù shěxìng yì yú jìng qié shāděng fó suǒ xiū shùn nì
法，修恒住舍性；亦于殒伽沙等佛所，修顺逆
guān shí èr zhī yuán qǐ yì yú jìng qié shāděng fó suǒ yán jìng fó tǔ
观十二支缘起；亦于殒伽沙等佛所，严净佛土、
chéngshú yǒuqíng yì yú jìng qié shāděng fó suǒ xiū zhū pú sà shū
成熟有情；亦于殒伽沙等佛所，修诸菩萨殊
shèngshéntōng yì yú jìng qié shāděng fó suǒ xiū yuánmǎnshòuliàng
胜神通；亦于殒伽沙等佛所，修圆满寿量，
xué zhuàn fǎ lún hù chí zhèng fǎ yì yú jìng qié shāděng fó suǒ xiū
学转法轮、护持正法；亦于殒伽沙等佛所，修
yī qiè zhì xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
一切智，修道相智、一切相智。

shì zhū pú sà mó hē sà zhòng yì qīn jìn chéng shì rú jìng
“是诸菩萨摩诃萨众，亦亲近承事如殒

qié shā fó yú zhū fó suǒ qǐng wèn pú sà mó hē sà dào wèi zuò shì yán
伽沙佛，于诸佛所请问菩萨摩诃萨道，谓作是言：

yún hé pú sà mó hē sà ān zhù dà shèng yún hé pú sà mó hē sà xiū
云何菩萨摩诃萨安住大乘？云何菩萨摩诃萨修
xíng bù shī bō luó mì duō xiū xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
行布施波罗蜜多，修行净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō yún hé pú sà mó hē sà xué zhù nèi kōng xué
般若波罗蜜多？云何菩萨摩诃萨学住内空，学
zhù wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu
住外空、内外空、空空、大空、胜义空、有
wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn
为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变
yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
异空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng yún
不可得空、无性空、自性空、无性自性空？云
hé pú sà mó hē sà xué zhù zhēn rú xué zhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū
何菩萨摩诃萨学住真如，学住法界、法性、不虚
wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yún hé pú sà mó hē
法住、实际、虚空界、不思議界？云何菩萨摩诃
sà xiū sì niàn zhù xiū sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
萨修四念住，修四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yún hé pú sà mó hē sà xué zhù kǔ
七等觉支、八圣道支？云何菩萨摩诃萨学住苦
shèng dì xué zhù jí miè dào shèng dì yún hé pú sà mó hē sà
圣谛，学住集、灭、道圣谛？云何菩萨摩诃萨
xiū sì jìng lǜ xiū sì wú liàng sì wú sè dìng yún hé pú sà mó hē
修四静虑，修四无量、四无色定？云何菩萨摩诃
sà xiū bā jiě tuō xiū bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
萨修八解脱，修八胜处、九次第定、十遍处？
yún hé pú sà mó hē sà xiū kōng jiě tuō mén xiū wú xiàng wú yuàn jiě
云何菩萨摩诃萨修空解脱门，修无相、无愿解
tuō mén yún hé pú sà mó hē sà xiū jí xǐ dì xiū lí gòu dì fā
脱门？云何菩萨摩诃萨修极喜地，修离垢地、发
guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、
bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yún hé pú sà mó hē sà xiū wǔ
不动地、善慧地、法云地？云何菩萨摩诃萨修五

yǎn xiū liù shéntōng yún hé pú sà mó hē sà xiū sān mó dì mén xiū
眼，修六神通？云何菩萨摩诃萨修三摩地门，修
tuó luó ní mén yún hé pú sà mó hē sà xiū fó shí lì xiū sì wú
陀罗尼门？云何菩萨摩诃萨修佛十力，修四无
suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十
bā fó bú gòng fǎ yún hé pú sà mó hē sà xiū wú wàng shī fǎ xiū
八佛不共法？云何菩萨摩诃萨修无忘失法，修
héng zhù shě xìng yún hé pú sà mó hē sà xiū shùn nì guān shí èr zhī
恒住舍性？云何菩萨摩诃萨修顺逆观十二支
yuán qǐ yún hé pú sà mó hē sà yán jìng fó tǔ chéng shú yǒu qíng
缘起？云何菩萨摩诃萨严净佛土、成熟有情？
yún hé pú sà mó hē sà xiū zhū pú sà shū shèng shéntōng yún hé pú
云何菩萨摩诃萨修诸菩萨殊胜神通？云何菩
sà mó hē sà xiū yuán mǎn shòu liàng yún hé pú sà mó hē sà xué zhuàn
萨摩诃萨修圆满寿量？云何菩萨摩诃萨学转
dà fǎ lún yún hé pú sà mó hē sà hù chí zhèng fǎ lìng dé jiǔ zhù
大法轮？云何菩萨摩诃萨护持正法令得久住？
yún hé pú sà mó hē sà xiū yī qiè zhì xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng
云何菩萨摩诃萨修一切智，修道相智、一切相
zhì
智？

jìng qié shā děng zhū fó shì zūn rú suǒ qǐng wèn cì dì wèi
“‘**殓伽沙等诸佛世尊，如所请问次第为**
shuō shì zhū pú sà mó hē sà zhòng rú fó jiào huì ān zhù xiū xué
说，是诸菩萨摩诃萨众，如佛教诲安住修学，
jīng wú liàng jié chì rán jīng jìn shàng bù néng dé yī qiè zhì zhì kuàng
经无量劫炽然精进，尚不能得一切智智，况
jīn rǔ děng suǒ xiū suǒ xué néng zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
今汝等所修所学，能证无上正等菩提！’

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà suī wén qí yán ér xīn wú yì
“**善现，是菩萨摩诃萨虽闻其言而心无异，**
bù jīng bù kǒng wú yí wú huò bèi fù huān xǐ zuò shì niàn yán jīn cǐ
不惊不恐无疑无惑，倍复欢喜作是念言：‘今此
bì chū duō yì yú wǒ fāng biàn wèi wǒ shuō zhàng dào fǎ lìng wǒ zhī cǐ
苾刍多益于我，方便为我说障道法，令我知此
zhàng dào zhī fǎ jué dìng bù néng zhèng yù liú guǒ huò yī lái guǒ huò
障道之法决定不能证预流果、或一来果、或

bù huánguǒ huò ā luó hàn guǒ huò dú jué pú tí kuàngnéngzhèng
不 还 果、或 阿 罗 汉 果、或 独 觉 菩 提， 况 能 证
dé yī qiè zhì zhì
得 一 切 智 智！’

shànxiàn shí bǐ è mó zhī shì pú sà xīn bú tuì qū wú bù
“ 善 现， 时， 彼 恶 魔 知 是 菩 萨 心 不 退 屈 无 怖

wú yí jí yú shì chù huà zuò wú liàng bì chū xíng xiàng yǔ pú sà yán
无 疑， 即 于 是 处 化 作 无 量 苾 芻 形 像， 语 菩 萨 言：

cǐ zhū bì chū jiē yú guò qù xī qiú wú shàng zhèng děng pú tí jīng
‘ 此 诸 苾 芻 皆 于 过 去 希 求 无 上 正 等 菩 提， 经

wú liàng jié xiū xíng zhǒng zhǒng nán xíng kǔ xíng ér bù néng dé lìng¹⁹ jiē
无 量 劫 修 行 种 种 难 行 苦 行 而 不 能 得， 令¹⁹ 皆

tuì zhù ā luó hàn guǒ zhū lòu yǐ jìn zhì kǔ biān jì yún hé rǔ děng
退 住 阿 罗 汉 果， 诸 漏 已 尽 至 苦 边 际， 云 何 汝 等

néng zhèng wú shàng zhèng děng pú tí shànxiàn shì pú sà mó hē
能 证 无 上 正 等 菩 提？’ 善 现， 是 菩 萨 摩 诃

sà jiàn wén cǐ yǐ jí zuò shì niàn dìng shì è mó huà zuò rú cǐ bì chū
萨 见 闻 此 已 即 作 是 念：‘ 定 是 恶 魔 化 作 如 此 苾 芻

xíng xiàng rǎo luàn wǒ xīn yīn shuō zhì ài xiāng sì dào fǎ bì wú pú sà
形 像 扰 乱 我 心， 因 说 滞 碍 相 似 道 法， 必 无 菩 萨

mó hē sà zhòng xiū xíng bō rě bō luó mì duō zhì yuán mǎn wèi bù dé
摩 诃 萨 众 修 行 般 若 波 罗 蜜 多 至 圆 满 位， 不 得

wú shàng zhèng děng pú tí tuì duò shēng wén huò dú jué dì
无 上 正 等 菩 提， 退 堕 声 闻 或 独 觉 地。’

ěr shí pú sà fù zuò shì niàn ruò pú sà mó hē sà xiū
“ 尔 时， 菩 萨 复 作 是 念：‘ 若 菩 萨 摩 诃 萨 修

xíng bù shī bō luó mì duō xiū xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
行 布 施 波 罗 蜜 多， 修 行 净 戒、 安 忍、 精 进、 静 虑、

bō rě bō luó mì duō zhì yuán mǎn wèi bù dé wú shàng zhèng děng pú tí
般 若 波 罗 蜜 多 至 圆 满 位， 不 得 无 上 正 等 菩 提

bì wú shì chù ruò pú sà mó hē sà xué zhù nèi kōng xué zhù wài kōng
必 无 是 处； 若 菩 萨 摩 诃 萨 学 住 内 空， 学 住 外 空、

nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内 外 空、 空 空、 大 空、 胜 义 空、 有 为 空、 无

wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn
为 空、 毕 竟 空、 无 际 空、 散 空、 无 变 异 空、 本

¹⁹ 大正藏：今；永乐北藏及龙藏：令

xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得

kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng zhì yuánmǎnwèi
空、无性空、自性空、无性自性空至圆满位，

bù dé wú shàngzhèngděng pú tí bì wú shì chù ruò pú sà mó hē sà
不得无上正等菩提必无是处；若菩萨摩诃萨

xuézhùzhēn rú xuézhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn
学住真如，学住法界、法性、不虚妄性、不变

yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、

xū kōng jiè bù sī yì jiè zhì yuánmǎnwèi bù dé wú shàngzhèngděng
虚空界、不思議界至圆满位，不得无上正等

pú tí bì wú shì chù ruò pú sà mó hē sà xiū sì niànzhù xiū sì
菩提必无是处；若菩萨摩诃萨修四念住，修四

zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣

dào zhī zhì yuánmǎnwèi bù dé wú shàngzhèngděng pú tí bì wú shì
道支至圆满位，不得无上正等菩提必无是

chù ruò pú sà mó hē sà xuézhù kǔ shèng dì xuézhù jí miè dào
处；若菩萨摩诃萨学住苦圣谛，学住集、灭、道

shèng dì zhì yuánmǎnwèi bù dé wú shàngzhèngděng pú tí bì wú shì
圣谛至圆满位，不得无上正等菩提必无是

chù ruò pú sà mó hē sà xiū sì jìng lǜ xiū sì wú liàng sì wú sè
处；若菩萨摩诃萨修四静虑，修四无量、四无色

dìng zhì yuánmǎnwèi bù dé wú shàngzhèngděng pú tí bì wú shì chù
定至圆满位，不得无上正等菩提必无是处；

ruò pú sà mó hē sà xiū bā jiě tuō xiū bā shèngchù jiǔ cì dì dìng
若菩萨摩诃萨修八解脱，修八胜处、九次第定、

shí biànchù zhì yuánmǎnwèi bù dé wú shàngzhèngděng pú tí bì wú
十遍处至圆满位，不得无上正等菩提必无

shì chù ruò pú sà mó hē sà xiū kōng jiě tuō mén xiū wú xiàng wú
是处；若菩萨摩诃萨修空解脱门，修无相、无

yuàn jiě tuō mén zhì yuánmǎnwèi bù dé wú shàngzhèngděng pú tí bì
愿解脱门至圆满位，不得无上正等菩提必

wú shì chù ruò pú sà mó hē sà xiū jí xǐ dì xiū lí gòu dì fā
无是处；若菩萨摩诃萨修极喜地，修离垢地、发

guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànrán dì yuǎnxíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、

bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì zhì yuánmǎnwèi bù dé wú shàng
不动地、善慧地、法云地至圆 满位，不得无 上

zhèngděng pú tí bì wú shì chù ruò pú sà mó hē sà xiū wǔ yǎn xiū
正 等菩提必无是处；若菩萨摩诃萨修五眼，修

liù shéntōng zhì yuánmǎnwèi bù dé wú shàngzhèngděng pú tí bì wú
六神通至圆 满位，不得无 上 正 等菩提必无

shì chù ruò pú sà mó hē sà xiū sān mó dì mén xiū tuó luó ní mén zhì
是处；若菩萨摩诃萨修三摩地门，修陀罗尼门至

yuánmǎnwèi bù dé wú shàngzhèngděng pú tí bì wú shì chù ruò pú
圆 满位，不得无 上 正 等菩提必无是处；若菩

sà mó hē sà xiū fó shí lì xiū sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà
萨摩诃萨修佛十力，修四无所畏、四无碍解、大

cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ zhì yuánmǎn
慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共法至圆 满

wèi bù dé wú shàngzhèngděng pú tí bì wú shì chù ruò pú sà mó hē
位，不得无 上 正 等菩提必无是处；若菩萨摩诃

sà xiū wú wàng shī fǎ xiū héngzhù shěxìng zhì yuánmǎnwèi bù dé wú
萨修无忘失法，修恒住舍性至圆 满位，不得无

shàngzhèngděng pú tí bì wú shì chù ruò pú sà mó hē sà xiū shùn nì
上 正 等菩提必无是处；若菩萨摩诃萨修顺逆

guān shí èr zhī yuán qǐ zhì yuánmǎnwèi bù dé wú shàngzhèngděng pú
观十二支缘起至圆 满位，不得无 上 正 等菩

tí bì wú shì chù ruò pú sà mó hē sà yán jìng fó tǔ chéngshú yǒu
提必无是处；若菩萨摩诃萨严净佛土、成熟有

qíng zhì yuánmǎnwèi bù dé wú shàngzhèngděng pú tí bì wú shì chù
情至圆 满位，不得无 上 正 等菩提必无是处；

ruò pú sà mó hē sà xiū zhū pú sà shū shèng shéntōng zhì yuánmǎnwèi
若菩萨摩诃萨修诸菩萨殊胜神通至圆 满位，

bù dé wú shàngzhèngděng pú tí bì wú shì chù ruò pú sà mó hē sà
不得无 上 正 等菩提必无是处；若菩萨摩诃萨

xiū yuánmǎnshòuliàng zhì yuánmǎnwèi bù dé wú shàngzhèngděng pú tí
修圆 满寿量至圆 满位，不得无 上 正 等菩提

bì wú shì chù ruò pú sà mó hē sà xué zhuàn fǎ lún hù chí zhèng fǎ
必无是处；若菩萨摩诃萨学 转 法轮护持 正 法

zhì yuánmǎnwèi bù dé wú shàngzhèngděng pú tí bì wú shì chù ruò
至圆 满位，不得无 上 正 等菩提必无是处；若

pú sà mó hē sà xiū yī qiè zhì xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhì
菩萨摩诃萨修一切智，修道相智、一切相智至

yuánmǎnwèi bù dé wú shàngzhèngděng pú tí bì wú shì chù shàn
圆 满 位， 不 得 无 上 正 等 菩 提 必 无 是 处。’ 善
xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng zhī shì wéi bú
现， 若 成 就 如 是 诸 行、 状、 相， 当 知 是 为 不
tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
退 转 菩 萨 摩 诃 萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“ 复 次， 善 现， 若 不 退 转 位 菩 萨 摩 诃 萨，
cháng xíng bō rě bō luó mì duō héng zuò shì niàn ruò pú sà mó hē
常 行 般 若 波 罗 蜜 多， 恒 作 是 念： ‘ 若 菩 萨 摩 诃
sà rú zhū fó jiào jīng qín xiū xué cháng bù yuǎn lí bù shī jìng jiè
萨 如 诸 佛 教 精 勤 修 学， 常 不 远 离 布 施、 净 戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō suǒ shè miào xíng cháng
安 忍、 精 进、 静 虑、 般 若 波 罗 蜜 多 所 摄 妙 行， 常
bù yuǎn lí bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō
不 远 离 布 施、 净 戒、 安 忍、 精 进、 静 虑、 般 若 波
luó mì duō xiāng yīng zuò yì cháng bù yuǎn lí yī qiè zhì zhì xiāng yīng zuò
罗 蜜 多 相 应 作 意， 常 不 远 离 一 切 智 智 相 应 作
yì cháng yǐ fāng biàn quàn zhū yǒu qíng jīng qín xiū xué bù shī jìng jiè
意， 常 以 方 便 劝 诸 有 情 精 勤 修 学 布 施、 净 戒、
ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō shì pú sà mó hē
安 忍、 精 进、 静 虑、 般 若 波 罗 蜜 多。 是 菩 萨 摩 诃
sà jué dìng bú tuì bù shī bō luó mì duō jué dìng bú tuì jìng jiè ān rěn
萨 决 定 不 退 布 施 波 罗 蜜 多， 决 定 不 退 净 戒、 安 忍、
jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō jué dìng bú tuì nèi kōng jué
精 进、 静 虑、 般 若 波 罗 蜜 多； 决 定 不 退 内 空， 决
dìng bú tuì wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng
定 不 退 外 空、 内 外 空、 空 空、 大 空、 胜 义 空、
yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng wú
有 为 空、 无 为 空、 毕 竟 空、 无 际 空、 散 空、 无
biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ
变 异 空、 本 性 空、 自 相 空、 共 相 空、 一 切 法
kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、 不 可 得 空、 无 性 空、 自 性 空、 无 性 自 性 空；
jué dìng bú tuì zhēn rú jué dìng bú tuì fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng
决 定 不 退 真 如， 决 定 不 退 法 界、 法 性、 不 虚 妄
xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù
性、 不 变 异 性、 平 等 性、 离 生 性、 法 定、 法 住、

shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè jué dìng bú tuì sì niàn zhù jué
实际、虚空界、不思議界；决定不退四念住，决
dìng bú tuì sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng
定不退四正断、四神足、五根、五力、七等
jué zhī bā shèng dào zhī jué dìng bú tuì kǔ shèng dì jué dìng bú tuì
觉支、八圣道支；决定不退苦圣谛，决定不退
jí miè dào shèng dì jué dìng bú tuì sì jìng lǜ jué dìng bú tuì
集、灭、道圣谛；决定不退四静虑，决定不退
sì wú liàng sì wú sè dìng jué dìng bú tuì bā jiě tuō jué dìng bú tuì
四无量、四无色定；决定不退八解脱，决定不退
bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù jué dìng bú tuì kōng jiě tuō
八胜处、九次第定、十遍处；决定不退空解脱
mén jué dìng bú tuì wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén jué dìng bú tuì jí
门，决定不退无相、无愿解脱门；决定不退极
xǐ dì jué dìng bú tuì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí
喜地，决定不退离垢地、发光地、焰慧地、极
nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì
难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧地、
fǎ yún dì jué dìng bú tuì wǔ yǎn jué dìng bú tuì liù shén tōng jué
法云地；决定不退五眼，决定不退六神通；决
dìng bú tuì sān mó dì mén jué dìng bú tuì tuó luó ní mén jué dìng bú
定不退三摩地门，决定不退陀罗尼门；决定不
tuì fó shí lì jué dìng bú tuì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
退佛十力，决定不退四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ jué dìng bú tuì wú
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法；决定不退无
wàng shī fǎ jué dìng bú tuì héng zhù shě xìng jué dìng bú tuì yī qiè zhì
忘失法，决定不退恒住舍性；决定不退一切智，
jué dìng bú tuì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jué dìng bú tuì ā nòu duō
决定不退道相智、一切相智；决定不退阿耨多
luó sān miǎo sān pú tí shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng
罗三藐三菩提。’善现，若成就如是诸行、状、
xiàng dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
相，当知是为不退转菩萨摩訶萨。

fù cì shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩訶萨，

cháng xíng bō rě bō luó mì duō héng zuò shì niàn ruò pú sà mó hē
常行般若波罗蜜多，恒作是念：‘若菩萨摩訶

sà jué zhī mó shì bù suí mó shì jué zhī è yǒu bù suí è yǒu yǔ jué
萨觉知魔事不随魔事，觉知恶友不随恶友语，觉
zhī jìng jiè bù suí jìng jiè zhuǎn shì pú sà mó hē sà jué dìng bú tuì bù
知境界不随境界转。是菩萨摩诃萨决定不退布
shī bō luó mì duō jué dìng bú tuì jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
施波罗蜜多，决定不退净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō jué dìng bú tuì nèi kōng jué dìng bú tuì wài kōng
般若波罗蜜多；决定不退内空，决定不退外空、
nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn
为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng jué dìng bú tuì
空、无性空、自性空、无性自性空；决定不退
zhēn rú jué dìng bú tuì fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bù biàn
真如，决定不退法界、法性、不虚妄性、不变
yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì
异性、平等性、离生性、法定、法住、实际、
xū kōng jiè bù sī yì jiè jué dìng bú tuì sì niàn zhù jué dìng bú
虚空界、不思議界；决定不退四念住，决定不
tuì sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
退四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、
bā shèng dào zhī jué dìng bú tuì kǔ shèng dì jué dìng bú tuì jí miè
八圣道支；决定不退苦圣谛，决定不退集、灭、
dào shèng dì jué dìng bú tuì sì jìng lǜ jué dìng bú tuì sì wú liàng
道圣谛；决定不退四静虑，决定不退四无量、
sì wú sè dìng jué dìng bú tuì bā jiě tuō jué dìng bú tuì bā shèng chù
四无色定；决定不退八解脱，决定不退八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biàn chù jué dìng bú tuì kōng jiě tuō mén jué dìng
九次第定、十遍处；决定不退空解脱门，决定
bú tuì wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén jué dìng bú tuì jí xǐ dì jué
不退无相、无愿解脱门；决定不退极喜地，决
dìng bú tuì lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì
定不退离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、
xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì
现前地、远行地、不动地、善慧地、法云地；

jué dìng bú tuì wǔ yǎn jué dìng bú tuì liù shéntōng jué dìng bú tuì sān
决定不退五眼，决定不退六神通；决定不退三
mó dì mén jué dìng bú tuì tuó luó ní mén jué dìng bú tuì fó shí lì
摩地门，决定不退陀罗尼门；决定不退佛十力，
jué dìng bú tuì sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà
决定不退四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大
xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ jué dìng bú tuì wú wàng shī fǎ
喜、大舍、十八佛不共法；决定不退无忘失法，
jué dìng bú tuì héng zhù shě xìng jué dìng bú tuì yī qiè zhì jué dìng bú
决定不退恒住舍性；决定不退一切智，决定不
tuì dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì jué dìng bú tuì ā nòu duō luó sān miǎo
退道相智、一切相智；决定不退阿耨多罗三藐
sān pú tí shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng
三菩提。’善现，若成就如是诸行、状、相，
dāng zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
当知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不**退转**²⁰位菩萨摩诃萨，
wén zhū rú lái yīng zhèng děng jué suǒ shuō fǎ yào shēn xīn huān xǐ
闻诸如来、应、正等觉所说法要，深心欢喜、
gōng jìng xìn shòu shàn jiě yì qù qí xīn jiān gù yóu ruò jīn gāng bù
恭敬信受、善解义趣，其心坚固犹若金刚，不
kě dòng zhuǎn bù kě yǐn duó cháng qín xiū xué bù shī jìng jiè ān
可动转不可引夺，常勤修学布施、净戒、安
rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì quàn yǒu qíng jīng qín
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，亦劝有情精勤
xiū xué bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó
修学布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗
mì duō shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
蜜多。善现，若成就如是诸行、状、相，当
zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转菩萨摩诃萨。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bō fó yán shì zūn zhū bú tuì zhuǎn
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！诸不退转
wèi pú sà mó hē sà yú hé tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yé
位菩萨摩诃萨，于何退转故名不退转耶？”

²⁰ 大正藏：退；永乐北藏及龙藏：退转

fó yán shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú sè xiǎng tuì zhuǎn
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨于色想退转

gù míng bú tuì zhuǎn yú shòu xiǎng xíng shí xiǎng tuì zhuǎn gù míng
故名不退转，于受、想、行、识想退转故名

bú tuì zhuǎn
不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yǎnchùxiǎng tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于眼处想退转故

míng bú tuì zhuǎn yú ěr bí shé shēn yì chùxiǎng tuì zhuǎn
名不退转，于耳、鼻、舌、身、意处想退转

gù míng bú tuì zhuǎn
故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú sè chùxiǎng tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于色处想退转故

míng bú tuì zhuǎn yú shēng xiāng wèi chù fǎ chùxiǎng tuì zhuǎn
名不退转，于声、香、味、触、法处想退转

gù míng bú tuì zhuǎn
故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yǎn jiè xiǎng tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于眼界想退转故

míng bú tuì zhuǎn yú ěr bí shé shēn yì jiè xiǎng tuì zhuǎn
名不退转，于耳、鼻、舌、身、眼界想退转

gù míng bú tuì zhuǎn
故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú sè jiè xiǎng tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于色界想退转故

míng bú tuì zhuǎn yú shēng xiāng wèi chù fǎ jiè xiǎng tuì zhuǎn
名不退转，于声、香、味、触、法界想退转

gù míng bú tuì zhuǎn
故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yǎn shí jiè xiǎng tuì zhuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨于眼识界想退转

gù míng bú tuì zhuǎn yú ěr bí shé shēn yì shí jiè xiǎng tuì
故名不退转，于耳、鼻、舌、身、意识界想退

zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
转故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yǎnchùxiǎng tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于眼触想退转故

míng bú tuì zhuǎn yú ěr bí shé shēn yì chùxiǎng tuì zhuǎn
名不退转，于耳、鼻、舌、身、意触想退转

gù míng bú tuì zhuǎn
故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yǎnchùwéiyuánsuǒshēng
“善现，是菩萨摩诃萨于眼触为缘所生

zhūshòuxiǎng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú ěr bí shé shēn
诸受想退转故名不退转，于耳、鼻、舌、身、

yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiǎng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
意触为缘所生诸受想退转故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú dì jiè xiǎng tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于地界想退转故

míng bú tuì zhuǎn yú shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè xiǎng tuì zhuǎn
名不退转，于水、火、风、空、识界想退转

gù míng bú tuì zhuǎn
故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú wú míngxiǎng tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于无明想退转故

míng bú tuì zhuǎn yú xíng shí míng sè liù chù chù shòu
名不退转，于行、识、名色、六处、触、受、

ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ xiǎng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
爱、取、有、生、老死想退转故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú tānxiǎng tuì zhuǎn gù míng
“善现，是菩萨摩诃萨于贪想退转故名

bú tuì zhuǎn yú chēnxiǎng chī xiǎng zhū è jiànxiǎng tuì zhuǎn gù
不退转，于瞋想、痴想、诸恶见想退转故

míng bú tuì zhuǎn
名不退转。

大般若波罗蜜多经卷第三百二十六

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi èr shí qī
大般若波罗蜜多经卷第三百二十七

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn bú tuì zhuǎn pǐn dì sì shí jiǔ zhī sān
初分不退转品第四十九之三

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú bù shī bō luó mì duō xiǎng
“善现，是菩萨摩诃萨于布施波罗蜜多想

tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ
退转故名不退转，于净戒、安忍、精进、静虑、

bō rě bō luó mì duō xiǎng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
般若波罗蜜多想退转故名不退转。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú nèi kōng xiǎng tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于内空想退转故

míng bú tuì zhuǎn yú wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng
名不退转，于外空、内外空、空空、大空、

shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng
胜义空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、

sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng
散空、无变异空、本性空、自相空、共相空、

yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng
一切法空、不可得空、无性空、自性空、无性

zì xìng kōng xiǎng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
自性空想退转故名不退转。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú zhēn rú xiǎng tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于真如想退转故

míng bú tuì zhuǎn yú fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì
名不退转，于法界、法性、不虚妄性、不变异

xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū
性、平等性、离生性、法定、法住、实际、虚

kōng jiè bù sī yì jiè xiǎng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
空界、不思議界想退转故名不退转。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú sì niàn zhù xiǎng tuì zhuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨于四念住想退转

gù míng bú tuì zhuǎn yú sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī xiǎng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
故名不退转，于四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支想退转故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú kǔ shèng dì xiǎng tuì zhuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨于苦圣谛想退转

gù míng bú tuì zhuǎn yú jí miè dàoshèng dì xiǎng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
故名不退转，于集、灭、道圣谛想退转故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú sì jìng lǜ xiǎng tuì zhuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨于四静虑想退转

gù míng bú tuì zhuǎn yú sì wú liàng sì wú sè dìngxiǎng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
故名不退转，于四无量、四无色定想退转故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú bā jiě tuō xiǎng tuì zhuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨于八解脱想退转

gù míng bú tuì zhuǎn yú bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù xiǎng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
故名不退转，于八胜处、九次第定、十遍处想退转故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú kōng jiě tuō mén xiǎng tuì zhuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨于空解脱门想退

zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén xiǎng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
转故名不退转，于无相、无愿解脱门想退转故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú jí xǐ dì xiǎng tuì zhuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨于极喜地想退转

gù míng bú tuì zhuǎn yú lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànrán dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì
故名不退转，于离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧地、

fǎ yún dì xiǎng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
法云地想退转故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú wǔ yǎnxiǎng tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于五眼想退转故

míng bú tuì zhuǎn yú liù shéntōngxiǎng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
名不退转，于六神通想退转故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú sān mó dì ménxiǎng tuì
“善现，是菩萨摩诃萨于三摩地门想退

zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú tuó luó ní ménxiǎng tuì zhuǎn gù míng bú
转故名不退转，于陀罗尼门想退转故名不

tuì zhuǎn
退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú fó shí lì xiǎng tuì zhuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨于佛十力想退转

gù míng bú tuì zhuǎn yú sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
故名不退转，于四无所畏、四无碍解、大慈、

dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ xiǎng tuì zhuǎn gù míng
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法想退转故名

bú tuì zhuǎn
不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú wú wàng shī fǎ xiǎng tuì
“善现，是菩萨摩诃萨于无忘失法想退

zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn yú héngzhù²¹ shěxìngxiǎng tuì zhuǎn gù míng
转故名不退转，于恒住²¹舍性想退转故名

bú tuì zhuǎn
不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yù liú guǒxiǎng tuì zhuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨于预流果想退转

gù míng bú tuì zhuǎn yú yī lái bù huán ā luó hàn guǒxiǎng tuì
故名不退转，于一来、不还、阿罗汉果想退

zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
转故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú dú jué pú tí xiǎng tuì
“善现，是菩萨摩诃萨于独觉菩提想退

zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
转故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yī qiè zhì xiǎng tuì zhuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨于一切智想退转

²¹ 大正藏：住；永乐北藏及龙藏：性；校勘：住

gù míng bú tuì zhuǎn yú dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì xiǎng tuì zhuǎn
故名不退转，于道相智、一切相智想退转

gù míng bú tuì zhuǎn
故名不退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú yì shēngxiǎng tuì zhuǎn gù
“善现，是菩萨摩诃萨于异生想退转故

míng bú tuì zhuǎn yú shēngwénxiǎng dú jué xiǎng pú sà xiǎng
名不退转，于声闻想、独觉想、菩萨想、

rú lái xiǎng tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
如来想退转故名不退转。

suǒ yǐ zhě hé shànxiàn shì pú sà mó hē sà yǐ zì xiǎng
“所以者何？善现，是菩萨摩诃萨以自**想**

22 kōngguān yī qiè fǎ yǐ rù pú sà zhèngxìng lí shēng nǎi zhì bú jiàn
空观一切法，已入菩萨正性离生，乃至不见

shǎo fǎ kě dé bù kě dé gù wú suǒ zào zuò wú zào zuò gù bì jìng bù
少法可得，不可得故无所造作，无造作故毕竟不

shēng bì jìng bù shēng gù míng wú shēng fǎ rěn yóu dé rú shì wú shēng
生，毕竟不生故名无生法忍，由得如是无生

fǎ rěn gù míng bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
法忍故名不退转菩萨摩诃萨。

shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当

zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，

shè yǒu è mó lái dào qí suǒ wèi nǎo huài gù yǔ pú sà yán wú shàng
设有恶魔来到其所，为恼坏故语菩萨言：‘无上

pú tí yǔ xū kōngděng zì xìng zì xiàng jiē bì jìng kōng dōu wú suǒ yǒu
菩提与虚空等，自性、自相皆毕竟空都无所有，

zhū fǎ zì xìng zì xiàng yì rán yǔ xū kōngděng zì xìng zì xiàng
诸法自性、自相亦然，与虚空等，自性、自相

bì jìng kōng zhōng wú yǒu yī fǎ kě míng néng zhèng wú yǒu yī fǎ kě
毕竟空中无有一法可名能证，无有一法可

míng suǒ zhèng zhèng chù zhèng shí jí yóu cǐ zhèng yì bù kě dé jì
名所证，证处、证时及由此证亦不可得。既

22 大正藏：相；永乐北藏及龙藏：想

yī qiè fǎ xìng xiàng jiē kōng yǔ xū kōngděng rǔ děngyún hé tángshòu
一切法性、相皆空与虚空等，汝等云何唐受
qín kǔ qiú zhèng wú shàngzhèngděng pú tí rǔ xiānsuǒ wénzhū pú sà
勤苦求证无上正等菩提？汝先所闻诸菩萨
zhòngyīngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí jiē shì móshuō fēi zhēn fó yǔ
众应证无上正等菩提，皆是魔说非真佛语，
rǔ děngyīngshě dà pú tí yuàn wù yú cháng yè tángwèi lì lè yī qiè
汝等应舍大菩提愿，勿于长夜唐为利乐一切
yǒuqíng zì shòu qín kǔ suī xíngzhǒngzhǒngnánxíng kǔ xíng yù qiú pú tí
有情自受勤苦，虽行种种难行苦行欲求菩提
zhōng bù néng dé
终不能得。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà wén bǐ yǔ shí néngshěnguān
“善现，是菩萨摩诃萨闻彼语时能审观
chá cǐ è mó shì yù tuì huài wǒ suǒ fā wú shàngzhèngděng jué xīn
察：‘此恶魔事，欲退坏我所发无上正等觉心，
wǒ jīn bù yīng xìn shòu bǐ shuō suī yī qiè fǎ yǔ xū kōngděng zì xìng
我今不应信受彼说。虽一切法与虚空等，自性、
zì xiàng jiē bì jìng kōng ér zhū yǒuqíng shēng sǐ cháng yè bù zhī
自相皆毕竟空，而诸有情生死长夜，不知、
bú jiàn bù jiě bù jué diāndǎofàng yì shòuzhū jù kǔ wǒ dāng
不见、不解、不觉，颠倒放逸受诸剧苦，我当
huàn yǐ xìngxiàng jiē kōng rú tài²³ xū kōng dà gōng dé kǎi sù qù wú
擐以性相皆空如太²³虚空大功德铠，速趣无
shàngzhèngděng pú tí wèi zhū yǒuqíng rú yīngshuō fǎ lìng qí jiě tuō
上正等菩提，为诸有情如应说法，令其解脱
shēng sǐ dà kǔ dé yù liú guǒ dé yī lái guǒ dé bù huánguǒ
生死大苦，得预流果、得一来果、得不还果、
dé ā luó hàn guǒ dé dú jué pú tí huò dé wú shàngzhèngděng pú
得阿罗汉果、得独觉菩提，或得无上正等菩
tí
提。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn yǐ wén cǐ fǎ
“善现，是菩萨摩诃萨从初发心已闻此法，
qí xīn jiān gù bú dòng bù zhuǎn yī cǐ jiān gù bú dòng zhuǎn xīn héng
其心坚固不动不转，依此坚固不动转心，恒

²³ 大正藏：大；永乐北藏及龙藏：太

zhèng xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō
正 修行布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若波
luó mì duō yóu cǐ liù zhǒng suí fēn chéng jiù yǐ rù pú sà zhèng xìng
罗蜜多。由此六种随分成就，已入菩萨正性
lí shēng fù zhèng xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng
离生，复正修行布施、净戒、安忍、精进、静
lù bō rě bō luó mì duō yóu cǐ dé rù bú tuì zhuǎn wèi shì gù
虑、般若波罗蜜多，由此得入不退转位。是故
è mó suī shè zhǒng zhǒng jiǎo zhà fāng biàn ér bù néng tuì pú sà suǒ fā
恶魔虽设种种矫诈方便，而不能退菩萨所发
dà pú tí xīn
大菩提心。

shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当
zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转菩萨摩诃萨。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn shì pú sà mó
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！是菩萨摩
hē sà wéi bú tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn wéi tuì zhuǎn gù míng bú
诃萨为不退转故名不退转，为退转故名不
tuì zhuǎn yé
退转耶？”

fó yán shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yǐ bú tuì zhuǎn gù
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨以不退转故
míng bú tuì zhuǎn yì yǐ tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
名不退转，亦以退转故名不退转。”

shì zūn shì pú sà mó hē sà yún hé yǐ bú tuì zhuǎn gù míng
“世尊！是菩萨摩诃萨云何以不退转故名
bú tuì zhuǎn yún hé yì yǐ tuì zhuǎn gù míng bú tuì zhuǎn
不退转？云何亦以退转故名不退转？”

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà chāo guò shēng wén jí dú jué
“善现，是菩萨摩诃萨超过声闻及独觉
dì bú fù tuì duò bǐ èr dì zhōng yóu sī gù shuō bú tuì zhuǎn gù
地，不复退堕彼二地中，由斯故说不退转故
míng bú tuì zhuǎn shì pú sà mó hē sà yuǎn lí shēng wén jí dú jué dì
名不退转；是菩萨摩诃萨远离声闻及独觉地，
yú bǐ èr dì jué dìng tuì shě yóu sī gù shuō yǐ tuì zhuǎn gù míng bú
于彼二地决定退舍，由斯故说以退转故名不

tuì zhuǎn
退转。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，
yù rù chūjìng lǜ jí suí yì néng rù yù rù dì èr dì sān dì sì
欲入初静虑即随意能入，欲入第二、第三、第四
jìng lǜ yì suí yì néng rù yù rù cí wúliàng jí suí yì néng rù yù
静虑亦随意能入；欲入慈无量即随意能入，欲
rù bēi xǐ shě wúliàng yì suí yì néng rù yù rù kōng wú biānchù
入悲、喜、舍无量亦随意能入；欲入空无边处
dìng jí suí yì néng rù yù rù shí wú biānchù wú suǒyǒuchù fēi
定即随意能入，欲入识无边处、无所有处、非
xiǎng fēi fēi xiǎngchù dìng yì suí yì néng rù yù qǐ sì niànzhù jí suí
想非非想处定亦随意能入；欲起四念住即随
yì néng qǐ yù qǐ sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
意能起，欲起四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèngdào zhī yì suí yì néng qǐ yù qǐ chū jiě tuō
七等觉支、八圣道支亦随意能起；欲起初解脱
jí suí yì néng qǐ yù qǐ dì èr jiě tuō nǎi zhì dì bā jiě tuō yì suí
即随意能起，欲起第二解脱乃至第八解脱亦随
yì néng qǐ yù qǐ chūshèngchù jí suí yì néng qǐ yù qǐ dì èr
意能起；欲起初胜处即随意能起，欲起第二
shèngchù nǎi zhì dì bā shèngchù yì suí yì néng qǐ yù rù chūjìng lǜ
胜处乃至第八胜处亦随意能起；欲入初静虑
dìng jí suí yì néng rù yù rù dì èr jìng lǜ dìng nǎi zhì mièshòuxiǎng
定即随意能入，欲入第二静虑定乃至灭受想
dìng yì suí yì néng rù yù qǐ chūbiànchù jí suí yì néng qǐ yù qǐ
定亦随意能入；欲起初遍处即随意能起，欲起
dì èr biànchù nǎi zhì dì shí biànchù yì suí yì néng qǐ yù qǐ kōng jiě
第二遍处乃至第十遍处亦随意能起；欲起空解
tuōmén jí suí yì néng qǐ yù qǐ wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén yì suí
脱门即随意能起，欲起无相、无愿解脱门亦随
yì néng qǐ yù yǐn fā wǔ shéntōng jí suí yì néng yǐn fā
意能起；欲引发五神通即随意能引发。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà suī rù chūjìng lǜ ér bú shòu
“善现，是菩萨摩诃萨虽入初静虑，而不受
chūjìng lǜ guǒ suī rù dì èr dì sān dì sì jìng lǜ ér bú shòu
初静虑果，虽入第二、第三、第四静虑，而不受

dì èr dì sān dì sì jìng lǜ guǒ suī rù cí wú liàng ér bú shòu cí
第二、第三、第四静虑果；虽入慈无量而不受慈
wú liàngguǒ suī rù bēi xǐ shě wú liàng ér bú shòu bēi xǐ
无量果，虽入悲、喜、舍无量而不受悲、喜、
shě wú liàngguǒ suī rù kōng wú biānchù dìng ér bú shòu kōng wú biānchù
舍无量果；虽入空无边处定而不受空无边处
dìngguǒ suī rù shí wú biānchù wú suǒyǒuchù fēi xiǎng fēi fēi xiǎng
定果，虽入识无边处、无所有处、非想非非想
chù dìng ér bú shòu shí wú biānchù wú suǒyǒuchù fēi xiǎng fēi fēi xiǎng
处定而不受识无边处、无所有处、非想非非想
chù dìngguǒ suī qǐ sì niànzhù ér bú shòu sì niànzhùguǒ suī qǐ sì
处定果；虽起四念住而不受四念住果，虽起四
zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣
dào zhī ér bú shòu sì zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī guǒ suī qǐ chū
道支而不受四正断乃至八圣道支果；虽起初
jiě tuō ér bú shòu chū jiě tuō guǒ suī qǐ dì èr jiě tuō nǎi zhì dì bā
解脱而不受初解脱果，虽起第二解脱乃至第八
jiě tuō ér bú shòu dì èr jiě tuō nǎi zhì dì bā jiě tuō guǒ suī qǐ chū
解脱而不受第二解脱乃至第八解脱果；虽起初
shèngchù ér bú shòu chū shèngchùguǒ suī qǐ dì èr shèngchù nǎi zhì dì
胜处而不受初胜处果，虽起第二胜处乃至第
bā shèngchù ér bú shòu dì èr shèngchù nǎi zhì dì bā shèngchùguǒ suī
八胜处而不受第二胜处乃至第八胜处果；虽
rù chū jìng lǜ dìng ér bú shòu chū jìng lǜ dìngguǒ suī rù dì èr jìng lǜ
入初静虑定而不受初静虑定果，虽入第二静虑
dìng nǎi zhì mièshòu xiǎng dìng ér bú shòu dì èr jìng lǜ dìng nǎi zhì mièshòu
定乃至灭受想定而不受第二静虑定乃至灭受
xiǎng dìngguǒ suī qǐ chū biànchù ér bú shòu chū biànchùguǒ suī qǐ dì
想定果；虽起初遍处而不受初遍处果，虽起第
èr biànchù nǎi zhì dì shí biànchù ér bú shòu dì èr biànchù nǎi zhì dì
二遍处乃至第十遍处而不受第二遍处乃至第
shí biànchùguǒ suī qǐ kōng jiě tuō mén ér bú shòu kōng jiě tuō mén guǒ
十遍处果；虽起空解脱门而不受空解脱门果，
suī qǐ wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén ér bú shòu wú xiàng wú yuàn jiě
虽起无相、无愿解脱门而不受无相、无愿解
tuō mén guǒ suī yǐn fā wǔ shéntōng ér bú shòu wǔ shéntōngguǒ
脱门果；虽引发五神通而不受五神通果。

shànxiàn yóu cǐ yīn yuán shì pú sà mó hē sà bù suí jìng
“善现，由此因缘，是菩萨摩诃萨不随静

lù wú liàngděng zhì jí yú gōng dé shì lì ér shēng yì bú zhèng yù
虑、无量等至及余功德势力而生，亦不证预

liú guǒ huò yī lái guǒ huò bù huánguǒ huò ā luó hàn guǒ huò dú
流果、或一来果、或不还果、或阿罗汉果、或独

jué pú tí
觉菩提。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà wèi yù lì lè zhū yǒu qíng gù
“善现，是菩萨摩诃萨为欲利乐诸有情故，

suí yù shè shòu suǒ yīng shòu shēn jí suí suǒ yuàn jiē néng shè shòu
随欲摄受所应受身，即随所愿皆能摄受。

shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当

zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，

chéng jiù wú shàng pú tí zuò yì cháng bù yuǎn lí dà pú tí xīn bú
成就无上菩提作意，常不远离大菩提心，不

guì zhòng sè bú guì zhòng shòu xiǎng xíng shí bú guì zhòng yǎn
贵重色，不贵重受、想、行、识；不贵重眼

chù bú guì zhòng ěr bí shé shēn yì chù bú guì zhòng sè
处，不贵重耳、鼻、舌、身、意处；不贵重色

chù bú guì zhòng shēng xiāng wèi chù fǎ chù bú guì zhòng
处，不贵重声、香、味、触、法处；不贵重

yǎn jiè bú guì zhòng ěr bí shé shēn yì jiè bú guì zhòng
眼界，不贵重耳、鼻、舌、身、意识界；不贵重

sè jiè bú guì zhòng shēng xiāng wèi chù fǎ jiè bú guì zhòng
色界，不贵重声、香、味、触、法界；不贵重

yǎn shí jiè bú guì zhòng ěr bí shé shēn yì shí jiè bú
眼识界，不贵重耳、鼻、舌、身、意识界；不

guì zhòng yǎn chù bú guì zhòng ěr bí shé shēn yì chù bú
贵重眼触，不贵重耳、鼻、舌、身、意触；不

guì zhòng yǎn chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bú guì zhòng ěr bí shé
贵重眼触为缘所生诸受，不贵重耳、鼻、舌、

shēn yì chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bú guì zhòng dì jiè bú guì
身、意触为缘所生诸受；不贵重地界，不贵

zhòngshuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bú guì zhòngyuánxìng yuán
重水、火、风、空、识界；不贵重缘性、缘
qǐ bú guì zhòngzhūxiàng suí hǎo bú guì zhòngyǒu sè wú sè fǎ
起；不贵重诸相、随好；不贵重有色、无色法，
bú guì zhòngyǒujiàn wú jiàn fǎ bú guì zhòngyǒu duì wú duì fǎ
不贵重有见、无见法，不贵重有对、无对法，
bú guì zhòngyǒu lòu wú lòu fǎ bú guì zhòngyǒu wéi wú wéi fǎ
不贵重有漏、无漏法，不贵重有为、无为法，
bú guì zhòng shì jiān chū shì jiān fǎ bú guì zhòng wǒ bú guì zhòng
不贵重世间、出世间法；不贵重我，不贵重
yǒuqíng mìngzhě shēngzhě yǎngzhě shì fū bǔ tè qié luó
有情、命者、生者、养者、士夫、补特伽罗、
yì shēng rú tóng zuòzhě shòuzhě zhī zhě jiànzhě bú guì
意生、儒童、作者、受者、知者、见者；不贵
zhòng tú zhòng bú guì zhòngjuànshǔ bú guì zhòng bù shī bō luó mì duō
重徒众，不贵重眷属；不贵重布施波罗蜜多，
bú guì zhòngjìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō
不贵重净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多；
bú guì zhòng shí shàn yè dào bú guì zhòng sì jìng lǜ bú guì zhòng sì
不贵重十善业道；不贵重四静虑，不贵重四
wú liàng sì wú sè dìng bú guì zhòng wǔ shéntōng bú guì zhòng sì
无量、四无色定；不贵重五神通；不贵重四
niànzhù bú guì zhòng sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
念住，不贵重四正断、四神足、五根、五力、
qī děngjué zhī bā shèngdào zhī bú guì zhòng bā jiě tuō bú guì zhòng
七等觉支、八圣道支；不贵重八解脱，不贵重
bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù bú guì zhòngkōng jiě tuō
八胜处、九次第定、十遍处；不贵重空解脱
mén bú guì zhòng wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén bú guì zhòng kǔ shèng
门，不贵重无相、无愿解脱门；不贵重苦圣
dì bú guì zhòng jí miè dào shèng dì bú guì zhòng nèi kōng
谛，不贵重集、灭、道圣谛；不贵重内空，
bú guì zhòngwàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng
不贵重外空、内外空、空空、大空、胜义空、
yǒuwéikōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú
有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无
biàn yì kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ
变异空、本性空、自相空、共相空、一切法

kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
空、不可得空、无性空、自性空、无性自性空；
bú guì zhòng zhēn rú bú guì zhòng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
不贵重真如，不贵重法界、法性、不虚妄性、
bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè bú guì zhòng jí xǐ dì bú guì
际、虚空界、不思議界；不贵重极喜地，不贵
zhòng lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn
重离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现
qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì bú
前地、远行地、不动地、善慧地、法云地；不
guì zhòng wǔ yǎn bú guì zhòng liù shéntōng bú guì zhòng fó shí lì
贵重五眼，不贵重六神通；不贵重佛十力，
bú guì zhòng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
不贵重四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ bú guì zhòng wú wàng shī fǎ bú guì
大舍、十八佛不共法；不贵重无忘失法，不贵
zhòng héng zhù shě xìng bú guì zhòng shēng wén bú guì zhòng dú jué
重恒住舍性；不贵重声闻，不贵重独觉，
bú guì zhòng pú sà bú guì zhòng rú lái bú guì zhòng yù liú guǒ
不贵重菩萨，不贵重如来；不贵重预流果，
bú guì zhòng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ bú guì zhòng dú jué pú
不贵重一来、不还、阿罗汉果；不贵重独觉菩
tí bú guì zhòng yī qiè zhì bú guì zhòng dào xiàng zhì yī qiè xiàng
提；不贵重一切智，不贵重道相智、一切相
zhì bú guì zhòng ā nòu duō luó sān miǎo sān pú tí bú guì zhòng yán jìng
智；不贵重阿耨多罗三藐三菩提；不贵重严净
fó tǔ bú guì zhòng chéng shú yǒu qíng bú guì zhòng duō jiàn zhū fó
佛土，不贵重成熟有情；不贵重多见诸佛；
bú guì zhòng zhòng zhū shàn gēn hé yǐ gù
不贵重种诸善根。何以故？

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ yǔ xū kōng děng
“善现，是菩萨摩诃萨达一切法与虚空等，

zì xìng zì xiàng jiē bì jìng kōng dōu wú suǒ yǒu bú jiàn yǒu fǎ kě shēng
自性、自相皆毕竟空都无所有，不见有法可生
guì zhòng néng shēng suǒ shēng shēng shí shēng chù yóu cǐ gù
贵重，能生、所生、生时、生处、由此故

shēng jiē bù kě dé hé yǐ gù shànxiàn shì yī qiè fǎ yǔ xū kōng
生皆不可得。何以故？善现，是一切法与虚空
děng xìng xiàng jiē kōng wú shēng yì gù
等，性、相皆空无生义故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà chéng jiù wú shàng pú tí zuò
“善现，是菩萨摩诃萨成就无上菩提作
yì cháng bù yuǎn lí dà pú tí xīn shēn sì wēi yí wǎng lái rù chū
意，常不远离大菩提心，身四威仪往来入出，
jǔ zú xià zú xīn wú sǎn luàn xíng zhù zuò wò jìn zhǐ wēi yí suǒ zuò shì
举足下足心无散乱，行住坐卧进止威仪，所作事
yè jiē zhù zhèng niàn
业皆住正念。

shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当
zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，
wèi yù ráo yì zhū yǒu qíng gù xiàn chǔ jū jiā fāng biàn shàn qiǎo suī
为欲饶益诸有情故，现处居家，方便善巧，虽
xiàn shè shòu wǔ yù lè jù ér yú qí zhōng bù shēng rǎn zhuó jiē wèi
现摄受五欲乐具，而于其中不生染著，皆为
jì jǐ zhū yǒu qíng gù wèi zhū yǒu qíng xū shí yǔ shí xū yǐn yǔ yǐn
济给诸有情故，谓诸有情须食与食，须饮与饮，
xū yī yǔ yī xū wò jù yǔ wò jù xū yī yào yǔ yī yào xū shì
须衣与衣，须卧具与卧具，须医药与医药，须室
zhái yǔ shì zhái xū zī cái yǔ zī cái suí zhū yǒu qíng suǒ qiú jiē yǔ
宅与室宅，须资财与资财，随诸有情所求皆与，
lìng qí yì yuàn xī jiē mǎn zú
令其意愿悉皆满足。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà zì xíng bù shī bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨自行布施波罗蜜多，
yì quàn tā xíng bù shī bō luó mì duō héng yào chēng yáng xíng bù shī bō
亦劝他行布施波罗蜜多，恒乐称扬行布施波
luó mì duō fǎ huān xǐ zàn tàn xíng bù shī bō luó mì duō zhě zì xíng jìng
罗蜜多法，欢喜赞叹行布施波罗蜜多者；自行净
jiè bō luó mì duō yì quàn tā xíng jìng jiè bō luó mì duō héng yào chēng
戒波罗蜜多，亦劝他行净戒波罗蜜多，恒乐称

yáng xíng jìng jiè bō luó mì duō fǎ huān xǐ zàn tàn xíng jìng jiè bō luó mì
扬行净戒波罗蜜多法，欢喜赞叹行净戒波罗蜜
duō zhě zì xíng ān rěn bō luó mì duō yì quàn tā xíng ān rěn bō luó mì
多者；自行安忍波罗蜜多，亦劝他行安忍波罗蜜
duō héng yào chēng yáng xíng ān rěn bō luó mì duō fǎ huān xǐ zàn tàn
多，恒乐称扬行安忍波罗蜜多法，欢喜赞叹
xíng ān rěn bō luó mì duō zhě zì xíng jīng jìn bō luó mì duō yì quàn tā
行安忍波罗蜜多者；自行精进波罗蜜多，亦劝他
xíng jīng jìn bō luó mì duō héng yào chēng yáng xíng jīng jìn bō luó mì duō
行精进波罗蜜多，恒乐称扬行精进波罗蜜多
fǎ huān xǐ zàn tàn xíng jīng jìn bō luó mì duō zhě zì xíng jìng lǜ bō luó
法，欢喜赞叹行精进波罗蜜多者；自行静虑波
mì duō yì quàn tā xíng jìng lǜ bō luó mì duō héng yào chēng yáng xíng
罗蜜多，亦劝他行静虑波罗蜜多，恒乐称扬行
jìng lǜ bō luó mì duō fǎ huān xǐ zàn tàn xíng jìng lǜ bō luó mì duō zhě
静虑波罗蜜多法，欢喜赞叹行静虑波罗蜜多者；
zì xíng bō rě bō luó mì duō yì quàn tā xíng bō rě bō luó mì duō
自行般若波罗蜜多，亦劝他行般若波罗蜜多，
héng yào chēng yáng xíng bō rě bō luó mì duō fǎ huān xǐ zàn tàn xíng bō
恒乐称扬行般若波罗蜜多法，欢喜赞叹行般
rě bō luó mì duō zhě
若波罗蜜多者。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xiàn chǔ jū jiā yǐ shéntōng
“善现，是菩萨摩訶萨现处居家，以神通
lì huò dà yuàn lì shè shòu zhēn cái mǎn shàn bù zhōu chí yǐ gòng yǎng
力或大愿力摄受珍财满赡部洲，持以供养
fó fǎ sēng bǎo jí shī pín fá zhū yǒu qíng lèi yǐ shéntōng lì
佛、法、僧宝，及施贫乏诸有情类；以神通力
huò dà yuàn lì shè shòu zhēn cái mǎn sì dà zhōu chí yǐ gòng yǎng fó
或大愿力，摄受珍财满四大洲，持以供养佛、
fǎ sēng bǎo jí shī pín fá zhū yǒu qíng lèi yǐ shéntōng lì huò dà
法、僧宝，及施贫乏诸有情类；以神通力或大
yuàn lì shè shòu zhēn cái mǎn xiǎo qiān jiè chí yǐ gòng yǎng fó fǎ
愿力，摄受珍财满小千界，持以供养佛、法、
sēng bǎo jí shī pín fá zhū yǒu qíng lèi yǐ shéntōng lì huò dà yuàn lì
僧宝，及施贫乏诸有情类；以神通力或大愿力，
shè shòu zhēn cái mǎn zhōng qiān jiè chí yǐ gòng yǎng fó fǎ sēng bǎo
摄受珍财满中千界，持以供养佛、法、僧宝，

jí shī pín fá zhūyǒuqíng lèi yǐ shéntōng lì huò dà yuàn lì shèshòu
及施贫乏诸有情类；以神通力或大愿力，摄受
zhēn cái chōngmǎnsānqiān dà qiān shì jiè chí yǐ gòngyǎng fó fǎ
珍财充满三千大千世界，持以供养佛、法、
sēngbǎo jí shī pín fá zhūyǒuqíng lèi
僧宝，及施贫乏诸有情类。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà suī xiànchǔ jū jiā ér cháng xiū
“善现，是菩萨摩诃萨虽现处居家而常修

fàn xíng zhōng bú shòuyòngzhū miào yù jìng suī xiànshèshòuzhǒngzhǒng
梵行，终不受用诸妙欲境，虽现摄受种种
zhēn cái ér yú qí zhōng bù qǐ rǎnzhuó yòu yú shèshòuzhū yù lè jù
珍财，而于其中不起染著；又于摄受诸欲乐具
jí zhēn cái shí zhōng bù bī pò zhūyǒuqíng lèi lìngshēngyōu kǔ
及珍财时，终不逼迫诸有情类令生忧苦。

shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhūxíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当

zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，

yǒu zhí jīn gāngyàochāshénzhǔhéng suí zuǒyòu mì wéishǒu hù chángzuò
有执金刚药叉神主恒随左右密为守护，常作

shì niàn cǐ pú sà mó hē sà bù jiǔ dāngzhèng wú shàng pú tí yuàn
是念：‘此菩萨摩诃萨不久当证无上菩提，愿

wǒ héng suí mì wéishǒu hù nǎi zhì wú shàngzhèngděng pú tí wǔ zhí
我恒随密为守护，乃至无上正等菩提，五执

jīn gāngyàochāshénzhòng yì suí shǒu hù shí wú zànshě shǐ rén fēi rén
金刚药叉神众亦随守护时无暂舍，使人非人

děng jiē bù néngsǔn hài zhūtiān mó fàn jí yú shì jiān yì wú yǒu
等皆不能损害，诸天、魔、梵及余世间亦无有

néng yǐ fǎ pò huàisuǒ fā wú shàngzhèngděngjué xīn yóu cǐ yīn yuán
能以法破坏所发无上正等觉心。’由此因缘，

shì zhū pú sà nǎi zhì wú shàngzhèngděng pú tí shēn yì tài rán héng wú
是诸菩萨乃至无上正等菩提，身意泰然恒无

rǎoluàn
扰乱。

shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhūxíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当

zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转 菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，
shì jiān wǔ gēn cháng wú quējiǎn suǒ wèiyǎngēn ěr gēn bí gēn
世间五根常无缺减，所谓眼根、耳根、鼻根、
shé gēn shēngēn chū shì wǔ gēn yì wú quējiǎn suǒ wèi xìn gēn jīng
舌根、身根；出世五根亦无缺减，所谓信根、精
jìn gēn niàngēn dìng gēn huì gēn
进根、念根、定根、慧根。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà shēn zhī yuán mǎn xiàng hǎo
“善现，是菩萨摩诃萨身支圆满相好
zhuāng yán xīn zhū gōng dé niàn niàn zēng jìn nǎi zhì wú shàng zhèng děng
庄严，心诸功德念念增进，乃至无上正等
pú tí
菩提。

shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当
zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转 菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，
héng wéi shàng shì bù wéi xià shì
恒为上士不为下士。”

shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé shuō cǐ pú
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何说此菩
sà mó hē sà héng wéi shàng shì bù wéi xià shì
萨摩诃萨恒为上士不为下士？”

fó yán shànxiàn shì pú sà mó hē sà yī qiè fán nǎo bú fù
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨一切烦恼不复
xiàn qián chà nà chà nà gōng dé zēng jìn nǎi zhì wú shàng zhèng děng pú
现前，刹那刹那功德增进，乃至无上正等菩
tí yú yī qiè shí xīn wú sǎn luàn gù wǒ shuō cǐ pú sà mó hē sà
提，于一切时心无散乱，故我说此菩萨摩诃萨
héng wéi shàng shì bù wéi xià shì
恒为上士不为下士。

shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当

zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转 菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，
chéng jiù wú shàng pú tí zuò yì cháng bù yuǎn lí dà pú tí xīn wèi
成就无上菩提作意，常不远离大菩提心，为
jìng mìng gù bù xíngzhòu shù yī yào zhàn bǔ zhū xié mìng shì bú wèi
净命故不行呪术、医药、占卜诸邪命事，不为
míng lì zhòuzhū guǐ shén lìng zhù nǚ wèn qí xiōng jí yì bú zhòu jìn
名利呪诸鬼神令著男女问其凶吉，亦不呪禁
nán nǚ dà xiǎo pángshēng guǐ děngxiàn xī yǒu shì yì bù zhānxiàng
男女、大小、傍生鬼等现希有事，亦不占相
shòuliàngchángduǎn cái wèi nán nǚ zhū shàn è shì yì bù xuán jì
寿量长短、财位、男女诸善恶事，亦不悬记
hán rè fēngjiǎn jí xiōng hào è huòluànyǒuqíng yì bú zhòu jìn
寒热、丰俭、吉凶、好恶惑乱有情，亦不呪禁
hé hé tāngyào zuǒdàoliáo jí jié hǎo guì rén shàng bù rǎn xīn guān shì
合和汤药、左道疗疾结好贵人，尚不染心观视
nán nǚ huānxiào yǔ yǔ kuàngyǒu yú shì hé yǐ gù shànxiàn shì
男女欢笑与语，况有余事！何以故？善现，是
pú sà mó hē sà zhī yī qiè fǎ zì xiàng jiē kōng zì xiàngkōngzhōng bú
菩萨摩诃萨知一切法自相皆空，自相空中不
jiàn yǒuxiàng bú jiànxiàng gù yuǎn lí zhǒngzhǒng xié mìng zhòu shù
见有相，不见相故远离种种邪命、呪术、
yī yào zhānxiàng wéi qiú wú shàngzhèngděng pú tí jiū jìng lì lè
医药、占相，唯求无上正等菩提，究竟利乐
zhū yǒuqíng lèi
诸有情类。

shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当
zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转 菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，
yú zhū shì jiānwénzhāng jì yì suī dé shànqiǎo ér bú ài zhuó suǒ
于诸世间文章、伎艺，虽得善巧而不爱著。所
yǐ zhě hé shànxiàn shì pú sà mó hē sà dá yī qiè fǎ jiē bì jìng
以者何？善现，是菩萨摩诃萨达一切法皆毕竟

kōng bì jìng kōng zhōng shì jiān suǒ yǒu wén zhāng jì yì jiē bù kě dé
空，毕竟空中世间所有文章、伎艺皆不可得。

yòu zhū shì jiān wén zhāng jì yì jiē zá huì yǔ xié mìng suǒ shè shì gù
又诸世间文章、伎艺皆杂秽语邪命所摄，是故

pú sà zhī ér bù wéi shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yú zhū shì sù wài
菩萨知而不为。善现，是菩萨摩诃萨于诸世俗外

dào shū lùn suī yì shàn zhī ér bù yào zhuó hé yǐ gù shàn xiàn
道书论，虽亦善知而不乐著。何以故？善现，

shì pú sà mó hē sà liǎo yī qiè fǎ xìng xiàng jiē kōng yú cǐ kōng zhōng
是菩萨摩诃萨了一切法性相皆空，于此空中

yī qiè shū lùn jiē bù kě dé yòu zhū shì sù wài dào shū lùn suǒ shuō lǐ
一切书论皆不可得。又诸世俗外道书论所说理

shì duō yǒu zēng jiǎn yú pú sà dào fēi wéi suí shùn jiē shì xì lùn zá huì
事多有增减，于菩萨道非为随顺，皆是戏论杂秽

yǔ shè shì gù pú sà zhī ér bù yào
语摄，是故菩萨知而不乐。

shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当

zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn zhū bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，诸不退转位菩萨摩诃萨，

fù yǒu suǒ yú zhū xíng zhuàng xiàng wú dāng wèi rǔ fēn bié jiě shuō
复有所余诸行、状、相，吾当为汝分别解说，

rǔ yīng dì tīng jí shàn sī wéi
汝应谛听，极善思惟。”

shàn xiàn qǐng yán wéi rán yuàn shuō wǒ děng jīn zhě zhuān yì
善现请言：“唯然！愿说！我等今者专意

yào wén
乐闻。”

fó yán shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà xíng
佛言：“善现，若不退转位菩萨摩诃萨行

shēn bō rě bō luó mì duō tōng dá zhū fǎ jiē wú suǒ yǒu cháng bù yuǎn
深般若波罗蜜多，通达诸法皆无所有，常不远

lí dà pú tí xīn bú yào guān chá lùn shuō sè yùn bú yào guān chá lùn
离大菩提心，不乐观 察论说色蕴，不乐观 察论

shuō shòu xiǎng xíng shí yùn bú yào guān chá lùn shuō yǎn chù bú
说受、想、行、识蕴；不乐观 察论说眼处，不

yào guān chá lùn shuō ěr bí shé shēn yì chù bú yào guān chá
乐 观 察 论 说 耳、鼻、舌、身、意 处；不 乐 观 察
lùn shuō sè chù bú yào guān chá lùn shuō shēng xiāng wèi chù
论 说 色 处，不 乐 观 察 论 说 声、香、味、触、
fǎ chù bú yào guān chá lùn shuō yǎn jiè bú yào guān chá lùn shuō ěr
法 处；不 乐 观 察 论 说 眼 界，不 乐 观 察 论 说 耳、
bí shé shēn yì jiè bú yào guān chá lùn shuō sè jiè bú yào
鼻、舌、身、意 界；不 乐 观 察 论 说 色 界，不 乐
guān chá lùn shuō shēng xiāng wèi chù fǎ jiè bú yào guān chá
观 察 论 说 声、香、味、触、法 界；不 乐 观 察
lùn shuō yǎn shí jiè bú yào guān chá lùn shuō ěr bí shé shēn
论 说 眼 识 界，不 乐 观 察 论 说 耳、鼻、舌、身、
yì shí jiè bú yào guān chá lùn shuō yǎn chù bú yào guān chá lùn shuō ěr
意 识 界；不 乐 观 察 论 说 眼 触，不 乐 观 察 论 说 耳、
bí shé shēn yì chù bú yào guān chá lùn shuō yǎn chù wéi yuán suǒ
鼻、舌、身、意 触；不 乐 观 察 论 说 眼 触 为 缘 所
shēng zhū shòu bú yào guān chá lùn shuō ěr bí shé shēn yì
生 诸 受，不 乐 观 察 论 说 耳、鼻、舌、身、意
chù wéi yuán suǒ shēng zhū shòu bú yào guān chá lùn shuō dì jiè bú yào
触 为 缘 所 生 诸 受；不 乐 观 察 论 说 地 界，不 乐
guān chá lùn shuō shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè bú yào guān chá lùn
观 察 论 说 水、火、风、空、识 界；不 乐 观 察 论
shuō wú míng bú yào guān chá lùn shuō xíng shí míng sè liù chù
说 无 明，不 乐 观 察 论 说 行、识、名 色、六 处、
chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ hé yǐ gù shàn
触、受、爱、取、有、生、老 死。何 以 故？善
xiàn shì pú sà mó hē sà yú yùn chù jiè yuán xìng yuán qǐ
现，是 菩 萨 摩 诃 萨 于 蕴、处、界、缘 性、缘 起
bì jìng kōng lǐ yǐ shàn sī wéi shàn tōng dá gù
毕 竟 空 理，已 善 思 惟、善 通 达 故。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guān chá lùn shuō wáng
“善 现，是 菩 萨 摩 诃 萨 不 乐 观 察 论 说 王
shì hé yǐ gù shàn xiàn shì pú sà mó hē sà shàn zhù fǎ kōng
事。何 以 故？善 现，是 菩 萨 摩 诃 萨 善 住 法 空，
bú jiàn shǎo fǎ yǒu shèng yǒu liè guì jiàn xiàng gù
不 见 少 法 有 胜 有 劣 贵 贱 相 故。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guān chá lùn shuō zéi shì
“善 现，是 菩 萨 摩 诃 萨 不 乐 观 察 论 说 贼 事。

hé yǐ gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà zhù zì xiàngkōng bú jiàn
何以故？善现，是菩萨摩诃萨住自相空，不见
shǎo fǎ yǒu dé yǒu shī yǔ duóxiàng gù
少法有得有失与夺相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guānchá lùn shuō jūn shì
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说军事。

hé yǐ gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà zhù běnxìngkōng bú jiàn
何以故？善现，是菩萨摩诃萨住本性空，不见
zhū fǎ yǒu duō yǒu shǎo jù sǎnxiàng gù
诸法有多有少聚散相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guānchá lùn shuō dòu
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说斗

zhēng shì hé yǐ gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà shànzhùzhēn
诤²⁴事。何以故？善现，是菩萨摩诃萨善住真
rú bú jiàn shǎo fǎ yǒu qiáng yǒu ruò ài huì xiàng gù
如，不见少法有强有弱爱恚相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guānchá lùn shuō nán nǚ
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说男女。

hé yǐ gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà zhù zhū fǎ kōng bú jiàn
何以故？善现，是菩萨摩诃萨住诸法空，不见
shǎo fǎ yǒu hǎo yǒu chǒu ài zēng xiàng gù
少法有好有丑爱憎相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guānchá lùn shuō jù luò
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说聚落。

hé yǐ gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà zhù fǎ shí xìng bú jiàn shǎo
何以故？善现，是菩萨摩诃萨住法实性，不见少
fǎ yǒu zēng yǒu jiǎn jí sǎnxiàng gù
法有增有减集散相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guānchá lùn shuō chéng
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说城

yì hé yǐ gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà zhù xū kōng jiè bú
邑。何以故？善现，是菩萨摩诃萨住虚空界，不
jiàn zhū fǎ yǒu shèng yǒu fù hǎo è xiàng gù
见诸法有胜有负好恶相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guānchá lùn shuō guó tǔ
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说国土。

²⁴ 大正藏：斗；永乐北藏及龙藏：斗诤

hé yǐ gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù shí jì bú jiàn zhū
何以故？善现，是菩萨摩诃萨安住实际，不见诸
fǎ yǒu shǔ bù shǔ cǐ bǐ xiàng gù
法有属不属此彼相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guān chá lùn shuō zhū
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说诸
xiàng hé yǐ gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù wú xiàng
相。何以故？善现，是菩萨摩诃萨安住无相，
bú jiàn zhū fǎ yǒu zēng yǒu jiǎn chā bié xiàng gù
不见诸法有增有减差别相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guān chá lùn shuō shì wǒ
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说是我、
yǒu qíng mìng zhě shēng zhě yǎng zhě shì fū bǔ tè qié luó
有情、命者、生者、养者、士夫、补特伽罗、
yì shēng rú tóng zuò zhě shòu zhě zhī zhě jiàn zhě hé yǐ
意生、婴童、作者、受者、知者、见者。何以
gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà zhù bì jìng kōng dōu bú jiàn wǒ
故？善现，是菩萨摩诃萨住毕竟空，都不见我
nǎi zhì jiàn zhě ruò yǒu ruò wú chā bié xiàng gù
乃至见者若有若无差别相故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú yào guān chá lùn shuō shì jiān
“善现，是菩萨摩诃萨不乐观 察论说世间
rú shì děng shì dàn yào guān chá lùn shuō bō rě bō luó mì duō hé yǐ
如是等事，但乐观 察论说般若波罗蜜多。何以
gù shànxiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō yuǎn lí zhòng xiàng néng
故？善现，甚深般若波罗蜜多远离众相，能
zhèng wú shàng dà pú tí gù
证无上大菩提故。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng bù yuǎn lí yī qiè zhì
“善现，是菩萨摩诃萨常不远离一切智
zhì xiāng yìng zuò yì xiū xíng bù shī bō luó mì duō lí qiān tān shì xiū
智相应作意，修行布施波罗蜜多离悭贪事，修
xíng jìng jiè bō luó mì duō lí pò jiè shì xiū xíng ān rěn bō luó mì duō
行净戒波罗蜜多离破戒事，修行安忍波罗蜜多
lí fèn zhēng shì xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō lí xiè dài shì xiū xíng
离忿诤事，修行精进波罗蜜多离懈怠事，修行
jìng lǜ bō luó mì duō lí sǎn luàn shì xiū xíng bō rě bō luó mì duō lí
静虑波罗蜜多离散乱事，修行般若波罗蜜多离

yú chī shì
愚痴事。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà suī zhù yī qiè fǎ kōng ér ài
“善现，是菩萨摩诃萨虽住一切法空，而爱
yàozhèng fǎ bú yào fēi fǎ suī zhù bù kě dé kōng ér cháng chēng zàn
乐正法不乐非法，虽住不可得空，而常称赞
bú huài fǎ xìng ráo yì yǒu qíng suī zhù zhēn rú fǎ jiè ér ài shàn yǒu
不坏法性饶益有情，虽住真如、法界而爱善友
bú yào è yǒu yán shàn yǒu zhě wèi zhū rú lái yīng zhèng děng jué
不乐恶友。言善友者，谓诸如来、应、正等觉
jí zhū pú sà mó hē sà zhòng ruò zhū shēng wén dú jué shèng děng
及诸菩萨摩诃萨众。若诸声闻、独觉乘等，
néng shàn jiào huà ān lì yǒu qíng lìng qù wú shàng zhèng děng pú tí yì
能善教化安立有情，令趣无上正等菩提亦
míng shàn yǒu
名善友。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà wèi tīng fǎ gù cháng yào jiàn fó
“善现，是菩萨摩诃萨为听法故常乐见佛，
ruò wén rú lái yīng zhèng děng jué zài yú shì jiè xiàn shuō zhèng fǎ
若闻如来、应、正等觉在余世界现说正法，
jí yǐ yuàn lì wǎng shēng bǐ jiè gōng jìng gòng yǎng tīng shòu zhèng fǎ
即以愿力往生彼界，恭敬供养听受正法。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà ruò zhòu ruò yè cháng bù yuǎn
“善现，是菩萨摩诃萨若昼若夜常不远
lí niàn fó zuò yì cháng bù yuǎn lí wén fǎ zuò yì yóu cǐ yīn yuán
离念佛作意，常不远离闻法作意。由此因缘，
suí zhū guó tǔ yǒu zhū rú lái yīng zhèng děng jué xiàn shuō zhèng fǎ
随诸国土有诸如来、应、正等觉现说正法，
jí chéng yuàn lì wǎng bǐ shòu shēng huò chéng shén tōng ér wǎng tīng fǎ
即乘愿力往彼受生，或乘神通而往听法。
yóu shì yīn yuán cǐ zhū pú sà shēng shēng zhī chù cháng bù lí fó héng
由是因缘，此诸菩萨生生之处常不离佛，恒
wén zhèng fǎ wú jiàn wú duàn
闻正法无间无断。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng wèi lì lè zhū yǒu qíng
“善现，是菩萨摩诃萨常为利乐诸有情
gù suī néng xiàn qǐ jìng lǜ wú sè zhū shēn shēn dìng ér qiǎo fāng biàn
故，虽能现起静虑、无色诸甚深定，而巧方便

qǐ yù jiè xīn jiào zhū yǒu qíng shí shàn yè dào yì suí yuàn lì xiànsēng
起欲界心，教诸有情十善业道，亦随愿力现生

yù jiè yǒu fó guó tǔ
欲界有佛国土。

shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当

zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，

cháng xiū bù shī bō luó mì duō cháng xiū jìng jiè ān rěn jīng jìn
常修布施波罗蜜多，常修净戒、安忍、精进、

jìng lù bō rě bō luó mì duō
静虑、般若波罗蜜多。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà chángzhù nèi kōng chángzhù
“善现，是菩萨摩诃萨常住内空，常住

wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为

kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异

kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、

bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng
不可得空、无性空、自性空、无性自性空。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà chángzhù zhēn rú chángzhù
“善现，是菩萨摩诃萨常住真如，常住

fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、

lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議

jiè
界。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng xiū sì niàn zhù cháng
“善现，是菩萨摩诃萨常修四念住，常

xiū sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī
修四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、

bā shèng dào zhī
八圣道支。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà chángzhù kǔ shèng dì cháng
“善现，是菩萨摩诃萨常 住苦圣谛，常

zhù jí miè dào shèng dì
住集、灭、道圣谛。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng xiū sì jìng lǜ cháng
“善现，是菩萨摩诃萨常 修四静虑，常

xiū sì wú liàng sì wú sè dìng
修四无量、四无色定。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng xiū bā jiě tuō cháng
“善现，是菩萨摩诃萨常 修八解脱，常

xiū bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù
修八胜处、九次第定、十遍处。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng xiū kōng jiě tuō mén
“善现，是菩萨摩诃萨常 修空解脱门，

cháng xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén
常 修无相、无愿解脱门。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng xiū wǔ yǎn cháng xiū
“善现，是菩萨摩诃萨常 修五眼，常 修

liù shéntōng
六神通。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng xiū sān mó dì mén
“善现，是菩萨摩诃萨常 修三摩地门，

cháng xiū tuó luó ní mén
常 修陀罗尼门。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng xiū fó shí lì cháng
“善现，是菩萨摩诃萨常 修佛十力，常

xiū sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà
修四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大

shě shí bā fó bú gòng fǎ
舍、十八佛不共法。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng xiū yī qiè zhì cháng
“善现，是菩萨摩诃萨常 修一切智，常

xiū dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì
修道相智、一切相智。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà cháng yú zì dì bù qǐ yí huò
“善现，是菩萨摩诃萨常 于自地不起疑惑，

bú zuò shì niàn wǒ shì bú tuì zhuǎn wǒ fēi bú tuì zhuǎn hé yǐ
不作是念：‘我是不退转、我非不退转。’何以

gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà bú jiànshǎo fǎ kě yú wú shàng
故？善现，是菩萨摩诃萨不见少法可于无上

zhèngděng pú tí shuōyǒu tuì zhuǎn yì bú jiànshǎo fǎ kě yú wú shàng
正等菩提说有退转，亦不见少法可于无上

zhèngděng pú tí shuō wú tuì zhuǎn
正等菩提说无退转。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú zì dì fǎ wú huò wú yí
“善现，是菩萨摩诃萨于自地法无惑无疑。

hé yǐ gù shànxiàn shì pú sà mó hē sà yú zì dì fǎ yǐ shànliǎo
何以故？善现，是菩萨摩诃萨于自地法已善了

zhī shàntōng dá gù shànxiàn rú yù liú zhě zhù yù liú guǒ yú
知、善通达故。善现，如预流者住预流果，于

zì guǒ fǎ wú huò wú yí yī lái bù huán ā luó hàn dú jué gè
自果法无惑无疑；一来、不还、阿罗汉、独觉各

zhù zì guǒ yú zì guǒ fǎ yì wú huò wú yí shì pú sà mó hē sà yì
住自果，于自果法亦无惑无疑。是菩萨摩诃萨亦

fù rú shì yú zì suǒ zhù bú tuì zhuǎn dì suǒ shè zhū fǎ xiàn zhī xiàn
复如是，于自所住不退转地所摄诸法，现知现

jiàn wú huò wú yí
见无惑无疑。

shànxiàn shì bú tuì zhuǎn dì pú sà mó hē sà zhù cǐ dì
“善现，是不退转地菩萨摩诃萨，住此地

zhōngyánjìng fó tǔ chéngshú yǒuqíng xiū zhū gōng dé yǒu mó shì
中严净佛土、成熟有情、修诸功德，有魔事

qǐ jí néng jué zhī bù suí mó shì shì lì ér zhuǎn shànnéng cuī miè
起即能觉知，不随魔事势力而转，善能摧灭

zhǒngzhǒng mó shì lìng bú zhàng ài suǒ xiū gōng dé shànxiàn pì rú
种种魔事，令不障碍所修功德。善现，譬如

zào zuò wú jiàn yè zhě bǐ wú jiàn xīn héngcháng suí zhú nǎi zhì mìng
造作无间业者，彼无间心恒常随逐，乃至命

zhōng yì bù néng shě hé yǐ gù shànxiàn bǐ néngděng qǐ wú jiàn
终亦不能舍。何以故？善现，彼能等起无间

yè chánzēngshàng shì lì héngcháng suí zhuǎn nǎi zhì mìng jìn yì bù
业缠增上势力恒常随转，乃至命尽亦不

néng fú shèyǒu yú xīn bù néngzhē ài shànxiàn shì bú tuì zhuǎnwèi
能伏，设有余心不能遮碍。善现，是不退转位

pú sà mó hē sà yì fù rú shì ān zhù zì dì qí xīn bú dòng wú suǒ
菩萨摩诃萨亦复如是安住自地，其心不动无所

fēn bié shì jiāntiān rén ā sù luò děng jiē bù néng zhuǎn suǒ yǐ
分别，世间天、人、阿素洛等皆不能转。所以
zhě hé shì pú sà mó hē sà qí xīn jiān gù chāozhū shì jiāntiān rén
者何？是菩萨摩诃萨其心坚固，超诸世间天、人、
mó fàn ā sù luò děng yǐ rù pú sà zhèng xìng lí shēng zhù bú tuì
魔、梵、阿素洛等，已入菩萨正性离生住不退
dì yǐ dé pú sà shū shèng shén tōng chéng shú yǒu qíng yán jìng fó
地，已得菩萨殊胜神通，成熟有情、严净佛
tǔ cóng yī fó guó zhì yī fó guó gòng yǎng gōng jìng zūn zhòng zàn
土，从一佛国至一佛国，供养恭敬、尊重赞
tàn zhū fó shì zūn tīng wén zhèng fǎ yú zhū fó suǒ zhí zhū shàn gēn qǐng
叹诸佛世尊听闻正法，于诸佛所殖²⁵诸善根，请
wèn pú sà suǒ xué fǎ yì
问菩萨所学法义。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù zì dì yǒu mó shì qǐ
“善现，是菩萨摩诃萨安住自地，有魔事起

jí néng jué zhī zhōng bù suí shùn mó shì ér zhuǎn yǐ shàn qiǎo lì jí
即能觉知，终不随顺魔事而转，以善巧力集
zhū mó shì zhì shí jì zhōng fāng biàn chú miè yú zì dì fǎ wú huò wú
诸魔事，置实际中方便除灭，于自地法无惑无
yí hé yǐ gù shàn xiàn shì pú sà mó hē sà zhī yī qiè fǎ jiē rù
疑。何以故？善现，是菩萨摩诃萨知一切法皆入
shí jì tōng dá shí jì fēi yī fēi duō yú shí jì zhōng wú suǒ fēn bié
实际，通达实际非一非多，于实际中无所分别；
yǐ yú shí jì wú huò wú yí yú zì dì fǎ yì wú yóu yù
以于实际无惑无疑，于自地法亦无犹豫。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà shè zhuǎn shòu shēng yì yú
“善现，是菩萨摩诃萨设转受生，亦于

shí jì wú fù tuì zhuǎn qù xiàng shēng wén huò dú jué dì hé yǐ gù
实际无复退转趣向声闻或独觉地。何以故？

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà zhī yī qiè fǎ zì xiàng jiē kōng yú cǐ
善现，是菩萨摩诃萨知一切法自相皆空，于此
kōng zhōng bú jiàn yǒu fǎ ruò shēng ruò miè ruò rǎn ruò jìng
空中不见有法若生若灭、若染若净。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà nǎi zhì zhuǎn shēn yì bù yí
“善现，是菩萨摩诃萨乃至转身，亦不疑

²⁵ 大正藏：植；永乐北藏及龙藏：殖

wǒ dāng dé wú shàngzhèngděng pú tí wéi bù dāng dé hé yǐ gù
我当得无上正等菩提为不当得。何以故？

shànxiàn shì pú sà mó hē sà tōng dá zhū fǎ jiē zì xiàngkōng jí shì
善现，是菩萨摩诃萨通达诸法皆自相空，即是

wú shàngzhèngděng pú tí
无上正等菩提。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù zì dì bù suí tā yuán
“善现，是菩萨摩诃萨安住自地不随他缘，

yú zì dì fǎ wú néng huài zhě suǒ yǐ zhě hé shànxiàn shì pú sà
于自地法无能坏者。所以者何？善现，是菩萨

mó hē sà chéng jiù wú dòng wú tuì zhuǎn zhì yī qiè è yuán bù néng
摩诃萨成就无动无退转智，一切恶缘不能

qīngdòng
倾动。

shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当

zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shànxiàn ruò bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，

shè yǒu è mó zuò fó xíng xiàng lái zhì qí suǒ zuò rú shì yán rǔ jīn
设有恶魔作佛形像来至其所，作如是言：‘汝今

yīng qiú ā luó hàn guǒ yǒng jìn zhū lòu zhèng bō niè pán rǔ wèi kān shòu
应求阿罗汉果，永尽诸漏证般涅槃。汝未堪受

dà pú tí jì yì wèi zhèng dé wú shēng fǎ rěn rǔ jīn wèi yǒu bú tuì
大菩提记，亦未证得无生法忍，汝今未有不退

zhuǎn dì zhū xíng zhuàng xiàng rú lái bù yīng shòu rǔ wú shàng dà
转地诸行、状、相，如来不应授汝无上大

pú tí jì yào yǒu jù zú bú tuì zhuǎn dì zhū xíng zhuàng xiàng
菩提记，要有具足不退转地诸行、状、相，

shì pú sà mó hē sà nǎi kě méng fó shòu yǔ wú shàng dà pú tí jì
是菩萨摩诃萨乃可蒙佛授与无上大菩提记。’

shànxiàn shì bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà wén bǐ yǔ yǐ xīn wú
善现，是不退转位菩萨摩诃萨，闻彼语已心无

biàn yì bù jīng bú bù bú tuì bú mò shànxiàn shì pú sà
变异，不惊、不怖、不退、不没。善现，是菩萨

mó hē sà yīng zì zhèng zhī wǒ yú guò qù zhū rú lái suǒ bì yǐ shòu
摩诃萨应自证知：‘我于过去诸如来所，必已受

dé dà pú tí jì suǒ yǐ zhě hé pú sà chéng jiù rú shì shèng fǎ
得大菩提记。所以者何？菩萨成就如是胜法，
dìng méng zhū fó shòu pú tí jì wǒ yǐ chéng jiù rú shì shèng fǎ yún
定蒙诸佛授菩提记，我已成就如是胜法，云
hé zhū fó bú shòu wǒ jì gù wǒ guò qù yú zhū fó suǒ bì yǐ shòu
何诸佛不授我记？故我过去于诸佛所，必已受
dé dà pú tí jì
得大菩提记。’

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà shè yǒu è mó huò mó shǐ zhě
“善现，是菩萨摩訶萨设有恶魔或魔使者
zuò fó xíng xiàng lái shòu pú sà shēng wén dì jì huò shòu pú sà dú jué
作佛形像，来授菩萨声闻地记，或授菩萨独觉
dì jì wèi pú sà yán duō zāi nán zǐ hé yòng wú shàng zhèng
地记，谓菩萨言：‘咄哉！男子！何用无上正
děng pú tí shēng sǐ lún huí jiǔ shòu dà kǔ yí zì sù zhèng wú yú
等菩提，生死轮回久受大苦，宜自速证无余
niè pán yǒng lí shēng sǐ bì jìng ān lè shàn xiàn shì pú sà mó
涅槃，永离生死毕竟安乐！’善现，是菩萨摩
hē sà wén bǐ yǔ yǐ zuò rú shì niàn cǐ dìng è mó huò mó shǐ zhě
訶萨闻彼语已作如是念：‘此定恶魔或魔使者，
zhà xiàn fó xiàng rǎo luàn wǒ xīn shòu wǒ shēng wén dú jué dì jì lìng
诈现佛像扰乱我心，授我声闻、独觉地记，令
tuì wú shàng zhèng děng pú tí suǒ yǐ zhě hé dìng wú zhū fó jiào zhū
退无上正等菩提。所以者何？定无诸佛教诸
pú sà qù xiàng shēng wén jí dú jué dì qì shě wú shàng zhèng děng pú
菩萨趣向声闻及独觉地，弃舍无上正等菩
tí
提。’

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà shè yǒu è mó huò mó shǐ zhě
“善现，是菩萨摩訶萨设有恶魔或魔使者
zhà xiàn fó xiàng yǔ pú sà yán rǔ suǒ shòu chí dà shèng jīng diǎn fēi
诈现佛像，语菩萨言：‘汝所受持大乘经典非
fó suǒ shuō yì fēi rú lái dì zǐ suǒ shuō shì zhū è mó huò zhū wài dào
佛所说，亦非如来弟子所说，是诸恶魔或诸外道
wèi kuáng huò rǔ zuò rú shì shuō rǔ jīn bù yīng shòu chí dú sòng
为诳惑汝作如是说，汝今不应受持、读诵。’
shàn xiàn shì pú sà mó hē sà wén bǐ yǔ yǐ biàn zuò shì niàn cǐ
善现，是菩萨摩訶萨闻彼语已，便作是念：‘此

dìng è mó huò mó juàn shǔ lìng wǒ yàn shě wú shàng pú tí gù shuō dà
定 恶 魔 或 魔 眷 属 ， 令 我 厌 舍 无 上 菩 提 ， 故 说 大
shèng shēn shēn jīng diǎn fēi fó suǒ shuō yì fēi rú lái dì zǐ suǒ shuō
乘 甚 深 经 典 非 佛 所 说 ， 亦 非 如 来 弟 子 所 说 。
suǒ yǐ zhě hé lí cǐ jīng diǎn néng zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
所 以 者 何 ？ 离 此 经 典 能 证 无 上 正 等 菩 提 ，
bì wú shì chù
必 无 是 处 。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà dāng zhī yǐ zhù bú tuì zhuǎn
“ 善 现 ， 是 菩 萨 摩 诃 萨 当 知 已 住 不 退 转
dì guò qù rú lái yīng zhèng děng jué jiǔ yǐ shòu bǐ dà pú tí jì
地 ， 过 去 如 来 、 应 、 正 等 觉 久 已 授 彼 大 菩 提 记 。
hé yǐ gù shàn xiàn shì pú sà mó hē sà jù zú chéng jiù bú tuì
何 以 故 ？ 善 现 ， 是 菩 萨 摩 诃 萨 具 足 成 就 不 退
zhuǎn dì zhū xíng zhuàng xiàng ruò pú sà mó hē sà chéng jiù rú shì
转 地 诸 行 、 状 、 相 ， 若 菩 萨 摩 诃 萨 成 就 如 是
zhū xíng zhuàng xiàng dāng zhī yǐ shòu dà pú tí jì bì yǐ ān
诸 行 、 状 、 相 ， 当 知 已 受 大 菩 提 记 ， 必 已 安
zhù bú tuì zhuǎn dì
住 不 退 转 地 。

shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
“ 善 现 ， 若 成 就 如 是 诸 行 、 状 、 相 ， 当
zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知 是 为 不 退 转 菩 萨 摩 诃 萨 。

fù cì shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“ 复 次 ， 善 现 ， 若 不 退 转 位 菩 萨 摩 诃 萨 ，
xíng shēn bō rě bō luó mì duō shí hù chí zhèng fǎ bù xī shēn mìng
行 深 般 若 波 罗 蜜 多 时 ， 护 持 正 法 不 惜 身 命 ，
cháng zuò shì niàn wǒ nìng qì shě cái bǎo qīn shǔ jí zì shēn mìng
常 作 是 念 ： ‘ 我 宁 弃 舍 财 宝 、 亲 属 及 自 身 命 ，
zhōng bú qì shě zhū fó zhèng fǎ suǒ yǐ zhě hé cái bǎo qīn shǔ jí
终 不 弃 舍 诸 佛 正 法 。 所 以 者 何 ？ 财 宝 、 亲 属 及
zì shēn mìng shēng shēng héng yǒu shèn wéi yì dé zhū fó zhèng fǎ bǎi
自 身 命 ， 生 生 恒 有 甚 为 易 得 ， 诸 佛 正 法 百
qiān jù zhī nà yǔ duō jié nǎi dé yī yù yù yǐ cháng yè huò dà lì
千 俱 胝 那 庾 多 劫 乃 得 一 遇 ， 遇 已 长 夜 获 大 利
lè 。 ’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà hù zhèng fǎ shí zuò rú shì
“善现，是菩萨摩诃萨护正法时，作如是

niàn wǒ bú wèi hù yī fó èr fó nǎi zhì bǎiqiānzhū fó zhèng fǎ
念：‘我不为护一佛、二佛乃至百千诸佛正法，

pǔ wèi hù chí shí fāngsān shì zhū fó zhèng fǎ lìng bù kuī sǔn
普为护持十方三世诸佛正法令不亏损。’”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn hé děngmíngwéi
时，具寿善现白佛言：“世尊！何等名为

zhū fó zhèng fǎ shì pú sà mó hē sà yún hé hù chí bù xī shēn
诸佛正法？是菩萨摩诃萨云何护持不惜身

mìng
命？”

fó yán shànxiàn yī qiè rú lái yīng zhèngděngjué
佛言：“善现，一切如来、应、正等觉，

wèizhū pú sà suǒshuō fǎ kōng rú shì míngwéizhū fó zhèng fǎ yǒu yú
为诸菩萨所说法空，如是名为诸佛正法。有愚

chī lèi fěi bàng huǐ zī yán cǐ fēi fǎ fēi pí nài yē fēi tiānrén shī
痴类诽谤毁訾，言此非法、非毗奈耶、非天人师

suǒshuōshèngjiào xiū xíng cǐ fǎ bù dé pú tí bú zhèng niè pán jì jìng
所说圣教，修行此法不得菩提，不证涅槃寂静

ān lè
安乐。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà hù chí cǐ fǎ bù xī shēnmìng
“善现，是菩萨摩诃萨护持此法不惜身命，

héngzuò shì niàn rú lái suǒshuō yī qiè fǎ kōng shì zhū yǒuqíngsuǒ guī
恒作是念：‘如来所说一切法空，是诸有情所归

yī chù pú sà xiū xué sù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí bá zhū yǒu
依处，菩萨修学速证无上正等菩提，拔诸有

qíngshēnglǎobìng sǐ yōu bēi kǔ nǎo lìng dé bì jìng ān lè niè pán gù
情生老病死忧悲苦恼，令得毕竟安乐涅槃，故

yīng hù chí bù xī shēnmìng yòuzuò shì niàn wǒ yì duò zài wèi lái
应护持不惜身命。’又作是念：‘我亦堕在未来

fó shù fó yǐ shòu wǒ dà pú tí jì yóu cǐ yīn yuán zhū fó zhèng
佛数，佛已授我大菩提记，由此因缘，诸佛正

fǎ jí shì wǒ fǎ wǒ yīng hù chí bù xī shēnmìng wǒ wèi lái shì dé zuò
法即是我法，我应护持不惜身命，我未来世得作

fó shí yì dāngshuō cǐ zhū fǎ kōng gù shànxiàn shì pú sà mó
佛时，亦当说此诸法空故。’善现，是菩萨摩

hē sà jiàn cǐ yì lì hù chí rú lái suǒ shuō zhèng fǎ bù xī shēn mìng
诃萨见此义利，护持如来所说正法不惜身命。

shàn xiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当

zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转菩萨摩诃萨。

fù cì shàn xiàn ruò bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà
“复次，善现，若不退转位菩萨摩诃萨，

wén zhū rú lái yīng zhèng děng jué suǒ shuō zhèng fǎ wú huò wú yí
闻诸如来、应、正等觉所说正法无惑无疑，

wén yǐ shòu chí zhōng bú wàng shī nǎi zhì wú shàng zhèng děng pú tí
闻已受持终不忘失，乃至无上正等菩提。

suǒ yǐ zhě hé shì zhū pú sà yǐ shàn zhèng dé tuó luó ní gù
所以者何？是诸菩萨已善证得陀罗尼故。”

shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn shì pú sà mó hē
时，具寿善现白佛言：“世尊！是菩萨摩诃

sà yǐ dé hé děng tuó luó ní gù wén zhū rú lái yīng zhèng děng jué
萨已得何等陀罗尼故，闻诸如来、应、正等觉

suǒ shuō qì jīng jiē bú wàng shī wú huò wú yí
所说契经，皆不忘失无惑无疑？”

fó yán shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yǐ dé zì zàng tuó luó
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨已得字藏陀罗

ní hǎi yìn tuó luó ní lián huā zhòng zàng tuó luó ní děng gù wén zhū
尼、海印陀罗尼、莲华众藏陀罗尼等故，闻诸

rú lái yīng zhèng děng jué suǒ shuō qì jīng jiē bú wàng shī wú huò
如来、应、正等觉所说契经，皆不忘失无惑

wú yí
无疑。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn fù bó fó yán shì zūn shì pú sà
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！是菩萨

mó hē sà dàn wén rú lái yīng zhèng děng jué suǒ shuō zhèng fǎ wú huò
摩诃萨但闻如来、应、正等觉所说正法无惑

wú yí wén yǐ shòu chí néng bú wàng shī nǎi zhì wú shàng zhèng děng pú
无疑，闻已受持能不忘失，乃至无上正等菩

tí wèi wén shēng wén dú jué pú sà tiān lóng yào chā
提？为闻声闻、独觉、菩萨、天、龙、药叉、

ā sù luò jiē lù chá jǐn nà luò mò hū luò qié rén fēi rén děng
阿素洛、揭路荼、紧捺洛、莫呼洛伽、人非人等

suǒshuōzhèng fǎ yì néng yú bǐ wú huò wú yí wén yǐ shòu chí zhōng
所说正法，亦能于彼无惑无疑，闻已受持终
bú wàng shī nǎi zhì zhèng dé dà pú tí yé
不忘失，乃至证得大菩提耶？”

fó yán shànxiàn shì pú sà mó hē sà pǔ wén yī qiè yǒuqíng
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨普闻一切有情

zhī lèi suǒyǒuyán yīn wén zì yì lǐ xī néng jiě liǎo wú huò wú yí
之类所有言音文字义理，悉能解了无惑无疑，

qióngwèi lái jì wú yǒuwàng shī suǒ yǐ zhě hé yǐ dé zì zàng tuó
穷未来际无有忘失。所以者何？已得字藏陀

luó ní děng rèn chí suǒshuōlìng bú wàng gù
罗尼等，任持所说令不忘故。

shànxiàn ruò chéng jiù rú shì zhū xíng zhuàng xiàng dāng
“善现，若成就如是诸行、状、相，当

zhī shì wéi bú tuì zhuǎn pú sà mó hē sà
知是为不退转菩萨摩诃萨。”

大般若波罗蜜多经卷第三百二十七

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi èr shí bā
大般若波罗蜜多经卷第三百二十八

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn qiǎo fāng biàn pǐn dì wǔ shí zhī yī
初分巧方便品第五十一

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn shì bú tuì zhuǎn
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！是不退转

wèi pú sà mó hē sà chéng jiù guǎng dà shèng gōng dé jù
位菩萨摩诃萨成就广大胜功德聚。

shì zūn shì bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà chéng jiù wú
“世尊！是不退转位菩萨摩诃萨成就无

liàng shèng gōng dé jù
量胜功德聚。

shì zūn shì bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà chéng jiù wú
“世尊！是不退转位菩萨摩诃萨成就无

biān shèng gōng dé jù
边胜功德聚。

shì zūn shì bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà chéng jiù wú
“世尊！是不退转位菩萨摩诃萨成就无

shù bù kě sī yì shèng gōng dé jù
数不可思议胜功德聚。”

fó yán shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō shì
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。是

bú tuì zhuǎn wèi pú sà mó hē sà chéng jiù guǎng dà wú liàng wú biān
不退转位菩萨摩诃萨成就广大、无量、无边、

bù kě shǔ nán sī yì shèng gōng dé jù suǒ yǐ zhě hé shàn xiàn
不可数、难思议胜功德聚。所以者何？善现，

shì pú sà mó hē sà yǐ dé guǎng dà wú liàng wú biān bù kě shǔ
是菩萨摩诃萨已得广大、无量、无边、不可数、

nán sī yì bú gòng shēng wén jí dú jué zhì shì pú sà mó hē sà zhù cǐ
难思议不共声闻及独觉智，是菩萨摩诃萨住此

zhì zhōng yǐn fā shū shèng sì wú ài jiě yóu cǐ shū shèng sì wú ài jiě
智中，引发殊胜四无碍解。由此殊胜四无碍解，

shì jiāntiān rén ā sù luò děng wú néng wèn nán lìng cǐ pú sà zhì
世间天、人、阿素洛等无能问难，令此菩萨智
huì biàn cái zhì qióng jìn zhě
慧辩才至穷尽者。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn néng rú jìng qié shā jié
具寿善现复白佛言：“世尊！能如殄伽沙劫

shuō bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà zhū xíng zhuàng xiàng yóu cǐ
说不退转位菩萨摩诃萨诸行、状、相，由此

suǒ shuō zhū xíng zhuàng xiàng xiǎn bú tuì zhuǎnwèi pú sà mó hē sà
所说诸行、状、相，显不退转位菩萨摩诃萨

chéng jiù zhǒng zhǒng shū shèng gōng dé wéi yuàn rú lái yīng zhèng
成就种种殊胜功德。惟²⁶愿如来、应、正

děng jué fù wèi pú sà shuō shèn shēn chù lìng zhū pú sà ān zhù qí
等觉，复为菩萨说甚深处，令诸菩萨安住其

zhōng néng xiū bù shī bō luó mì duō lìng sù yuán mǎn néng xiū jìng jiè
中，能修布施波罗蜜多令速圆满，能修净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō lìng sù yuán mǎn néng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多令速圆满；能

zhù nèi kōng lìng sù yuán mǎn néng zhù wài kōng nèi wài kōng kōng kōng
住内空令速圆满，能住外空、内外空、空空、

dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng
大空、胜义空、有为空、无为空、毕竟空、

wú jì kōng sàn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng
无际空、散空、无变异空、本性空、自相空、

gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì
共相空、一切法空、不可得空、无性空、自

xìng kōng wú xìng zì xìng kōng lìng sù yuán mǎn néng zhù zhēn rú lìng sù
性空、无性自性空令速圆满；能住真如令速

yuán mǎn néng zhù fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
圆满，能住法界、法性、不虚妄性、不变异性、

píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、

bù sī yì jiè lìng sù yuán mǎn néng xiū sì niàn zhù lìng sù yuán mǎn
不思議界令速圆满；能修四念住令速圆满，

néng xiū sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué
能修四正断、四神足、五根、五力、七等觉

²⁶ 大正藏：唯；永乐北藏及龙藏：惟

zhī bā shèngdào zhī lìng sù yuánmǎn néngzhù kǔ shèng dì lìng sù yuán
支、八圣道支令速圆满；能住苦圣谛令速圆
mǎn néngzhù jí miè dào shèng dì lìng sù yuánmǎn néng xiū sì
满，能住集、灭、道圣谛令速圆满；能修四
jìng lǜ lìng sù yuánmǎn néng xiū sì wú liàng sì wú sè dìng lìng sù yuán
静虑令速圆满，能修四无量、四无色定令速圆
mǎn néng xiū bā jiě tuō lìng sù yuánmǎn néng xiū bā shèng chù jiǔ
满；能修八解脱令速圆满，能修八胜处、九
cì dì dìng shí biàn chù lìng sù yuánmǎn néng xiū kōng jiě tuō mén lìng
次第定、十遍处令速圆满；能修空解脱门令
sù yuánmǎn néng xiū wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén lìng sù yuánmǎn
速圆满，能修无相、无愿解脱门令速圆满；
néng xiū jí xǐ dì lìng sù yuánmǎn néng xiū lí gòu dì fā guāng dì
能修极喜地令速圆满，能修离垢地、发光地、
yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì
焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不动地、
shàn huì dì fǎ yún dì lìng sù yuánmǎn néng xiū wǔ yǎn lìng sù yuán
善慧地、法云地令速圆满；能修五眼令速圆
mǎn néng xiū liù shén tōng lìng sù yuánmǎn néng xiū sān mó dì mén lìng
满，能修六神通令速圆满；能修三摩地门令
sù yuánmǎn néng xiū tuó luó ní mén lìng sù yuánmǎn néng xiū fó shí
速圆满，能修陀罗尼门令速圆满；能修佛十
lì lìng sù yuánmǎn néng xiū sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
力令速圆满，能修四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ lìng sù yuánmǎn
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法令速圆满；
néng xiū wú wàng shī fǎ lìng sù yuánmǎn néng xiū héng zhù shě xìng lìng sù
能修无忘失法令速圆满，能修恒住舍性令速
yuánmǎn néng xiū yī qiè zhì lìng sù yuánmǎn néng xiū dào xiàng zhì
圆满；能修一切智令速圆满，能修道相智、
yī qiè xiàng zhì lìng sù yuánmǎn
一切相智令速圆满。”

fó yán shàn xiàn shàn zāi shàn zāi rǔ jīn nǎi néng wéi
佛言：“善现，善哉！善哉！汝今乃能为

zhū pú sà wèn shèn shēn chù lìng zhū pú sà ān zhù qí zhōng xiū xíng²⁷
诸菩萨问甚深处，令诸菩萨安住其中，修行²⁷

²⁷ 大正藏：住；永乐北藏及龙藏：行

gōng dé lìng sù yuánmǎn shànxiàn shènsēnchùzhě wèikōng wú
功德令速圆满。善现，甚深处者，谓空、无
xiàng wú yuàn wú zuò wú shēng wú miè jì jìng niè pán
相、无愿、无作、无生、无灭、寂静、涅槃、
zhēn rú fǎ jiè fǎ xìng shí jì rú shì děng fǎ míngshènsēnchù
真如、法界、法性、实际，如是等法名甚深处。
shànxiàn rú shì suǒshuōshènsēnchùmíng jiē xiǎn niè pánwéishènsēn
善现，如是所说甚深处名，皆显涅槃为甚深
chù
处。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn wéidàn niè pánmíng
时，具寿善现白佛言：“世尊！为但涅槃名
shènsēnchù wéizhū yú fǎ yì míngshènsēn
甚深处，为诸余法亦名甚深？”

fó yán shànxiàn yú yī qiè fǎ yì míngshènsēn
佛言：“善现，余一切法亦名甚深。

shànxiàn sè yì míngshènsēn shòu xiǎng xíng shí
“善现，色亦名甚深，受、想、行、识
yì míngshènsēn
亦名甚深。

shànxiàn yǎnchù yì míngshènsēn ěr bí shé shēn
“善现，眼处亦名甚深，耳、鼻、舌、身、
yì chù yì míngshènsēn
意处亦名甚深。

shànxiàn sè chù yì míngshènsēn shēng xiāng wèi
“善现，色处亦名甚深，声、香、味、
chù fǎ chù yì míngshènsēn
触、法处亦名甚深。

shànxiàn yǎn jiè yì míngshènsēn ěr bí shé shēn
“善现，眼界亦名甚深，耳、鼻、舌、身、
yì jiè yì míngshènsēn
意界亦名甚深。

shànxiàn sè jiè yì míngshènsēn shēng xiāng wèi
“善现，色界亦名甚深，声、香、味、
chù fǎ jiè yì míngshènsēn
触、法界亦名甚深。

shànxiàn yǎn shí jiè yì míngshènsēn ěr bí shé
“善现，眼识界亦名甚深，耳、鼻、舌、

shēn yì shí jiè yì míngshènsēn
身、意识界亦名甚深。

shànxiàn yǎnchù yì míngshènsēn ěr bí shé shēn
“善现，眼触亦名甚深，耳、鼻、舌、身、
yì chù yì míngshènsēn
意触亦名甚深。

shànxiàn yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì míngshènsēn
“善现，眼触为缘所生诸受亦名甚深，
ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì míngshènsēn
耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受亦名甚
shēn
深。

shànxiàn dì jiè yì míngshènsēn shuǐ huǒ fēng kōng
“善现，地界亦名甚深，水、火、风、空、
shí jiè yì míngshènsēn
识界亦名甚深。

shànxiàn wú míng yì míngshènsēn xíng shí míng sè
“善现，无明亦名甚深，行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦
yōunǎo yì míngshènsēn
忧恼亦名甚深。

shànxiàn bù shī bō luó mì duō yì míngshènsēn jìng jiè
“善现，布施波罗蜜多亦名甚深，净戒、
ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì míngshènsēn
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多亦名甚深。

shànxiàn nèikōng yì míngshènsēn wàikōng nèi wàikōng
“善现，内空亦名甚深，外空、内外空、
kōngkōng dàkōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕
jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自
xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性
kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì míngshènsēn
空、自性空、无性自性空亦名甚深。

shànxiàn zhēn rú yì míngshènsēn fǎ jiè fǎ xìng bù
“善现，真如亦名甚深，法界、法性、不

xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng xìng fǎ dìng
虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法定、
fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì míngshèngshēn
法住、实际、虚空界、不思議界亦名甚深。

shànxiàn sì niàn zhù yì míngshèngshēn sì zhèng duàn sì
“善现，四念住亦名甚深，四正断、四
shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì míng
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支亦名
shèngshēn
甚深。

shànxiàn kǔ shèng dì yì míngshèngshēn jí miè dào
“善现，苦圣谛亦名甚深，集、灭、道
shèng dì yì míngshèngshēn
圣谛亦名甚深。

shànxiàn sì jìng lǜ yì míngshèngshēn sì wú liàng sì wú
“善现，四静虑亦名甚深，四无量、四无
sè dìng yì míngshèngshēn
色定亦名甚深。

shànxiàn bā jiě tuō yì míngshèngshēn bā shèng chù jiǔ cì
“善现，八解脱亦名甚深，八胜处、九次
dì dìng shí biàn chù yì míngshèngshēn
第定、十遍处亦名甚深。

shànxiàn kōng jiě tuō mén yì míngshèngshēn wú xiàng wú
“善现，空解脱门亦名甚深，无相、无
yuàn jiě tuō mén yì míngshèngshēn
愿解脱门亦名甚深。

shànxiàn jí xǐ dì yì míngshèngshēn lí gòu dì fā guāng
“善现，极喜地亦名甚深，离垢地、发光
dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú
地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不
dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì míngshèngshēn
动地、善慧地、法云地亦名甚深。

shànxiàn wǔ yǎn yì míngshèngshēn liù shén tōng yì míngshèng
“善现，五眼亦名甚深，六神通亦名甚
shēn
深。

shànxiàn sān mó dì mén yì míngshèngshēn tuó luó ní mén yì
“善现，三摩地门亦名甚深，陀罗尼门亦

míngshènsēn
名甚深。

shànxiàn fó shí lì yì míngshènsēn sì wú suǒ wèi sì
“善现，佛十力亦名甚深，四无所畏、四
wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共
fǎ yì míngshènsēn
法亦名甚深。

shànxiàn wú wàng shī fǎ yì míngshènsēn héngzhù shěxìng
“善现，无忘失法亦名甚深，恒住舍性
yì míngshènsēn
亦名甚深。

shànxiàn yù liú guǒ yì míngshènsēn yī lái bù huán
“善现，预流果亦名甚深，一来、不还、
ā luó hàn guǒ yì míngshènsēn
阿罗汉果亦名甚深。

shànxiàn dú jué pú tí yì míngshènsēn
“善现，独觉菩提亦名甚深。

shànxiàn yī qiè zhì yì míngshènsēn dào xiàng zhì yī qiè
“善现，一切智亦名甚深，道相智、一切
xiàng zhì yì míngshènsēn
相智亦名甚深。

shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíng yì míngshènsēn
“善现，一切菩萨摩訶萨行亦名甚深。

shànxiàn zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí yì míngshènsēn
“善现，诸佛无上正等菩提亦名甚深。”

shí jù shòu shànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé sè yì míng
时，具寿善现白佛言：“世尊！云何色亦名
shènsēn yún hé shòu xiǎng xíng shí yì míngshènsēn
甚深？云何受、想、行、识亦名甚深？

shì zūn yún hé yǎn chù yì míngshènsēn yún hé ěr bí
“世尊！云何眼处亦名甚深？云何耳、鼻、
shé shēn yì chù yì míngshènsēn
舌、身、意处亦名甚深？

shì zūn yún hé sè chù yì míngshènsēn yún hé shēng
“世尊！云何色处亦名甚深？云何声、
xiāng wèi chù fǎ chù yì míngshènsēn
香、味、触、法处亦名甚深？

shì zūn yún hé yǎn jiè yì míngshèngshēn yún hé ěr bí
“世尊！云何眼界亦名甚深？云何耳、鼻、

shé shēn yì jiè yì míngshèngshēn
舌、身、意界亦名甚深？

shì zūn yún hé sè jiè yì míngshèngshēn yún hé shēng
“世尊！云何色界亦名甚深？云何声、

xiāng wèi chù fǎ jiè yì míngshèngshēn
香、味、触、法界亦名甚深？

shì zūn yún hé yǎn shí jiè yì míngshèngshēn yún hé ěr
“世尊！云何眼识界亦名甚深？云何耳、

bí shé shēn yì shí jiè yì míngshèngshēn
鼻、舌、身、意识界亦名甚深？

shì zūn yún hé yǎnchù yì míngshèngshēn yún hé ěr bí
“世尊！云何眼触亦名甚深？云何耳、鼻、

shé shēn yì chù yì míngshèngshēn
舌、身、意触亦名甚深？

shì zūn yún hé yǎnchù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu yì míngshèngshēn
“世尊！云何眼触为缘所生诸受亦名甚

shēn yún hé ěr bí shé shēn yì chù wéiyuán suǒ shēng zhū shòu
深？云何耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受

yì míngshèngshēn
亦名甚深？

shì zūn yún hé dì jiè yì míngshèngshēn yún hé shuǐ huǒ
“世尊！云何地界亦名甚深？云何水、火、

fēng kōng shí jiè yì míngshèngshēn
风、空、识界亦名甚深？

shì zūn yún hé wú míng yì míngshèngshēn yún hé xíng shí
“世尊！云何无明亦名甚深？云何行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

chóu tàn kǔ yōu nǎo yì míngshèngshēn
愁叹苦忧恼亦名甚深？

shì zūn yún hé bù shī bō luó mì duō yì míngshèngshēn yún
“世尊！云何布施波罗蜜多亦名甚深，云

hé jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì míng
何净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多亦名

shèngshēn
甚深？

shì zūn yún hé nèi kōng yì míngshènshēn yún hé wàikōng
“世尊！云何内空亦名甚深？云何外空、

nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无

wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běn
为有、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本

xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得

kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì míngshènshēn
空、无性空、自性空、无性自性空亦名甚深？

shì zūn yún hé zhēn rú yì míngshènshēn yún hé fǎ jiè
“世尊！云何真如亦名甚深？云何法界、

fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生

xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì míng
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界亦名

shènshēn
甚深？

shì zūn yún hé sì niàn zhù yì míngshènshēn yún hé sì
“世尊！云何四念住亦名甚深？云何四

zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣

dào zhī yì míngshènshēn
道支亦名甚深？

shì zūn yún hé kǔ shèng dì yì míngshènshēn yún hé jí
“世尊！云何苦圣谛亦名甚深？云何集、

miè dào shèng dì yì míngshènshēn
灭、道圣谛亦名甚深？

shì zūn yún hé sì jìng lǜ yì míngshènshēn yún hé sì wú
“世尊！云何四静虑亦名甚深？云何四无

liàng sì wú sè dìng yì míngshènshēn
量、四无色定亦名甚深？

shì zūn yún hé bā jiě tuō yì míngshènshēn yún hé bā
“世尊！云何八解脱亦名甚深？云何八

shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yì míngshènshēn
胜处、九次第定、十遍处亦名甚深？

shì zūn yún hé kōng jiě tuō mén yì míngshènshēn yún hé
“世尊！云何空解脱门亦名甚深？云何

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì míngshèns hēn
无相、无愿解脱门亦名甚深？

shì zūn yún hé jí xǐ dì yì míngshèns hēn yún hé lí gòu
“世尊！云何极喜地亦名甚深？云何离垢

dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànrán dì yuǎn
地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远

xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì míngshèns hēn
行地、不动地、善慧地、法云地亦名甚深？

shì zūn yún hé wǔ yǎn yì míngshèns hēn yún hé liù shén
“世尊！云何五眼亦名甚深？云何六神

tōng yì míngshèns hēn
通亦名甚深？

shì zūn yún hé sān mó dì mén yì míngshèns hēn yún hé tuó
“世尊！云何三摩地门亦名甚深？云何陀

luó ní mén yì míngshèns hēn
罗尼门亦名甚深？

shì zūn yún hé fó shí lì yì míngshèns hēn yún hé sì wú
“世尊！云何佛十力亦名甚深？云何四无

suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十

bā fó bú gòng fǎ yì míngshèns hēn
八佛不共法亦名甚深？

shì zūn yún hé wú wàng shī fǎ yì míngshèns hēn yún hé
“世尊！云何无忘失法亦名甚深？云何

héngzhù shěxìng yì míngshèns hēn
恒住舍性亦名甚深？

shì zūn yún hé yù liú guǒ yì míngshèns hēn yún hé yī lái、
“世尊！云何预流果亦名甚深？云何一来、

bù huán ā luó hàn guǒ yì míngshèns hēn
不还、阿罗汉果亦名甚深？

shì zūn yún hé dú jué pú tí yì míngshèns hēn
“世尊！云何独觉菩提亦名甚深？

shì zūn yún hé yī qiè pú sà mó hē sà xíng yì míngshèns hēn
“世尊！云何一切菩萨摩诃萨行亦名甚

shēn
深？

shì zūn yún hé zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí yì míngshèns hēn
“世尊！云何诸佛无上正等菩提亦名甚

shēn
深？”

fó yán shànxiàn sè zhēn rú shèns hēn gù sè yì shèns hēn
佛言：“善现，色真如甚深故色亦甚深，

shòu xiǎng xíng shí zhēn rú shèns hēn gù shòu xiǎng xíng shí
受、想、行、识真如甚深故受、想、行、识

yì shèns hēn
亦甚深。

shànxiàn yǎnchùzhēn rú shèns hēn gù yǎnchù yì shèns hēn ěr
“善现，眼处真如甚深故眼处亦甚深，耳、

bí shé shēn yì chùzhēn rú shèns hēn gù ěr bí shé shēn
鼻、舌、身、意处真如甚深故耳、鼻、舌、身、

yì chù yì shèns hēn
意处亦甚深。

shànxiàn sè chùzhēn rú shèns hēn gù sè chù yì shèns hēn
“善现，色处真如甚深故色处亦甚深，

shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú shèns hēn gù shēng xiāng
声、香、味、触、法处真如甚深故声、香、

wèi chù fǎ chù yì shèns hēn
味、触、法处亦甚深。

shànxiàn yǎn jiè zhēn rú shèns hēn gù yǎn jiè yì shèns hēn ěr
“善现，眼界真如甚深故眼界亦甚深，耳、

bí shé shēn yì jiè zhēn rú shèns hēn gù ěr bí shé shēn
鼻、舌、身、意识界真如甚深故耳、鼻、舌、身、

yì jiè yì shèns hēn
意识界亦甚深。

shànxiàn sè jiè zhēn rú shèns hēn gù sè jiè yì shèns hēn
“善现，色界真如甚深故色界亦甚深，

shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú shèns hēn gù shēng xiāng
声、香、味、触、法界真如甚深故声、香、

wèi chù fǎ jiè yì shèns hēn
味、触、法界亦甚深。

shànxiàn yǎn shí jiè zhēn rú shèns hēn gù yǎn shí jiè yì shèns hēn
“善现，眼识界真如甚深故眼识界亦甚

shēn ěr bí shé shēn yì shí jiè zhēn rú shèns hēn gù ěr
深，耳、鼻、舌、身、意识界真如甚深故耳、

bí shé shēn yì shí jiè yì shèns hēn
鼻、舌、身、意识界亦甚深。

shànxiàn yǎnchùzhēn rú shènsēn gù yǎnchù yì shènsēn ěr
“善现，眼触真如甚深故眼触亦甚深，耳、

bí shé shēn yì chùzhēn rú shènsēn gù ěr bí shé shēn
鼻、舌、身、意触真如甚深故耳、鼻、舌、身、
yì chù yì shènsēn
意触亦甚深。

shànxiàn yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú shènsēn
“善现，眼触为缘所生诸受真如甚深

gù yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì shènsēn ěr bí shé shēn
故眼触为缘所生诸受亦甚深，耳、鼻、舌、身、
yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú shènsēn gù ěr bí shé
意触为缘所生诸受真如甚深故耳、鼻、舌、
shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu yì shènsēn
身、意触为缘所生诸受亦甚深。

shànxiàn dì jiè zhēn rú shènsēn gù dì jiè yì shènsēn shuǐ
“善现，地界真如甚深故地界亦甚深，水、

huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú shènsēn gù shuǐ huǒ fēng kōng
火、风、空、识界真如甚深故水、火、风、空、
shí jiè yì shènsēn
识界亦甚深。

shànxiàn wú míngzhēn rú shènsēn gù wú míng yì shènsēn
“善现，无明真如甚深故无明亦甚深，

xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、
lǎo sǐ chóutàn kǔ yōunǎozhēn rú shènsēn gù xíng shí míng sè liù
老死愁叹苦恼真如甚深故行、识、名色、六
chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ yōu
处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦恼
nǎo yì shènsēn
恼亦甚深。

shànxiàn bù shī bō luó mì duōzhēn rú shènsēn gù bù shī bō
“善现，布施波罗蜜多真如甚深故布施波

luó mì duō yì shènsēn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
罗蜜多亦甚深，净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duōzhēn rú shènsēn gù jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù
波罗蜜多真如甚深故净戒、安忍、精进、静虑、
bō rě bō luó mì duō yì shènsēn
般若波罗蜜多亦甚深。

shànxiàn nèikōngzhēn rú shènsēn gù nèikōng yì shènsēn
“善现，内空真如甚深故内空亦甚深，
wàikōng nèiwàikōng kōngkōng dàkōng shèng yì kōng yǒuwéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为
kōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异
kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngzhēn rú
不可得空、无性空、自性空、无性自性空真如
shènsēn gù wàikōng nǎi zhì wú xìng zì xìngkōng yì shènsēn
甚深故外空乃至无性自性空亦甚深。

shànxiàn zhēn rú zhēn rú shènsēn gù zhēn rú yì shènsēn
“善现，真如真如甚深故真如亦甚深，
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議
jiè zhēn rú shènsēn gù fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè yì shènsēn
界真如甚深故法界乃至不思議界亦甚深。

shànxiàn sì niàn zhù zhēn rú shènsēn gù sì niàn zhù yì shèn
“善现，四念住真如甚深故四念住亦甚
shēn sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué
深，四正断、四神足、五根、五力、七等觉
zhī bā shèng dào zhī zhēn rú shènsēn gù sì zhèng duàn sì shén zú
支、八圣道支真如甚深故四正断、四神足、
wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì shènsēn
五根、五力、七等觉支、八圣道支亦甚深。

shànxiàn kǔ shèng dì zhēn rú shènsēn gù kǔ shèng dì yì
“善现，苦圣谛真如甚深故苦圣谛亦
shènsēn jí miè dào shèng dì zhēn rú shènsēn gù jí miè
甚深，集、灭、道圣谛真如甚深故集、灭、
dào shèng dì yì shènsēn
道圣谛亦甚深。

shànxiàn sì jìng lǜ zhēn rú shènsēn gù sì jìng lǜ yì shèn
“善现，四静虑真如甚深故四静虑亦甚
shēn sì wú liàng sì wú sè dìng zhēn rú shènsēn gù sì wú liàng sì
深，四无量、四无色定真如甚深故四无量、四

wú sè dìng yì shènsēn

无色定亦甚深。

shànxiàn bā jiě tuōzhēn rú shènsēn gù bā jiě tuō yì shèn
“善现，八解脱真如甚深故八解脱亦甚

shēn bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhēn rú shènsēn gù
深，八胜处、九次第定、十遍处真如甚深故

bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì shènsēn
八胜处、九次第定、十遍处亦甚深。

shànxiàn kōng jiě tuōménzhēn rú shènsēn gù kōng jiě tuōmén
“善现，空解脱门真如甚深故空解脱门

yì shènsēn wú xiàng wú yuàn jiě tuōménzhēn rú shènsēn gù wú xiàng
亦甚深，无相、无愿解脱门真如甚深故无相、

wú yuàn jiě tuōmén yì shènsēn
无愿解脱门亦甚深。

shànxiàn jí xǐ dì zhēn rú shènsēn gù jí xǐ dì yì shèn
“善现，极喜地真如甚深故极喜地亦甚

shēn lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiàn
深，离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现

qián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì zhēn rú
前地、远行地、不动地、善慧地、法云地真如

shènsēn gù lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì yì shènsēn
甚深故离垢地乃至法云地亦甚深。

shànxiàn wǔ yǎnzhēn rú shènsēn gù wǔ yǎn yì shènsēn liù
“善现，五眼真如甚深故五眼亦甚深，六

shéntōngzhēn rú shènsēn gù liù shéntōng yì shènsēn
神通真如甚深故六神通亦甚深。

shànxiàn sān mó dì ménzhēn rú shènsēn gù sān mó dì mén
“善现，三摩地门真如甚深故三摩地门

yì shènsēn tuó luó ní ménzhēn rú shènsēn gù tuó luó ní mén yì shèn
亦甚深，陀罗尼门真如甚深故陀罗尼门亦甚

shēn
深。

shànxiàn fó shí lì zhēn rú shènsēn gù fó shí lì yì shèn
“善现，佛十力真如甚深故佛十力亦甚

shēn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
深，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、

dà shě shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú shènsēn gù sì wú suǒ wèi nǎi zhì
大舍、十八佛不共法真如甚深故四无所畏乃至

shí bā fó bú gòng fǎ yì shènsēn

十八佛不共法亦甚深。

shànxiàn wú wàng shī fǎ zhēn rú shènsēn gù wú wàng shī fǎ
“善现，无忘失法真如甚深故无忘失法

yì shènsēn héngzhù shěxìngzhēn rú shènsēn gù héngzhù shěxìng yì shèn

亦甚深，恒住舍性真如甚深故恒住舍性亦甚

shànxiàn yù liú guǒzhēn rú shènsēn gù yù liú guǒ yì shèn

深，一来、不还、阿罗汉果真如甚深故一来、

bù huán ā luó hàn guǒ yì shènsēn
不还、阿罗汉果亦甚深。

shànxiàn dú jué pú tí zhēn rú shènsēn gù dú jué pú tí yì

shènsēn
甚深。

shànxiàn yī qiè zhì zhēn rú shènsēn gù yī qiè zhì yì shèn

深，道相智、一切相智真如甚深故道相智、

yī qiè xiàng zhì yì shènsēn
一切相智亦甚深。

shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíngzhēn rú shènsēn gù yī

qiè pú sà mó hē sà xíng yì shènsēn
切菩萨摩诃萨行亦甚深。

shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí zhēn rú shènsēn

gù zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí yì shènsēn
故诸佛无上正等菩提亦甚深。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn yún hé sè zhēn rú

shènsēn yún hé shòu xiǎng xíng shí zhēn rú shènsēn
甚深？云何受、想、行、识真如甚深？

shì zūn yún hé yǎnchùzhēn rú shènsēn yún hé ěr bí
“世尊！云何眼处真如甚深？云何耳、鼻、

shé shēn yì chùzhēn rú shènsēn
舌、身、意处真如甚深？

shì zūn yún hé sè chùzhēn rú shènsēn yún hé shēng
“世尊！云何色处真如甚深？云何声、

xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú shènsēn
香、味、触、法处真如甚深？

shì zūn yún hé yǎn jiè zhēn rú shènsēn yún hé ěr bí
“世尊！云何眼界真如甚深？云何耳、鼻、

shé shēn yì jiè zhēn rú shènsēn
舌、身、意识界真如甚深？

shì zūn yún hé sè jiè zhēn rú shènsēn yún hé shēng
“世尊！云何色界真如甚深？云何声、

xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú shènsēn
香、味、触、法界真如甚深？

shì zūn yún hé yǎn shí jiè zhēn rú shènsēn yún hé ěr
“世尊！云何眼识界真如甚深？云何耳、

bí shé shēn yì shí jiè zhēn rú shènsēn
鼻、舌、身、意识界真如甚深？

shì zūn yún hé yǎnchùzhēn rú shènsēn yún hé ěr bí
“世尊！云何眼触真如甚深？云何耳、鼻、

shé shēn yì chùzhēn rú shènsēn
舌、身、意触真如甚深？

shì zūn yún hé yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú shèn
“世尊！云何眼触为缘所生诸受真如甚

shēn yún hé ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
深？云何耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受

zhēn rú shènsēn
真如甚深？

shì zūn yún hé dì jiè zhēn rú shènsēn yún hé shuǐ huǒ
“世尊！云何地界真如甚深？云何水、火、

fēng kōng shí jiè zhēn rú shènsēn
风、空、识界真如甚深？

shì zūn yún hé wú míngzhēn rú shènsēn yún hé xíng shí
“世尊！云何无明真如甚深？云何行、识、

míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ
名色、六处、触、受、爱、取、有、生、老死

chóutàn kǔ yōunǎozhēn rú shènsēn
愁叹苦忧恼真如甚深？

shì zūn yún hé bù shī bō luó mì duōzhēn rú shènshēn yún
“世尊！云何布施波罗蜜多真如甚深？云

hé jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duōzhēn rú
何净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多真如
shènshēn
甚深？

shì zūn yún hé nèi kōngzhēn rú shènshēn yún hé wàikōng
“世尊！云何内空真如甚深？云何外空、

nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéikōng wú
内外空、空空、大空、胜义空、有为空、无
wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běn
为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、本
xìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé
性空、自相空、共相空、一切法空、不可得
kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngzhēn rú shènshēn
空、无性空、自性空、无性自性空真如甚深？

shì zūn yún hé zhēn rú zhēn rú shènshēn yún hé fǎ jiè
“世尊！云何真如真如甚深？云何法界、

fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píngděng xìng lí shēng
法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离生
xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè zhēn
性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界真
rú shènshēn
如甚深？

shì zūn yún hé sì niàn zhù zhēn rú shènshēn yún hé sì
“世尊！云何四念住真如甚深？云何四

zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣
dào zhī zhēn rú shènshēn
道支真如甚深？

shì zūn yún hé kǔ shèng dì zhēn rú shènshēn yún hé jí
“世尊！云何苦圣谛真如甚深？云何集、

miè dào shèng dì zhēn rú shènshēn
灭、道圣谛真如甚深？

shì zūn yún hé sì jìng lǜ zhēn rú shènshēn yún hé sì wú
“世尊！云何四静虑真如甚深？云何四无

liàng sì wú sè dìngzhēn rú shènshēn
量、四无色定真如甚深？

shì zūn yún hé bā jiě tuō zhēn rú shènshēn yún hé bā
“世尊！云何八解脱真如甚深？云何八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhēn rú shènshēn
胜处、九次第定、十遍处真如甚深？

shì zūn yún hé kōng jiě tuō mén zhēn rú shènshēn yún hé
“世尊！云何空解脱门真如甚深？云何

wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zhēn rú shènshēn
无相、无愿解脱门真如甚深？

shì zūn yún hé jí xǐ dì zhēn rú shènshēn yún hé lí gòu
“世尊！云何极喜地真如甚深？云何离垢

dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiàncián dì yuǎn
地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远

xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì zhēn rú shènshēn
行地、不动地、善慧地、法云地真如甚深？

shì zūn yún hé wǔ yǎn zhēn rú shènshēn yún hé liù shén
“世尊！云何五眼真如甚深？云何六神

tōngzhēn rú shènshēn
通真如甚深？

shì zūn yún hé sān mó dì mén zhēn rú shènshēn yún hé tuó
“世尊！云何三摩地门真如甚深？云何陀

luó ní mén zhēn rú shènshēn
罗尼门真如甚深？

shì zūn yún hé fó shí lì zhēn rú shènshēn yún hé sì wú
“世尊！云何佛十力真如甚深？云何四无

suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十

bā fó bú gòng fǎ zhēn rú shènshēn
八佛不共法真如甚深？

shì zūn yún hé wú wàng shī fǎ zhēn rú shènshēn yún hé
“世尊！云何无忘失法真如甚深？云何

héngzhù shěxìngzhēn rú shènshēn
恒住舍性真如甚深？

shì zūn yún hé yù liú guǒ zhēn rú shènshēn yún hé yī lái
“世尊！云何预流果真如甚深？云何一来、

bù huán ā luó hàn guǒ zhēn rú shènshēn
不还、阿罗汉果真如甚深？

shì zūn yún hé dú jué pú tí zhēn rú shènshēn
“世尊！云何独觉菩提真如甚深？

shì zūn yún hé yī qiè zhì zhēn rú shēnshēn yún hé dào
“世尊！云何一切智真如甚深？云何道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú shēnshēn
相智、一切相智真如甚深？

shì zūn yún hé yī qiè pú sà mó hē sà xíngzhēn rú shēn
“世尊！云何一切菩萨摩诃萨行真如甚

shēn
深？

shì zūn yún hé zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí zhēn rú shēn
“世尊！云何诸佛无上正等菩提真如甚

shēn
深？”

fó yán shànxiàn sè zhēn rú fēi jí sè fēi lí sè shì gù
佛言：“善现，色真如非即色非离色，是故

shēnshēn shòu xiǎng xíng shí zhēn rú fēi jí shòu xiǎng xíng
甚深；受、想、行、识真如非即受、想、行、

shí fēi lí shòu xiǎng xíng shí shì gù shēnshēn
识非离受、想、行、识，是故甚深。

shànxiàn yǎnchùzhēn rú fēi jí yǎnchù fēi lí yǎnchù shì
“善现，眼处真如非即眼处非离眼处，是

gù shēnshēn ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú fēi jí ěr
故甚深；耳、鼻、舌、身、意处真如非即耳、

bí shé shēn yì chù fēi lí ěr bí shé shēn yì chù
鼻、舌、身、意处非离耳、鼻、舌、身、意处，

shì gù shēnshēn
是故甚深。

shànxiàn sè chùzhēn rú fēi jí sè chù fēi lí sè chù shì
“善现，色处真如非即色处非离色处，是

gù shēnshēn shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú fēi jí shēng
故甚深；声、香、味、触、法处真如非即声、

xiāng wèi chù fǎ chù fēi lí shēng xiāng wèi chù fǎ chù
香、味、触、法处非离声、香、味、触、法处，

shì gù shēnshēn
是故甚深。

shànxiàn yǎn jiè zhēn rú fēi jí yǎn jiè fēi lí yǎn jiè shì gù
“善现，眼界真如非即眼界非离眼界，是故

shēnshēn ěr bí shé shēn yì jiè zhēn rú fēi jí ěr bí
甚深；耳、鼻、舌、身、意界真如非即耳、鼻、

shé shēn yì jiè fēi lí ěr bí shé shēn yì jiè shì gù
舌、身、眼界非离耳、鼻、舌、身、眼界，是故
shènshēn
甚深。

shànxiàn sè jiè zhēn rú fēi jí sè jiè fēi lí sè jiè shì gù
“善现，色界真如非即色界非离色界，是故
shènshēn shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú fēi jí shēng
甚深；声、香、味、触、法界真如非即声、
xiāng wèi chù fǎ jiè fēi lí shēng xiāng wèi chù fǎ jiè
香、味、触、法界非离声、香、味、触、法界，
shì gù shènshēn
是故甚深。

shànxiàn yǎn shí jiè zhēn rú fēi jí yǎn shí jiè fēi lí yǎn shí
“善现，眼识界真如非即眼识界非离眼识
jiè shì gù shènshēn ěr bí shé shēn yì shí jiè zhēn rú
界，是故甚深；耳、鼻、舌、身、意识界真如
fēi jí ěr bí shé shēn yì shí jiè fēi lí ěr bí shé
非即耳、鼻、舌、身、意识界非离耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè shì gù shènshēn
身、意识界，是故甚深。

shànxiàn yǎnchùzhēn rú fēi jí yǎnchù fēi lí yǎnchù shì
“善现，眼触真如非即眼触非离眼触，是
gù shènshēn ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú fēi jí ěr
故甚深；耳、鼻、舌、身、意触真如非即耳、
bí shé shēn yì chù fēi lí ěr bí shé shēn yì chù
鼻、舌、身、意触非离耳、鼻、舌、身、意触，
shì gù shènshēn
是故甚深。

shànxiàn yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú fēi jí yǎn
“善现，眼触为缘所生诸受真如非即眼
chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòufēi lí yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
触为缘所生诸受非离眼触为缘所生诸受，
shì gù shènshēn ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhū
是故甚深；耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸
shòuzhēn rú fēi jí ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhū
受真如非即耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸
shòufēi lí ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòu
受非离耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受，

shì gù shènshēn
是故甚深。

shànxiàn dì jiè zhēn rú fēi jí dì jiè fēi lí dì jiè shì gù
“善现，地界真如非即地界非离地界，是故

shènshēn shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú fēi jí shuǐ huǒ
甚深；水、火、风、空、识界真如非即水、火、

fēng kōng shí jiè fēi lí shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè
风、空、识界非离、水、火、风、空、识界，

shì gù shènshēn
是故甚深。

shànxiàn wú míng zhēn rú fēi jí wú míng fēi lí wú míng shì
“善现，无明真如非即无明非离无明，是

gù shènshēn xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài
故甚深；行、识、名色、六处、触、受、爱、

qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo zhēn rú fēi jí xíng nǎi zhì
取、有、生、老死愁叹苦忧恼真如非即行乃至

lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo fēi lí xíng nǎi zhì lǎo sǐ chóu tàn kǔ yōunǎo
老死愁叹苦忧恼非离行乃至老死愁叹苦忧恼，

shì gù shènshēn
是故甚深。

shànxiàn bù shī bō luó mì duō zhēn rú fēi jí bù shī bō luó
“善现，布施波罗蜜多真如非即布施波罗

mì duō fēi lí bù shī bō luó mì duō shì gù shènshēn jìng jiè ān rěn
蜜多非离布施波罗蜜多，是故甚深；净戒、安忍、

jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō zhēn rú fēi jí jìng jiè ān rěn
精进、静虑、般若波罗蜜多真如非即净戒、安忍、

jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō fēi lí jìng jiè ān rěn jīng
精进、静虑、般若波罗蜜多非离净戒、安忍、精

jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō shì gù shènshēn
进、静虑、般若波罗蜜多，是故甚深。

shànxiàn nèi kōng zhēn rú fēi jí nèi kōng fēi lí nèi kōng shì
“善现，内空真如非即内空非离内空，是

gù shènshēn wài kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì
故甚深；外空、内外空、空空、大空、胜义

kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sàn kōng
空、有为空、无为空、毕竟空、无际空、散空、

wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè
无变异空、本性空、自相空、共相空、一切

fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng
法空、不可得空、无性空、自性空、无性自性
kōng zhēn rú fēi jí wài kōng nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng fēi lí wài kōng nǎi
空真如非即外空乃至无性自性空非离外空乃
zhì wú xìng zì xìng kōng shì gù shèn shēn
至无性自性空，是故甚深。

shàn xiàn zhēn rú zhēn rú fēi jí zhēn rú fēi lí zhēn rú shì
“善现，真如真如非即真如非离真如，是

gù shèn shēn fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng
故甚深；法界、法性、不虚妄性、不变异性、
píng děng xìng lí shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè
平等性、离生性、法定、法住、实际、虚空界、
bù sī yì jiè zhēn rú fēi jí fǎ jiè nǎi zhì bù sī yì jiè fēi lí fǎ jiè
不思議界真如非即法界乃至不思議界非离法界
nǎi zhì bù sī yì jiè shì gù shèn shēn
乃至不思議界，是故甚深。

shàn xiàn sì niàn zhù zhēn rú fēi jí sì niàn zhù fēi lí sì niàn
“善现，四念住真如非即四念住非离四念

zhù shì gù shèn shēn sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ
住，是故甚深；四正断、四神足、五根、五
lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī zhēn rú fēi jí sì zhèng duàn nǎi
力、七等觉支、八圣道支真如非即四正断乃
zhì bā shèng dào zhī fēi lí sì zhèng duàn nǎi zhì bā shèng dào zhī shì
至八圣道支非离四正断乃至八圣道支，是
gù shèn shēn
故甚深。

shàn xiàn kǔ shèng dì zhēn rú fēi jí kǔ shèng dì fēi lí kǔ
“善现，苦圣谛真如非即苦圣谛非离苦

shèng dì shì gù shèn shēn jí miè dào shèng dì zhēn rú fēi jí
圣谛，是故甚深；集、灭、道圣谛真如非即
jí miè dào shèng dì fēi lí jí miè dào shèng dì shì gù shèn
集、灭、道圣谛非离集、灭、道圣谛，是故甚
shēn
深。

shàn xiàn sì jìng lǜ zhēn rú fēi jí sì jìng lǜ fēi lí sì jìng
“善现，四静虑真如非即四静虑非离四静

lǜ shì gù shèn shēn sì wú liàng sì wú sè dìng zhēn rú fēi jí sì
虑，是故甚深；四无量、四无色定真如非即四

wú liàng sì wú sè dìng fēi lí sì wú liàng sì wú sè dìng shì gù
无量、四无色定非离四无量、四无色定，是故
shènshēn
甚深。

shànxiàn bā jiě tuōzhēn rú fēi jí bā jiě tuō fēi lí bā jiě
“善现，八解脱真如非即八解脱非离八解
tuō shì gù shènshēn bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhēn
脱，是故甚深；八胜处、九次第定、十遍处真
rú fēi jí bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù fēi lí bā shèngchù
如非即八胜处、九次第定、十遍处非离八胜处、
jiǔ cì dì dìng shí biànchù shì gù shènshēn
九次第定、十遍处，是故甚深。

shànxiàn kōng jiě tuōménzhēn rú fēi jí kōng jiě tuōmén fēi
“善现，空解脱门真如非即空解脱门非
lí kōng jiě tuōmén shì gù shènshēn wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén
离空解脱门，是故甚深；无相、无愿解脱门
zhēn rú fēi jí wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén fēi lí wú xiàng wú yuàn
真如非即无相、无愿解脱门非离无相、无愿
jiě tuōmén shì gù shènshēn
解脱门，是故甚深。

shànxiàn jí xǐ dì zhēn rú fēi jí jí xǐ dì fēi lí jí xǐ
“善现，极喜地真如非即极喜地非离极喜
dì shì gù shènshēn lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí
地，是故甚深；离垢地、发光地、焰慧地、极
nánshèng dì xiànrán dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì
难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧地、
fǎ yún dì zhēn rú fēi jí lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì fēi lí lí gòu dì
法云地真如非即离垢地乃至法云地非离离垢地
nǎi zhì fǎ yún dì shì gù shènshēn
乃至法云地，是故甚深。

shànxiàn wǔ yǎnzhēn rú fēi jí wǔ yǎn fēi lí wǔ yǎn shì gù
“善现，五眼真如非即五眼非离五眼，是故
shènshēn liù shéntōngzhēn rú fēi jí liù shéntōng fēi lí liù shéntōng
甚深；六神通真如非即六神通非离六神通，
shì gù shènshēn
是故甚深。

shànxiàn sān mó dì ménzhēn rú fēi jí sān mó dì mén fēi lí
“善现，三摩地门真如非即三摩地门非离

sān mó dì mén shì gù shènshēn tuó luó ní ménzhēn rú fēi jí tuó luó
三摩地门，是故甚深；陀罗尼门真如非即陀罗

ní mén fēi lí tuó luó ní mén shì gù shènshēn
尼门非离陀罗尼门，是故甚深。

shànxiàn fó shí lì zhēn rú fēi jí fó shí lì fēi lí fó shí
“善现，佛十力真如非即佛十力非离佛十

lì shì gù shènshēn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
力，是故甚深；四无所畏、四无碍解、大慈、大

bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú fēi jí sì wú suǒ
悲、大喜、大舍、十八佛不共法真如非即四无所

wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ fēi lí sì wú suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó
畏乃至十八佛不共法非离四无所畏乃至十八佛

bú gòng fǎ shì gù shènshēn
不共法，是故甚深。

shànxiàn wú wàng shī fǎ zhēn rú fēi jí wú wàng shī fǎ fēi
“善现，无忘失法真如非即无忘失法非

lí wú wàng shī fǎ shì gù shènshēn héngzhù shěxìngzhēn rú fēi jí
离无忘失法，是故甚深；恒住舍性真如非即

héngzhù shěxìng fēi lí héngzhù shěxìng shì gù shènshēn
恒住舍性非离恒住舍性，是故甚深。

shànxiàn yù liú guǒzhēn rú fēi jí yù liú guǒ fēi lí yù liú
“善现，预流果真如非即预流果非离预流

guǒ shì gù shènshēn yī lái bù huán ā luó hàn guǒzhēn rú fēi
果，是故甚深；一来、不还、阿罗汉果真如非

jí yī lái bù huán ā luó hàn guǒ fēi lí yī lái bù huán ā
即一来、不还、阿罗汉果非离一来、不还、阿

luó hàn guǒ shì gù shènshēn
罗汉果，是故甚深。

shànxiàn dú jué pú tí zhēn rú fēi jí dú jué pú tí fēi lí
“善现，独觉菩提真如非即独觉菩提非离

dú jué pú tí shì gù shènshēn
独觉菩提，是故甚深。

shànxiàn yī qiè zhì zhēn rú fēi jí yī qiè zhì fēi lí yī qiè
“善现，一切智真如非即一切智非离一切

zhì shì gù shènshēn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú fēi jí dào
智，是故甚深；道相智、一切相智真如非即道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì fēi lí dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shì gù
相智、一切相智非离道相智、一切相智，是故

shèns hēn

甚深。

shànxiàn yī qiè pú sà mó hē sà xíngzhēn rú fēi jí yī qiè
“善现，一切菩萨摩诃萨行真如非即一切

pú sà mó hē sà xíng fēi lí yī qiè pú sà mó hē sà xíng shì gù shèn
菩萨摩诃萨行非离一切菩萨摩诃萨行，是故甚

shēn

深。

shànxiàn zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí zhēn rú fēi jí zhū
“善现，诸佛无上正等菩提真如非即诸

fó wú shàngzhèngděng pú tí fēi lí zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
佛无上正等菩提非离诸佛无上正等菩提，

shì gù shèns hēn
是故甚深。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūnshèn qí wēimiào
尔时，具寿善现白佛言：“世尊甚奇微妙

fāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà mó hē sà zhēqiǎnzhū sè xiǎn shì
方便，为不退转地菩萨摩诃萨遮遣诸色显示

niè pán zhēqiǎnshòu xiǎng xíng shí xiǎn shì niè pán
涅槃，遮遣受、想、行、识显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎnyǎnchùxiǎn shì niè pán zhēqiǎn ěr bí shé shēn
摩诃萨遮遣眼处显示涅槃，遮遣耳、鼻、舌、身、

yì chùxiǎn shì niè pán
意处显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn sè chùxiǎn shì niè pán zhēqiǎnshēng xiāng wèi
摩诃萨遮遣色处显示涅槃，遮遣声、香、味、

chù fǎ chùxiǎn shì niè pán
触、法处显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎnyǎn jiè xiǎn shì niè pán zhēqiǎn ěr bí shé shēn
摩诃萨遮遣眼界显示涅槃，遮遣耳、鼻、舌、身、

yì jiè xiǎn shì niè pán
意界显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn sè jiè xiǎn shì niè pán zhēqiǎnshēng xiāng wèi
摩诃萨遮遣色界显示涅槃，遮遣声、香、味、
chù fǎ jiè xiǎn shì niè pán
触、法界显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎnyǎn shí jiè xiǎn shì niè pán zhēqiǎn ěr bí shé
摩诃萨遮遣眼识界显示涅槃，遮遣耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè xiǎn shì niè pán
身、意识界显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎnyǎnchùxiǎn shì niè pán zhēqiǎn ěr bí shé shēn
摩诃萨遮遣眼触显示涅槃，遮遣耳、鼻、舌、身、
yì chùxiǎn shì niè pán
意触显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎnyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiǎn shì niè pán zhē
摩诃萨遮遣眼触为缘所生诸受显示涅槃，遮
qiǎn ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiǎn shì niè
遣耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受显示涅
pán
槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn dì jiè xiǎn shì niè pán zhēqiǎnshuǐ huǒ fēng
摩诃萨遮遣地界显示涅槃，遮遣水、火、风、
kōng shí jiè xiǎn shì niè pán
空、识界显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn wú míngxiǎn shì niè pán zhēqiǎnxíng shí míng sè
摩诃萨遮遣无明显示涅槃，遮遣行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóutàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦

yōunǎoxiǎn shì niè pán
忧恼显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn bù shī bō luó mì duōxiǎn shì niè pán zhēqiǎnjìng jiè
摩诃萨遮遣布施波罗蜜多显示涅槃，遮遣净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duōxiǎn shì niè pán
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn nèi kōngxiǎn shì niè pán zhēqiǎnwàikōng nèi wàikōng
摩诃萨遮遣内空显示涅槃，遮遣外空、内外空、

kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéikōng wú wéikōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì kōng běnxìngkōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngxiǎn shì niè pán
空、自性空、无性自性空显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎnzhēn rú xiǎn shì niè pán zhēqiǎn fǎ jiè fǎ xìng
摩诃萨遮遣真如显示涅槃，遮遣法界、法性、

bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè xiǎn shì niè pán
定、法住、实际、虚空界、不思議界显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn sì niàn zhù xiǎn shì niè pán zhēqiǎn sì zhèngduàn
摩诃萨遮遣四念住显示涅槃，遮遣四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā shèngdào zhī xiǎn
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支显

shì niè pán
示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn kǔ shèng dì xiǎn shì niè pán zhēqiǎn jí miè dào
摩诃萨遮遣苦圣谛显示涅槃，遮遣集、灭、道
shèng dì xiǎn shì niè pán
圣谛显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn sì jìng lǜ xiǎn shì niè pán zhēqiǎn sì wú liàng sì
摩诃萨遮遣四静虑显示涅槃，遮遣四无量、四
wú sè dìngxiǎn shì niè pán
无色定显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn bā jiě tuō xiǎn shì niè pán zhēqiǎn bā shèng chù jiǔ
摩诃萨遮遣八解脱显示涅槃，遮遣八胜处、九
cì dì dìng shí biàn chù xiǎn shì niè pán
次第定、十遍处显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn kōng jiě tuō mén xiǎn shì niè pán zhēqiǎn wú xiàng wú
摩诃萨遮遣空解脱门显示涅槃，遮遣无相、无
yuàn jiě tuō mén xiǎn shì niè pán
愿解脱门显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn jí xǐ dì xiǎn shì niè pán zhēqiǎn lí gòu dì fā
摩诃萨遮遣极喜地显示涅槃，遮遣离垢地、发
guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xià qián dì yuǎn xíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、
bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì xiǎn shì niè pán
不动地、善慧地、法云地显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn wǔ yǎn xiǎn shì niè pán zhēqiǎn liù shén tōng xiǎn shì niè
摩诃萨遮遣五眼显示涅槃，遮遣六神通显示涅
pán
槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiānsān mó dì ménxiǎn shì niè pán zhēqiǎntuó luó ní mén
摩诃萨遮遣三摩地门显示涅槃，遮遣陀罗尼门

xiǎn shì niè pán
显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn fó shí lì xiǎn shì niè pán zhēqiǎn sì wú suǒ wèi sì
摩诃萨遮遣佛十力显示涅槃，遮遣四无所畏、四

wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共

fǎ xiǎn shì niè pán
法显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn wú wàng shī fǎ xiǎn shì niè pán zhēqiǎnhéngzhù shě
摩诃萨遮遣无忘失法显示涅槃，遮遣恒住舍

xìngxiǎn shì niè pán
性显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn yù liú guǒxiǎn shì niè pán zhēqiǎn yī lái bù huán
摩诃萨遮遣预流果显示涅槃，遮遣一来、不还、

ā luó hàn guǒ xiǎn shì niè pán
阿罗汉果显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn dú jué pú tí xiǎn shì niè pán
摩诃萨遮遣独觉菩提显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn yī qiè zhì xiǎn shì niè pán zhēqiǎndào xiàng zhì yī
摩诃萨遮遣一切智显示涅槃，遮遣道相智、一

qiè xiàng zhì xiǎn shì niè pán
切相智显示涅槃。

shì zūnshèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn yī qiè pú sà mó hē sà xíngxiǎn shì niè pán
摩诃萨遮遣一切菩萨摩诃萨行显示涅槃。

shì zūn shèn qí wēimìàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎnzhū fó wú shàngzhèngděng pú tí xiǎn shì niè pán
摩诃萨遮遣诸佛无上正等菩提显示涅槃。

shì zūn shèn qí wēimìàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“世尊甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn yī qiè ruò shì jiān ruò chū shì jiān ruò gòng ruò bú gòng
摩诃萨遮遣一切若世间若出世间、若共若不共、
ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu wéi ruò wú wéi fǎ xiǎn shì niè pán
若有漏若无漏、若有为若无为法显示涅槃。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō fó
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。佛

yǐ shèn qí wēimìàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà mó hē sà zhē
以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨摩诃萨遮
qiǎnzhū sè xiǎn shì niè pán zhēqiǎnshòu xiǎng xíng shí xiǎn shì niè
遣诸色显示涅槃，遮遣受、想、行、识显示涅
pán
槃。

fó yǐ shèn qí wēimìàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎnyǎnchùxiǎn shì niè pán zhēqiǎn ěr bí shé shēn
摩诃萨遮遣眼处显示涅槃，遮遣耳、鼻、舌、身、
yì chùxiǎn shì niè pán
意处显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimìàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn sè chùxiǎn shì niè pán zhēqiǎnshēng xiāng wèi
摩诃萨遮遣色处显示涅槃，遮遣声、香、味、
chù fǎ chùxiǎn shì niè pán
触、法处显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimìàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎnyǎn jiè xiǎn shì niè pán zhēqiǎn ěr bí shé shēn
摩诃萨遮遣眼界显示涅槃，遮遣耳、鼻、舌、身、
yì jiè xiǎn shì niè pán
意界显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimìàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn sè jiè xiǎn shì niè pán zhēqiǎnshēng xiāng wèi
摩诃萨遮遣色界显示涅槃，遮遣声、香、味、
chù fǎ jiè xiǎn shì niè pán
触、法界显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎnyǎn shí jiè xiǎn shì niè pán zhēqiǎn ěr bí shé
摩诃萨遮遣眼识界显示涅槃，遮遣耳、鼻、舌、
shēn yì shí jiè xiǎn shì niè pán
身、意识界显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎnyǎnchùxiǎn shì niè pán zhēqiǎn ěr bí shé shēn
摩诃萨遮遣眼触显示涅槃，遮遣耳、鼻、舌、身、
yì chùxiǎn shì niè pán
意触显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎnyǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiǎn shì niè pán zhē
摩诃萨遮遣眼触为缘所生诸受显示涅槃，遮
qiǎn ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuxiǎn shì niè
遣耳、鼻、舌、身、意触为缘所生诸受显示涅
pán
槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn dì jiè xiǎn shì niè pán zhēqiǎnshuǐ huǒ fēng
摩诃萨遮遣地界显示涅槃，遮遣水、火、风、
kōng shí jiè xiǎn shì niè pán
空、识界显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn wú míngxiǎn shì niè pán zhēqiǎnxíng shí míng sè
摩诃萨遮遣无明显示涅槃，遮遣行、识、名色、
liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng lǎo sǐ chóu tàn kǔ
六处、触、受、爱、取、有、生、老死愁叹苦
yōunǎoxiǎn shì niè pán
忧恼显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn bù shī bō luó mì duōxiǎn shì niè pán zhēqiǎn jìng jiè
摩诃萨遮遣布施波罗蜜多显示涅槃，遮遣净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duōxiǎn shì niè pán
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn nèi kōng xiǎn shì niè pán zhēqiǎn wài kōng nèi wài kōng
摩诃萨遮遣内空显示涅槃，遮遣外空、内外空、

kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng wú wéi kōng bì
空空、大空、胜义空、有为空、无为空、毕

jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng běn xìng kōng zì
竟空、无际空、散空、无变异空、本性空、自

xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě dé kōng wú xìng
相空、共相空、一切法空、不可得空、无性

kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng xiǎn shì niè pán
空、自性空、无性自性空显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn zhēn rú xiǎn shì niè pán zhēqiǎn fǎ jiè fǎ xìng
摩诃萨遮遣真如显示涅槃，遮遣法界、法性、

bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí shēng xìng fǎ
不虚妄性、不变异性、平等性、离生性、法

dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè xiǎn shì niè pán
定、法住、实际、虚空界、不思議界显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn sì niàn zhù xiǎn shì niè pán zhēqiǎn sì zhèng duàn
摩诃萨遮遣四念住显示涅槃，遮遣四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī xiǎn
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支显

shì niè pán
示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn kǔ shèng dì xiǎn shì niè pán zhēqiǎn jí miè dào
摩诃萨遮遣苦圣谛显示涅槃，遮遣集、灭、道

shèng dì xiǎn shì niè pán

圣 谛显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn sì jìng lǜ xiǎn shì niè pán zhēqiǎn sì wú liàng sì
摩诃萨遮遣四静虑显示涅槃，遮遣四无量、四

wú sè dìngxiǎn shì niè pán
无色定显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn bā jiě tuō xiǎn shì niè pán zhēqiǎn bā shèng chù jiǔ
摩诃萨遮遣八解脱显示涅槃，遮遣八胜处、九

cì dì dìng shí biàn chù xiǎn shì niè pán
次第定、十遍处显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn kōng jiě tuō mén xiǎn shì niè pán zhēqiǎn wú xiàng wú
摩诃萨遮遣空解脱门显示涅槃，遮遣无相、无

yuàn jiě tuō mén xiǎn shì niè pán
愿解脱门显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn jí xǐ dì xiǎn shì niè pán zhēqiǎn lí gòu dì fā
摩诃萨遮遣极喜地显示涅槃，遮遣离垢地、发

guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì
光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、

bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì xiǎn shì niè pán
不动地、善慧地、法云地显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn wǔ yǎn xiǎn shì niè pán zhēqiǎn liù shén tōng xiǎn shì niè
摩诃萨遮遣五眼显示涅槃，遮遣六神通显示涅

pán
槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn sān mó dì mén xiǎn shì niè pán zhēqiǎn tuó luó ní mén
摩诃萨遮遣三摩地门显示涅槃，遮遣陀罗尼门

xiǎn shì niè pán
显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn fó shí lì xiǎn shì niè pán zhēqiǎn sì wú suǒ wèi sì
摩诃萨遮遣佛十力显示涅槃，遮遣四无所畏、四

wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共

fǎ xiǎn shì niè pán
法显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn wú wàng shī fǎ xiǎn shì niè pán zhēqiǎn héng zhù shě
摩诃萨遮遣无忘失法显示涅槃，遮遣恒住舍

xìng xiǎn shì niè pán
性显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn yù liú guǒ xiǎn shì niè pán zhēqiǎn yī lái bù huán
摩诃萨遮遣预流果显示涅槃，遮遣一来、不还、

ā luó hàn guǒ xiǎn shì niè pán
阿罗汉果显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn dú jué pú tí xiǎn shì niè pán
摩诃萨遮遣独觉菩提显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn yī qiè zhì xiǎn shì niè pán zhēqiǎn dào xiàng zhì yī
摩诃萨遮遣一切智显示涅槃，遮遣道相智、一

qiè xiàng zhì xiǎn shì niè pán
切相智显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn yī qiè pú sà mó hē sà xíng xiǎn shì niè pán
摩诃萨遮遣一切菩萨摩诃萨行显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎnzhū fó wú shàngzhèngděng pú tí xiǎn shì niè pán
摩诃萨遮遣诸佛无上正等菩提显示涅槃。

fó yǐ shèn qí wēimiàofāngbiàn wèi bú tuì zhuǎn dì pú sà
“佛以甚奇微妙方便，为不退转地菩萨

mó hē sà zhēqiǎn yī qiè ruò shì jiān ruò chū shì jiān ruò gòng ruò bú gòng
摩诃萨遮遣一切若世间若出世间、若共若不共、

ruò yǒu lòu ruò wú lòu ruò yǒu wéi ruò wú wéi fǎ xiǎn shì niè pán
若有漏若无漏、若有为若无为法显示涅槃。

大般若波罗蜜多经卷第三百二十八

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi èr shí jiǔ
大般若波罗蜜多经卷第三百二十九

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn qiǎo fāng biàn pǐn dì wǔ shí zhī èr
初分巧方便品第五十二

fù cì shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà yīng yú rú shì zhū shèn
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨应于如是诸甚
shēn chù yī shēn bō rě bō luó mì duō xiāng yìng lǐ qù shěn dì sī wéi
深处，依深般若波罗蜜多相应理趣，审谛思惟、
chēng liáng guān chá yīng zuò shì niàn wǒ jīn yīng rú shēn shēn bō rě bō
称量观察，应作是念：‘我今应如甚深般若波
luó mì duō suǒ shuō ér zhù wǒ jīn yīng rú shēn shēn bō rě bō luó mì duō
罗蜜多所说而住，我今应如甚深般若波罗蜜多
suǒ shuō ér xué shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà néng yú rú shì zhū shèn
所说而学。’善现，若菩萨摩诃萨能于如是诸甚
shēn chù yī shēn bō rě bō luó mì duō xiāng yìng lǐ qù shěn dì sī wéi
深处，依深般若波罗蜜多相应理趣，审谛思惟、
chēng liáng guān chá rú shēn bō rě bō luó mì duō suǒ shuō ér zhù rú
称量观察，如深般若波罗蜜多所说而住，如
shēn bō rě bō luó mì duō suǒ shuō ér xué shì pú sà mó hē sà yóu néng
深般若波罗蜜多所说而学，是菩萨摩诃萨由能
rú shì jīng qín xiū xué yī shēn bō rě bō luó mì duō qǐ yī niàn xīn
如是精勤修学，依深般若波罗蜜多起一念心，
shàng néng shè qǔ wú shù wú liàng wú biān gōng dé chāo wú liàng jié shēng
尚能摄取无数无量无边功德，超无量劫生
sǐ liú zhuǎn jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí kuàng néng wú jiàn
死流转，疾证无上正等菩提，况能无间
cháng xiū bō rě bō luó mì duō héng zhù wú shàng zhèng děng pú tí xiāng
常修般若波罗蜜多，恒住无上正等菩提相
yīng zuò yì shàn xiàn rú dān yù rén yǔ duān zhèng nǚ gēng xiāng ài rǎn
应作意！善现，如耽欲人与端正女更相爱染
gòng wéi qī qì bǐ nǚ xiàn ài bú huò fù qī cǐ rén yù xīn chì shèng
共为期契，彼女限碍不获赴期，此人欲心炽盛

liú zhù shànxiàn yú yì yún hé qí rén yù niàn yú hé chùzhuǎn
流注。善现，于意云何？其人欲念于何处转？”

shì zūn shì rén yù niàn yú nǚ chùzhuǎn wèizuò shì niàn
“世尊！是人欲念于女处转，谓作是念：

bǐ hé dāng lái gòng huì yú cǐ huān yú xì lè
‘彼何当来共会于此欢娱戏乐？’”

shànxiàn yú yì yún hé qí rén zhòu yè jǐ yù niàn
“善现，于意云何？其人昼夜几欲念
shēng
生？”

shì zūn shì rénrzhòu yè yù niànshènduō
“世尊！是人昼夜欲念甚多。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗

mì duō qǐ yī niàn xīn rú shēn bō rě bō luó mì duōsuǒshuō ér xué
蜜多起一念心，如深般若波罗蜜多所说而学，

suǒ chāoshēng sǐ liú zhuǎn jié shù yǔ dān yù rén jīng yī zhòu yè suǒ qǐ
所超生死流转劫数，与耽欲人经一昼夜所起

yù niàn qí shùliàngděng shànxiàn shì pú sà mó hē sà suí yī bō rě
欲念其数量等。善现，是菩萨摩诃萨随依般若

bō luó mì duōsuǒshuō lǐ qù sī wéi xiū xué suí néng jiě tuōzhàng ài
波罗蜜多所说理趣思惟修学，随能解脱障碍

wú shàngzhèngděng pú tí suǒyǒuguò shī shì gù pú sà yī shēn bō rě
无上正等菩提所有过失，是故菩萨依深般若

bō luó mì duōjīng qín xiū xué suí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí shàn
波罗蜜多精勤修学随²⁸证无上正等菩提。善

xiàn ruò pú sà mó hē sà rú shēn bō rě bō luó mì duōsuǒshuō ér zhù
现，若菩萨摩诃萨如深般若波罗蜜多所说而住，

jīng yī zhòu yè suǒhuògōng dé ruò cǐ gōng dé yǒuxíngliàngzhě jìng qié
经一昼夜所获功德，若此功德有形量者，殄伽

shā děng sān qiān dà qiānzhū fó shì jiè bù néngróngshòu jiǎ shǐ chōng
沙等三千大千诸佛世界不能容受。假使充

mǎn rú jìng qié shā sān qiān dà qiān fó zhī shì jiè zhū yú gōng dé bǐ cǐ
满如殄伽沙三千大千佛之世界诸余功德比此

gōng dé bǎi fēn bù jí yī qiān fēn bù jí yī bǎi qiān fēn bù jí
功德，百分不及一，千分不及一，百千分不及

²⁸ 大正藏：速；永乐北藏及龙藏：随

yī bǎi jù zhī fēn bù jí yī qiān jù zhī fēn bù jí yī bǎiqiān jù
一，百俱胝分不及一，千俱胝分不及一，百千俱
zhī fēn bù jí yī bǎi nà yǔ duō fēn bù jí yī qiān nà yǔ duō fēn bù
胝分不及一，百那庾多分不及一，千那庾多分不
jí yī bǎiqiān nà yǔ duō fēn bù jí yī rú shì guǎngshuō shù fēn
及一，百千那庾多分不及一，如是广说数分、
suàn fēn jì fēn yù fēn nǎi zhì wū bō ní shā tán fēn yì bù jí yī
算分、计分、喻分乃至邬波尼杀昙分亦不及一。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波
luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié bù shī gòngyǎng fó fǎ
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，布施供养佛、法、
sēngbǎo shànxiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn
僧宝。善现，于意云何？是菩萨摩诃萨由此因
yuán dé fú duō fǒu
缘得福多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！
qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗
mì duō jīng yī zhòu yè rú shuō ér xué suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ
蜜多，经一昼夜如说而学，所获功德甚多于彼。
hé yǐ gù shànxiàn shēnshēn bō rě bō luó mì duō shì zhū pú sà mó
何以故？善现，甚深般若波罗蜜多是诸菩萨摩
hē sà shèng zhū pú sà mó hē sà chéng cǐ shèng gù jí zhì wú shàng
诃萨乘，诸菩萨摩诃萨乘此乘故疾至无上
zhèngděng pú tí
正等菩提。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波
luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié gōngjìng gòngyǎng yù liú
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，恭敬供养预流、
yī lái bù huán ā luó hàn dú jué pú sà jí zhū rú lái yīng
一来、不还、阿罗汉、独觉、菩萨及诸如来、应、
zhèngděng jué shànxiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ
正等觉。善现，于意云何？是菩萨摩诃萨由此

yīn yuán dé fú duō fǒu
因 缘 得 福 多 不 ？ ”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善 现 答 言 ：“ 甚 多 ！ 世 尊 ！ 甚 多 ！ 善 逝 ！

qí fú wú shù wú liàng wú biān
其 福 无 数 无 量 无 边 。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛 言 ：“ 善 现 ， 若 菩 萨 摩 诃 萨 依 深 般 若 波 罗

mì duō jīng yī zhòu yè rú shuō ér xué suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ
蜜 多 ， 经 一 昼 夜 如 说 而 学 ， 所 获 功 德 甚 多 于 彼 。

hé yǐ gù shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì
何 以 故 ？ 善 现 ， 诸 菩 萨 摩 诃 萨 行 深 般 若 波 罗 蜜

duō chāo guò shēng wén jí dú jué dì sù rù pú sà zhèng xìng lí shēng
多 ， 超 过 声 闻 及 独 觉 地 ， 速 入 菩 萨 正 性 离 生 ，

fù néng xiū xíng zhū pú sà xíng jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
复 能 修 行 诸 菩 萨 行 ， 疾 证 无 上 正 等 菩 提 。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“ 复 次 ， 善 现 ， 若 菩 萨 摩 诃 萨 远 离 般 若 波

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié jīng qín xiū xué bù shī jìng
罗 蜜 多 ， 设 经 殄 伽 沙 数 大 劫 ， 精 勤 修 学 布 施 、 净

jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yún hé²⁹
戒 、 安 忍 、 精 进 、 静 虑 、 般 若 波 罗 蜜 多²⁹ 。 云 何³⁰

shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
是 菩 萨 摩 诃 萨 由 此 因 缘 得 福 多 不 ？ ”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善 现 答 言 ：“ 甚 多 ！ 世 尊 ！ 甚 多 ！ 善 逝 ！

qí fú wú shù wú liàng wú biān
其 福 无 数 无 量 无 边 。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛 言 ：“ 善 现 ， 若 菩 萨 摩 诃 萨 依 深 般 若 波 罗

mì duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè jīng qín xiū xué bù shī jìng jiè
蜜 多 所 说 而 住 ， 经 一 昼 夜 精 勤 修 学 布 施 、 净 戒 、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ
安 忍 、 精 进 、 静 虑 、 般 若 ， 所 获 功 德 甚 多 于 彼 。

hé yǐ gù shànxiàn shēn shēn bō rě bō luó mì duō shì zhū pú sà mó
何 以 故 ？ 善 现 ， 甚 深 般 若 波 罗 蜜 多 是 诸 菩 萨 摩

²⁹ 大正藏：般若；永乐北藏及龙藏：般若波罗蜜多

³⁰ 大正藏：善现，于意云何？；永乐北藏及龙藏：云何

hē sà mǔ suǒ yǐ zhě hé shēnshēn bō rě bō luó mì duōnéngshēng
诃萨母。所以者何？甚深般若波罗蜜多能生
pú sà mó hē sà zhòng yī qiè pú sà mó hē sà zhòng yī zhǐ bō rě bō
菩萨摩诃萨众，一切菩萨摩诃萨众依止般若波
luó mì duō sù néngyuánmǎn yī qiè fó fǎ
罗蜜多，速能圆满一切佛法。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波
luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié yǐ fǎ bù shī yī qiè yǒuqíng
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，以法布施一切有情。
shànxiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú
善现，于意云何？是菩萨摩诃萨由此因缘得福
duō fǒu
多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！
qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗
mì duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè yǐ fǎ bù shī yī qiè yǒuqíng
蜜多所说而住，经一昼夜以法布施一切有情，
suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ hé yǐ gù shànxiàn ruò pú sà mó
所获功德甚多于彼。何以故？善现，若菩萨摩
hē sà yuǎn lí bō rě bō luó mì duō zé wéiyuǎn lí yī qiè zhì zhì
诃萨远离般若波罗蜜多，则为远离一切智智。
ruò pú sà mó hē sà bù lí bō rě bō luó mì duō zé wéi bù lí yī qiè
若菩萨摩诃萨不离般若波罗蜜多，则为不离一切
zhì zhì shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàng zhèng
智智。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲证无上正
děng pú tí chángyīng bù lí shēnshēn bō rě bō luó mì duō
等菩提，常应不离甚深般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波
luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié xiū xíng bù shī bō luó mì duō
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，修行布施波罗蜜多，
xiū xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō
修行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多。

shànxiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú
善现，于意云何？是菩萨摩诃萨由此因缘得福
duō fǒu
多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！

qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗

mì duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè xiū xíng bù shī bō luó mì duō xiū
蜜多所说而住，经一昼夜修行布施波罗蜜多，修

xíng jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō suǒ
行净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，所

huò gōng dé shènduō yú bǐ hé yǐ gù shànxiàn ruò pú sà mó hē
获功德甚多于彼。何以故？善现，若菩萨摩诃

sà bù lí bō rě bō luó mì duō yú fó wú shàng zhèng děng pú tí ér
萨不离般若波罗蜜多，于佛无上正等菩提而

yǒu tuì zhuǎn wú yǒu shì chù ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
有退转，无有是处。若菩萨摩诃萨远离般若波

luó mì duō yú fó wú shàng zhèng děng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn sī yǒu
罗蜜多，于佛无上正等菩提而有退转，斯有

shì chù shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàng zhèng
是处。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲证无上正

děng pú tí cháng yīng bù lí shēn shēn bō rě bō luó mì duō
等菩提，常应不离甚深般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié ān zhù nèi kōng ān zhù wài
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，安住内空，安住外

kōng nèi wài kōng kōng kōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi kōng
空、内外空、空空、大空、胜义空、有为空、

wú wéi kōng bì jìng kōng wú jì kōng sǎn kōng wú biàn yì kōng
无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异空、

běn xìng kōng zì xiàng kōng gòng xiàng kōng yī qiè fǎ kōng bù kě
本性空、自相空、共相空、一切法空、不可

dé kōng wú xìng kōng zì xìng kōng wú xìng zì xìng kōng shànxiàn
得空、无性空、自性空、无性自性空。善现，

yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
于意云何？是菩萨摩诃萨由此因缘得福多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！

qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗

mì duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè ān zhù nèi kōng ān zhù wài kōng
蜜多所说而住，经一昼夜安住内空，安住外空

nǎi zhì wú xìng zì xìng kōng suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ hé yǐ gù
乃至无性自性空，所获功德甚多于彼。何以故？

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà bù yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú
善现，若菩萨摩诃萨不远离般若波罗蜜多，于

fó wú shàng zhèng děng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn wú yǒu shì chù ruò pú
佛无上正等菩提而有退转，无有是处。若菩

sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú fó wú shàng zhèng děng
萨摩诃萨远离般若波罗蜜多，于佛无上正等

pú tí ér yǒu tuì zhuǎn sī yǒu shì chù shì gù shànxiàn ruò pú
菩提而有退转，斯有是处。是故，善现，若菩

sà mó hē sà yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí cháng yīng bù lí shèn
萨摩诃萨欲证无上正等菩提，常应不离甚

shēn bō rě bō luó mì duō
深般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié ān zhù zhēn rú ān zhù fǎ
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，安住真如，安住法

jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng bú biàn yì xìng píng děng xìng lí
界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、离

shēng xìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì jiè
生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議界。

shànxiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú
善现，于意云何？是菩萨摩诃萨由此因缘得福

duō fǒu
多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！

qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗
mì duōsuǒshuō ér zhù jīng yī zhòu yè ān zhùzhēn rú ān zhù fǎ jiè
蜜多所说而住，经一昼夜安住真如，安住法界
nǎi zhì bù sī yì jiè suǒhuògōng dé shènduō yú bǐ hé yǐ gù
乃至不思議界，所获功德甚多于彼。何以故？
shànxiàn ruò pú sà mó hē sà bù yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú
善现，若菩萨摩诃萨不远离般若波罗蜜多，于
wú shàngzhèngděng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn wú yǒu shì chù ruò pú sà
无上正等菩提而有退转，无有是处。若菩萨
mó hē sà yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú wú shàngzhèngděng pú tí
摩诃萨远离般若波罗蜜多，于无上正等菩提
ér yǒu tuì zhuǎn sī yǒu shì chù shì gù shànxiàn ruò pú sà mó
而有退转，斯有是处。是故，善现，若菩萨摩
hē sà yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí chángyīng bù lí shēnshēn
诃萨欲证无上正等菩提，常应不离甚深
bō rě bō luó mì duō
般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波
luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié xiū xíng sì niànzhù xiū xíng
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，修行四念住，修行
sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī bā
四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八
shèngdào zhī shànxiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ
圣道支。善现，于意云何？是菩萨摩诃萨由此
yīn yuán dé fú duōfǒu
因缘得福多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！
qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗
mì duōsuǒshuō ér zhù jīng yī zhòu yè xiū xíng sì niànzhù xiū xíng sì
蜜多所说而住，经一昼夜修行四念住，修行四

zhèngduàn nǎi zhì bā shèngdào zhī suǒhuògōng dé shènduō yú bǐ hé
正断乃至八圣道支，所获功德甚多于彼。何
yǐ gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà bù yuǎn lí bō rě bō luó mì
以故？善现，若菩萨摩诃萨不远离般若波罗蜜
duō yú wú shàngzhèngděng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn wú yǒu shì chù
多，于无上正等菩提而有退转，无有是处。
ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú wú shàngzhèng
若菩萨摩诃萨远离般若波罗蜜多，于无上正
děng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn sī yǒu shì chù shì gù shànxiàn ruò
等菩提而有退转，斯有是处。是故，善现，若
pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí chángyīng bù lí
菩萨摩诃萨欲证无上正等菩提，常应不离
shēnshēn bō rě bō luó mì duō
甚深般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波
luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié ān zhù kǔ shèng dì ān zhù
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，安住苦圣谛，安住
jí miè dào shèng dì shànxiàn yú yì yún hé shì pú sà mó
集、灭、道圣谛。善现，于意云何？是菩萨摩
hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
诃萨由此因缘得福多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！
qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗
mì duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè ān zhù kǔ shèng dì ān zhù jí
蜜多所说而住，经一昼夜安住苦圣谛，安住集、
miè dào shèng dì suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ hé yǐ gù shàn
灭、道圣谛，所获功德甚多于彼。何以故？善
xiàn ruò pú sà mó hē sà bù yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú wú
现，若菩萨摩诃萨不远离般若波罗蜜多，于无
shàngzhèngděng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn wú yǒu shì chù ruò pú sà mó
上正等菩提而有退转，无有是处。若菩萨摩
hē sà yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú wú shàngzhèngděng pú tí ér
诃萨远离般若波罗蜜多，于无上正等菩提而

yǒu tuì zhuǎn sī yǒu shì chù shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē
有退转，斯有是处。是故，善现，若菩萨摩诃
sà yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí chángyīng bù lí shènsēn bō
萨欲证无上正等菩提，常应不离甚深般
rě bō luó mì duō
若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波
luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié xiū xíng sì jìng lǜ xiū xíng
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，修行四静虑，修行
sì wú liàng sì wú sè dìng shànxiàn yú yì yún hé shì pú sà
四无量、四无色定。善现，于意云何？是菩萨
mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
摩诃萨由此因缘得福多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！
qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗
mì duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè xiū xíng sì jìng lǜ xiū xíng sì wú
蜜多所说而住，经一昼夜修行四静虑，修行四无
liàng sì wú sè dìng suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ hé yǐ gù
量、四无色定，所获功德甚多于彼。何以故？

shànxiàn ruò pú sà mó hē sà bù yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú
善现，若菩萨摩诃萨不远离般若波罗蜜多，于
wú shàngzhèngděng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn wú yǒu shì chù ruò pú sà
无上正等菩提而有退转，无有是处。若菩萨
mó hē sà yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú wú shàngzhèngděng pú tí
摩诃萨远离般若波罗蜜多，于无上正等菩提

ér yǒu tuì zhuǎn sī yǒu shì chù shì gù shànxiàn ruò pú sà mó
而有退转，斯有是处。是故，善现，若菩萨摩
hē sà yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí chángyīng bù lí shènsēn
诃萨欲证无上正等菩提，常应不离甚深
bō rě bō luó mì duō
般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié xiū xíng bā jiě tuō xiū xíng
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，修行八解脱，修行
bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù shànxiàn yú yì yún hé
八胜处、九次第定、十遍处。善现，于意云何？

shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
是菩萨摩诃萨由此因缘得福多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！

qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗

mì duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè xiū xíng bā jiě tuō xiū xíng bā
蜜多所说而住，经一昼夜修行八解脱，修行八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ
胜处、九次第定、十遍处，所获功德甚多于彼。

hé yǐ gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà bù yuǎn lí bō rě bō luó
何以故？善现，若菩萨摩诃萨不远离般若波罗

mì duō yú wú shàng zhèng děng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn wú yǒu shì chù
蜜多，于无上正等菩提而有退转，无有是处。

ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú wú shàng zhèng
若菩萨摩诃萨远离般若波罗蜜多，于无上正

děng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn sī yǒu shì chù shì gù shànxiàn ruò
等菩提而有退转，斯有是处。是故，善现，若

pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí cháng yīng bù lí
菩萨摩诃萨欲证无上正等菩提，常应不离

shènshēn bō rě bō luó mì duō
甚深般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié xiū xíng kōng jiě tuō mén xiū
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，修行空解脱门，修

xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén shànxiàn yú yì yún hé shì pú
行无相、无愿解脱门。善现，于意云何？是菩

sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
萨摩诃萨由此因缘得福多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！

qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗
mì duōsuǒshuō ér zhù jīng yī zhòu yè xiū xíngkōng jiě tuōmén xiū xíng
蜜多所说而住，经一昼夜修行空解脱门，修行
wú xiàng wú yuàn jiě tuōmén suǒhuògōng dé shènduō yú bǐ hé yǐ
无相、无愿解脱门，所获功德甚多于彼。何以
gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà bù yuǎn lí bō rě bō luó mì duō
故？善现，若菩萨摩诃萨不远离般若波罗蜜多，
yú wú shàngzhèngděng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn wú yǒu shì chù ruò pú
于无上正等菩提而有退转，无有是处。若菩
sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú wú shàngzhèngděng pú
萨摩诃萨远离般若波罗蜜多，于无上正等菩
tí ér yǒu tuì zhuǎn sī yǒu shì chù shì gù shànxiàn ruò pú sà
提而有退转，斯有是处。是故，善现，若菩萨
mó hē sà yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí chángyīng bù lí shèn
摩诃萨欲证无上正等菩提，常应不离甚
shēn bō rě bō luó mì duō
深般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波
luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié xiū xíng jí xǐ dì xiū xíng
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，修行极喜地，修行
lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiàncián dì
离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、
yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì shànxiàn yú
远行地、不动地、善慧地、法云地。善现，于
yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú duōfǒu
意云何？是菩萨摩诃萨由此因缘得福多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！
qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗
mì duōsuǒshuō ér zhù jīng yī zhòu yè xiū xíng jí xǐ dì xiū xíng lí gòu
蜜多所说而住，经一昼夜修行极喜地，修行离垢

dì fā guāng dì yàn huì dì jí nánshèng dì xiànjián dì yuǎn
地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远
xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì suǒ huò gōng dé shèn
行地、不动地、善慧地、法云地，所获功德甚
duō yú bǐ hé yǐ gù shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà bù yuǎn lí
多于彼。何以故？善现，若菩萨摩诃萨不远离
bō rě bō luó mì duō yú wú shàng zhèng děng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn
般若波罗蜜多，于无上正等菩提而有退转，
wú yǒu shì chù ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú
无有是处。若菩萨摩诃萨远离般若波罗蜜多，于
wú shàng zhèng děng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn sī yǒu shì chù shì gù
无上正等菩提而有退转，斯有是处。是故，
shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí
善现，若菩萨摩诃萨欲证无上正等菩提，
cháng yīng bù lí shèn shēn bō rě bō luó mì duō
常应不离甚深般若波罗蜜多。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波
luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié xiū xíng wǔ yǎn xiū xíng liù
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，修行五眼，修行六
shéntōng shàn xiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn
神通。善现，于意云何？是菩萨摩诃萨由此因
yuán dé fú duō fǒu
缘得福多不？”

shàn xiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！
qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗
mì duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè xiū xíng wǔ yǎn xiū xíng liù shén
蜜多所说而住，经一昼夜修行五眼，修行六神
tōng suǒ huò gōng dé shèn duō yú bǐ hé yǐ gù shàn xiàn ruò pú
通，所获功德甚多于彼。何以故？善现，若菩
sà mó hē sà bù yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú wú shàng zhèng děng
萨摩诃萨不远离般若波罗蜜多，于无上正等
pú tí ér yǒu tuì zhuǎn wú yǒu shì chù ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí
菩提而有退转，无有是处。若菩萨摩诃萨远离

bō rě bō luó mì duō yú wú shàngzhèngděng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn
般若波罗蜜多，于无上正等菩提而有退转，
sī yǒu shì chù shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù zhèng wú
斯有是处。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲证无
shàngzhèngděng pú tí chángyīng bù lí shènshēn bō rě bō luó mì duō
上正等菩提，常应不离甚深般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波
luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié xiū xíng yī qiè sān mó dì mén
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，修行一切三摩地门，
xiū xíng yī qiè tuó luó ní mén shànxiàn yú yì yún hé shì pú sà mó
修行一切陀罗尼门。善现，于意云何？是菩萨摩
hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
诃萨由此因缘得福多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！
qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗
mì duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè xiū xíng yī qiè sān mó dì mén
蜜多所说而住，经一昼夜修行一切三摩地门，
xiū xíng yī qiè tuó luó ní mén suǒ huò gōng dé shèn duō yú bǐ hé yǐ
修行一切陀罗尼门，所获功德甚多于彼。何以
gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà bù yuǎn lí bō rě bō luó mì duō
故？善现，若菩萨摩诃萨不远离般若波罗蜜多，
yú wú shàngzhèngděng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn wú yǒu shì chù ruò pú
于无上正等菩提而有退转，无有是处。若菩
sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú wú shàngzhèngděng pú
萨摩诃萨远离般若波罗蜜多，于无上正等菩
tí ér yǒu tuì zhuǎn sī yǒu shì chù shì gù shànxiàn ruò pú sà
提而有退转，斯有是处。是故，善现，若菩萨
mó hē sà yù zhèng wú shàngzhèngděng pú tí chángyīng bù lí shèn
摩诃萨欲证无上正等菩提，常应不离甚
shēn bō rě bō luó mì duō
深般若波罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié xiū xíng fó shí lì xiū xíng
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，修行佛十力，修行
sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、
shí bā fó bú gòng fǎ shàn xiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà
十八佛不共法。善现，于意云何？是菩萨摩诃萨
yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
由此因缘得福多不？”

shàn xiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！

qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗

mì duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè xiū xíng fó shí lì xiū xíng sì wú
蜜多所说而住，经一昼夜修行佛十力，修行四无
suǒ wèi nǎi zhì shí bā fó bú gòng fǎ suǒ huò gōng dé shènduō yú bǐ
所畏乃至十八佛不共法，所获功德甚多于彼。

hé yǐ gù shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà bù yuǎn lí bō rě bō luó
何以故？善现，若菩萨摩诃萨不远离般若波罗

mì duō yú wú shàng zhèng děng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn wú yǒu shì chù
蜜多，于无上正等菩提而有退转，无有是处。

ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú wú shàng zhèng
若菩萨摩诃萨远离般若波罗蜜多，于无上正

děng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn sī yǒu shì chù shì gù shàn xiàn ruò
等菩提而有退转，斯有是处。是故，善现，若

pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí cháng yīng bù lí
菩萨摩诃萨欲证无上正等菩提，常应不离

shēn shēn bō rě bō luó mì duō
甚深般若波罗蜜多。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié xiū xíng wú wàng shī fǎ xiū
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，修行无忘失法，修

xíng héng zhù shě xìng shàn xiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà
行恒住舍性。善现，于意云何？是菩萨摩诃萨

yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
由此因缘得福多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！

qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗

mì duōsuǒshuō ér zhù jīng yī zhòu yè xiū xíng wú wàng shī fǎ xiū xíng
蜜多所说而住，经一昼夜修行无忘失法，修行

héngzhù shěxìng suǒhuògōng dé shènduō yú bǐ hé yǐ gù shànxiàn
恒住舍性，所获功德甚多于彼。何以故？善现，

ruò pú sà mó hē sà bù yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú wú shàng
若菩萨摩诃萨不远离般若波罗蜜多，于无上

zhèngděng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn wú yǒu shì chù ruò pú sà mó hē sà
正等菩提而有退转，无有是处。若菩萨摩诃萨

yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú wú shàngzhèngděng pú tí ér yǒu tuì
远离般若波罗蜜多，于无上正等菩提而有退

zhuǎn sī yǒu shì chù shì gù shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yù
转，斯有是处。是故，善现，若菩萨摩诃萨欲

zhèng wú shàngzhèngděng pú tí chángyīng bù lí shēnshēn bō rě bō
证无上正等菩提，常应不离甚深般若波

luó mì duō
罗蜜多。

fù cì shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波

luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié xiū xíng yī qiè zhì xiū xíng
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，修行一切智，修行

dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì shànxiàn yú yì yún hé shì pú sà
道相智、一切相智。善现，于意云何？是菩萨

mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
摩诃萨由此因缘得福多不？”

shànxiàn dá yán shènduō shì zūn shènduō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！

qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shànxiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗

mì duōsuǒshuō ér zhù jīng yī zhòu yè xiū xíng yī qiè zhì xiū xíng dào
蜜多所说而住，经一昼夜修行一切智，修行道

xiàng zhì yī qiè xiàng zhì suǒ huò gōng dé shèn duō yú bǐ hé yǐ gù
相智、一切相智，所获功德甚多于彼。何以故？
shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà bù yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú
善现，若菩萨摩诃萨不远离般若波罗蜜多，于
wú shàng zhèng děng pú tí ér yǒu tuì zhuǎn wú yǒu shì chù ruò pú sà
无上正等菩提而有退转，无有是处。若菩萨
mó hē sà yuǎn lí bō rě bō luó mì duō yú wú shàng zhèng děng pú tí
摩诃萨远离般若波罗蜜多，于无上正等菩提
ér yǒu tuì zhuǎn sī yǒu shì chù shì gù shàn xiàn ruò pú sà mó
而有退转，斯有是处。是故，善现，若菩萨摩
hē sà yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí cháng yīng bù lí shèn shēn
诃萨欲证无上正等菩提，常应不离甚深
bō rě bō luó mì duō
般若波罗蜜多。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波
luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié xiū xíng zhǒng zhǒng cái shī
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，修行种种财施、
fǎ shī zhù kòng xián chù xì niàn sī wéi xiān suǒ xiū xíng pǔ wèi yī qiè
法施，住空闲处，系念思惟先所修行，普为一切
huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí shàn xiàn yú yì yún hé shì pú
回向无上正等菩提。善现，于意云何？是菩
sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
萨摩诃萨由此因缘得福多不？”

shàn xiàn dá yán shèn duō shì zūn shèn duō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！
qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗
mì duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè xiū xíng zhǒng zhǒng cái shī fǎ
蜜多所说而住，经一昼夜修行种种财施、法
shī zhù kòng xián chù xì niàn sī wéi xiān suǒ xiū xíng pǔ wèi yī qiè huí
施，住空闲处，系念思惟先所修行，普为一切回
xiàng wú shàng zhèng děng pú tí suǒ huò gōng dé shèn duō yú bǐ hé yǐ
向无上正等菩提，所获功德甚多于彼。何以
gù shàn xiàn yī shēn bō rě bō luó mì duō suǒ qǐ huí xiàng dāng zhī
故？善现，依深般若波罗蜜多所起回向，当知

shì wéi zuì shèng huí xiàng yuǎn lí bō rě bō luó mì duō suǒ qǐ huí xiàng
是为最胜回向。远离般若波罗蜜多所起回向，
dāng zhī bù míng zuì shèng huí xiàng shì gù shàn xiàn ruò pú sà mó
当知不名最胜回向。是故，善现，若菩萨摩
hē sà yù zhèng wú shàng zhèng děng pú tí cháng yīng bù lí shèn shēn
诃萨欲证无上正等菩提，常应不离甚深
bō rě bō luó mì duō yǐ suǒ xiū xíng pǔ wèi yī qiè huí xiàng wú shàng
般若波罗蜜多，以所修行普为一切回向无上
zhèng děng pú tí
正等菩提。

fù cì shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yuǎn lí bō rě bō
“复次，善现，若菩萨摩诃萨远离般若波
luó mì duō shè jīng jìng qié shā shù dà jié pǔ yuán guò qù wèi lái xiàn zài
罗蜜多，设经殄伽沙数大劫，普缘过去未来现在
yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué jí zhū dì zǐ gōng dé shàng gēn hé hé
一切如来、应、正等觉及诸弟子功德善根和合
suí xǐ pǔ wèi yī qiè huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí shàn xiàn
随喜，普为一切回向无上正等菩提。善现，
yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà yóu cǐ yīn yuán dé fú duō fǒu
于意云何？是菩萨摩诃萨由此因缘得福多不？”

shàn xiàn dá yán shèn duō shì zūn shèn duō shàn shì
善现答言：“甚多！世尊！甚多！善逝！
qí fú wú shù wú liàng wú biān
其福无数无量无边。”

fó yán shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yī shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，若菩萨摩诃萨依深般若波罗
mì duō suǒ shuō ér zhù jīng yī zhòu yè pǔ yuán guò qù wèi lái xiàn
蜜多所说而住，经一昼夜普缘过去、未来、现
zài yī qiè rú lái yīng zhèng děng jué jí zhū dì zǐ gōng dé shàng gēn hé hé
在一切如来、应、正等觉及诸弟子功德善根和
hé suí xǐ pǔ wèi yī qiè huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí suǒ huò
合随喜，普为一切回向无上正等菩提，所获
gōng dé shèn duō yú bǐ hé yǐ gù shàn xiàn yī qiè suí xǐ huí xiàng
功德甚多于彼。何以故？善现，一切随喜回向
gōng dé shàng gēn jiē yǐ shèn shēn bō rě bō luó mì duō ér wéi shàng shǒu
功德善根，皆以甚深般若波罗蜜多而为上首。
shì gù shàn xiàn ruò pú sà mó hē sà yù zhèng wú shàng zhèng děng pú
是故，善现，若菩萨摩诃萨欲证无上正等菩

tí chángyīng bù lí shènsēn bō rě bō luó mì duō yú zhūshàngēn hé
提，常应不离甚深般若波罗蜜多，于诸善根和
hé suí xǐ pǔ wèi yī qiè huí xiàng wú shàngzhèngděng pú tí
合随喜，普为一切回向无上正等菩提。”

ěr shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn rú fó suǒshuō
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！如佛所说，
fēn bié suǒ zuò jiē fēi shí yǒu yǐ hé yīn yuán shì zhū pú sà mó hē sà
分别所作皆非实有，以何因缘，是诸菩萨摩诃萨
děnghuò fú wú shù wú liàng wú biān shì zūn fēn bié suǒ zuò bù néng fā
等获福无数无量无边？世尊！分别所作不能发
qǐ zhēn shí zhèngjiàn bù néng qù rù zhèngxìng lí shēng bù néng dé yù
起真实正见，不能趣入正性离生，不能得预
liú guǒ huò yī lái guǒ huò bù huánguǒ huò ā luó hàn guǒ huò dú
流果、或一来果、或不还果、或阿罗汉果、或独
jué pú tí yì bù néng dé zhū fó wú shàngzhèngděng pú tí
觉菩提，亦不能得诸佛无上正等菩提。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō fēn
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。分
bié suǒ zuò bù néng fā qǐ zhēn shí zhèngjiàn bù néng qù rù zhèngxìng lí
别所作不能发起真实正见，不能趣入正性离
shēng bù néng dé yù liú guǒ huò yī lái guǒ huò bù huánguǒ huò
生，不能得预流果、或一来果、或不还果、或
ā luó hàn guǒ huò dú jué pú tí yì bù néng dé zhū fó wú shàngzhèng
阿罗汉果、或独觉菩提，亦不能得诸佛无上正
děng pú tí shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì
等菩提。善现，诸菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜
duō zhī yī qiè zhǒng fēn bié suǒ zuò kōng wú suǒ yǒu xū wàng bù shí
多，知一切种分别所作空、无所有、虚妄不实。
suǒ yǐ zhě hé shànxiàn zhū pú sà mó hē sà shàn xué nèi kōng
所以者何？善现，诸菩萨摩诃萨，善学内空，
shàn xué wài kōng shàn xué nèi wài kōng shàn xué kōng kōng shàn xué dà
善学外空，善学内外空，善学空空，善学大
kōng shàn xué shèng yì kōng shàn xué yǒu wéi kōng shàn xué wú wéi kōng
空，善学胜义空，善学有为空，善学无为空，
shàn xué bì jìng kōng shàn xué wú jì kōng shàn xué sǎn kōng shàn xué
善学毕竟空，善学无际空，善学散空，善学
wú biàn yì kōng shàn xué běn xìng kōng shàn xué zì xiàng kōng shàn xué
无变异空，善学本性空，善学自相空，善学

gòngxiàngkōng shàn xué yī qiè fǎ kōng shàn xué bù kě dé kōng shàn
共相空，善学一切法空，善学不可得空，善
xué wú xìngkōng shàn xué zì xìngkōng shàn xué wú xìng zì xìngkōng shàn
学无性空，善学自性空，善学无性自性空。善
xiàn shì pú sà mó hē sà ān zhùkōng yǐ rú rú guānchá fēn bié suǒ
现，是菩萨摩诃萨安住空已如如观察，分别所
zuòkōng wú suǒ yǒu xū wàng bù shí rú shì rú shì jí bù
作空、无所有、虚妄不实，如是！如是！即不
yuǎn lí shènshēn bō rě bō luó mì duō shàn xiàn shì pú sà mó hē sà
远离甚深般若波罗蜜多。善现，是菩萨摩诃萨
rú rú bù lí shènshēn bō rě bō luó mì duō rú shì rú shì huò fú
如如不离甚深般若波罗蜜多，如是！如是！获福
wú shù wú liàng wú biān
无数无量无边。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn wú shù wú liàng
具寿善现复白佛言：“世尊！无数、无量、
wú biānyǒu hé chā bié
无边有何差别？”

fó yán shànxiàn yán wú shù zhě shù bù kě dé bù kě
佛言：“善现，言无数者，数不可得，不可
shǔ zài yǒuwéi jiè zhōng bù kě shǔ zài wú wéi jiè zhōng yán wú liàngzhě
数在有为界中，不可数在无为界中。言无量者，
liàng bù kě dé bù kě liáng zài guò qù fǎ zhōng bù kě liáng zài wèi lái
量不可得，不可量在过去法中，不可量在未来
fǎ zhōng bù kě liáng zài xiàn zài fǎ zhōng yán wú biānzhě biān bù
法中，不可量在现在法中。言无边者，边不
kě dé bù kě cè duó bǐ biān jì gù
可得，不可测度彼边际故。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn pō yǒu yīn yuán gù
具寿善现复白佛言：“世尊！颇有因缘故，
sè yì wú shù wú liàng wú biān shòu xiǎng xíng shí yì wú shù wú
色亦无数无量无边？受、想、行、识亦无数无
liàng wú biān fǒu
量无边不？”

fó yán shànxiàn yǒu yīn yuán gù sè yì wú shù wú liàng wú
佛言：“善现，有因缘故，色亦无数无量无
biān shòu xiǎng xíng shí yì wú shù wú liàng wú biān
边，受、想、行、识亦无数无量无边。”

shì zūn hé yīn yuán gù sè yì wú shù wú liàng wú biān
“世尊！何因缘故，色亦无数无量无边，

shòu xiǎng xíng shí yì wú shù wú liàng wú biān
受、想、行、识亦无数无量无边？”

fó yán shànxiàn sè kōng gù yì wú shù wú liàng wú biān shòu
佛言：“善现，色空故亦无数无量无边，受

xiǎng xíng shí kōng gù yì wú shù wú liàng wú biān
想、行、识空故亦无数无量无边。”

ěr shí jù shòu shànxiàn fù bó fó yán shì zūn wéi dàn sè
尔时，具寿善现复白佛言：“世尊！为但色

kōng shòu xiǎng xíng shí kōng wéi yī qiè fǎ yì shì kōng yé
空，受、想、行、识空，为一切法亦是空耶？”

fó yán shànxiàn wǒ xiān bù shuō yī qiè fǎ jiē kōng yé
佛言：“善现，我先不说一切法皆空耶？”

shànxiàn dá yán fó suī yǐ shuō yī qiè fǎ jiē shì kōng ér zhū
善现答言：“佛虽已说一切法皆是空，而诸

yǒu qíng bù zhī jiàn jué gù wǒ jīn zhě fù zuò shì wèn
有情不知、见、觉，故我今者复作是问。

shì zūn rú lái cháng shuō sè kōng shòu xiǎng xíng
“世尊！如来常说色空，受、想、行、

shí yì kōng rú lái cháng shuō yǎn chù kōng ěr bí shé shēn
识亦空；如来常说眼处空，耳、鼻、舌、身、

yì chù yì kōng rú lái cháng shuō sè chù kōng shēng xiāng wèi
意处亦空；如来常说色处空，声、香、味、

chù fǎ chù yì kōng rú lái cháng shuō yǎn jiè kōng ěr bí shé
触、法处亦空；如来常说眼界空，耳、鼻、舌、

shēn yì jiè yì kōng rú lái cháng shuō sè jiè kōng shēng xiāng
身、意界亦空；如来常说色界空，声、香、

wèi chù fǎ jiè yì kōng rú lái cháng shuō yǎn shí jiè kōng ěr
味、触、法界亦空；如来常说眼识界空，耳、

bí shé shēn yì shí jiè yì kōng rú lái cháng shuō yǎn chù kōng
鼻、舌、身、意识界亦空；如来常说眼触空，

ěr bí shé shēn yì chù yì kōng rú lái cháng shuō yǎn chù wéi
耳、鼻、舌、身、意触亦空；如来常说眼触为

yuán suǒ shēng zhū shòu kōng ěr bí shé shēn yì chù wéi yuán
缘所生诸受空，耳、鼻、舌、身、意触为缘

suǒ shēng zhū shòu yì kōng rú lái cháng shuō dì jiè kōng shuǐ huǒ
所生诸受亦空；如来常说地界空，水、火、

fēng kōng shí jiè yì kōng rú lái chángshuō yīn yuánxìngkōng děng
风、空、识界亦空；如来常说因缘性空，等
wú jiànyuán suǒyuányuán zēngshàngyuánxìng yì kōng rú lái cháng
无间缘、所缘缘、增上缘性亦空；如来常
shuō wú míngkōng xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài
说无明空，行、识、名色、六处、触、受、爱、
qǔ yǒu shēng lǎo sǐ yì kōng rú lái chángshuō wǒ kōng yǒu
取、有、生、老死亦空；如来常说我空，有
qíng mìngzhě shēngzhě yǎngzhě shì fū bǔ tè qié luó yì
情、命者、生者、养者、士夫、补特伽罗、意
shēng rú tóng zuòzhě shòuzhě zhī zhě jiànzhě yì kōng rú
生、儒童、作者、受者、知者、见者亦空；如
lái chángshuō bù shī bō luó mì duōkōng jìng jiè ān rěn jīng jìn
来常说布施波罗蜜多空，净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě bō luó mì duō yì kōng rú lái chángshuō nèi kōngkōng
静虑、般若波罗蜜多亦空；如来常说内空空，
wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒu wéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为
kōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异
kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōng yì kōng
不可得空、无性空、自性空、无性自性空亦空；
rú lái chángshuō zhēn rú kōng fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàng xìng
如来常说真如空，法界、法性、不虚妄性、
bú biàn yì xìng píngděngxìng lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí
不变异性、平等性、离生性、法定、法住、实
jì xū kōng jiè bù sī yì jiè yì kōng rú lái chángshuō sì niàn zhù
际、虚空界、不思議界亦空；如来常说四念住
kōng sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué
空，四正断、四神足、五根、五力、七等觉
zhī bā shèngdào zhī yì kōng rú lái chángshuō kǔ shèng dì kōng jí
支、八圣道支亦空；如来常说苦圣谛空，集、
miè dàoshèng dì yì kōng rú lái chángshuō sì jìng lù kōng sì wú
灭、道圣谛亦空；如来常说四静虑空，四无
liàng sì wú sè dìng yì kōng rú lái chángshuō bā jiě tuō kōng bā
量、四无色定亦空；如来常说八解脱空，八

shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì kōng rú lái chángshuō kōng
胜处、九次第定、十遍处亦空；如来常说空
jiě tuō mén kōng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì kōng rú lái cháng
解脱门空，无相、无愿解脱门亦空；如来常
shuō jí xǐ dì kōng lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán
说极喜地空，离垢地、发光地、焰慧地、极难
shèng dì xiàncián dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì
胜地、现前地、远行地、不动地、善慧地、
fǎ yún dì yì kōng rú lái chángshuō wǔ yǎnkōng liù shéntōng yì kōng
法云地亦空；如来常说五眼空，六神通亦空；
rú lái chángshuō sān mó dì mén kōng tuó luó ní mén yì kōng rú lái
如来常说三摩地门空，陀罗尼门亦空；如来
chángshuō fó shí lì kōng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí
常说佛十力空，四无所畏、四无碍解、大慈、
dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì kōng rú lái cháng
大悲、大喜、大舍、十八佛不共法亦空；如来常
shuō wú wàng shī fǎ kōng héngzhù shěxìng yì kōng rú lái chángshuō yī
说无忘失法空，恒住舍性亦空；如来常说一
qiè zhì kōng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì kōng rú lái chángshuō
切智空，道相智、一切相智亦空；如来常说
yù liú guǒ kōng yī lái bù huán ā luó hàn guǒ yì kōng rú lái
预流果空，一来、不还、阿罗汉果亦空；如来
chángshuō dú jué pú tí kōng rú lái chángshuō yī qiè pú sà mó hē sà
常说独觉菩提空；如来常说一切菩萨摩訶萨
xíng kōng rú lái chángshuō zhū fó wú shàng zhèng děng pú tí kōng rú
行空；如来常说诸佛无上正等菩提空；如
lái chángshuō yì shēng dì kōng shēng wén dú jué pú sà rú lái
来常说异生地空，声闻、独觉、菩萨、如来
dì yì kōng rú lái chángshuō yǒu sè fǎ wú sè fǎ kōng yǒu jiàn fǎ wú
地亦空；如来常说有色法无色法空，有见法无
jiàn fǎ yǒu duì fǎ wú duì fǎ yǒu lòu fǎ wú lòu fǎ yǒu wéi fǎ wú
见法、有对法无对法、有漏法无漏法、有为法无
wéi fǎ yì kōng rú lái chángshuō guò qù wèi lái xiàn zài fǎ kōng shàn
为法亦空；如来常说过去未来现在法空，善
bú shàn wú jì fǎ yù jiè sè jiè wú sè jiè xì fǎ xué wú xué fēi xué
不善无记法、欲界色界无色界系法、学无学非学
fēi wú xué fǎ jiàn suǒ duàn xiū suǒ duàn fēi suǒ duàn fǎ yì kōng
非无学法、见所断修所断非所断法亦空。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì wǒ chángshuō cǐ zhū
佛言：“善现，如是！如是！我常说此诸
fǎ jiē kōng
法皆空。”

jù shòushànxiàn fù bó fó yán shì zūn yī qiè fǎ kōng jí shì
具寿善现复白佛言：“世尊！一切法空即是

wú jìn yì shì wú shù yì shì wú liàng yì shì wú biān shì zūn
无尽，亦是无数、亦是无量、亦是无边。世尊！

zhū fǎ kōngzhōng jìn bù kě dé shù bù kě dé liàng bù kě dé
诸法空中，尽不可得、数不可得、量不可得、

biān bù kě dé yóu cǐ yīn yuán wú jìn wú shù wú liàng wú
边不可得，由此因缘，无尽、无数、无量、无

biānwén yì wú bié
边文义无别。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒshuō wú
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。无

jìn wú shù wú liàng wú biānwén yì wú bié jiē gòngxiǎnliǎo zhū
尽、无数、无量、无边文义无别，皆共显了诸

fǎ kōng gù shànxiàn yī qiè fǎ kōng jiē bù kě shuō rú lái fāngbiàn
法空故。善现，一切法空皆不可说，如来方便

shuōwéi wú jìn huòshuō wú shù huòshuō wú liàng huòshuō wú biān
说为无尽，或说无数，或说无量，或说无边，

huòshuōwéikōng huòshuō wú xiàng huòshuō wú yuàn huòshuō wú zuò
或说为空，或说无相，或说无愿，或说无作，

huòshuō wú shēng huòshuō wú miè huòshuō lí rǎn huòshuō jì miè
或说无生，或说无灭，或说离染，或说寂灭，

huòshuō niè pán huòshuōzhēn rú huòshuō fǎ jiè huòshuō fǎ xìng
或说涅槃，或说真如，或说法界，或说法性，

huòshuō shí jì rú shì děng yì jiē shì rú lái fāngbiànyǎnshuō
或说实际，如是等义皆是如来方便演说。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn rú lái shèn qí fāng
时，具寿善现白佛言：“世尊！如来甚奇方

biànshànqiǎo zhū fǎ shí xiàng bù kě xuānshuō ér wéi yǒuqíngfāngbiàn
便善巧，诸法实相不可宣说，而为有情方便

xiǎn shì shì zūn rú wǒ jiě fó suǒshuō yì zhě yī qiè fǎ xìng jiē bù
显示。世尊！如我解佛所说义者，一切法性皆不

kě shuō
可说。”

fó yán shànxiàn rú shì rú shì yī qiè fǎ xìng jiē bù
佛言：“善现，如是！如是！一切法性皆不

kě shuō suǒ yǐ zhě hé yī qiè fǎ xìng jiē bì jìng kōng wú néng xuān
可说。所以者何？一切法性皆毕竟空，无能宣

shuō bì jìng kōng zhě
说毕竟空者。”

jù shòu shànxiàn fù bó fó yán shì zūn bù kě shuō yì yǒu zēng
具寿善现复白佛言：“世尊！不可说义有增

jiǎn fǒu
减不？”

fó yán shànxiàn bù kě shuō yì wú zēng wú jiǎn
佛言：“善现，不可说义无增无减。”

jù shòu shànxiàn fù yán shì zūn ruò bù kě shuō yì wú zēng wú
具寿善现复言：“世尊！若不可说义无增无

jiǎn zhě zé bù shī bō luó mì duō yì yīng wú zēng wú jiǎn jìng jiè ān
减者，则布施波罗蜜多亦应无增无减，净戒、安

rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì yīng wú zēng wú jiǎn
忍、精进、静虑、般若波罗蜜多亦应无增无减。

shì zūn ruò bù kě shuō yì wú zēng wú jiǎn zhě zé sì niàn zhù
“世尊！若不可说义无增无减者，则四念住

yì yīng wú zēng wú jiǎn sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
亦应无增无减，四正断、四神足、五根、五力、

qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì yīng wú zēng wú jiǎn
七等觉支、八圣道支亦应无增无减。

shì zūn ruò bù kě shuō yì wú zēng wú jiǎn zhě zé sì jìng lù
“世尊！若不可说义无增无减者，则四静虑

yì yīng wú zēng wú jiǎn sì wú liàng sì wú sè dìng yì yīng wú zēng wú
亦应无增无减，四无量、四无色定亦应无增无

jiǎn
减。

shì zūn ruò bù kě shuō yì wú zēng wú jiǎn zhě zé bā jiě tuō
“世尊！若不可说义无增无减者，则八解脱

yì yīng wú zēng wú jiǎn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yì
亦应无增无减，八胜处、九次第定、十遍处亦

yīng wú zēng wú jiǎn
应无增无减。

shì zūn ruò bù kě shuō yì wú zēng wú jiǎn zhě zé kōng jiě
“世尊！若不可说义无增无减者，则空解

tuō mén yì yīng wú zēng wú jiǎn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì yīng wú
脱门亦应无增无减，无相、无愿解脱门亦应无
zēng wú jiǎn
增无减。

shì zūn ruò bù kě shuō yì wú zēng wú jiǎn zhě zé jí xǐ dì
“世尊！若不可说义无增无减者，则极喜地

yì yīng wú zēng wú jiǎn lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí
亦应无增无减，离垢地、发光地、焰慧地、极
nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì
难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧地、
fǎ yún dì yì yīng wú zēng wú jiǎn
法云地亦应无增无减。

shì zūn ruò bù kě shuō yì wú zēng wú jiǎn zhě zé wǔ yǎn yì
“世尊！若不可说义无增无减者，则五眼亦

yīng wú zēng wú jiǎn liù shéntōng yì yīng wú zēng wú jiǎn
应无增无减，六神通亦应无增无减。

shì zūn ruò bù kě shuō yì wú zēng wú jiǎn zhě zé sān mó dì
“世尊！若不可说义无增无减者，则三摩地

mén yì yīng wú zēng wú jiǎn tuó luó ní mén yì yīng wú zēng wú jiǎn
门亦应无增无减，陀罗尼门亦应无增无减。

shì zūn ruò bù kě shuō yì wú zēng wú jiǎn zhě zé fó shí lì
“世尊！若不可说义无增无减者，则佛十力

yì yīng wú zēng wú jiǎn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà
亦应无增无减，四无所畏、四无碍解、大慈、大
bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì yīng wú zēng wú jiǎn
悲、大喜、大舍、十八佛不共法亦应无增无减。

shì zūn ruò bù kě shuō yì wú zēng wú jiǎn zhě zé wú wàng
“世尊！若不可说义无增无减者，则无忘

shī fǎ yì yīng wú zēng wú jiǎn héng zhù shě xìng yì yīng wú zēng wú jiǎn
失法亦应无增无减，恒住舍性亦应无增无减。

shì zūn ruò bù kě shuō yì wú zēng wú jiǎn zhě zé yī qiè zhì
“世尊！若不可说义无增无减者，则一切智

yì yīng wú zēng wú jiǎn dào xiāng zhì yī qiè xiāng zhì yì yīng wú zēng wú
亦应无增无减，道相智、一切相智亦应无增无
jiǎn
减。

shì zūn ruò bù shī bō luó mì duō wú zēng wú jiǎn jìng jiè
“世尊！若布施波罗蜜多无增无减，净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō yì wú zēng wú jiǎn zhě
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多亦无增无减者，

yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō xiū xíng jìng jiè
云何菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜多，修行净戒、

ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì duō zhèng dé wú shàng
安忍、精进、静虑、般若波罗蜜多，证得无上

zhèngděng pú tí
正等菩提？

shì zūn ruò sì niàn zhù wú zēng wú jiǎn sì zhèng duàn sì
“世尊！若四念住无增无减，四正断、四

shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì wú
神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支亦无

zēng wú jiǎn zhě yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng sì niàn zhù xiū xíng sì
增无减者，云何菩萨摩诃萨修行四念住，修行四

zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèng
正断、四神足、五根、五力、七等觉支、八圣

dào zhī zhèng dé wú shàng zhèngděng pú tí
道支，证得无上正等菩提？

shì zūn ruò sì jìng lǜ wú zēng wú jiǎn sì wú liàng sì wú
“世尊！若四静虑无增无减，四无量、四无

sè dìng yì wú zēng wú jiǎn zhě yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng sì jìng
色定亦无增无减者，云何菩萨摩诃萨修行四静

lǜ xiū xíng sì wú liàng sì wú sè dìng zhèng dé wú shàng zhèngděng
虑，修行四无量、四无色定，证得无上正等

pú tí
菩提？

shì zūn ruò bā jiě tuō wú zēng wú jiǎn bā shèng chù jiǔ
“世尊！若八解脱无增无减，八胜处、九

cì dì dìng shí biàn chù yì wú zēng wú jiǎn zhě yún hé pú sà mó hē sà
次第定、十遍处亦无增无减者，云何菩萨摩诃萨

xiū xíng bā jiě tuō xiū xíng bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù
修行八解脱，修行八胜处、九次第定、十遍处，

zhèng dé wú shàng zhèngděng pú tí
证得无上正等菩提？

shì zūn ruò kōng jiě tuō mén wú zēng wú jiǎn wú xiàng wú
“世尊！若空解脱门无增无减，无相、无

yuàn jiě tuō mén yì wú zēng wú jiǎn zhě yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng
愿解脱门亦无增无减者，云何菩萨摩诃萨修行

kōng jiě tuō mén xiū xíng wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zhèng dé wú
空解脱门，修行无相、无愿解脱门，证得无
shàng zhèng děng pú tí
上正等菩提？

shì zūn ruò jí xǐ dì wú zēng wú jiǎn lí gòu dì fā guāng
“世尊！若极喜地无增无减，离垢地、发
dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn xíng dì bú
地、焰慧地、极难胜地、现前地、远行地、不
dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì wú zēng wú jiǎn zhě yún hé pú
动地、善慧地、法云地亦无增无减者，云何菩
sà mó hē sà xiū xíng jí xǐ dì xiū xíng lí gòu dì nǎi zhì fǎ yún dì
萨摩诃萨修行极喜地，修行离垢地乃至法云地，
zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
证得无上正等菩提？

shì zūn ruò wǔ yǎn wú zēng wú jiǎn liù shéntōng yì wú zēng
“世尊！若五眼无增无减，六神通亦无增
wú jiǎn zhě yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng wǔ yǎn xiū xíng liù shéntōng
无减者，云何菩萨摩诃萨修行五眼，修行六神通，
zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
证得无上正等菩提？

shì zūn ruò sān mó dì mén wú zēng wú jiǎn tuó luó ní mén yì
“世尊！若三摩地门无增无减，陀罗尼门亦
wú zēng wú jiǎn zhě yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng sān mó dì mén xiū
无增无减者，云何菩萨摩诃萨修行三摩地门，修
xíng tuó luó ní mén zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
行陀罗尼门，证得无上正等菩提？

shì zūn ruò fó shí lì wú zēng wú jiǎn sì wú suǒ wèi sì
“世尊！若佛十力无增无减，四无所畏、四
wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共
fǎ yì wú zēng wú jiǎn zhě yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng fó shí lì
法亦无增无减者，云何菩萨摩诃萨修行佛十力，
xiū xíng sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ
修行四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、
dà shě shí bā fó bú gòng fǎ zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
大舍、十八佛不共法，证得无上正等菩提？

shì zūn ruò wú wàng shī fǎ wú zēng wú jiǎn héng zhù shě xìng
“世尊！若无忘失法无增无减，恒住舍性

yì wú zēng wú jiǎnzhě yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng wú wàng shī fǎ
亦无增无减者，云何菩萨摩诃萨修行无忘失法，
xiū xíng héng zhù shě xìng zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
修行恒住舍性，证得无上正等菩提？

shì zūn ruò yī qiè zhì wú zēng wú jiǎn dào xiàng zhì yī
“世尊！若一切智无增无减，道相智、一

qiè xiàng zhì yì wú zēng wú jiǎnzhě yún hé pú sà mó hē sà xiū xíng yī
切相智亦无增无减者，云何菩萨摩诃萨修行一

qiè zhì xiū xíng dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhèng dé wú shàng zhèng
切智，修行道相智、一切相智，证得无上正

děng pú tí
等菩提？”

大般若波罗蜜多经卷第三百二十九

dà bō rě bō luó mì duō jīng juàn dì sān bǎi sān shí
大般若波罗蜜多经卷第三百三十

táng sān zàng fǎ shī xuán zàng fèng zhào yì
唐三藏法师玄奘奉 诏译

chū fēn qiǎo fāng biàn pǐn dì wǔ shí zhī sān
初分巧方便品第五十三

fó yán shàn xiàn rú shì rú shì bù kě shuō yì wú zēng
佛言：“善现，如是！如是！不可说义无增

wú jiǎn bù shī bō luó mì duō yì wú zēng wú jiǎn jìng jiè ān rěn
无减，布施波罗蜜多亦无增无减，净戒、安忍、
jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì duō yì wú zēng wú jiǎn sì niàn zhù
精进、静虑、般若波罗蜜多亦无增无减；四念住
yì wú zēng wú jiǎn sì zhèng duàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì
亦无增无减，四正断、四神足、五根、五力、
qī děng jué zhī bā shèng dào zhī yì wú zēng wú jiǎn sì jìng lù yì wú
七等觉支、八圣道支亦无增无减；四静虑亦无
zēng wú jiǎn sì wú liàng sì wú sè dìng yì wú zēng wú jiǎn bā jiě
增无减，四无量、四无色定亦无增无减；八解
tuō yì wú zēng wú jiǎn bā shèng chù jiǔ cì dì dìng shí biàn chù yì
脱亦无增无减，八胜处、九次第定、十遍处亦
wú zēng wú jiǎn kōng jiě tuō mén yì wú zēng wú jiǎn wú xiàng wú yuàn
无增无减；空解脱门亦无增无减，无相、无愿
jiě tuō mén yì wú zēng wú jiǎn jí xǐ dì yì wú zēng wú jiǎn lí gòu
解脱门亦无增无减；极喜地亦无增无减，离垢
dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì yuǎn
地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、远
xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì yì wú zēng wú jiǎn
行地、不动地、善慧地、法云地亦无增无减；
wǔ yǎn yì wú zēng wú jiǎn liù shéntōng yì wú zēng wú jiǎn sān mó dì
五眼亦无增无减，六神通亦无增无减；三摩地
mén yì wú zēng wú jiǎn tuó luó ní mén yì wú zēng wú jiǎn fó shí lì
门亦无增无减，陀罗尼门亦无增无减；佛十力
yì wú zēng wú jiǎn sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi
亦无增无减，四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、

dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng fǎ yì wú zēng wú jiǎn wú wàng
大喜、大舍、十八佛不共法亦无增无减；无忘
shī fǎ yì wú zēng wú jiǎn héngzhù shěxìng yì wú zēng wú jiǎn yī qiè
失法亦无增无减，恒住舍性亦无增无减；一切
zhì yì wú zēng wú jiǎn dào xiàng zhì yī qiè xiàng zhì yì wú zēng wú jiǎn
智亦无增无减，道相智、一切相智亦无增无减。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，诸菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多，

ān zhù bō rě bō luó mì duō fāng biàn shàn qiǎo bú zuò shì niàn wǒ yú
安住般若波罗蜜多方便善巧，不作是念：‘我于
bō rě bō luó mì duō ruò zēng ruò jiǎn bú zuò shì niàn wǒ yú jìng lù
般若波罗蜜多若增若减。’不作是念：‘我于静虑、

jīng jìn ān rěn jìng jiè bù shī bō luó mì duō ruò zēng ruò jiǎn
精进、安忍、净戒、布施波罗蜜多若增若减。’

dàn zuò shì niàn wéi yǒu míng xiǎng wèi wéi bō rě bō luó mì duō
但作是念：‘唯有名想，谓为般若波罗蜜多。’

dàn zuò shì niàn wéi yǒu míng xiǎng wèi wéi jìng lù jīng jìn ān rěn
但作是念：‘唯有名想，谓为静虑、精进、安忍、

jìng jiè bù shī bō luó mì duō
净戒、布施波罗蜜多。’

shànxiàn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨修行布施波罗蜜多

shí chí cǐ bù shī jù xíng zuò yì jí yī cǐ qǐ xīn jí shàngēn yǔ
时，持此布施俱行作意，及依此起心及善根，与

zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí rú
诸有情平等共有，回向无上正等菩提，如

fó wú shàng zhèng děng pú tí wēi miào shēn shēn ér qǐ huí xiàng
佛无上正等菩提微妙甚深而起回向。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨修行净戒波罗蜜多

shí chí cǐ jìng jiè jù xíng zuò yì jí yī cǐ qǐ xīn jí shàngēn yǔ
时，持此净戒俱行作意，及依此起心及善根，与

zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí rú
诸有情平等共有，回向无上正等菩提，如

fó wú shàng zhèng děng pú tí wēi miào shēn shēn ér qǐ huí xiàng
佛无上正等菩提微妙甚深而起回向。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨修行安忍波罗蜜多

shí chí cǐ ān rěn jù xíng zuò yì jí yī cǐ qǐ xīn jí shàngēn yǔ
时，持此安忍俱行作意，及依此起心及善根，与
zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí rú
诸有情平等共有，回向无上正等菩提，如
fó wú shàng zhèng děng pú tí wēi miào shèn shēn ér qǐ huí xiàng
佛无上正等菩提微妙甚深而起回向。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨修行精进波罗蜜多

shí chí cǐ jīng jìn jù xíng zuò yì jí yī cǐ qǐ xīn jí shàngēn yǔ
时，持此精进俱行作意，及依此起心及善根，与
zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí rú
诸有情平等共有，回向无上正等菩提，如
fó wú shàng zhèng děng pú tí wēi miào shèn shēn ér qǐ huí xiàng
佛无上正等菩提微妙甚深而起回向。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lǜ bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨修行静虑波罗蜜多

shí chí cǐ jìng lǜ jù xíng zuò yì jí yī cǐ qǐ xīn jí shàngēn yǔ
时，持此静虑俱行作意，及依此起心及善根，与
zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí rú
诸有情平等共有，回向无上正等菩提，如
fó wú shàng zhèng děng pú tí wēi miào shèn shēn ér qǐ huí xiàng
佛无上正等菩提微妙甚深而起回向。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨修行般若波罗蜜多

shí chí cǐ bō rě jù xíng zuò yì jí yī cǐ qǐ xīn jí shàngēn yǔ
时，持此般若俱行作意，及依此起心及善根，与
zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng wú shàng zhèng děng pú tí rú
诸有情平等共有，回向无上正等菩提，如
fó wú shàng zhèng děng pú tí wēi miào shèn shēn ér qǐ huí xiàng yóu cǐ
佛无上正等菩提微妙甚深而起回向，由此

huí xiàng qiǎo fāng biàn lì zhèng dé wú shàng zhèng děng pú tí
回向巧方便力，证得无上正等菩提。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn hé wèi wú shàng
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！何谓无上

zhèng děng pú tí
正等菩提？”

fó yán shàn xiàn zhū fǎ zhēn rú shì wèi wú shàng zhèng děng pú
佛言：“善现，诸法真如是谓无上正等菩

tí
提。”

jù shòushànxiàn fù yán shì zūn hé wèizhū fǎ zhēn rú ér
具寿善现复言：“世尊！何谓诸法真如，而
shuōzhū fǎ zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
说诸法真如是谓无上正等菩提？”

fó yán shànxiàn zhū sè zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
佛言：“善现，诸色真如是谓无上正等菩
tí shòu xiǎng xíng shí zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
提，受、想、行、识真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn yǎnchùzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，眼处真如是谓无上正等菩提，
ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú
耳、鼻、舌、身、意处真如是谓无上正等菩
tí
提。

shànxiàn sè chùzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，色处真如是谓无上正等菩提，
shēng xiāng wèi chù fǎ chùzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng
声、香、味、触、法处真如是谓无上正等
pú tí
菩提。

shànxiàn yǎn jiè zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，眼界真如是谓无上正等菩提，
ěr bí shé shēn yì jiè zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú
耳、鼻、舌、身、意识界真如是谓无上正等菩
tí
提。

shànxiàn sè jiè zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，色界真如是谓无上正等菩提，
shēng xiāng wèi chù fǎ jiè zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng
声、香、味、触、法界真如是谓无上正等
pú tí
菩提。

shànxiàn yǎn shí jiè zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，眼识界真如是谓无上正等菩提，
ěr bí shé shēn yì shí jiè zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng
耳、鼻、舌、身、意识界真如是谓无上正等

pú tí
菩提。

shànxiàn yǎnchùzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，眼触真如是谓无上正等菩提，

ěr bí shé shēn yì chùzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
耳、鼻、舌、身、意触真如是谓无上正等菩
提。

shànxiàn yǎnchùwéiyuánsuǒshēngzhūshòuzhēn rú shì wèi wú
“善现，眼触为缘所生诸受真如是谓无

shàngzhèngděng pú tí ěr bí shé shēn yì chùwéiyuánsuǒ
上正等菩提，耳、鼻、舌、身、意触为缘所
shēngzhūshòuzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
生诸受真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn dì jiè zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，地界真如是谓无上正等菩提，

shuǐ huǒ fēng kōng shí jiè zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
水、火、风、空、识界真如是谓无上正等菩
提。

shànxiàn yīn yuánxìngzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，因缘性真如是谓无上正等菩

tí děng wú jiàn yuán suǒ yuán yuán zēng shàng yuán xìng zhēn rú shì
提，等无间缘、所缘缘、增上缘性真如是
wèi wú shàngzhèngděng pú tí
谓无上正等菩提。

shànxiàn wú míngzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，无明真如是谓无上正等菩提，

xíng shí míng sè liù chù chù shòu ài qǔ yǒu shēng
行、识、名色、六处、触、受、爱、取、有、生、
lǎo sǐ zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
老死真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn bù shī bō luó mì duōzhēn rú shì wèi wú shàngzhèng
“善现，布施波罗蜜多真如是谓无上正

děng pú tí jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě bō luó mì
等菩提，净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜
duōzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
多真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn nèi kōngzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，内空真如是谓无上正等菩提，
wàikōng nèi wàikōng kōngkōng dà kōng shèng yì kōng yǒuwéi
外空、内外空、空空、大空、胜义空、有为
kōng wú wéikōng bì jìngkōng wú jì kōng sànkōng wú biàn yì
空、无为空、毕竟空、无际空、散空、无变异
kōng běnxìngkōng zì xiàngkōng gòngxiàngkōng yī qiè fǎ kōng
空、本性空、自相空、共相空、一切法空、
bù kě dé kōng wú xìngkōng zì xìngkōng wú xìng zì xìngkōngzhēn rú
不可得空、无性空、自性空、无性自性空真如
shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
是谓无上正等菩提。

shànxiàn zhēn rú zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，真如真如是谓无上正等菩提，
fǎ jiè fǎ xìng bù xū wàngxìng bú biàn yì xìng píngděngxìng
法界、法性、不虚妄性、不变异性、平等性、
lí shēngxìng fǎ dìng fǎ zhù shí jì xū kōng jiè bù sī yì
离生性、法定、法住、实际、虚空界、不思議
jiè zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
界真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn sì niànzhùzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，四念住真如是谓无上正等菩
tí sì zhèngduàn sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děngjué zhī
提，四正断、四神足、五根、五力、七等觉支、
bā shèngdào zhī zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
八圣道支真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn kǔ shèng dì zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，苦圣谛真如是谓无上正等菩
tí jí miè dào shèng dì zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
提，集、灭、道圣谛真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn sì jìng lǜ zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，四静虑真如是谓无上正等菩提，
sì wú liàng sì wú sè dìngzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
四无量，四无色定真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn bā jiě tuōzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，八解脱真如是谓无上正等菩提，
bā shèngchù jiǔ cì dì dìng shí biànchùzhēn rú shì wèi wú shàngzhèng
八胜处、九次第定、十遍处真如是谓无上正

děng pú tí
等菩提。

shànxiàn kōng jiě tuō mén zhēn rú shì wèi wú shàng zhèng děng
“善现，空解脱门真如是谓无上正等

pú tí wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén zhēn rú shì wèi wú shàng zhèng děng
菩提，无相、无愿解脱门真如是谓无上正等

pú tí
菩提。

shànxiàn jí xǐ dì zhēn rú shì wèi wú shàng zhèng děng pú tí
“善现，极喜地真如是谓无上正等菩提，

lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí nán shèng dì xiàn qián dì
离垢地、发光地、焰慧地、极难胜地、现前地、

yuǎn xíng dì bú dòng dì shàn huì dì fǎ yún dì zhēn rú shì wèi wú
远行地、不动地、善慧地、法云地真如是谓无

shàng zhèng děng pú tí
上正等菩提。

shànxiàn wǔ yǎn zhēn rú shì wèi wú shàng zhèng děng pú tí
“善现，五眼真如是谓无上正等菩提，

liù shéntōng zhēn rú shì wèi wú shàng zhèng děng pú tí
六神通真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn sān mó dì mén zhēn rú shì wèi wú shàng zhèng děng
“善现，三摩地门真如是谓无上正等

pú tí tuó luó ní mén zhēn rú shì wèi wú shàng zhèng děng pú tí
菩提，陀罗尼门真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn fó shí lì zhēn rú shì wèi wú shàng zhèng děng pú tí
“善现，佛十力真如是谓无上正等菩提，

sì wú suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě
四无所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、

shí bā fó bú gòng fǎ zhēn rú shì wèi wú shàng zhèng děng pú tí
十八佛不共法真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn wú wàng shī fǎ zhēn rú shì wèi wú shàng zhèng děng
“善现，无忘失法真如是谓无上正等

pú tí héng zhù shě xìng zhēn rú shì wèi wú shàng zhèng děng pú tí
菩提，恒住舍性真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn yù liú guǒ zhēn rú shì wèi wú shàng zhèng děng pú tí
“善现，预流果真如是谓无上正等菩提，

yī lái bù huán ā luó hàn guǒ zhēn rú shì wèi wú shàng zhèng děng pú tí
一来、不还、阿罗汉果真如是谓无上正等菩

提。

shànxiàn dú jué pú tí zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú
“善现，独觉菩提真如是谓无上正等菩

提。

shànxiàn yī qiè zhì zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，一切智真如是谓无上正等菩提，

dàoxiàng zhì yī qiè xiàng zhì zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
道相智、一切相智真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn shēng sǐ zhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
“善现，生死真如是谓无上正等菩提，

niè pánzhēn rú shì wèi wú shàngzhèngděng pú tí
涅槃真如是谓无上正等菩提。

shànxiàn zhū fǎ zhēn rú wú zēng wú jiǎn gù zhū fó wú shàng
“善现，诸法真如无增无减故，诸佛无上

zhèngděng pú tí yì wú zēng wú jiǎn
正等菩提亦无增无减。

shànxiàn zhū pú sà mó hē sà bù lí bō rě bō luó mì duō
“善现，诸菩萨摩诃萨不离般若波罗蜜多，

chángyào ān zhù zhū fǎ zhēn rú dōu bú jiàn fǎ yǒuzēngyǒujiǎn yóu cǐ
常乐安住诸法真如，都不见法有增有减。由此

yīn yuán bù kě shuō yì wú zēng wú jiǎn bù shī bō luó mì duō yì wú
因缘，不可说义无增无减，布施波罗蜜多亦无

zēng wú jiǎn jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lǜ bō rě bō luó mì
增无减，净戒、安忍、精进、静虑、般若波罗蜜

duō yì wú zēng wú jiǎn sì niànzhù yì wú zēng wú jiǎn sì zhèngduàn
多亦无增无减；四念住亦无增无减，四正断、

sì shén zú wǔ gēn wǔ lì qī děng jué zhī bā shèngdào zhī yì
四神足、五根、五力、七等觉支、八圣道支亦

wú zēng wú jiǎn sì jìng lǜ yì wú zēng wú jiǎn sì wú liàng sì wú
无增无减；四静虑亦无增无减，四无量、四无

sè dìng yì wú zēng wú jiǎn bā jiě tuō yì wú zēng wú jiǎn bā shèngchù
色定亦无增无减；八解脱亦无增无减，八胜处、

jiǔ cì dì dìng shí biànchù yì wú zēng wú jiǎn kōng jiě tuō mén yì wú
九次第定、十遍处亦无增无减；空解脱门亦无

zēng wú jiǎn wú xiàng wú yuàn jiě tuō mén yì wú zēng wú jiǎn jí xǐ
增无减，无相、无愿解脱门亦无增无减；极喜

dì yì wú zēng wú jiǎn lí gòu dì fā guāng dì yàn huì dì jí
地亦无增无减，离垢地、发光地、焰慧地、极
nánshèng dì xiànrán dì yuǎnxíng dì bú dòng dì shàn huì dì
难胜地、现前地、远行地、不动地、善慧地、
fǎ yún dì yì wú zēng wú jiǎn wǔ yǎn yì wú zēng wú jiǎn liù shéntōng
法云地亦无增无减；五眼亦无增无减，六神通
yì wú zēng wú jiǎn sān mó dì mén yì wú zēng wú jiǎn tuó luó ní mén
亦无增无减；三摩地门亦无增无减，陀罗尼门
yì wú zēng wú jiǎn fó shí lì yì wú zēng wú jiǎn sì wú suǒ wèi sì
亦无增无减；佛十力亦无增无减，四无所畏、四
wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí bā fó bú gòng
无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十八佛不共
fǎ yì wú zēng wú jiǎn wú wàng shī fǎ yì wú zēng wú jiǎn héngzhù shě
法亦无增无减；无忘失法亦无增无减，恒住舍
xìng yì wú zēng wú jiǎn yī qiè zhì yì wú zēng wú jiǎn dào xiàng zhì
性亦无增无减；一切智亦无增无减，道相智、
yī qiè xiàng zhì yì wú zēng wú jiǎn shàn xiàn zhū pú sà mó hē sà yī
一切相智亦无增无减。善现，诸菩萨摩诃萨依
zhǐ wú zēng wú jiǎn fāng biàn xiū xíng bō rě bō luó mì duō yóu cǐ wéi
止无增无减方便，修行般若波罗蜜多，由此为
mén jí zhū gōng dé biànzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
门集诸功德，便证无上正等菩提。”

ěr shí jù shòu shàn xiàn bó fó yán shì zūn ruò pú sà mó
尔时，具寿善现白佛言：“世尊！若菩萨摩

hē sà yī zhǐ wú zēng wú jiǎn fāng biàn xiū xíng bō rě bō luó mì duō
诃萨依止无增无减方便，修行般若波罗蜜多，
yóu cǐ wéi mén jí yī qiè gōng dé biànzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
由此为门集一切功德，便证无上正等菩提
zhě shì pú sà mó hē sà wéi yòng chū xīn zhèng dé wú shàngzhèngděng
者，是菩萨摩诃萨为用初心证得无上正等
pú tí wéi yòng hòu xīn zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
菩提？为用后心证得无上正等菩提？

shì zūn shì pú sà mó hē sà ruò yòng chū xīn zhèng dé wú
“世尊！是菩萨摩诃萨若用初心证得无

shàngzhèngděng pú tí chū xīn qǐ shí hòu xīn wèi qǐ wú hé hé yì
上正等菩提，初心起时后心未起，无和合义；
ruò yòng hòu xīn zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí hòu xīn qǐ shí qián
若用后心证得无上正等菩提，后心起时前

xīn yǐ miè wú hé hé yì rú shì qiánhòu xīn xīn suǒ fǎ jìn tuì tuī
心已灭，无和合义。如是前后心、心所法进退推
zhēng wú hé hé yì yún hé kě dé jī jí shàngēn ruò zhū shàngēn
征，无和合义，云何可得积集善根？若诸善根
bù kě jī jí rú hé pú sà néngzhèng wú shàngzhèngděng pú tí
不可积集，如何菩萨能证无上正等菩提？”

fó yán shànxiàn wú dāng wèi rǔ lüè shuō yī yù lìng yǒu zhì
佛言：“善现，吾当为汝略说一喻，令有智

zhě yú suǒshuō yì yì kě dé jiě shànxiàn yú yì yún hé rú rán
者于所说义易可得解。善现，于意云何？如然
dēng shí wéichūyànnéngjiāozhù wéihòuyànnéngjiāozhù
灯时，为初焰能焦炷？为后焰能焦炷？”

shì zūn rú wǒ yì jiě fēi chūyànnéngjiāozhù yì bù lí
“世尊！如我意解，非初焰能焦炷，亦不离

chūyànnéngjiāozhù fēi hòuyànnéngjiāozhù yì bù lí hòuyànnéngjiāozhù
初焰能焦炷；非后焰能焦炷，亦不离后焰能焦
zhù
炷。”

shànxiàn yú yì yún hé zhù wéijiāozhù
“善现，于意云何？炷为焦不？”

shì zūn shì jiānxiànjiàn qí zhù shí jiāozhù
“世尊！世间现见其炷实焦。”

fó yán shànxiàn zhū pú sà mó hē sà yì fù rú shì fēi
佛言：“善现，诸菩萨摩诃萨亦复如是，非

yòngchū xīn zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí yì bù lí chū xīn zhèng
用初心证得无上正等菩提，亦不离初心证
dé wú shàngzhèngděng pú tí fēi yònghòu xīn zhèng dé wú shàngzhèng
得无上正等菩提；非用后心证得无上正
děng pú tí yì bù lí hòu xīn zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ér
等菩提，亦不离后心证得无上正等菩提，而
zhū pú sà mó hē sà zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
诸菩萨摩诃萨证得无上正等菩提。

fù cì shànxiàn zhū pú sà mó hē sà cóngchū fā xīn xiū
“复次，善现，诸菩萨摩诃萨从初发心修

xíng bō rě bō luó mì duō yuánmǎn shí dì zhèng dé wú shàngzhèngděng
行般若波罗蜜多，圆满十地证得无上正等
pú tí
菩提。”

shí jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn zhū pú sà mó hē
时，具寿善现白佛言：“世尊！诸菩萨摩诃
sà xiū xué hé děng shí dì yuánmǎnzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí yì
萨修学何等十地，圆满证得无上正等菩
tí 提？”

fó yán shànxiàn zhū pú sà mó hē sà xiū xíng jí xǐ dì nǎi
佛言：“善现，诸菩萨摩诃萨修行极喜地乃
zhì fǎ yún dì lìng qí yuánmǎnzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí yì
至法云地，令其圆满证得无上正等菩提，亦
xué jìngguān dì zhǒngxìng dì dì bā dì jiàn dì bó dì lí
学净观地、种性地、第八地、见地、薄地、离
yù dì yǐ bàn dì dú jué dì pú sà dì rú lái dì lìng qí
欲地、已办地、独觉地、菩萨地、如来地，令其
yuánmǎnzhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí shànxiàn zhū pú sà mó
圆满证得无上正等菩提。善现，诸菩萨摩
hē sà yú cǐ shí dì jīng qín xiū xué dé yuánmǎn shí fēi yòngchū xīn
诃萨于此十地精勤修学得圆满时，非用初心
zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí yì bù lí chū xīn zhèng dé wú
证得无上正等菩提，亦不离初心证得无
shàngzhèngděng pú tí fēi yònghòu xīn zhèng dé wú shàngzhèngděng pú
上正等菩提；非用后心证得无上正等菩
tí yì bù lí hòu xīn zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí ér zhū pú
提，亦不离后心证得无上正等菩提，而诸菩
sà mó hē sà zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
萨摩诃萨证得无上正等菩提。”

jù shòushànxiàn bó fó yán shì zūn rú shì yuán qǐ shènsēn
具寿善现白佛言：“世尊！如是缘起甚深
shènmiào wèizhū pú sà mó hē sà fēi yòngchū xīn zhèng dé wú shàng
甚妙，谓诸菩萨摩诃萨，非用初心证得无上
zhèngděng pú tí fēi lí chū xīn zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí
正等菩提，非离初心证得无上正等菩提；
fēi yònghòu xīn zhèng dé wú shàngzhèngděng pú tí fēi lí hòu xīn zhèng
非用后心证得无上正等菩提，非离后心证
dé wú shàngzhèngděng pú tí ér zhū pú sà mó hē sà zhèng dé wú
得无上正等菩提，而诸菩萨摩诃萨证得无
shàngzhèngděng pú tí
上正等菩提。”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé ruò xīn yǐ miè kě gēng
佛告善现：“于意云何？若心已灭，可更

shēng fǒu
生不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé ruò xīn yǐ shēng yǒu miè fǎ
佛告善现：“于意云何？若心已生，有灭法

fǒu
不？”

shàn xiàn dá yán rú shì shì zūn rú shì shàn shì
善现答言：“如是！世尊！如是！善逝！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé yǒu miè fǎ xīn fēi dāng miè
佛告善现：“于意云何？有灭法，心非当灭

fǒu
不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé xīn zhù wéi rú xīn zhēn rú
佛告善现：“于意云何？心住为如，心真如

fǒu
不？”

shàn xiàn dá yán rú shì shì zūn rú shì shàn shì
善现答言：“如是！世尊！如是！善逝！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé xīn rú zhēn rú zhù wéi rú
佛告善现：“于意云何？心如真如住，为如

shí jì fǒu
实际不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé zhēn rú shí jì wéi shēn shēn
佛告善现：“于意云何？真如、实际为甚深

fǒu
不？”

shàn xiàn dá yán rú shì shì zūn rú shì shàn shì
善现答言：“如是！世尊！如是！善逝！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé jí zhēn rú shì xīn fǒu
佛告善现：“于意云何？即真如是心不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gàoshànxiàn yú yì yún hé lí zhēn rú yǒu xīn fǒu
佛告善现：“于意云何？离真如有心不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gàoshànxiàn yú yì yún hé jí xīn shì zhēn rú fǒu
佛告善现：“于意云何？即心是真如不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gàoshànxiàn yú yì yún hé lí xīn yǒuzhēn rú fǒu
佛告善现：“于意云何？离心有真如不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gàoshànxiàn yú yì yún hé zhēn rú jiànzhēn rú fǒu
佛告善现：“于意云何？真如见真如不？”

shànxiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gàoshànxiàn yú yì yún hé ruò pú sà mó hē sà néng
佛告善现：“于意云何？若菩萨摩诃萨能

rú shì xíng shì xíngshēn bō rě bō luó mì duō fǒu
如是行，是行深般若波罗蜜多不？”

shànxiàn dá yán ruò pú sà mó hē sà néng rú shì xíng shì xíng
善现答言：“若菩萨摩诃萨能如是行，是行

shēn bō rě bō luó mì duō
深般若波罗蜜多。”

fó gàoshànxiàn yú yì yún hé ruò pú sà mó hē sà néng
佛告善现：“于意云何？若菩萨摩诃萨能

rú shì xíng wéixíng hé chù
如是行，为行何处？”

shànxiàn dá yán ruò pú sà mó hē sà néng rú shì xíng dōu wú
善现答言：“若菩萨摩诃萨能如是行，都无

xíngchù suǒ yǐ zhě hé shì zūn ruò pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě
行处。所以者何？世尊！若菩萨摩诃萨行深般若

bō luó mì duō wú xīn xiànxíng wú xiànxíngchù hé yǐ gù shì zūn
波罗蜜多，无心现行，无现行处。何以故？世尊！

zhùzhēn rú zhōngdōu wú xiànxíng xiànxíngchù gù
住真如中都无现行、现行处故。”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé ruò pú sà mó hē sà xíng shēn
佛告善现：“于意云何？若菩萨摩诃萨行深

bō rě bō luó mì duō shí wéi xíng zài hé chù
般若波罗蜜多时，为行在何处？”

shàn xiàn dá yán ruò pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì
善现答言：“若菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜

duō shí xíng zài shèng yì dì cǐ zhōng xián xíng jí xián xíng chù jù wú suǒ
多时，行在胜义谛，此中现行及现行处俱无所

yǒu néng qǔ suǒ qǔ bù kě dé gù
有，能取、所取不可得故。”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé ruò pú sà mó hē sà xíng shēn
佛告善现：“于意云何？若菩萨摩诃萨行深

bō rě bō luó mì duō shí xíng shèng yì dì zhōng suī bù qǔ xiàng ér xíng
般若波罗蜜多时，行胜义谛中虽不取相而行

xiàng fǒu
相不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà xíng shēn
佛告善现：“于意云何？是菩萨摩诃萨行深

bō rě bō luó mì duō shí xíng shèng yì dì zhōng wéi huài xiàng fǒu
般若波罗蜜多时，行胜义谛中为坏相不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó gào shàn xiàn yú yì yún hé shì pú sà mó hē sà xíng shēn
佛告善现：“于意云何？是菩萨摩诃萨行深

bō rě bō luó mì duō shí xíng shèng yì dì zhōng huài xiàng xiǎng fǒu
般若波罗蜜多时，行胜义谛中坏相想不？”

shàn xiàn dá yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
善现答言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó yán shàn xiàn shì pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨行深般若波罗

mì duō shí yún hé bú huài xiàng yì bú huài xiàng xiǎng
蜜多时，云何不坏相亦不坏相想？”

shàn xiàn dá yán shì pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì
善现答言：“是菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜

duō shí bú zuò shì niàn wǒ dāng huài xiàng jí huài xiàng xiǎng yì
多时，不作是念：‘我当坏相及坏相想。’亦

bú zuò shì niàn wǒ dānghuài wú xiàng jí huài wú xiàngxiǎng yú yī
不作是念：‘我当坏无相及坏无相想。’于一
qiè zhǒng wú fēn bié gù shì zūn shì pú sà mó hē sà xíngshēn bō rě
切种无分别故。世尊！是菩萨摩诃萨行深般若
bō luó mì duō suī néng rú shì lí zhū fēn bié ér fó shí lì sì wú
波罗蜜多，虽能如是离诸分别，而佛十力、四无
suǒ wèi sì wú ài jiě dà cí dà bēi dà xǐ dà shě shí
所畏、四无碍解、大慈、大悲、大喜、大舍、十
bā fó bú gòng fǎ děng wú liàngshèng gōng dé wèi yuán mǎn gù wèi
八佛不共法等，无量胜功德未圆满故，未
zhèng wú shàng zhèng děng pú tí shì zūn shì pú sà mó hē sà chéng
证无上正等菩提。世尊！是菩萨摩诃萨成
jiù wēi miào shàn qiǎo fāng biàn yóu cǐ shàn qiǎo fāng biàn lì gù yú yī
就微妙善巧方便，由此善巧方便力故，于一
qiè fǎ bù qǔ bú huài hé yǐ gù shì zūn shì pú sà mó hē sà zhī
切法不取不坏。何以故？世尊！是菩萨摩诃萨知
yī qiè fǎ zì xiàng kōng gù shì zūn shì pú sà mó hē sà zhù yī qiè
一切法自相空故。世尊！是菩萨摩诃萨住一切
fǎ zì xiàng kōng zhōng wèi dù zhū yǒu qíng rù sān sān mó dì dà bēi
法自相空中，为度诸有情入三三摩地，大悲
yuàn lì suǒ qiān bī gù yòng cǐ sān dìng chéng shú yǒu qíng
愿力所牵逼故，用此三定成熟有情。”

fó yán shàn xiàn rú shì rú shì rú rǔ suǒ shuō
佛言：“善现，如是！如是！如汝所说。”

shí jù shòu shàn xiàn bái fó yán shì zūn shì pú sà mó hē
时，具寿善现白佛言：“世尊！是菩萨摩诃
sà yún hé rù cǐ sān sān mó dì chéng shú yǒu qíng
萨云何入此三三摩地成熟有情？”

fó yán shàn xiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù kōng sān mó dì
佛言：“善现，是菩萨摩诃萨安住空三摩地，
jiàn zhū yǒu qíng duō zhí wǒ zhě yǐ fāng biàn lì jiào lìng ān zhù kōng sān mó
见诸有情多执我者，以方便力教令安住空三摩
dì
地。

shàn xiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù wú xiàng sān mó dì
“善现，是菩萨摩诃萨安住无相三摩地，
jiàn zhū yǒu qíng duō xíng xiàng zhě yǐ fāng biàn lì jiào lìng ān zhù wú xiàng
见诸有情多行相者，以方便力教令安住无相

sān mó dì
三摩地。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà ān zhù wú yuàn sān mó dì
“善现，是菩萨摩诃萨安住无愿三摩地，

jiàn zhū yǒu qíng duō yuàn yào zhě yǐ fāng biàn lì jiào lìng ān zhù wú yuàn
见诸有情多愿乐者，以方便力教令安住无愿

sān mó dì
三摩地。

shànxiàn shì pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō
“善现，是菩萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，

rú shì rù cǐ sān sān mó dì chéng shú yǒu qíng
如是入此三三摩地成熟有情。”

ěr shí jù shòu shè lì zǐ wèn jù shòu shàn xiàn yán shàn xiàn
尔时，具寿舍利子问具寿善现言：“善现，

ruò pú sà mó hē sà mèng zhōng rù cǐ sān sān mó dì yú shēn bō rě
若菩萨摩诃萨梦中入此三三摩地，于深般若

bō luó mì duō yǒu zēng yì fǒu
波罗蜜多有增益不？”

shàn xiàn dá yán shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà zhòu shí rù
善现答言：“舍利子，若菩萨摩诃萨昼时入

cǐ sān sān mó dì yú shēn bō rě bō luó mì duō yǒu zēng yì zhě bǐ
此三三摩地，于深般若波罗蜜多有增益者，彼

mèng zhōng rù yì yǒu zēng yì hé yǐ gù shè lì zǐ zhòu yǔ mèng
梦中入亦有增益。何以故？舍利子，昼与梦

zhōng wú chā bié gù shè lì zǐ ruò pú sà mó hē sà zhòu xíng bō rě
中无差别故。舍利子，若菩萨摩诃萨昼行般若

bō luó mì duō jì míng xiū xí shēn shēn bō rě bō luó mì duō shì pú
波罗蜜多，既名修习甚深般若波罗蜜多，是菩

sà mó hē sà mèng xíng bō rě bō luó mì duō yì míng xiū xí shēn shēn
萨摩诃萨梦行般若波罗蜜多，亦名修习甚深

bō rě bō luó mì duō sān sān mó dì yú shēn bō rě bō luó mì duō néng
般若波罗蜜多，三三摩地于深般若波罗蜜多能

wéi zēng yì yì yīng rú shì
为增益亦应如是。”

shí shè lì zǐ wèn shàn xiàn yán zhū pú sà mó hē sà mèng
时，舍利子问善现言：“诸菩萨摩诃萨梦

zhōng zuò yè wéi yǒu zēng yì huò sǔn jiǎn fǒu fó shuō yǒu wéi xū wàng
中作业，为有增益或损减不？佛说有为虚妄

bù shí rú mèngsuǒ zuò yún hé bǐ yè néng yǒuzēngjiǎn suǒ yǐ zhě
不 实，如 梦 所 作，云 何 彼 业 能 有 增 减？所 以 者
hé fēi yú mèngzhōng suǒ zuò zhū yè néng yǒuzēng yì huò néng sǔn jiǎn
何？非 于 梦 中 所 作 诸 业 能 有 增 益 或 能 损 减，
yào zhì jué shí yì xiǎng fēn bié mèngzhōng suǒ zuò nǎi yǒuzēngjiǎn
要 至 觉 时 忆 想 分 别 梦 中 所 作，乃 有 增 减。”

shànxiàn dá yán zhū yǒuzhòu rì duàn tā mìng yǐ yú yè mèng
善 现 答 言：“诸 有 昼 日 断 他 命 已，于 夜 梦
zhōng yì xiǎng fēn bié shēn zì qìngkuài huò fù yǒu rén mèng duàn tā mìng
中 忆 想 分 别 深 自 庆 快；或 复 有 人 梦 断 他 命，
wèi zài jué wèi shēng dà huān xǐ rú shì èr yè yú yì yún hé
谓 在 觉 位 生 大 欢 喜。如 是 二 业 于 意 云 何？”

shè lì zǐ yán wú suǒ yuán shì ruò sī ruò yè jù bù dé
舍 利 子 言：“无 所 缘 事，若 思、若 业 俱 不 得
shēng yào yǒu suǒ yuán sī yè fāng qǐ mèngzhōng sī yè yuán hé ér
生，要 有 所 缘 思 业 方 起，梦 中 思 业 缘 何 而
shēng
生？”

shànxiàn dá yán rú shì rú shì ruò mèng ruò jué wú suǒ
善 现 答 言：“如 是！如 是！若 梦、若 觉 无 所
yuán shì sī yè bù shēng yào yǒu suǒ yuán sī yè fāng qǐ hé yǐ gù
缘 事 思 业 不 生，要 有 所 缘 思 业 方 起。何 以 故？

shè lì zǐ ruò mèng ruò jué yào yú jiàn wén jué zhī fǎ zhōng yǒu jué
舍 利 子，若 梦、若 觉，要 于 见 闻 觉 知 法 中 有 觉
huì zhuǎn yóu sī qǐ rǎn huò fù qǐ jìng ruò wú jiàn wén jué zhī zhū
慧 转，由 斯 起 染 或 复 起 净。若 无 见 闻 觉 知，诸
fǎ wú jué huì zhuǎn yì wú rǎn jìng yóu cǐ gù zhī ruò mèng ruò
法 无 觉 慧 转，亦 无 染 净。由 此 故 知，若 梦、若
jué yǒu suǒ yuán shì sī yè fāng qǐ wú suǒ yuán shì sī yè bù shēng
觉 有 所 缘 事 思 业 方 起，无 所 缘 事 思 业 不 生。”

shí shè lì zǐ wèn shànxiàn yán fó shuō sī yè jiē lí zì xìng
时，舍 利 子 问 善 现 言：“佛 说 思 业 皆 离 自 性，
yún hé kě yán yǒu suǒ yuán qǐ
云 何 可 言 有 所 缘 起？”

shànxiàn dá yán suī zhū sī yè jí suǒ yuán shì zì xìng jiē kōng
善 现 答 言：“虽 诸 思 业 及 所 缘 事 自 性 皆 空，
ér yóu zì xīn qǔ xiàng fēn bié gù shuō sī yè yǒu suǒ yuán shēng ruò wú
而 由 自 心 取 相 分 别，故 说 思 业 有 所 缘 生，若 无

suǒ yuán sī yè bù qǐ
所缘思业不起。”

ěr shí jù shòu shè lì zǐ fù wèn jù shòu shàn xiàn yán ruò pú
尔时，具寿舍利子复问具寿善现言：“若菩
sà mó hē sà mèng zhōng xiū xíng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn
萨摩诃萨梦中修行布施、净戒、安忍、精进、
jìng lù bō rě chí cǐ shàn gēn yǔ zhū yǒu qíng píng děng gòng yǒu huí xiàng
静虑、般若，持此善根与诸有情平等共有回向
wú shàng zhèng děng pú tí shì pú sà mó hē sà wéi shí huí xiàng dà pú
无上正等菩提，是菩萨摩诃萨为实回向大菩
tí fǒu
提不？”

shí jù shòu shàn xiàn yǔ shè lì zǐ yán cí shì pú sà mó hē
时，具寿善现语舍利子言：“慈氏菩萨摩诃
sà jiǔ yǐ shòu dé bú tuì zhuǎn jì wéi gé yī shēng dìng dāng zuò fó
萨久已受得不退转记，唯隔一生定当作佛，
shàn néng chóu dá yī qiè nán wèn xiàn zài cǐ huì yí qǐng wèn zhī bǔ chù
善能酬答一切难问，现在此会宜请问之，补处
cí zūn dìng yīng wéi dá
慈尊定应为答。”

shí shè lì zǐ rú shàn xiàn yán gōng jìng qǐng wèn cí shì pú
时，舍利子如善现言：“恭敬请问慈氏菩
sà
萨。”

shí cí shì pú sà yǔ shè lì zǐ yán wèi hé děng míng cí shì
时，慈氏菩萨语舍利子言：“谓何等名慈氏
néng dá wéi sè yé wéi shòu xiǎng xíng shí yé wéi sè kōng
能答？为色耶？为受、想、行、识耶？为色空
yé wéi shòu xiǎng xíng shí kōng yé qiě sè bù néng dá shòu
耶？为受、想、行、识空耶？且色不能答，受、
xiǎng xíng shí yì bù néng dá sè kōng bù néng dá shòu xiǎng
想、行、识亦不能答；色空不能答，受、想、
xíng shí kōng yì bù néng dá hé yǐ gù shè lì zǐ wǒ dōu bú
行、识空亦不能答。何以故？舍利子，我都不
jiàn yǒu fǎ néng dá yǒu fǎ suǒ dá dá chù dá shí jí yóu cǐ dá yì
见有法能答、有法所答，答处、答时及由此答亦
jiē bú jiàn wǒ dōu bú jiàn yǒu fǎ néng jì yǒu fǎ suǒ jì jì chù
皆不见。我都不见有法能记、有法所记，记处、

jì shí jí yóu cǐ jì yì jiē bú jiàn yǐ yī qiè fǎ běnxìng jiē kōng dōu
记时及由此记亦皆不见。以一切法本性皆空，都
wú suǒ yǒu wú èr wú bié bì jìng tuī zhēng bù kě dé gù
无所有无二无别，毕竟推征不可得故。”

shí shè lì zǐ fù wèn cí shì pú sà mó hē sà yán rén zhě
时，舍利子复问慈氏菩萨摩诃萨言：“仁者
suǒ shuō fǎ wéi rú suǒ zhèng fǒu
所说法为如所证不？”

cí shì pú sà mó hē sà yán wǒ suǒ shuō fǎ fēi rú suǒ zhèng
慈氏菩萨摩诃萨言：“我所说法非如所证。
hé yǐ gù shè lì zǐ wǒ suǒ zhèng fǎ bù kě shuō gù
何以故？舍利子，我所证法不可说故。”

shí shè lì zǐ zuò shì niànyán cí shì pú sà zhì huì shēnguǎng
时，舍利子作是念言：“慈氏菩萨智慧深广，
xiū yī qiè zhǒng bù shī jìng jiè ān rěn jīng jìn jìng lù bō rě
修一切种布施、净戒、安忍、精进、静虑、般若
bō luó mì duō jiǔ yǐ yuánmǎn yǐ wú suǒ dé ér wéifāngbiàn yú
波罗蜜多，久已圆满，以无所得而为方便，于
suǒ wèn shì néng rú shì dá
所问事能如是答。”

ěr shí fó gào shè lì zǐ yán shè lì zǐ yú yì yún hé
尔时，佛告舍利子言：“舍利子，于意云何？
rǔ yóu shì fǎ dé ā luó hàn guǒ wéi jiàn cǐ fǎ shì kě shuō fǒu
汝由是法得阿罗汉果，为见此法是可说不？”

shè lì zǐ yán fú yě shì zūn fú yě shàn shì
舍利子言：“不也！世尊！不也！善逝！”

fó yán shè lì zǐ zhū pú sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō
佛言：“舍利子，诸菩萨摩诃萨行深般若波
luó mì duō suǒ zhèng zhū fǎ yì fù rú shì shè lì zǐ shì pú sà mó
罗蜜多，所证诸法亦复如是。舍利子，是菩萨摩
hē sà bú zuò shì niàn wǒ yóu cǐ fǎ dāng dé shòu jì wǒ yóu cǐ fǎ
诃萨不作是念：‘我由此法当得受记，我由此法
xiàn dé shòu jì wǒ yóu cǐ fǎ yǐ dé shòu jì bú zuò shì niàn wǒ
现得受记，我由此法已得受记。’不作是念：‘我
yóu cǐ fǎ dāng zhèng wú shàng zhèng děng pú tí shè lì zǐ shì pú
由此法当证无上正等菩提。’舍利子，是菩
sà mó hē sà xíng shēn bō rě bō luó mì duō bù shēng yóu yù wǒ yú
萨摩诃萨行深般若波罗蜜多不生犹豫：‘我于

wú shàngzhèngděng pú tí wéi dé bù dé dànzuò shì niàn wǒ
无上正等菩提为得、不得？’但作是念：‘我
yú wú shàngzhèngděng pú tí dìngdāngzhèng dé shè lì zǐ shì pú
于无上正等菩提定当证得。’舍利子，是菩
sà mó hē sà xíngshēn bō rě bō luó mì duō wénshēnshēn fǎ qí xīn
萨摩诃萨行深般若波罗蜜多，闻甚深法，其心
bù jīng bú bù bú wèi yú dé wú shàngzhèngděng pú tí yì bú bù
不惊、不怖、不畏，于得无上正等菩提亦不怖
wèi jué dìng zì zhī wǒ dāngzhèng dé suǒ qiú wú shàngzhèngděng pú
畏，决定自知：我当证得所求无上正等菩
tí
提。”

chūfēnyuànxíngpǐn dì wǔ shí yī zhī yī
初分愿行品第五十一之一

ěr shí fó gào jù shòushànxiànyán shànxiàn yǒu pú sà mó
尔时，佛告具寿善现言：“善现，有菩萨摩
hē sà xiū xíng bù shī bō luó mì duō jiànzhūyǒuqíng jī kě suǒ bī yī
诃萨修行布施波罗蜜多，见诸有情饥渴所逼，衣
fú bì huài wò jù fá shǎo shànxiàn shì pú sà mó hē sà jiàn cǐ
服弊坏，卧具乏少。善现，是菩萨摩诃萨见此
shì yǐ zuò shì sī wéi wǒ dāngyún hé jiù jì rú shì zhūyǒuqíng lèi
事已作是思惟：‘我当云何救济如是诸有情类，
lìng lí qiāntān wú suǒ fá shǎo jì sī wéi yǐ zuò shì yuànyán
令离悭贪，无所乏少？’既思惟已作是愿言：
wǒ dāngjīng qín bú gù shēnmìng xiū xíng bù shī bō luó mì duō chéng
‘我当精勤不顾身命，修行布施波罗蜜多，成
shú yǒuqíng yán jìng fó tǔ lìng sù yuánmǎn jí zhèng wú shàngzhèng
熟有情、严净佛土，令速圆满疾证无上正
děng pú tí wǒ fó tǔ zhōng dé wú rú shì zī jù fá shǎozhūyǒuqíng
等菩提，我佛土中得无如是资具乏少诸有情
lèi rú sì dà wángzhòngtiān sān shí sāntiān yè mótiān dǔ shǐ
类，如四大王众天、三十三天、夜摩天、睹史
duōtiān lè biànhuàtiān tā huà zì zài tiānshòuyòngzhǒngzhǒngshàng
多天、乐变化天、他化自在天受用种种上

miào lè jù wǒ fó tǔ zhōngzhòngshēng yì lìng³¹ shòuyòngzhǒngzhǒng
妙乐具，我佛土中众生亦令³¹受用种种
shàngmiào lè jù shànxiàn shì pú sà mó hē sà yóu cǐ bù shī bō
上妙乐具。’善现，是菩萨摩诃萨由此布施波
luó mì duō sù dé yuánmǎn lín jìn wú shàngzhèngděng pú tí
罗蜜多，速得圆满邻近无上正等菩提。

fù cì shànxiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng jìng jiè bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行净戒波罗

mì duō jiàn zhū yǒu qíng fán nǎo chì shèng gèng xiāng shā hài xíng bù yǔ
蜜多，见诸有情烦恼炽盛，更相杀害，行不与
qǔ zuò yù xié xíng zào xū kuáng cí xiàn cū è shuō fā lí jiàn
取，作欲邪行，造虚诳词，现粗恶说，发离间

biàn shuō³² zá huì yán fā qǐ zhǒngzhǒng tān huì xié jiàn yóu
辩，说³²杂秽言，发起种种贪、恚、邪见，由

cǐ yīn yuán duǎn shòu duō bìng yán róng qiáo cuì wú yǒu wēi dé zī
此因缘，短寿多病，颜容憔悴，无有威德，资

cái fá xiǎn shēng xià jiàn jiā tǐ lòu xíng cán shēn yí chòu huì zhū
财乏眇，生下贱家，体陋形残，身仪臭秽，诸

yǒu suǒ shuō rén bú xìn shòu yán cí cū guǎng³³ qīn yǒu guāi lí
有所说，人不信受，言词粗犷³³，亲友乖离，

fán suǒ chén shuō xián jiē bǐ lǐ qiān tān jí dù è jiàn chì rán fěi
凡所陈说咸皆鄙俚，慳贪嫉妒，恶见炽然，诽

bàng zhèng fǎ huǐ rǔ xián shèng shàn xiàn shì pú sà mó hē sà jiàn
谤正法，毁辱贤圣。善现，是菩萨摩诃萨见

cǐ shì yǐ zuò shì sī wéi wǒ dāng yún hé jiù jì rú shì zhū yǒu qíng lèi
此事已作是思惟：‘我当云何救济如是诸有情类，

lìng qí yuǎn lí zhū è yè guǒ?’ jì sī wéi yǐ zuò shì yuàn yán wǒ
令其远离诸恶业果？’既思惟已作是愿言：‘我

dāng jīng qín bú gù shēn mìng xiū xíng jìng jiè bō luó mì duō chéng shú yǒu
当精勤不顾身命，修行净戒波罗蜜多，成熟有

qíng yán jìng fó tǔ lìng sù yuánmǎn jí zhèng wú shàngzhèngděng pú
情、严净佛土，令速圆满疾证无上正等菩

tí wǒ fó tǔ zhōng dé wú rú shì zhòng è yè guǒ zhū yǒu qíng lèi yī
提，我佛土中得无如是众恶业果诸有情类，一

³¹ 大正藏：尔；永乐北藏及龙藏：令

³² 大正藏：设；永乐北藏及龙藏：说

³³ 大正藏：犷；永乐北藏及龙藏：犷

qiè yǒuqíng jiē xíng shí shàn shòuchángshòuděngshèngmiàoguǒbào shàn
切有情皆行十善，受长寿等胜妙果报。’善

xiàn shì pú sà mó hē sà yóu cǐ jìng jiè bō luó mì duō sù dé yuán
现，是菩萨摩诃萨由此净戒波罗蜜多，速得圆

mǎn lín jìn wú shàngzhèngděng pú tí
满邻近无上正等菩提。

fù cì shànxiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng ān rěn bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行安忍波罗

mì duō jiàn zhū yǒuqíng gèng xiāng fèn huì huǐ mà líng rǔ dāo
蜜多，见诸有情更相忿恚、毁骂、凌辱，刀、

zhàng wǎ shí quán chǔ kuàiděng hù xiāngcán hài nǎi zhì
杖、瓦、石、拳、杵、块等互相残害，乃至

duàn mìng è³⁴ xīn bù shě shànxiàn shì pú sà mó hē sà jiàn cǐ shì yǐ
断命恶³⁴心不舍。善现，是菩萨摩诃萨见此事已

zuò shì sī wéi wǒ dāng yún hé jiù jì rú shì zhū yǒuqíng lèi lìng qí
作是思惟：‘我当云何救济如是诸有情类，令其

yuǎn lí rú shì zhū è jì sī wéi yǐ zuò shì yuàn yán wǒ dāng jīng
远离如是诸恶？’既思惟已作是愿言：‘我当精

qín bú gù shēnmìng xiū xíng ān rěn bō luó mì duō chéngshú yǒuqíng
勤不顾身命，修行安忍波罗蜜多，成熟有情、

yán jìng fó tǔ lìng sù yuánmǎn jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí wǒ
严净佛土，令速圆满疾证无上正等菩提，我

fó tǔ zhōng dé wú rú shì fánǎo è yè zhū yǒuqíng lèi yī qiè yǒuqíng
佛土中得无如是烦恼恶业诸有情类，一切有情

zhǎn zhuǎn xiāng shì rú fù rú mǔ rú xiōng rú dì rú zǐ rú mèi
展转相视，如父如母、如兄如弟、如姊如妹、

rú nán rú nǚ rú yǒu rú qīn cí xīn xiāng xiàng hù wéi rǎo yì shàn
如男如女、如友如亲，慈心相向互为饶益。’善

xiàn shì pú sà mó hē sà yóu cǐ ān rěn bō luó mì duō sù dé yuán
现，是菩萨摩诃萨由此安忍波罗蜜多，速得圆

mǎn lín jìn wú shàngzhèngděng pú tí
满邻近无上正等菩提。

fù cì shànxiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng jīng jìn bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行精进波罗

mì duō jiàn zhū yǒuqíng xiè dài lǎn duò bù qín jīng jìn qì shě sānshèng
蜜多，见诸有情懈怠懒惰，不勤精进舍弃三乘，

³⁴ 大正藏：恶；永乐北藏及龙藏：一；校勘：恶

yì bù néng xiū rén tiānshàn yè shànxiàn shì pú sà mó hē sà jiàn
亦不能修人、天善业。善现，是菩萨摩诃萨见
cǐ shì yǐ zuò shì sī wéi wǒ dāng yún hé jiù jì rú shì zhū yǒu qíng lèi
此事已作是思惟：‘我当云何救济如是诸有情类，
lìng qí yuǎn lí lǎn duò xiè dài jì sī wéi yǐ zuò shì yuàn yán wǒ
令其远离懒惰懈怠？’既思惟已作是愿言：‘我
dāng jīng qín bú gù shēn mìng xiū xíng jīng jìn bō luó mì duō chéng shú yǒu
当精勤不顾身命，修行精进波罗蜜多，成熟有
qíng yán jìng fó tǔ lìng sù yuán mǎn jí zhèng wú shàng zhèng děng pú
情、严净佛土，令速圆满疾证无上正等菩
tí wǒ fó tǔ zhōng dé wú rú shì lǎn duò xiè dài zhū yǒu qíng lèi yī
提，我佛土中得无如是懒惰懈怠诸有情类，一
qiè yǒu qíng jīng jìn yǒng měng qín xiū shàn qù jí sān shèng yīn shēng tiān
切有情精进勇猛，勤修善趣及三乘因，生天、
rén zhōng sù zhèng jiě tuō shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yóu cǐ jīng
人中速证解脱。’善现，是菩萨摩诃萨由此精
jìn bō luó mì duō sù dé yuán mǎn lín jìn wú shàng zhèng děng pú tí
进波罗蜜多，速得圆满邻近无上正等菩提。

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng jìng lǜ bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行静虑波罗

mì duō jiàn zhū yǒu qíng tān yù chēn huì hūn chén shuì mián diào jǔ
蜜多，见诸有情贪欲、瞋恚、昏沉睡眠、掉举
è zuò yí gài suǒ fù shī niàn fàng yì yú sì jìng lǜ jí sì wú liàng
恶作、疑盖所覆，失念放逸，于四静虑及四无量、
sì wú sè dìng shàng bù néng xiū kuàng néng xiū dé chū shì jiān dìng shàn
四无色定尚不能修，况能修得出世间定！善
xiàn shì pú sà mó hē sà jiàn cǐ shì yǐ zuò shì sī wéi wǒ dāng yún
现，是菩萨摩诃萨见此事已作是思惟：‘我当云
hé jiù jì rú shì zhū yǒu qíng lèi lìng qí yuǎn lí zhū gài sǎn dòng
何救济如是诸有情类，令其远离诸盖散动？’

jì sī wéi yǐ zuò shì yuàn yán wǒ dāng jīng qín bú gù shēn mìng xiū
既思惟已作是愿言：‘我当精勤不顾身命，修
xíng jìng lǜ bō luó mì duō chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ lìng sù
行静虑波罗蜜多，成熟有情、严净佛土，令速
yuán mǎn jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí wǒ fó tǔ zhōng dé wú rú
圆满疾证无上正等菩提，我佛土中得无如
shì jù gài sǎn dòng zhū yǒu qíng lèi yī qiè yǒu qíng zì zài yóu xì jìng lǜ
是具盖散动诸有情类，一切有情自在游戏静虑、

wú liàng wú sè dìngděng shànxiàn shì pú sà mó hē sà yóu cǐ jìng
无量、无色定等。’善现，是菩萨摩诃萨由此静
lǜ bō luó mì duō sù dé yuánmǎn lín jìn wú shàngzhèngděng pú tí
虑波罗蜜多，速得圆满邻近无上正等菩提。

fù cì shànxiàn yǒu pú sà mó hē sà xiū xíng bō rě bō luó
“复次，善现，有菩萨摩诃萨修行般若波罗

mì duō jiàn zhū yǒu qíng yú chī è huì yú shì chū shì zhèngjiàn jù
蜜多，见诸有情愚痴恶慧，于世、出世正见俱

shī bō wú shàn è yè jí yè guǒ zhí duàn zhí cháng zhí yī
失，拔无善恶业及业果，执断、执常、执一、

zhí yì jù bú jù děngzhǒngzhǒng xié fǎ shànxiàn shì pú sà mó hē
执异俱不俱等种种邪法。善现，是菩萨摩诃

sà jiàn cǐ shì yǐ zuò shì sī wéi wǒ dāng yún hé jiù jì rú shì zhū yǒu
萨见此事已作是思惟：‘我当云何救济如是诸有

qíng lèi lìng qí yuǎn lí è jiàn xié zhí jì sī wéi yǐ zuò shì yuàn
情类，令其远离恶见邪执？’既思惟已作是愿

yán wǒ dāng jīng qín bú gù shēn mìng xiū xíng bō rě bō luó mì duō
言：‘我当精勤不顾身命，修行般若波罗蜜多，

chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ lìng sù yuánmǎn jí zhèng wú shàng
成熟有情、严净佛土，令速圆满疾证无上

zhèngděng pú tí wǒ fó tǔ zhōng dé wú rú shì è huì xié zhí zhū yǒu
正等菩提，我佛土中得无如是恶慧邪执诸有

qíng lèi yī qiè yǒu qíng chéng jiù zhèngjiàn zhǒngzhǒng miào huì jù zú
情类，一切有情成就正见，种种妙慧具足

sān míng shànxiàn shì pú sà mó hē sà yóu cǐ bō rě bō luó mì duō
三明。’善现，是菩萨摩诃萨由此般若波罗蜜多，

sù dé yuánmǎn lín jìn wú shàngzhèngděng pú tí
速得圆满邻近无上正等菩提。

fù cì shànxiàn yǒu pú sà mó hē sà jù xiū liù zhǒng bō
“复次，善现，有菩萨摩诃萨具修六种波

luó mì duō jiàn zhū yǒu qíng sān jù chā bié yī xié dìng jù è zhèng
罗蜜多，见诸有情三聚差别：一邪定聚，二正

dìng jù sān bú dìng jù shànxiàn shì pú sà mó hē sà jiàn cǐ shì yǐ
定聚，三不定聚。善现，是菩萨摩诃萨见此事已

zuò shì sī wéi wǒ dāng yún hé fāng biàn bá jiù zhū yǒu qíng lèi lìng lí
作是思惟：‘我当云何方便拔济诸有情类，令离

xié dìng jí bú dìng jù jì sī wéi yǐ zuò shì yuàn yán wǒ dāng jīng
邪定及不定聚？’既思惟已作是愿言：‘我当精

qín bú gù shēnmìng xiū xíng liù zhǒng bō luó mì duō chéngshú yǒuqíng
勤不顾身命，修行六种波罗蜜多，成熟有情、
yán jìng fó tǔ lìng sù yuánmǎn jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí wǒ
严净佛土，令速圆满疾证无上正等菩提，我
fó tǔ zhōng dé wú xié dìng jí bú dìng jù zhū yǒuqíng lèi yì wú rú shì
佛土中得无邪定及不定聚诸有情类，亦无如是
sān jù míngshēng yī qiè yǒuqíng jiē zhèngdìng jù shànxiàn shì
三³⁵聚名声，一切有情皆正定聚。’善现，是
pú sà mó hē sà yóu cǐ liù zhǒng bō luó mì duō sù dé yuánmǎn lín
菩萨摩诃萨由此六种波罗蜜多，速得圆满邻
jìn wú shàngzhèngděng pú tí
近无上正等菩提。

fù cì shànxiàn yǒu pú sà mó hē sà jù xiū liù zhǒng bō
“复次，善现，有菩萨摩诃萨具修六种波

luó mì duō jiàn zhū yǒuqíng duò sān è qù yī zhě dì yù èr zhě páng
罗蜜多，见诸有情堕三恶趣：一者地狱，二者傍
shēng sānzhě guǐ jiè shànxiàn shì pú sà mó hē sà jiàn cǐ shì yǐ
生，三者鬼界。善现，是菩萨摩诃萨见此事已
zuò shì sī wéi wǒ dāng yún hé bá jì rú shì zhū yǒuqíng lèi lìng qí
作是思惟：‘我当云何拔济如是诸有情类，令其
yǒng lí sān è qù kǔ jì sī wéi yǐ zuò shì yuàn yán wǒ dāng jīng
永离三恶趣苦？’既思惟已作是愿言：‘我当精

qín bú gù shēnmìng xiū xíng liù zhǒng bō luó mì duō chéngshú yǒuqíng
勤不顾身命，修行六种波罗蜜多，成熟有情、
yán jìng fó tǔ lìng sù yuánmǎn jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí wǒ
严净佛土，令速圆满疾证无上正等菩提，我
fó tǔ zhōng dé wú dì yù pángshēng guǐ jiè yì wú rú shì sān è
佛土中得无地狱、傍生、鬼界，亦无如是三恶
qù míng yī qiè yǒuqíng jiē shàn qù shè shànxiàn shì pú sà mó hē
趣名，一切有情皆善趣摄。’善现，是菩萨摩诃
sà yóu cǐ liù zhǒng bō luó mì duō sù dé yuánmǎn lín jìn wú shàng
萨由此六种波罗蜜多，速得圆满邻近无上
zhèngděng pú tí
正等菩提。

fù cì shànxiàn yǒu pú sà mó hē sà jù xiū liù zhǒng bō
“复次，善现，有菩萨摩诃萨具修六种波

³⁵ 大正藏：二；永乐北藏及龙藏：三

luó mì duō jiàn zhū yǒu qíng yóu è yè zhàng suǒ jū dà dì gāo xià bù
罗蜜多，见诸有情由恶业障，所居大地高下不
píng duī fù gōu kēng huì cǎo zhū wù dú cì jīng jí bú
平，堆阜、沟坑、秽草、株杻、毒刺、荆棘、不
jìng chōng mǎn shàn xiàn shì pú sà mó hē sà jiàn cǐ shì yǐ zuò shì sī
净充满。善现，是菩萨摩诃萨见此已作是思
wéi wǒ dāng yún hé bá jì rú shì zhū yǒu qíng lèi lìng qí yǒng miè zhū
惟：‘我当云何拔济如是诸有情类，令其永灭诸
è yè zhàng suǒ jū zhī chù dì píng rú zhǎng wú zhū huì cǎo zhū wù
恶业障，所居之处地平如掌，无诸秽草、株杻
děng shì jì sī wéi yǐ zuò shì yuàn yán wǒ dāng jīng qín bú gù
等事？’既思惟已作是愿言：‘我当精勤不顾
shēn mìng xiū xíng liù zhǒng bō luó mì duō chéng shú yǒu qíng yán jìng
身命，修行六种波罗蜜多，成熟有情、严净
fó tǔ lìng sù yuán mǎn jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí wǒ fó tǔ
佛土，令速圆满疾证无上正等菩提，我佛土
zhōng dé wú rú shì zhū zá huì yè suǒ gǎn dà dì yǒu qíng jū chù qí dì
中得无如是诸杂秽业，所感大地有情居处其地
píng tǎn yuán lín chí zhǎo zhū miào xiāng huā jiàn zá zhuāng yán shèn
平坦，园林、池沼、诸妙香华，间杂庄严甚
kě ài yào shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yóu cǐ liù zhǒng bō luó mì
可爱乐。’善现，是菩萨摩诃萨由此六种波罗蜜
duō sù dé yuán mǎn lín jìn wú shàng zhèng děng pú tí
多，速得圆满邻近无上正等菩提。

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà jù xiū liù zhǒng bō
“复次，善现，有菩萨摩诃萨具修六种波
luó mì duō jiàn zhū yǒu qíng bó fú dé gù suǒ jū dà dì wú zhū zhēn bǎo
罗蜜多，见诸有情薄福德故，所居大地无诸珍宝，
wéi yǒu zhǒng zhǒng tǔ shí wǎ lì shàn xiàn shì pú sà mó hē sà jiàn cǐ
唯有种种土石瓦砾。善现，是菩萨摩诃萨见此
shì yǐ zuò shì sī wéi wǒ dāng yún hé bá jì rú shì duō zuì shǎo fú
事已作是思惟：‘我当云何拔济如是多罪少福
zhū yǒu qíng lèi lìng suǒ jū chù fēng ráo zhēn bǎo jì sī wéi yǐ zuò
诸有情类，令所居处丰饶珍宝？’既思惟已作
shì yuàn yán wǒ dāng jīng qín bú gù shēn mìng xiū xíng liù zhǒng bō luó
是愿言：‘我当精勤不顾身命，修行六种波罗
mì duō chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ lìng sù yuán mǎn jí zhèng
蜜多，成熟有情、严净佛土，令速圆满疾证

wú shàngzhèngděng pú tí wǒ fó tǔ zhōng dé wú rú shì duō zuì shǎo
无上正等菩提，我佛土中得无如是多罪少
fú zhū yǒu qíng lèi jīn shā bù dì chù chù jiē yǒu fèi liú lí dēngzhòng
福诸有情类，金沙布地处处皆有吠琉璃等众
miào zhēn qí yǒu qíng shòu yòng ér wú rǎn zhuó shàn xiàn shì pú sà
妙珍奇，有情受用而无染著。’善现，是菩萨
mó hē sà yóu cǐ liù zhǒng bō luó mì duō sù dé yuán mǎn lín jìn wú
摩诃萨由此六种波罗蜜多，速得圆满邻近无
shàngzhèngděng pú tí
上正等菩提。

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà jù xiū liù zhǒng bō
“复次，善现，有菩萨摩诃萨具修六种波
luó mì duō jiàn zhū yǒu qíng fán suǒ shè shòu duō shēng liàn zhuó qǐ zhū è
罗蜜多，见诸有情凡所摄受，多生恋著起诸恶
shì shàn xiàn shì pú sà mó hē sà jiàn cǐ shì yǐ zuò shì sī wéi wǒ
事。善现，是菩萨摩诃萨见此事已作是思惟：‘我
dāng yún hé bá jì rú shì è suǒ shè shòu zhū yǒu qíng lèi lìng qí yǒng lí
当云何拔济如是恶所摄受诸有情类，令其永离
liàn zhuó è yè jì sī wéi yǐ zuò shì yuàn yán wǒ dāng jīng qín bú
恋著恶业？’既思惟已作是愿言：‘我当精勤不
gù shēn mìng xiū xíng liù zhǒng bō luó mì duō chéng shú yǒu qíng yán
顾身命，修行六种波罗蜜多，成熟有情、严
jìng fó tǔ lìng sù yuán mǎn jí zhèng wú shàngzhèngděng pú tí wǒ fó
净佛土，令速圆满疾证无上正等菩提，我佛
tǔ zhōng dé wú rú shì è suǒ shè shòu zhū yǒu qíng lèi yī qiè yǒu qíng yú
土中得无如是恶所摄受诸有情类，一切有情于
sè děng jìng dōu wú shè shòu bù shēng liàn zhuó shàn xiàn shì pú sà mó
色等境都无摄受不生恋著。’善现，是菩萨摩
hē sà yóu cǐ liù zhǒng bō luó mì duō sù dé yuán mǎn lín jìn wú shàng
诃萨由此六种波罗蜜多，速得圆满邻近无上
zhèngděng pú tí
正等菩提。

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà jù xiū liù zhǒng bō
“复次，善现，有菩萨摩诃萨具修六种波
luó mì duō jiàn zhū yǒu qíng yǒu sì sè lèi guì jiàn chā bié yī chà dì lì
罗蜜多，见诸有情有四色类贵贱差别：一刹帝力，
èr pó luó mén sān zhě fèi shè sì xū dá luó shàn xiàn shì pú sà
二婆罗门，三者吠舍，四戍达罗。善现，是菩萨

mó hē sà jiàn cǐ shì yǐ zuò shì sī wéi wǒ dāng yún hé fāng biàn bá
摩诃萨见此事已作是思惟：‘我当云何方便拔

jì zhū yǒu qíng lèi lìng wú rú shì sì zhǒng sè lèi guì jiàn chā bié
济诸有情类，令无如是四种色类贵贱差别？’

jì sī wéi yǐ zuò shì yuàn yán wǒ dāng jīng qín bú gù shēn mìng xiū
既思惟已作是愿言：‘我当精勤不顾身命，修

xíng liù zhǒng bō luó mì duō chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ lìng sù
行六种波罗蜜多，成熟有情、严净佛土，令速

yuán mǎn jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí wǒ fó tǔ zhōng dé wú rú
圆满疾证无上正等菩提，我佛土中得无如

shì sì zhǒng sè lèi guì jiàn chā bié yī qiè yǒu qíng tóng yī sè lèi jiē
是四种色类贵贱差别，一切有情同一色类，皆

xī zūn guì rén qù suǒ shè shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yóu cǐ liù
悉尊贵人趣所摄。’善现，是菩萨摩诃萨由此六

zhǒng bō luó mì duō sù dé yuán mǎn lín jìn wú shàng zhèng děng pú tí
种波罗蜜多，速得圆满邻近无上正等菩提。

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà jù xiū liù zhǒng bō
“复次，善现，有菩萨摩诃萨具修六种波

luó mì duō jiàn zhū yǒu qíng yǒu xià zhōng shàng jiā zú chā bié shàn
罗蜜多，见诸有情有下、中、上家族差别。善

xiàn shì pú sà mó hē sà jiàn cǐ shì yǐ zuò shì sī wéi wǒ dāng yún
现，是菩萨摩诃萨见此事已作是思惟：‘我当云

hé fāng biàn bá jì zhū yǒu qíng lèi lìng wú rú shì xià zhōng shàng pǐn
何方便拔济诸有情类，令无如是下、中、上品

jiā zú chā bié jì sī wéi yǐ zuò shì yuàn yán wǒ dāng jīng qín bú
家族差别？’既思惟已作是愿言：‘我当精勤不

gù shēn mìng xiū xíng liù zhǒng bō luó mì duō chéng shú yǒu qíng yán
顾身命，修行六种波罗蜜多，成熟有情、严

jìng fó tǔ lìng sù yuán mǎn jí zhèng wú shàng zhèng děng pú tí wǒ fó
净佛土，令速圆满疾证无上正等菩提，我佛

tǔ zhōng dé wú rú shì xià zhōng shàng pǐn jiā zú chā bié yī qiè
土中得无如是下、中、上品家族差别，一切

yǒu qíng jiē tóng shàng pǐn shàn xiàn shì pú sà mó hē sà yóu cǐ liù
有情皆同上品。’善现，是菩萨摩诃萨由此六

zhǒng bō luó mì duō sù dé yuán mǎn lín jìn wú shàng zhèng děng pú tí
种波罗蜜多，速得圆满邻近无上正等菩提。

fù cì shàn xiàn yǒu pú sà mó hē sà jù xiū liù zhǒng bō
“复次，善现，有菩萨摩诃萨具修六种波

luó mì duō jiàn zhū yǒu qíng duān zhèng chǒu lòu xíng sè chā bié shàn xiàn
罗蜜多，见诸有情端正丑陋形色差别。善现，
shì pú sà mó hē sà jiàn cǐ shì yǐ zuò shì sī wéi wǒ dāng yún hé fāng
是菩萨摩诃萨见此事已作是思惟：‘我当云何方
biàn bá jì zhū yǒu qíng lèi lìng wú rú shì xíng sè chā bié jì sī wéi
便拔济诸有情类，令无如是形色差别？’既思惟
yǐ zuò shì yuàn yán wǒ dāng jīng qín bú gù shēn mìng xiū xíng liù zhǒng
已作是愿言：‘我当精勤不顾身命，修行六种
bō luó mì duō chéng shú yǒu qíng yán jìng fó tǔ lìng sù yuán mǎn jí
波罗蜜多，成熟有情、严净佛土，令速圆满疾
zhèng wú shàng zhèng děng pú tí wǒ fó tǔ zhōng dé wú rú shì xíng sè
证无上正等菩提，我佛土中得无如是形色
chā bié zhū yǒu qíng lèi yī qiè yǒu qíng jiē zhēn jīn sè duān yán shū miào
差别诸有情类，一切有情皆真金色，端严殊妙
zhòng suǒ lè jiàn chéng jiù dì yī yuán mǎn jìng sè shàn xiàn shì pú
众所乐见，成就第一圆满净色。’善现，是菩
sà mó hē sà yóu cǐ liù zhǒng bō luó mì duō sù dé yuán mǎn lín jìn
萨摩诃萨由此六种波罗蜜多，速得圆满邻近
wú shàng zhèng děng pú tí
无上正等菩提。

大般若波罗蜜多经卷第三百三十

bǔ quēzhēnyán
补阙真言

(三遍)

ná mó hē là dá nà duō là yè yē qié là qié là jù zhù jù zhù mó
南无喝啰怛那.哆罗夜耶.佉啰佉啰.俱住俱住.摩
là mó là hǔ là hōng hè hè sū dá ná hōng pō mò ná suō pó
啰摩啰.虎啰.吽.贺贺.苏怛拿.吽.泼抹拿.娑婆
hē
诃.

ná mó běn shī shì jiā móu ní fó
南無本师释迦牟尼佛 (合掌三称)

ná mó bō rě huì shàng fó pú sà
南無般若会上佛菩萨 (合掌三称)

huíxiàng jì
回向偈

(一遍)

yuàn yǐ cǐ gōng dé zhuāngyán fó jìng tǔ
愿以此功德 庄严佛净土
shàngbào sì chóng ēn xià jì sān tú kǔ
上报四重恩 下济三途苦
ruò yǒu jiàn wén zhě xī fā pú tí xīn
若有见闻者 悉发菩提心
jìn cǐ yī bào shēn tóngshēng jí lè guó
尽此一报身 同生极乐国

shí fāng sān shì yí qiè fó yí qiè pú sà mó hē sà mó hē bō
十方三世一切佛.一切菩萨摩诃萨.摩诃般

rě bō luó mì
若波罗蜜

南无护法韦驮尊天菩萨

此咒置经书中可灭误跨之罪